

แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหา
การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

โดย

พลโท ชำนาญพจน์ พูลเกษ
ที่ปรึกษาลำดับงานปลัดกระทรวงกลาโหม

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย เรื่อง “แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย” ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา ของ พลโท ชำนาญพจน์ พูลเกษ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

พลโท

(จรรยาธิ์ นิลกำแพง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
ในประเทศไทย

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย พลโท ชำนาญพจน์ พูลเกษ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๑

เอกสารวิจัยฯ ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นมา และรูปแบบของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) และ พ.ศ.๒๕๖๑ (ฉบับที่ ๓) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็น ยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และเพื่อหาแนวทางการกำหนดมาตรการทาง กฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยได้เน้น การวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย กฎหมายต่างๆ และพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) การเก็บรวบรวม ข้อมูลทุติยภูมิ วิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย กฎหมายต่างๆ และพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงโดยมุ่งเน้นการวิจัยจากเอกสารทางวิชาการ บทความทาง วิชาการ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (๒) การเก็บรวบรวมข้อมูล ปฐมภูมิ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการ กำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ผลการวิจัย สรุปได้ว่าการค้ามนุษย์ยังคงเป็นประเด็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงมากยิ่งขึ้น ยิ่งนานวันกลับ จะยิ่งลุกลามแพร่หลายเรื่อยมาในสังคมไทย โดยจะปรากฏรูปแบบการค้ามนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการค้ามนุษย์ เพื่อการบังคับทางแรงงาน หรือการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณี ผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อของ การค้ามนุษย์ทำให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นร่างกายหรืออนามัยของเหยื่อ ส่วนผลกระทบทางด้าน สังคม เช่น การค้ามนุษย์เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน การค้ามนุษย์ขัดขวางต่อการพัฒนาสังคมและ ชุมชน และเป็นภาระส่งเสริมอาชญากรรมที่เป็นองค์กร อีกทั้งยังเป็นการทำลายทรัพยากรมนุษย์ของ ประเทศ ปัญหาการค้ามนุษย์นั้นถือเป็นปัญหาที่สำคัญอันเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยได้ตกลงเป็นภาคีตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ด้วยแล้ว ประเทศไทยจึงมีพันธะต้องดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง ในการกำหนดมาตรการทาง กฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยซึ่งประเทศไทยควรสอบสวนและดำเนินคดีกับ เจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนสมรู้ร่วมคิดในการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งดำเนินการพิพากษาและลงโทษ เจ้าหน้าที่ที่พบว่ามีความผิดจริงอย่างเข้มงวด การสร้างความตระหนักรู้การต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ นายจ้างและผู้ให้บริการธุรกิจทางเพศด้วย เช่น นักท่องเที่ยวที่มีความ สนใจด้านประเวณี ไทยควรยกระดับสิทธิ สถานะทางกฎหมาย และนโยบายการเข้าเมืองของ แรงงานต่างด้าวเพื่อลดความเสี่ยงการค้ามนุษย์ให้น้อยที่สุด

ABSTRACT

Title Integrated approach for determining legal measures for combating trafficking in persons problems in Thailand.

Field Social - Psychology

Name Lieutenant General Chamnanpoj Pulges **Course** NDC **Class** 61

This research paper aims to study and analyze the history and forms of trafficking in persons in Thailand. To study problems and obstacles in the enforcement of various laws associated and the Prevention and Suppression of Trafficking in Persons Act 2008, 2015 (Issue 2) and 2017 (Issue 3), to study the National Strategy (2018 – 2037) National Strategy issue 4.1 for security strategies. To find integrated approach for determining legal measures for combating trafficking in persons problems in Thailand. By using qualitative research methods that the researcher has focused on research on the situation of trafficking in persons in Thailand, various laws and the Prevention and Suppression of Trafficking in Persons Act and the National Strategy (2018 – 2037), National Strategy issues 4.1 for security strategies. Data collection is divided into 2 parts; (1) secondary data collection by analyze the situation of trafficking in persons in Thailand, various laws and the Prevention and Suppression of Trafficking in Persons Act. National Strategy (2018 – 2037), National Strategy issues 4.1for security studies. Focusing on research from academic documents, academic articles, related concepts and various publications including electronic media, (2) primary data collection by collecting data of in-depth interviews with experts related to the integrated approach for determining legal measures for combating trafficking in persons problems from various sectors associated. The results of the research concluded that trafficking in persons is still a more worrisome issue. In a longtime will become more widespread in Thai society, with the appearance of trafficking in persons, whether human trafficking for labor force or trafficking in persons for prostitution. The consequences of being a victim of trafficking in persons cause damage. Regardless of the physical or health of the victim, as for social impacts such as trafficking in persons, it is a violation of human rights. Trafficking in persons hinders social and community development and is promoting crime that is an organization. It also destroys human resources of the country. The problem of trafficking in persons is considered an urgent problem that is important to prevent and suppress. In particular

Thailand has also agreed to be a party to the convention on Anti-Trafficking in Persons. Thailand is therefore obliged to take action on such issues seriously. In determining legal measures for combating trafficking in persons problems in Thailand, which Thailand should investigate and prosecute officials accused of conspiracy in trafficking in persons and preceded to judge and punish officials who found that there was a serious offense. To awareness building on Anti-Trafficking in Persons which includes raising awareness for employers and users of sexual business services, such as tourists with sexual interest, Thailand should raise the level of rights legal status and immigration policies of foreign workers to reduce the risk of trafficking in persons.

คำนำ

เอกสารวิจัยฯ ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นมา และรูปแบบของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) และพ.ศ.๒๕๖๐ (ฉบับที่ ๓) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็น ยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และเพื่อหาแนวทางการกำหนดมาตรการทาง กฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ วิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย กฎหมาย ต่างๆ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงโดยมุ่งเน้นการวิจัยจากเอกสารทาง วิชาการ บทความทางวิชาการ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (๒) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่ เกี่ยวข้องกับแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศ จากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้รับองค์ความรู้ รวมถึง แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่สังคม นอกจากนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์กับรัฐบาลที่กำลัง ให้ความสนใจในมิติด้านความมั่นคงเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์โดยรวมต่อไป

พลโท

(ชำนาญพจน์ พูลเกษ)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จและความเพียรพยายามของผู้วิจัย ที่มุ่งมั่นจะเสนอแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เพื่อให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้รับองค์ความรู้ รวมถึงแนวทางทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม นอกจากนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์กับรัฐบาลที่กำลังให้ความสนใจในมิติด้านความมั่นคงเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์โดยรวมต่อไป

ในการดำเนินการศึกษา ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก นางรุ่งทิภา สุดแดน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดปทุมธานี (ผู้อำนวยการระดับสูง) พันตำรวจเอก ดร. อัครพล บุญโยปัทม์ ผู้อำนวยการกองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และพันตำรวจโท คมวิรัช พัฒนรัฐ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

นอกจากนี้ ยังได้รับความกรุณาจากที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบ โดยทุกท่าน ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างมาก จนทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการจัดทำงานวิจัยฉบับนี้ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความสมบูรณ์สูงสุด

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรทุกท่าน ที่ให้การช่วยเหลือดำเนินงานด้านเอกสารต่าง ๆ ให้การจัดทำงานวิจัยเป็นไปอย่างสะดวก เรียบร้อย และถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดทุกประการ ตลอดจนจนถึงผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัย รวมไปถึงผู้ช่วยงานวิจัยที่ไม่สามารถเอ่ยชื่อนามได้ครบถ้วนทุกท่านที่ได้เสียสละและทุ่มเทเวลาในการทำงานร่วมกับผู้วิจัย

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีและประโยชน์ทั้งปวง ที่เกิดจากผลงานการวิจัยครั้งนี้ แต่บิดา มารดา ผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่อย่างหาที่เปรียบมิได้ รวมถึงภรรยา ญาติพี่น้องที่รักทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของผู้วิจัยทุกประการด้วยดีตลอดมา

พลโท

(ชำนาญพจน์ พูลเกษ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ข้อจำกัดของการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
คำจำกัดความ	๕
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๗
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	๗
แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	๒๖
ทฤษฎีการค้ามนุษย์	๒๘
สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๓๔
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๒
บทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	๕๕
กรอบความคิดของการวิจัย	๖๑
สรุป	๖๑
บทที่ ๓ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)	๖๒
แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)	๖๒
สถานการณ์ แนวโน้ม วิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ	๖๓
ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	๗๑
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	๗๙
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	๙๓
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	๑๐๒
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม	๑๐๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ	
ภาครัฐ	๑๑๙
สรุป	๑๒๗
บทที่ ๔	
การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการป้องกัน	
 และปราบปรามการค้ามนุษย์	๑๒๙
ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ	
การค้ามนุษย์	๑๒๙
แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหา	
การค้ามนุษย์ในประเทศไทย	๑๓๒
สรุป	๑๓๓
บทที่ ๕	
สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๓๕
สรุป	๑๓๕
ข้อเสนอแนะ	๑๓๙
บรรณานุกรม	๑๔๓
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๔๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒ - ๑	ประเภทของการค้ามนุษย์ ๑๐
๒ - ๒	มาตรฐานสากลการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ๒๐
๒ - ๓	จำนวนผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ๔๗
๒ - ๔	สถิติการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ๔๘
๒ - ๕	ภาพเรือประมงท้องถิ่นที่อ่าวพนัง ๕๒
๒ - ๖	กรอบความคิดของการวิจัย ๖๑

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การค้ามนุษย์เป็นการกระทำที่มีวิวัฒนาการมาจากแนวความคิดของการค้าทาสจากในสมัยก่อน แม้ว่าในปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ทำการห้ามเกี่ยวกับการค้าทาส หรือการเอาคนลงเป็นทาส โดยถือว่าเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงก็ตาม แต่ในปัจจุบันกลับมีการค้ามนุษย์เข้ามาแทนการค้าทาสโดยมีการกระทำเป็นกระบวนการและผู้กระทำความผิดได้กระทำที่เป็นลักษณะของรูปแบบอาชญากรรม ในลักษณะที่เป็นองค์กรซึ่งค่อนข้างซับซ้อน นอกจากนี้ยังมีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอีกด้วย และเป็นปัญหาที่ทั่วโลกเป็นห่วงเช่นเดียวกันกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งยังคงเป็นประเด็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงมากยิ่งขึ้น ยี่สิบวันกลับจะยิ่งลุกลามแพร่หลายเรื่อยมาในสังคมไทย โดยจะปรากฏรูปแบบการค้ามนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับทางแรงงาน หรือการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณี วิธีการของขบวนการค้ามนุษย์นั้นมีหลายรูปแบบ โดยอาจจะเป็นการหลอกลวงพาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายหรือการรับจัดหางานให้ แต่เมื่อเข้าไปทำงานกลับเป็นงานที่ไม่เป็นไปตามที่ตกลงกันได้ การมอมยาเหยื่อและจับตัวไว้ในเรือประมง ซึ่งกว่าเหยื่อจะรู้สึกตัวก็อยู่ในทะเลซึ่งเดินทางเป็นเวลานาน ผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ทำให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะด้านร่างกายหรืออนามัยของเหยื่อ จากการที่ถูกบังคับหรือการทำร้ายในด้านการสืบพันธุ์หรือผลกระทบทางด้านจิตใจ ส่วนผลกระทบทางด้านสังคม เช่น การค้ามนุษย์เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน การค้ามนุษย์ขัดขวางต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน และเป็นการส่งเสริมอาชญากรรมที่เป็นองค์กร อีกทั้งยังเป็นการทำลายทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ และนอกจากนั้นยังเป็นการบั่นทอนการสาธารณสุขของประเทศ อันเป็นส่วนที่เป็นการบั่นทอนทำลายอำนาจของรัฐด้วย จะเห็นได้ว่าปัญหาการค้ามนุษย์นั้นถือเป็นปัญหาที่สำคัญอันเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยได้ตกลงเป็นภาคีตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ด้วยแล้ว ประเทศไทยจึงมีพันธะต้องดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง แต่ปรากฏรายงานข้อมูลจากศูนย์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) มูลนิธิกระงะเงาว่าปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยนั้นมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจนน่าเป็นห่วง โดยจากการที่ประเทศไทยได้ถูกจัดอยู่ในอันดับของประเทศที่ถูกจับตามอบ (Teir2) ในด้านเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีต่ำกว่ามาตรฐานสองปีคือระหว่างปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ ซึ่งทำ

ให้หน่วยงานในภาคส่วนต่างๆ ของไทยต้องเร่งดำเนินการตามมาตรการที่เข้มงวดเกี่ยวกับการแก้ไข
ปัญหาในการค้ามนุษย์ (สนัน ยามาเจริญ, ๒๕๖๐)

การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญในระดับสากลและถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ปัจจุบันผู้ที่กระทำผิดหรืออาชญากรข้ามชาติได้เปลี่ยนแปลงวิธีการรูปแบบในการกระทำความผิด มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการชักชวน หลอกลวงคนที่ต้องการแสวงหาชีวิตที่ดีขึ้นให้หลงเชื่อ จนในที่สุดก็ตกเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นและมีความเกี่ยวพันกับหลายประเทศทั่วทุกภูมิภาคของโลก มีผู้คนมากมายโดยเฉพาะเด็กและสตรีที่ถูกแสวงหาประโยชน์และถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและได้รับความเสียหายทั้งร่างกายและจิตใจ ต้องสูญเสียโอกาสและอนาคต รวมถึงเกิดความสูญเสียและเสียหายต่อบุคคลรอบข้าง ชุมชน และสังคม ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งไม่อาจประเมินมูลค่าได้เป็นตัวเงินได้ ปัจจุบันรูปแบบของการค้ามนุษย์ได้พัฒนาไปจากเดิมและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าในเส้นทางคมนาคมและเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารเป็นผลให้อาชญากรรมที่เกิดขึ้น ดำเนินไปอย่างปิดบังซ่อนเร้นและยากต่อการรับรู้และติดตาม ขณะที่ประเทศไทยยังคงมีความเสี่ยงของสถานการณ์อย่างสูงเพราะยังคงมีสถานะเป็นทั้งประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง โดยผู้เสียหายมีทั้งเด็ก ผู้หญิง และผู้ชาย ซึ่งเกิดขึ้นในรูปแบบที่ผู้เสียหายมีความสมัครใจ อันเนื่องมาจากความต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังเกิดจากเครือข่ายธุรกิจผิดกฎหมายที่มีกระบวนการซับซ้อนมากขึ้นจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยหลักทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ ความยากจนเป็นปัจจัยที่มีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้เกิดการแสวงประโยชน์จากผู้ที่ต้องการหางานทำเพื่อรายได้ที่ดีกว่า รวมทั้งปัจจัยทางสังคมที่มีเจตคติ ค่านิยมพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อมที่เอารัดเอาเปรียบต่อเด็กและผู้หญิง และปัจจัยอื่นๆ เช่น การขาดโอกาสทางการศึกษา และการฝึกรบอบอาชีวะ การเข้าไม่ถึงบริการของรัฐ ช่องว่างของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ปริมาณความต้องการในการใช้บริการทางเพศ ค่าจ้างแรงงานเด็กและผู้หญิงราคาถูกที่มีมากขึ้น ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงได้ให้ความห่วงใยและดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดไป (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๗)

จากกรณีที่สหรัฐอเมริกาได้แถลงรายงานประจำปีเรื่อง สถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี ๒๕๕๗ ที่วอชิงตัน ดีซี เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๗ เผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ทั่วโลก ๑๘๘ ประเทศ ผลปรากฏว่าประเทศไทยถูกลดอันดับจาก Tier 2 Watch List ไปอยู่ Tier 3 ซึ่งเป็นอันดับต่ำสุด ร่วมกับอีก ๒๓ ประเทศ รวมทั้งมาเลเซียด้วย หลังจากที่ไทยถูกจัดอยู่ใน Tier 2 ที่ต้องจับตามองมาก่อนหน้านี้ ๔ ปีแล้ว ในรายงานระบุเหตุผลว่าเป็นเพราะรัฐบาลไทยไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งความล้มเหลวในระบบการสืบสวนตรวจสอบและตัดสินผู้กระทำผิด รวมทั้งการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แม้ว่าไทยจะมีการจับกุมและดำเนินคดีด้านการค้ามนุษย์ถึง ๒๒๕ คดีก็ตามแต่ก็ยังไม่เพียงพอ กล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นทั้งประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง สำหรับ

การค้าผู้ชาย ผู้หญิง และเด็ก เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณี เหลือทั้งหลายมาจากประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งจีน เวียดนาม รัสเซีย อุซเบกิสถาน อินเดีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งเข้ามาไทยเพื่อหางานทำมีแรงงานอพยพประมาณสองถึงสามล้านคนในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่เป็นชาวเมียนมา กัมพูชา และลาว เหลือค่านิยมที่พบในไทยส่วนใหญ่ถูกบังคับ ชูเชื้อ หรือล่อลวงมาบังคับใช้แรงงานหรือในธุรกิจทางเพศหรือค้าประเวณี เหลือการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานในไทยจำนวนมากมักถูกแสวงประโยชน์ในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมประมง การผลิตเสื้อผ้าราคาถูก การทำงานในโรงงานต่างๆ เป็นต้น และงานรับใช้ตามบ้าน นอกจากนี้ยังปรากฏว่าบางคนถูกบังคับให้ขทานตามถนน ในรายงาน TIP Report ระบุว่ามีความพยายามของการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ยังถือว่าไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับขนาดของปัญหาในไทย และที่สำคัญปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในทุกระดับเป็นตัวขัดขวางความสำเร็จของความพยายามนี้ นอกจากนี้ไทยยังประสบปัญหาการขาดแคลนผู้ทำหน้าที่สื่อสารล่ามภาษาต่างชาตอย่างหนักในหน่วยงานของรัฐ ส่งผลให้การระบุสัญชาติและการปกป้องเหลือการค้ามนุษย์ถูกจำกัดลงไปอีก (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๗)

รายงานการค้ามนุษย์ ปี ๒๕๖๑ หรือ Trafficking In Persons Report 2018 ฉบับล่าสุดที่สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์การค้ามนุษย์ใน ๑๘๙ ประเทศทั่วโลก โดยในปีนี้ประเทศไทยถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มเทียร์ ๒ กลุ่มประเทศที่มีความพยายามในการแก้ไขและตรวจสอบการลักลอบค้ามนุษย์อย่างจริงจัง หลังก่อนหน้านี้ถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มเทียร์ ๒ บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง (Tier 2 Watch List) เป็นเวลา ๒ ปีติดต่อกัน สถานการณ์การค้ามนุษย์ในไทยเคยย่ำแย่ที่สุดและถูกจัดอยู่ในกลุ่มเทียร์ ๓ เมื่อปี ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘ ที่ผ่านมาโดยการเปลี่ยนแปลงอันดับในครั้งนี้คาดว่าประเทศไทยมีพัฒนาการในการแก้ไขและจัดการปัญหาดังกล่าวที่ดีที่สุดในรอบ ๙ ปี นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ ประเทศส่วนใหญ่ที่ได้รับการสำรวจในรายงานการค้ามนุษย์ ปี ๒๕๖๑ จำนวนมากกว่าร้อยละ ๔๐ ถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มเทียร์ ๒ โดยมี ๔ ประเทศที่เฝ้าระวังและติดตามเป็นพิเศษได้แก่ ลิเบีย เซนต์มาร์ติน โชมาเลีย และเยเมน ขณะที่แคนาดา ฝรั่งเศส อังกฤษ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา และประเทศแถบสแกนดิเนเวีย ล้วนถูกจัดอยู่ในกลุ่มเทียร์ ๑ กลุ่มที่รัฐบาลมีความพยายามแก้ไขและตรวจสอบอย่างจริงจัง จนอัตราการลักลอบค้ามนุษย์ภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยฟิลิปปินส์เป็นเพียงชาติเดียวในย่านอาเซียนที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มนี้ ประเทศสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติอย่างจีนและรัสเซีย รวมถึงเพื่อนบ้านของไทยอย่างลาวและเมียนมา ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มเทียร์ ๓ ซึ่งสถานการณ์การค้ามนุษย์อยู่ในเกณฑ์น่าเป็นห่วง อีกทั้งรัฐบาลละเลยที่จะแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง โดยรายงานการค้ามนุษย์ ปี ๒๕๖๑ ระบุว่าประเทศไทยมีความพยายามในการที่จะจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับรายงานฉบับก่อนหน้า ในปีนี้ประเทศไทยจึงได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มที่ดีขึ้น ที่ผ่านมามีประเทศ

ไทยมีความพยายามในการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้น มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เข้ามาดูแลและจัดการประเด็นนี้โดยเฉพาะ มีขั้นตอนกระบวนการที่กระชับขึ้น รวมถึงรัฐบาลเข้าไปมีส่วนในการสอบสวนและติดตามผลอย่างจริงจัง แม้ว่าการรับสินบนหรือสมรู้ร่วมคิดกับเจ้าหน้าที่รัฐ จะยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งเสนอแนะให้ประเทศไทยดำเนินคดีและตัดสินโทษ โดยใช้แนวทางที่เน้นผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อเป็นศูนย์กลาง รวมถึงควรเพิ่มความพยายามในการระบุอัตลักษณ์ของเหยื่อการค้ามนุษย์ให้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็กลุ่มบุคคลไร้สัญชาติ ผู้อพยพ ผู้ลี้ภัย หรือแม้แต่ชาวประมงและแรงงานต่างด้าว ล้วนแต่เป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงที่จะเข้ามาพัวพันกับปัญหานี้แทบทั้งสิ้น จากเหตุผลที่กล่าวไปแล้วข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในประเด็นการค้ามนุษย์กับสิทธิมนุษยย์ในประเทศไทย (The standard, ๒๕๖๑)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นมาและรูปแบบของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) และ พ.ศ. ๒๕๖๐ (ฉบับที่ ๓) ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อหาแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นมาและรูปแบบของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
๒. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) และ พ.ศ.๒๕๖๐ (ฉบับที่ ๓)
๓. ศึกษายุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
๔. เพื่อหาแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้เน้นการวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย กฎหมายต่างๆ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลทฤษฎี และข้อมูลปฐมภูมิ

๑.๑ ข้อมูลทฤษฎี วิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย กฎหมายต่างๆ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงโดยมุ่งเน้นการวิจัยจากเอกสารทางวิชาการ บทความทางวิชาการ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. การวิเคราะห์และการจัดทำข้อเสนอแนะงานวิจัย

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการวิจัยจากเอกสารทางวิชาการ บทความทางวิชาการ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยที่เหมาะสมต่อไป ซึ่งผลการวิจัยอาจจะไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทระดับนานาชาติได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงความเป็นมาและสถานการณ์ของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
๒. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) และ พ.ศ. ๒๕๖๐ (ฉบับที่ ๓)

๓. ทำให้ทราบถึงประโยชน์ของยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๔. สามารถหาแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยที่เหมาะสม

คำจำกัดความ

การค้ามนุษย์	หมายถึง กระบวนการหรือการจัดการเพื่อการจัดหา จัดส่ง หรือการบังคับข่มขู่ จับตัว หรือล่อลวง โดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่เต็มใจ ซึ่งถือเป็นผู้เสียหาย ควรได้รับการดูแล ช่วยเหลือ
เทียร์ (Tier)	หมายถึง การจัดลำดับสถานการณ์ค้ามนุษย์โดยเปรียบเทียบสถานการณ์ค้ามนุษย์ของทั่วโลกกับมาตรฐานของสหรัฐอเมริกา และจัดลำดับประเทศต่างๆ
เทียร์ ๑ (Tier1)	หมายถึง ประเทศหรือรัฐบาลที่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายปกป้องเหยื่อการค้ามนุษย์อย่างครบครัน
เทียร์ ๒ (Tier 2)	หมายถึง ประเทศหรือรัฐบาลที่ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายปกป้องเหยื่อการค้ามนุษย์ไม่ครบถ้วน แต่มีความพยายามอย่างมีนัยสำคัญเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานเหล่านั้น
เทียร์ ๒ ที่ต้องจับตามอง (Tier 2 Watch List)	หมายถึง ประเทศที่การค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น, ล้มเหลวในการแสดงหลักฐานการเพิ่มความพยายามในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์ในปีที่ผ่านมา และถูกพิจารณาว่ากำลังพยายามอย่างมีนัยสำคัญเพื่อให้สามารถทำตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายปกป้องเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยสัญญาว่าจะใช้มาตรการเพิ่มเติมในอนาคตภายในปีถัดไป
เทียร์ ๓ (Tier 3)	หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายด้านการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกา และไม่ได้ใช้ความพยายามอย่างมีนัยสำคัญที่จะแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
TIP Report	หมายถึง รายงานการค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (Trafficking In Persons Report) เป็นรายงานประจำปีที่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ

มีหน้าที่ต้องจัดทำตามกฎหมาย Trafficking Victims Protection Act of 2000 (TVPA) เพื่อเสนอต่อสภาสหรัฐฯ เกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ประเทศต่างๆ ทั่วโลก รายงานฯ จะครอบคลุมประเทศต่าง ๆ ซึ่งถูกตัดสินว่าเป็นประเทศต้นทาง ประเทศปลายทาง ประเทศทางผ่าน สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่ร้ายแรงจำนวนมาก เนื่องจากการค้ามนุษย์มีแนวโน้มที่จะขยายตัวไปทุกประเทศในโลก รายงานเกี่ยวกับประเทศต่างๆ เป็นการบรรยายถึงขอบเขตและลักษณะของปัญหาการค้ามนุษย์ เหตุผลในการรวมประเทศดังกล่าวไว้ในรายงาน และความพยายามของรัฐบาลนั้น ๆ ในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการค้ามนุษย์นั้นนับได้ว่าเป็นปัญหาเรื้อรังอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับไทยและยังไม่สามารถจัดให้หมดไปได้อย่างเด็ดขาด แม้ว่ารัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องจะได้ออกนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่กลับปรากฏว่าปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งการบังคับค้าบริการทางเพศและการบังคับใช้แรงงาน นอกจากจะไม่ได้หมดไปแล้วกลับกลายเป็นว่าปัญหาดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และยิ่งถูกซ้ำเติมด้วยปัญหาผู้อพยพชาวโรฮิงญาที่กำลังได้รับความสนใจอยู่ในปัจจุบัน อันเนื่องมาจากความต้องการแสวงหาที่อยู่อาศัยใหม่ ทดแทนดินแดนมาตุภูมิที่ตนเองไม่อาจอาศัยอยู่ได้ รวมไปถึงต้องการโอกาสในชีวิตที่ดีกว่า จนกลายเป็นช่องทางของการแสวงประโยชน์ในด้านต่างๆ และกลายเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ไปในที่สุด (ศิปติ นพประเสริฐ, ๒๕๕๘ : ๑)

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสรุปรอบความคิดของการวิจัย โดยการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ทฤษฎีการค้ามนุษย์ สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย รวมทั้ง เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มาสร้างเป็นกรอบแนวความคิดในการวิเคราะห์ ดังนี้

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

ความหมายของการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Trafficking in person ซึ่งมีผู้ให้คำอธิบายไว้มากมาย เช่น การค้ามนุษย์เป็นการก่ออาชญากรรมโดยการถือเอามนุษย์เป็นสินค้าในการซื้อขาย แลกเปลี่ยนเป็นผลประโยชน์ของคนหรือองค์กรอาชญากรรมนับเป็นการค้าหาสรูปแบบใหม่ที่อาศัยความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสถานการณ์ความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้ยากไร้ ชนกลุ่มน้อย ชนพื้นเมือง เด็ก และสตรี มาแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น การบังคับให้ค้าประเวณี หรือบังคับใช้แรงงาน (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๕ : ๑๖)

คำนิยามในพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children) โดยพิธีสารดังกล่าวได้ถูกแนบไว้ท้ายอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรม

ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime) พิธีสารฯ ข้อ ๓ ได้นิยามคำว่า “การค้ามนุษย์” ไว้ดังนี้

การค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่เข็ญ หรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการลักพาตัวด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือด้วยการใช้สถานะความเสียหายจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบ หรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจควบคุมบุคคลอื่น เพื่อความมุ่งประสงค์ให้การแสวงประโยชน์ การแสวงประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ออนไลน์, ๒๕๕๗)

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑

มาตรา ๖ ผู้ใดแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

๑. เป็นธุระจัดหา ชื่อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ
๒. เป็นธุระจัดหา ชื่อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ซึ่งเด็กผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

มาตรา ๗ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

๑. สนับสนุนการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์
๒. อุปการะโดยให้ทรัพย์สิน จัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์
๓. ช่วยเหลือด้วยประการใดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์พ้นจากการถูกจับกุม
๔. ซักขวน ชี้แนะ หรือติดต่อบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

สหรัฐอเมริกา นิยามการค้ามนุษย์ว่าหมายถึง “All acts involved in the recruitment, abduction, transport, harboring, transfer, sale or receipt of persons; within national or across international borders; through force, correction, fraud or deception; to place persons in situations of slavery or slavery-like conditions, forced labor or services, such as forced prostitution or sexual services, domestic servitude, bonded sweatshop labor or other debt bondage” (Nicole F. Bromfield, ๒๐๑๐ : ๑๑)

The Trafficking Victims Protection Act ๒๐๐๐ ได้กำหนดนิยามรูปแบบที่ร้ายแรงของการค้ามนุษย์ว่า “A. Sex trafficking in which a commercial sex act is induced by force, fraud, or coercion, or in which the person induced to perform such an act has not attained ๑๘ years of age; or B. The recruitment, harboring, transportation, provision, or obtaining of a person for labor or services, through the use of force, fraud, or coercion for the purpose of subjection to involuntary servitude, peonage, debt bondage, or slavery. A victim need not be physically transported from one location to another in order for the crime to fall within these definitions.”

United Nations Convention against Transnational Organized Crime นิยามความหมายของการค้ามนุษย์ว่า “การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่เข็ญ หรือด้วยการใช้กำลังหรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือด้วยการใช้สถานะความเสี่ยงภัยจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบ หรือมีการให้ หรือรับเงิน หรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคล ผู้มีอำนาจ ควบคุมบุคคลอื่น เพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์อย่างน้อยที่สุด ให้รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่นหรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้อำนาจบังคับ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

องค์ประกอบของการค้ามนุษย์

การพิจารณาว่าบุคคลใดจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ ต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ถูกกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้ จัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจาก ส่งไปยังที่ใดหน่วงเกี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย รับไว้

๒. ถูกกระทำด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้ ข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง

๓. ถูกกระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ดังนี้ (๑) การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี (๒) การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก (๓) การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่นๆ (๔) การเอาคนลงเป็นทาส (๕) การนำคนมาขอทาน (๖) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และ (๗) การบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้าหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

สาเหตุของการค้ามนุษย์

๑. ปัจจัยที่ผลักดัน ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ความยากจน รวมกับปัจจัยอื่นๆ เช่น การขาดโอกาสได้รับการศึกษา การเข้าไม่ถึงบริการของรัฐ การขาดทักษะอาชีพหรือความรู้ โดยเฉพาะความรู้เท่าทันถึงวิธีการหลอกลวง ตั้งแต่หลอกลวงเรื่องค่าจ้าง ลักษณะงาน ความไม่รู้เรื่อง หนี้สินอันเกิดจากนายจ้างและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไปจนถึงวิธีการปลอมแปลงเอกสารสำคัญต่างๆ นอกจากนี้สภาวะความเลวร้ายในครอบครัวก็มีส่วนผลักดันให้หญิงและเด็กต้องแสวงหาโอกาสที่ดีกว่า โดยหันค้ำนึ่งถึงอันตรายต่างๆ

๒. ปัจจัยที่ดึงดูด คือ ความต้องการเงินเพื่อยังชีพ ส่งให้บิดามารดาหรือชื่อของที่ต้องการอันเนื่องมาจากค่านิยมเชื่อมโยงกับบริโภคนิยมและวัตถุนิยม

๓. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติและค่านิยม ได้แก่ การมีค่านิยมไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการมองว่าผู้หญิงและเด็กมีความด้อยด้านเพศและอายุ ทำให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกหลอกลวงและถูกบังคับได้ง่าย

แผนภาพที่ ๒ - ๑ ประเภทของการค้ามนุษย์

ประเภทของการค้ามนุษย์

๑. ค้ามนุษย์รูปแบบที่พบเห็นเป็นประจำ เช่น การค้าบริการทางเพศ ซึ่งพบเห็นบ่อยมากเหยื่ออาจอยู่ในภาวะจำยอมหรือถูกบังคับขู่เข็ญให้ขายบริการทางเพศ

๒. ค้ามนุษย์เพื่อใช้แรงงานเยี่ยงทาส เหยื่อจำนวนมากที่ทำงานในสวน ฟาร์ม บ้านโรงงาน ต้องทำงานหนัก ไม่ได้รับการพักผ่อน ถูกทารุณ เป็นต้น

๓. คำมั่นนุขย์เพื่อการแต่งงาน ปรากฏในรูปแบบของการจัดหาคู่เพื่อการรับจ้างแต่งงานมี นายหน้าสืบเสาะหาหญิงเพื่อแต่งงานกับชายที่ไม่รู้จัก หลังจากแต่งงานหญิงจำนวนหนึ่งกลายเป็นเมีย ทาส อยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้ายในเรื่องเพศ ถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศ

๔. คำมั่นนุขย์เพื่อการขอลาน ซึ่งเป็นรูปแบบที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยนายหน้าติดต่อพาเด็ก คนชรา คนพิการ เดินทางออกจากบ้านเกิดไปขอลานในเมืองใหญ่ในและต่างประเทศ ซึ่งเหยื่อจะถูก บังคับให้ขอลาน

๕. คำมั่นนุขย์เพื่อการทำผิดกฎหมาย ซึ่งเหยื่อมักเป็นเด็กที่พบเห็น คือ การนำเด็กไปเป็น เครื่องมือในการส่งยาเสพติดให้กับผู้ค้ารายย่อย

นิยามความหมายของการค้ามนุษย์ตามกฎหมายต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะแบ่งออกเป็นกฎหมายระดับสหรัฐ (Federal Law) คือ Trafficking Victims Protection Reauthorization Act ๒๐๐๘ ดังนี้ Section ๑๑๒ ได้บัญญัติ เกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์และโทษเอาไว้ โดยบัญญัติให้หลักเกณฑ์เอาไว้ใน United States Code Section ๑๕๙๐ และ Section ๑๕๙๑ ดังนี้

Section ๑๕๙๐ ผู้ที่รับตัว ขนส่ง หรือจัดทำให้ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ ซึ่งบุคคลเพื่อนำไปใช้แรงงานอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒๐ ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ หากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดกระทำการโดยวิธีลักพาตัว มีการละเมิดทางเพศ แก่ผู้เสียหาย หรือมีการพยายามกระทำการละเมิดทางเพศหรือพยายามฆ่าผู้เสียหาย ให้เพิ่มระวางโทษขึ้นสูงถึงโทษจำคุกตลอดชีวิต

Section ๑๕๙๑ ผู้ที่รับตัว ขนส่ง หรือจัดทำให้ไม่ว่าโดยวิธีการใดๆ หรือผู้ที่รับประโยชน์จากการกระทำนั้น หากบุคคลดังกล่าวรู้หรือไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ควรรู้โดยประมาทว่า บุคคลที่ถูกพามา นั้นถูกขู่เช็กหรือหลอกลวงให้ค้าประเวณี หรือบุคคลที่ถูกพามา นั้น มีอายุไม่ถึง ๑๘ ปี และจะถูกพาไปค้าประเวณีจะต้องได้รับโทษดังนี้

หากผู้ที่ถูกพามา นั้นถูกขู่เช็ก หรือหลอกลวง หรือมีอายุยังไม่ถึง ๑๔ ปี ให้ผู้กระทำความผิดมีระวางโทษปรับ และจำคุกไม่น้อยกว่า ๑๕ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต

หากบุคคลที่ถูกพามา นั้น มีอายุตั้งแต่ ๑๔ แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปี ให้ผู้กระทำความผิดมีระวางโทษปรับและจำคุกไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต

ทั้งนี้หากผู้ที่รับตัว ขนส่ง หรือจัดหาบุคคลนั้นมีโอกาสอันสมควรที่จะพบเห็นบุคคลที่ถูกพามาแล้ว โจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าบุคคลดังกล่าวรู้ว่า ผู้ที่ถูกพามา นั้นมีอายุไม่ถึง ๑๘ ปี หรือไม่อีก

ผู้ที่ขัดขวางหรือพยายามเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้มีระวางโทษปรับหรือจำคุกไม่เกิน ๒๐ ปี หรือทั้งจำคุกและปรับ

กฎหมายการค้ามนุษย์ของประเทศไทย

ในกฎหมายการคุ้มครองขงอังกฤษได้บัญญัติไว้ใน Asylum and Immigration (Treatment of Claimant, etc.) Act ๒๐๐๔. โดยกำหนดเกี่ยวกับความผิดฐานคุ้มครองขงไว้ใน มาตรา ๔ การคุ้มครองขง หมายถึง การนำบุคคลเข้ามาประเทศอังกฤษ หรือนำบุคคลออกไปจาก ประเทศอังกฤษ โดยมีเจตนาที่จะนำบุคคลนั้นไปใช้แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายไม่ว่า ตนเองจะเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากบุคคลเหล่านั้นเอง หรือจะให้ผู้อื่นเป็นผู้ใช้ประโยชน์ก็ตาม ทั้งนี้ให้ รวมถึงการเป็นผู้ให้ความสะดวกแก่การกระทำความดังกล่าวด้วย

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย (Exploited) หมายถึง การที่บุคคลใดถูก ใช้กำลังประทุษร้าย ข่มขู่ หรือหลอกลวง ให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น รวมถึงการที่บุคคลที่เป็นผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถถูกยื่นข้อเสนอให้กระทำการในเรื่องที่หากเป็น คนที่มีความสามารถปกติจะไม่กระทำการ

กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองขงในเครือรัฐออสเตรเลีย

Criminal Code Act ๑๙๙๕ section ๒๗๑.๒

๑. การคุ้มครองขงหมายถึงการพาคนมาจากภายนอกเข้ามาภายในเครือรัฐออสเตรเลีย หรือการพาคนจากเครือรัฐออสเตรเลียออกไปยังภายนอกเครือรัฐออสเตรเลียโดยมีการหลอกลวง ใช้กำลัง หรือมีการขู่เข็ญ โดยมีวัตถุประสงค์ให้บุคคลดังกล่าวยอมทำตามคำสั่งของบุคคลตาม สถานที่ๆ รับผิดชอบคนนั้น ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยเจตนา หรือโดยประมาทก็ตาม

๒. ความผิดฐานคุ้มครองขงภายในประเทศ (Offence of Domestic Trafficking in Persons) ใน section ๒๗๑.๕ ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดที่เหมือนกับความผิดฐานคุ้มครองขง ใน section ๒๗๑.๒ เพียงแต่ในความผิดฐานนี้จะเป็นการพาคนจากสถานที่หนึ่งในเครือรัฐ ออสเตรเลียไปยังอีกสถานที่หนึ่งของเครือรัฐออสเตรเลียเช่นกันเท่านั้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองขงในมาเลเซีย

มาเลเซียมีกฎหมายการคุ้มครองขงไว้โดยเฉพาะคือ Anti-Trafficking in Persons Act ๒๐๐๗ ซึ่งในกฎหมายฉบับดังกล่าวจะกล่าวถึงการกระทำอันเป็นความผิดฐานคุ้มครองขงและมาตรการ พิเศษที่ใช้ในการสืบสวนสอบสวนสำหรับความผิดดังกล่าวนี้

Section ๑๒ มีการกำหนดองค์ประกอบความผิดที่เป็นหลักเอาไว้สำหรับการคุ้มครองขง ว่าการขนส่งมนุษย์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยถ้าหากมีการใช้กำลังข่มขู่ หรือมี การหลอกลวงผู้ที่ถูกขนส่ง หรือผู้ที่ถูกขนส่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี จะเป็นเหตุเพิ่มโทษ และหาก บุคคลใดได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดดังกล่าวย่อมมีความผิดด้วยและในมาตรา ๑๖ ได้บัญญัติ ถึงเหตุยกเว้นไว้ ว่าแม้ว่าผู้เสียหายจะยินยอมก็ไม่ทำให้เป็นยกเว้นความผิดไปได้ (สมชาย ว่องไวเมธี, ๒๕๕๕)

นโยบาย ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกลไกการบริหาร

๑. นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๑.๑ การดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศ เนื่องจากไทยอยู่ในสถานะประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์ นโยบายเพื่อแก้ไข ป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นหลัก (Victim-Centered) และมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการแสวงประโยชน์หรือการบังคับใช้แรงงาน การปราบปรามและดำเนินคดีขบวนการค้ามนุษย์ รวมถึงการช่วยเหลือ คຸ້มครองเสียหายจากการค้ามนุษย์ การปราบปรามและดำเนินคดีขบวนการค้ามนุษย์ รวมถึงการช่วยเหลือ คຸ້มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งนโยบายที่ไทยกำลังให้ความสำคัญในปัจจุบัน มีดังนี้

๑.๑.๑ วาระแห่งชาติประเทศไทยมีความตระหนักว่าการค้ามนุษย์เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง และได้พยายามดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยดำเนินมาตรการต่างๆ อย่างต่อเนื่องและควบคู่กันไป นายกรัฐมนตรีจึงได้ประกาศเจตนารมณ์และนโยบายเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทยให้เป็นวาระแห่งชาติ ในคราวประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการค้ามนุษย์เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยกล่าวว่า “เหยื่อ คือ เหยื่อ ไม่ใช่อาชญากร และต้องไม่ถูกดำเนินคดี แต่ต้องเยียวยา ฟื้นฟู เพื่อดูแลเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้กลับคืนสู่สังคมได้ และต้องจัดการอย่างเด็ดขาดกับผู้ค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ จึงขอความร่วมมือทุกฝ่ายทำอย่างจริงจังและจริงจัง ทุกมิติ ด้วยจิตใจรักเพื่อนมนุษย์ มีเมตตาธรรมต่อกันและกัน” และได้มอบนโยบายให้ดำเนินการโดยเร่งด่วน ดังนี้

๑.๑.๑.๑ เสริมสร้างศักยภาพ (Capacity Building) อย่างจริงจังแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจธรรมชาติปัญหาของผู้ถูกกระทำและอาชญากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการพัฒนาและมีความเข้าใจ และปฏิบัติอย่างถูกวิธี

๑.๑.๑.๒ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Intelligence Exchange) ของประเทศต้นทาง ทางผ่านและปลายทาง โดยมีการสร้างเครือข่ายและทิศทางความร่วมมือให้เกิดขึ้นเพื่อความเร็ว ในการแก้ไขปัญหา

๑.๑.๑.๓ การปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เพื่อให้กฎหมายมีความเป็นปัจจุบัน และสามารถแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างตรงประเด็น โดยจะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องทำงาน

อย่างมีประสิทธิภาพ และ ทำงานอย่างสุจริตโดยเฉพาะตำรวจจะต้องมีการอบรมอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

๑.๑.๑.๔ การรณรงค์ (Campaign) ให้เห็นสภาพปัญหาอย่างแท้จริง และช่วยเหลือให้ผู้ที่กำลังจะเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์

๑.๑.๑.๕ การฟื้นฟูและเยียวยาแก่ผู้ถูกกระทำ (Remedy and Rehabilitation) โดยมีเงินทุนเพิ่มเติม ๑๐๐ ล้านบาท เพื่อดูแลผู้ถูกกระทำจากกระบวนการค้ามนุษย์ และปัญหาสังคมอื่นๆ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชน โดยเงินทุนดังกล่าวจะนำไปใช้ดำเนินการวิวัฒน์พลเมือง

๑.๑.๑.๖ มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมต่อผู้ถูกกระทำ (Stigma) เพื่อให้ถูก กระทำสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ

๑.๑.๒ การดำเนินงานเกี่ยวกับผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่เหมาะสมของไทย เมื่อเดือน กันยายน ๒๕๕๖ นายกรัฐมนตรีได้เป็นประธานการประชุมหารือในประเด็นดังกล่าว โดยเน้นการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนและประสงค์ให้แรงงานต่างด้าวทั้งหมดได้รับการจดทะเบียนและพิสูจน์สัญชาติให้เรียบร้อยเพื่อให้สามารถอยู่ทำงานในไทยได้อย่างถูกต้องและได้รับสิทธิ/การคุ้มครองทางสังคมต่างๆ โดยรัฐบาลกำลังพิจารณาเรื่องการปรับสิทธิด้านการรักษาพยาบาลแรงงานต่างด้าวจากเดิมที่มีอยู่ให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อรองรับการเตรียมตัวเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน

๑.๑.๓ การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง ซึ่งมีการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่

๑.๑.๓.๑ การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองซึ่งลักลอบทำงานบนเรือประมงปีละ ๒ เดือน

๑.๑.๓.๒ จัดตั้งศูนย์ประสานแรงงานประมงใน ๗ จังหวัดน่านร่อง

๑.๑.๓.๓ การประกาศใช้แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีสำหรับสถานประกอบการแปรรู้น้ำแข็งก้อนในอุตสาหกรรมแปรรูปกุ้งและอาหารทะเลในประเทศไทย (Good Labour Practices Guidelines for Primary Processing Workplaces in the Shrimp and Seafood Industry of Thailand – GLP/PPW) เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๖ ซึ่งเน้นการจัดการใช้แรงงานบังคับ การใช้แรงงานเด็ก เสรีภาพในการสมาคม การเจรจาต่อรองร่วม และความร่วมมือในสถานประกอบการ การไม่เลือกปฏิบัติ ค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน ค่าชดเชย ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานและสวัสดิการ

๑.๑.๓.๔ การเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจแรงงานประมง

๑.๑.๔ การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเน้นการดำเนินงานที่การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดย

๑.๑.๔.๑ อนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยได้ชั่วคราวเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ รวมทั้งฝึกอาชีพและทักษะ

๑.๑.๔.๒ การอนุญาตให้ผู้เสียหายสามารถออกไปทำงานนอกบ้านพักเมื่อมีความพร้อม

๑.๑.๔.๓ การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมให้กับผู้เสียหายจากภาครัฐ และจากผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์

๑.๒ การดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กระทรวงการต่างประเทศมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายชาวไทยในต่างประเทศ ผ่านการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลทั่วโลก มีส่วนในกระบวนการกำหนดนโยบายโดยคณะกรรมการระดับชาติ และการดำเนินความร่วมมือในประเด็นการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี ซึ่งการดำเนินงานระดับระหว่างประเทศที่สำคัญ มีดังนี้

๑.๒.๑ ระดับทวิภาคี

๑.๒.๑.๑ บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดการค้าเด็กและสตรีและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ (MOU on Bilateral Cooperation for Eliminating Trafficking in Children and Women and Assisting Victims of Trafficking) ซึ่งไทยได้มีความตกลงกับกัมพูชา (ปี ๒๕๔๖) ลาว (ปี ๒๕๔๘) เวียดนาม (ปี ๒๕๕๑) และเมียนมา (ปี ๒๕๕๒) โดยกำลังมีความริเริ่มปรับเนื้อหาของ MOU เพื่อให้เป็นปัจจุบันเพื่อสามารถรองรับสถานการณ์การค้ามนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป และอยู่ระหว่างการหารือเพื่อจัดทำกรอบความร่วมมือกับอีกหลายประเทศที่มีความเป็นไปได้มากกว่าจะเป็นต้นทางของผู้เสียหายในประเทศไทย และ/หรือปลายทางของคนไทยที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๑.๒.๑.๒ การจัดทำบันทึกความร่วมมือระหว่างไทยกับญี่ปุ่นว่าด้วยการแลกเปลี่ยนข่าวสารสำหรับการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ (Memorandum of Cooperation between the Government of Japan and Thailand concerning the Exchange of Information for the Purpose of Preventing and Combating Trafficking in Persons) เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนผู้ต้องสงสัยในคดีค้ามนุษย์ ขยายผลการจับกุมและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดทั้งในไทยและญี่ปุ่นอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

๑.๒.๑.๓ การจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงาน ซึ่งเป็นการลดความเสี่ยงของการค้ามนุษย์ในภาคแรงงาน โดยฝ่ายระหว่งการแสวงผลประโยชน์โดยมิชอบจากการผลักดันแรงงานอพยพไปทำงานในประเทศปลายทาง ซึ่งในปัจจุบันไทยมีความตกลงในลักษณะนี้กับอิสราเอล และกำลังอยู่พิจารณาร่างความตกลงกับบังกลาเทศ

๑.๒.๒ ระดับภูมิภาค และระหว่างประเทศ

๑.๒.๒.๑ กระทบการบาหลี่ (Regional Ministerial Conference on People Smuggling, Trafficking in Persons and Related Transnational Crime –Bali Process) เป็นการประชุมระดับรัฐมนตรีของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเกี่ยวกับการลักลอบขนคนเข้าเมือง การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสมาชิก ๔๖ ประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ และประเทศผู้สังเกตการณ์ ๑๙ ประเทศ มี Steering Group ซึ่งไทยเป็นสมาชิก สนับสนุนการทำงานของออสเตรเลีย และอินโดนีเซียในฐานะประธานร่วม โดยได้จัดตั้งสำนักงานสนับสนุนระดับภูมิภาค (Regional Support Office – RSO) ที่กรุงเทพฯ เพื่ออนุมัติกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค (Regional Co-operation Framework – RCF) ซึ่งเปิดทำการเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๕ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้มีส่วนร่วมในกระทบการบาหลี่ ดังนี้ (๑) มีผู้แทนไทย (ดร. ชัชชม อรรถภิญญ์ สำนักงานอัยการสูงสุด) เป็นผู้ประสานงานคณะทำงานนโยบายกรอบกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย (Coordinator of Bali Process activities on Policy and Law Enforcement Response) (๒) ให้เงินอุดหนุนการดำเนินงานของ RSO และกระทบการบาหลี่ระหว่างปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ เป็นจำนวนเงิน ๓๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ (๓) ริเริ่มกิจกรรมในกรอบกระทบการบาหลี่ เช่น ร่วมกับออสเตรเลียเพื่อจัดประชุมปฏิบัติการในหัวข้อการให้สัตยาบันและการดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UNTOC) เมื่อปลายปี ๒๕๕๕ ซึ่งจะได้มีการต่อยอดกิจกรรมดังกล่าวในช่วงปี ๒๕๕๗

๑.๒.๒.๒ อาเซียน กลไก ในกรอบอาเซียนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ไทยเป็นภาคี ได้แก่ ASEAN Declaration Against Trafficking in Persons Particularly Women and Children ปี ๒๕๔๗ ซึ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมาย การคัดแยกเหยื่อออกจากผู้กระทำผิด และการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงแก่ผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์ และสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียน (The Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters among Like-Minded ASEAN Member

Countries) ไทยได้ให้สัตยาบันสนธิสัญญาฯ เมื่อ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๖ ซึ่งจะทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือในการดำเนินคดีด้านมนุษยชนในอาเซียนได้อีกทางหนึ่ง กลไกหลักในกรอบอาเซียนที่กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาจัดทำ ได้แก่ Regional Plan of Action to Combat Trafficking in Persons ซึ่งไทยและสิงคโปร์ได้เริ่มผลักดันในการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (SOMTC) ครั้งที่ ๑๒ ในเดือนกันยายน ๒๕๕๕ ที่กรุงเทพฯ ให้สอดคล้องและสะท้อนความพยายามระดับภูมิภาคเพื่อสนับสนุนแผนระดับโลก UN Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons และการจัดทำอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการค้ามนุษย์ (ASEAN Convention on Trafficking in Persons) ซึ่งในระหว่างการประชุม AMMTC เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๖ ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาปรับแก้ร่างเอกสารทั้งสองฉบับ ทั้งนี้ โดยเป็นการเสริมความร่วมมือที่มีอยู่ในกรอบ Coordinated Mekong Ministerial Initiative against Trafficking (COMMIT)

๑.๒.๓ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในกรอบสหประชาชาติ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime – UNTOC) ไทยลงนาม UNTOC เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๓ รวมทั้งลงนามพิธีสารว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children) พิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานโดยทางบก ทะเล และอากาศ (Protocol Against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air) เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๔ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ และพิธีสารว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ฯ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

๒. ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๒.๑ ยุทธศาสตร์การป้องกัน เน้นให้ประชาชน ตระหนักและให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ และครอบครัว และชุมชนเอาใจใส่ในการดูแลบุตรหลาน โดยมีมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

๒.๑.๑ รณรงค์และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภท เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างปลอดภัย ความเสี่ยงของการค้ามนุษย์ และให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์

๒.๑.๒ สร้างจิตสำนึก และเจตคติในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่ภาคีเครือข่าย และนักธุรกิจการท่องเที่ยว

๒.๑.๓ ส่งเสริมกลไกชุมชนให้เข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์

๒.๑.๔ ส่งเสริมความมั่นคงในการดำรงชีวิตของสมาชิกในครอบครัว

๒.๑.๕ ผลักดันให้มีการบรรจุ เรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก และการค้ามนุษย์ไว้ในการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบการศึกษาทุกระดับ

๒.๑.๖ ส่งเสริมให้มีการอบรมเผยแพร่ความรู้แก่กลุ่มเสี่ยงเพื่อมิให้ตกเป็นเหยื่อเสียหายจากการค้ามนุษย์ข้ามชาติ

๒.๑.๗ จัดสรรทรัพยากรและรูปแบบการดำเนินงานป้องกันให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของพื้นที่ ทั้งสถานะต้นทาง สถานะทางผ่าน และสถานะปลายทาง

๒.๒ ยุทธศาสตร์ด้านการดำเนินคดี เน้นความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด และประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย โดยมีมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

๒.๒.๑ เสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี ทั้งทางแพ่งและอาญา

๒.๒.๒ ผลักดันเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์และการดำเนินคดีไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และสถาบันงานสอบสวน สถาบันนิติบัณฑิต และสถาบันวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๓ สนับสนุนการปราบปรามผู้กระทำความผิดและขบวนการอาชญากรรมทั้งภายในประเทศและข้ามชาติอย่างจริงจัง โดยการใช้กระบวนการความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา การให้ความช่วยเหลือทางอาญา การสืบพยานในต่างประเทศ การยึดอายัดทรัพย์สินในต่างประเทศ และการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี และการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๒.๒.๔ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย

๒.๒.๕ ผลักดันให้มีการปรับปรุง/แก้ไขกฎหมายที่มีความคาบเกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์พร้อมทั้งกำหนดโทษไว้เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์

๒.๒.๖ สนับสนุนการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ

๒.๒.๗ ผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย

๒.๒.๘ ผลักดันให้เมืองคักร/คณะที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ เพื่อวินิจฉัย และให้คำแนะนำการดำเนินคดีที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและคาบเกี่ยวกับคดีอื่นๆ

๒.๒.๙ สนับสนุนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการสอบสวน

๒.๒.๑๐ แก้ไขกฎหมายการคุ้มครองตัวบุคคลซึ่งอาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จาก ๒๔ ชั่วโมงเป็น ๗ วัน

๒.๒.๑๑ ทบทวนวิธีการและขั้นตอนการดำเนินคดีให้เป็นไปตามบันทึกข้อตกลงต่างๆ

๒.๒.๑๒ เร่งรัดให้ดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้มีระเบียบว่าด้วยการกำหนดค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑

๒.๒.๑๓ สนับสนุนการใช้ทรัพยากรด้านการสืบสวนสอบสวนและปราบปรามจากกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๒.๓ ยุทธศาสตร์ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ เน้นผู้เสียหายได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครองตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

๒.๓.๑ จัดทำมาตรฐานและคู่มือของประเทศในการช่วยเหลือ คุ้มครอง และส่งกลับ

๒.๓.๒ พัฒนาสมรรถนะของผู้ให้บริการและพัฒนาองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการคุ้มครองช่วยเหลือให้มีความรู้ความเข้าใจตามมาตรฐานที่กำหนด และคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๒.๓.๓ ส่งเสริมให้มีหน่วยบริการแบบครบวงจรในพื้นที่ที่เป็นเส้นทางการค้ามนุษย์ ในการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๔ สนับสนุนให้หน่วยงานที่ดำเนินการคุ้มครองพยาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองพยานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง/จัดหาสถานคุ้มครองหรือสถานพักพิงผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยองค์กรภาคเอกชนตามมาตรฐานที่กำหนด

๒.๓.๖ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราชการส่วนท้องถิ่นและชุมชนของผู้เสียหายในการดูแลภายหลังการส่งกลับ

๒.๓.๗ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครคนไทยในต่างประเทศ เพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้เสียหายก่อนการส่งกลับประเทศไทย

๒.๓.๘ พัฒนาระบบการให้บริการล่ามเพื่อการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๒.๓.๙ สร้างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับเจ้าหน้าที่ในการรักษาความลับของข้อมูลผู้รับพิอบ

๒.๔ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาไกลเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน เน้นการส่งเสริมและขยายความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกระดับ ทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยมีมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

๒.๔.๑ เสริมสร้างความร่วมมือสำหรับการเจรจาระดับทวิภาคีกับประเทศที่มีสถานะ ต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางในเรื่องการย้ายถิ่นอย่างปลอดภัย การจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศการหาตลาดแรงงานสำหรับผู้หญิง

๒.๔.๒ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคและระดับภูมิภาคเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ และการย้ายถิ่นอย่างปลอดภัยอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง

๒.๔.๓ เสริมสร้างและเพิ่มพูนความเป็นหุ้นส่วนระหว่างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภูมิภาค

๒.๔.๔ ดำเนินขั้นตอนการแก้ไขกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อประเทศไทยสามารถให้สัตยาบันพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children)

๒.๔.๕ ทบทวนและประเมินสถานการณ์การค้ามนุษย์ทั้งภายในและภายนอกประเทศพัฒนากระบวนการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑

๒.๔.๖ ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนามาตรการและเพื่อขจัดปัจจัยเสี่ยงต่อกระบวนการค้ามนุษย์

๒.๔.๗ ส่งเสริมศักยภาพให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางมาตรการและการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายประชาคมที่เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน เพื่อป้องกัน ฝ้าระวัง สืบเสาะ ติดตาม และช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งการติดตาม ฝ้าระวัง ควบคุมบุคคลหรือนิติบุคคลผู้กระทำความผิดจากการกระทำผิดซ้ำ

๒.๕ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล เน้นการบ่งชี้ สถานการณ์ ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน การติดตามสถานภาพของผู้เสียหายและการติดตามเส้นทางการค้ามนุษย์ โดยมีมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

๒.๕.๑ ผลักดันให้มีระบบข้อมูลการค้ำมนุษย์ ทั้งในระดับประเทศและระดับ
จังหวัด

๒.๕.๒ สร้างความร่วมมือให้เครือข่ายนำเข้าข้อมูลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

๒.๕.๓ สร้างกลไก/ระบบการรายงานของภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นเครื่องมือ
ในการประสานความร่วมมือและส่งต่อ

๒.๕.๔ สนับสนุนการพัฒนา ระบบ Software และระบบการรักษาความ
ปลอดภัยของข้อมูล

๒.๕.๕ พัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลระดับประเทศและระหว่างประเทศ
เพื่อการประสานงานระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี

๒.๕.๖ พัฒนาช่องทางให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงข่าวสารข้อมูลที่ควรรู้ทั้งสิทธิ
บทบาทหน้าที่และกรณีที่ต้องเฝ้าระวัง

๒.๕.๗ ส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของกระบวนการค้ำมนุษย์ทั้งของ
ประเทศตามชายแดนและภูมิภาค

๒.๕.๘ พัฒนากลไก/ระบบข้อมูลการเฝ้าระวังและการรับแจ้งเบาะแส
ของอาสาสมัครให้ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

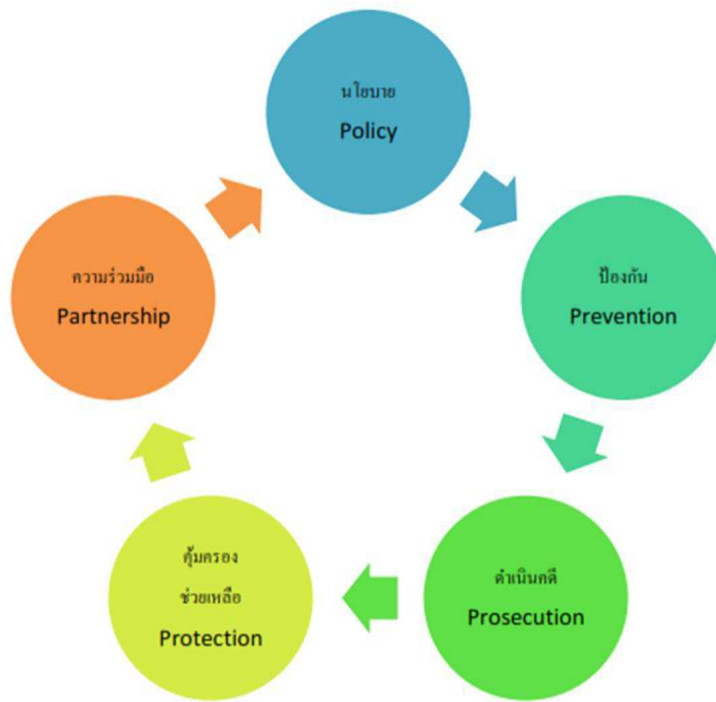
๒.๕.๙ พัฒนาสมรรถนะและทักษะของผู้จัดระบบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
เพื่อบ่งชี้สถานการณ์และติดตามกระบวนการค้ำมนุษย์อย่างต่อเนื่อง

๒.๕.๑๐ พัฒนาระบบการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพื่อสร้างความ
ร่วมมือกับภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์

๒.๕.๑๑ ส่งเสริม/สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูล/ข่าวสารระหว่างภาคี
เครือข่ายทั้งระดับภูมิภาคระดับประเทศและระดับพื้นที่

ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ใช้หลักมาตรฐานสากลที่เรียกว่า ๕P ดำเนินการควบคู่กับการ
ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ ประกอบด้วย ด้านนโยบายและการ
ประสานงาน ด้านการป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือกับภาคี
เครือข่ายที่เกี่ยวข้องโดยมีผู้บริหารส่วนราชการเป็นประธานในการขับเคลื่อนแต่ละด้าน

แผนภาพที่ ๒ - ๒ มาตรฐานสากลการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๓. กลไกการบริหารนโยบาย ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีทิศทางการจัดการเท่าทันกับสถานการณ์และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น และสามารถขับเคลื่อนบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จึงต้องมีการกำหนดกระบวนการขับเคลื่อนของภาคส่วนต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ดังนี้

กลไกการบริหาร

๓.๑ กลไกการบริหารระดับชาติ ตามที่รัฐบาลไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับชาติ ๒ คณะประกอบด้วย

๓.๑.๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปคม.) ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ประกอบด้วย

๑. นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
๒. รองนายกรัฐมนตรี	รองประธานกรรมการ
๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยว
และกีฬา	กรรมการ
๖. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
๗. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๘. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
๙. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน	กรรมการ

๑๐. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน (ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจาก
ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ด้านการ
ป้องกันการปราบปราม การบำบัดฟื้นฟู และการประสานงาน
ระหว่างประเทศเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่าเจ็ดปี ด้านละ
หนึ่งคน โดยต้องเป็นภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง) กรรมการ
๑๑. ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เลขานุการ
๑๒. ข้าราชการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์ที่ปลัดกระทรวงแต่งตั้งไม่เกินสองคน ผู้ช่วยเลขานุการ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ

ปกม.) ตามมาตรา ๑๑๖ แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑
กำหนดให้ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานและให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการ
ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๒. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ
ระเบียบ หรือโครงสร้างของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและ
ปราบปรามการค้ามนุษย์ในสถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ และกำหนดให้สถาน
ประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ ต้องอยู่ภายใต้ของมาตรการดังกล่าว (มาตรา ๑๖๒/๑)
แก้ไขเพิ่มเติม

๔. กำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์

๕. กำหนดแนวทางและกำกับดูแลการดำเนินงานตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ตลอดจนการให้ความร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์

๖. ส่งเสริมและกำกับดูแลให้มีการศึกษาวิจัยและจัดทำ ข้อมูลแบบบูรณาการ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์

๗. วางระเบียบเกี่ยวกับการจดทะเบียนองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ ตลอดจนหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมขององค์กรดังกล่าว

๘. วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุน

๙. วางระเบียบเกี่ยวกับการรายงานสถานะการเงินและการจัดการกองทุนเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

๑๐. ส่งเสริมและกำกับดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการ ปกค. (คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์)

๑๑. ดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๓.๑.๒ คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ประกอบด้วย

๑. รองนายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	รองประธานกรรมการ
๓. ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
๔. ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	กรรมการ
๕. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
๖. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๗. ปลัดกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
๘. ปลัดกระทรวงแรงงาน	กรรมการ
๙. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ

๑๐. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
๑๑. อัยการสูงสุด	กรรมการ
๑๒. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
๑๓. อธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
๑๔. อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ	กรรมการ
๑๕. เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน	กรรมการ
๑๖. เลขานุการคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ	กรรมการ
๑๗. เลขานุการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ
๑๘. ปลัดกรุงเทพมหานคร	กรรมการ

๑๙. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนแปดคน ซึ่งรัฐมนตรี
แต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์
ด้านการป้องกัน การปราบปราม การบำบัดฟื้นฟู
และการประสานระหว่างประเทศเกี่ยวกับ
การค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่าเจ็ดปีด้านละสองคน
โดยต้องเป็นภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง กรรมการ

๒๐. รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและ
ความมั่นคงของมนุษย์ กรรมการและ
เลขานุการ

คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและ
ปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและ
ปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ กำหนดให้ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็น
ประธาน และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. จัดทำและกำกับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและแผน
ประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ชุมชน และ

ประชาสังคมให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๒. จัดทำและกำกับกำกับการดำเนินการตามแผนงานและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๓. จัดให้มีและกำกับการดำเนินการตามโครงการรณรงค์และการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๔. จัดให้มีการรายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอต่อคณะกรรมการ

๕. ติดตามและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ การให้ความร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เสนอต่อคณะกรรมการ

๖. กำหนดหลักเกณฑ์และอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนตามมาตรา ๔๔ (๔)

๗. จัดทำและกำกับแผนปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และพันธกรณีระหว่างประเทศ

๘. ดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๓.๒ กลไกการบริหารระดับพื้นที่ คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด ๗๕ จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนวยความสะดวก ส่งเสริม และดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยกรรมการจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และในระดับหน่วยงาน หลายหน่วยงานได้จัดตั้งหน่วยงานย่อยที่มีภารกิจเฉพาะ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปราม เช่น กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นต้น

๓.๓ กระบวนการในการขับเคลื่อนของภาคส่วนต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ กระบวนการขับเคลื่อนการทำงานของภาคส่วนต่างๆ ในการทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์มี ๒ ประเด็นย่อย คือ (๑) การขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์โดยผลการศึกษาในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นว่ามีกระบวนการทำงาน/กลไกใน ๓ ระดับ คือ ระดับ

นานาชาติ/ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน หรือการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบ การค้าแรงงานระดับชาติและระดับภาค รวมถึงระดับจังหวัด (๒) งานด้านการช่วยเหลือ เยียวยาเหยื่อ การค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่ได้จากเหยื่อโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล

การขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไข

กระบวนการขับเคลื่อนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในสังคมไทยนั้น เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย กล่าวคือ มีการสร้างและพัฒนากลไกในการทำงานระดับต่างๆ ซึ่งสามารถ จำแนกได้ดังนี้ ๑) กลไกระหว่างประเทศ ๒) กลไกระดับชาติ ๓) กลไกระดับจังหวัด กล่าวคือ

๑. กระบวนการ/กลไกระหว่างประเทศ กระบวนการ/กลไกในระดับนี้เป็นผลพวงมา จากความตระหนักในปัญหาการค้ามนุษย์ร่วมกันของรัฐบาลประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่มี ชายแดนติดกัน รวมถึงความตระหนักขององค์กรพัฒนาเอกชนสากล/นานาชาติ (International Non-Government Organization) อาทิเช่น การทำการบันทึกข้อตกลงร่วม (MOU) กับประเทศ พม่า มีการบันทึกข้อตกลงร่วม MOU กับประเทศพม่า ในเรื่องของการดำเนินการให้มีการทำเอกสาร ที่ถูกต้องแก่แรงงานต่างด้าว/แรงงานอพยพเหล่านี้ ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับ Passport อันจะทำให้ แรงงานต่างด้าวสามารถทำงานในประเทศไทยได้นานราว ๒ ปี อย่างไรก็ตามกระบวนการทำงาน ดังกล่าวก็มีข้อจำกัดแลปัญหา กล่าวคือ มีแรงงานอพยพ/แรงงานต่างด้าวจำนวนมาก โดยเฉพาะชน กลุ่มน้อยของพม่า อาทิ คนกะเหรี่ยง คนไทยใหญ่ ที่ไม่มีบัตรหรือเอกสารที่ระบุว่าเป็นคนพม่า ส่งผลให้ รัฐบาลพม่าไม่รับรองว่าเป็นประชากรของพม่า ฉะนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาตรงจุดนี้ รัฐบาลไทยโดย กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน จึงจัดทำโครงการพิสูจน์สัญชาติสำหรับแรงงานต่างด้าวขึ้น โครงการดังกล่าวนี้เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการทำงาน MOU ดังกล่าวของรัฐบาลไทย และรัฐบาลพม่า

ความร่วมมือในระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ การหารือเพื่อพิจารณา แนวทางร่วมดำเนินโครงการส่งเสริมความมั่นคงให้กับสำนักงานประสานงานชายแดนในเอเชีย ตะวันออก (BLO) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แห่งชาติ สำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งประชาชาติ (UNODC) และโครงการความร่วมมือ สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (UNIAP) และโครงการ ส่งเสริมความมั่นคงให้กับสำนักงานประสานงานชายแดนในเอเชียตะวันออก (BLO) มีวัตถุประสงค์หลัก ในการลงพื้นที่คณะเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ สำนักงาน ยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งประชาชาติ (UNODC) และโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่า ด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (UNIAP) คือการประชุมหารือกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาแนวทางร่วมดำเนินโครงการส่งเสริมความมั่นคงให้กับสำนักงานประสานงาน ชายแดนในเอเชียตะวันออก (BLO) ซึ่งในประเทศไทยมีการวางแผนจะจัดทำโครงการฯ ในพื้นที่ ๓

อำเภอ คือ ๑) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ๒) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ ๓) อำเภอสอง จังหวัดระนอง

BLO เป็นองค์กรที่ทำงานในลักษณะของการแสวงหาความร่วมมือใน ๖ ประเทศ ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ได้แก่ ประเทศจีน พม่า ลาว ไทย พม่า และกัมพูชา เพื่อการต่อต้านยาเสพติดในการทำงานในยุคแรก BLO ขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ในยุคต่อมามีการขยายขอบเขตการทำงานให้ครอบคลุมเรื่องของอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ ร่วมด้วย โดยเฉพาะปัญหาการค้ามนุษย์ ฉะนั้นจึงคิดว่าจะทำอย่างไรให้ BLO และ ศปคม.ชาติ สามารถทำงานเชื่อมโยงประสานกัน โดยไม่ต้อง BLO ในระดับจังหวัดให้ซ้ำซ้อนกับการทำงานของ ศปคม.จังหวัด จึงเกิดเป็นแนวความคิดให้ ศปคม.จังหวัด และ BLO สามารถประสานข้อมูลกันได้ โดยทางรัฐบาลพม่าได้เสนอให้มีการนำร่างในการทำโครงการดังกล่าวนี้ในพื้นที่ ๓ จุด ดังกล่าวมาข้างต้น

UNODC มีการทำ MOU เมื่อ ๘ ปีที่ผ่านมา (ราวปี พ.ศ.๒๕๔๙) เป็นการลงนามในเรื่องการปราบปรามปัญหายาเสพติด โดยมีการตั้งสำนักงานประสานงานชายแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ BLO ขึ้น ซึ่งมีทั้งหมด ๔๐ จุดใน ๖ ประเทศลุ่มน้ำโขง โดยที่ในประเทศไทย ณ ปัจจุบันมีสำนักงานดังกล่าวอยู่ ๑๗ จุด หน้าที่หลักของ BLO คือ จะทำอย่างไรให้มิตรประเทศที่มีชายแดนติดกันมีการทำงานประสานความร่วมมือซึ่งกันและกันเป็นไปอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ทาง UNODC มองว่า BLO เป็นกลไกสำคัญที่ทำงานขับเคลื่อนจนสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ระดับหนึ่ง ฉะนั้นต่อมา BLO มีการขยายขอบเขตการทำงานให้ครอบคลุมเรื่องของอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ โดยเฉพาะปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันทางประเทศพม่าได้เสนอว่าทางพม่าพร้อมที่จะให้การสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง BLO ในพื้นที่ชายแดนระหว่างไทยและพม่า ๓ จุด คือ แม่สาย-ท่าขี้เหล็ก แม่สอด-เมียวดี และเกาะสอง-ระนอง ซึ่งรัฐบาลพม่ามองว่าเป็น Hot Spot ทดลองทำใน ๓ พื้นที่ก่อนเป็นเบื้องต้น ซึ่งผลจากการพูดคุยกับพื้นที่ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัดใน ๓ จังหวัด เพื่อเป็นเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ก็จะมีการเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ระหว่างหน่วยงานใน ๓ พื้นที่/จังหวัด ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อสรุปปัญหาในแต่ละพื้นที่ และวางแผนการทำงานร่วมกันต่อไป

๒. กระบวนการ/กลไกระดับชาติและระดับภาค เป็นการทำงานหลักที่ให้แนวทางในการขับเคลื่อนในระดับจังหวัดหรือในระดับพื้นที่ต่อไป โดยที่กระบวนการ/กลไกระดับชาติที่ค้นพบในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ชาติ (ศปคม.ชาติ) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ (ศปคม.แห่งชาติ) โดยไม่ได้จัดตั้งเป็นหน่วยงานพิเศษขึ้นใหม่ แต่ใช้กลไกของหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่งตั้งผู้ประสานงานประจำแต่ละหน่วยงาน โดยไม่ต้องมาปฏิบัติงาน ณ กระทรวงฯ ทั้งนี้ ได้กำหนดรูปแบบไว้ดังนี้ คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการ

ด้านการค้ามนุษย์ระดับชาติทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ อำนวยการ สั่งการ และประสานงานในระดับต่างๆ รวมทั้งกำกับดูแลติดตามการดำเนินงาน ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ประธานกรรมการ) ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพหลัก

บันทึกข้อตกลงเรื่อง “แนวทางการปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีเด็กและหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในพื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ” พ.ศ.๒๕๕๐ หรือ “MOU ภาคเหนือ” การจัดทำบันทึกข้อตกลงว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ พ.ศ.๒๕๕๐ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ร่วมกับองค์การยูนิเซฟ (ประเทศไทย) และองค์การแพนประเทศไทย ดำเนินโครงการจัดทำบันทึกข้อตกลง ๙ จังหวัดภาคเหนือ ขยายให้ครอบคลุม ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ เพื่อช่วยเหลือคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการดำเนินงานดังนี้ คือ (๑) แต่งตั้งคณะทำงานจังหวัด ๒ คน คือผู้กำกับการด่านตรวจคนเข้าเมืองตาก และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตาก ร่วมพิจารณาจัดทำบันทึกข้อตกลง ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ จำนวน ๔ ครั้ง ที่จังหวัดเชียงใหม่ และ (๒) มีพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ พ.ศ.๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐

๓. กระบวนการ/กลไกระดับจังหวัด ดังกล่าวมาข้างต้นว่ากระบวนการ/กลไกระดับชาติและระดับภาคเป็นสิ่งที่ให้แนวทางในการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ สำหรับในการศึกษาครั้งนี้พบว่ากระบวนการ/กลไกในพื้นที่ที่สำคัญมี ๒ ลักษณะ คือ (๑) กระบวนการขับเคลื่อนของ “ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด” (ศปคม.จังหวัด) และทีมสหวิชาชีพ รวมถึง (๒) กระบวนการขับเคลื่อนงานของหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ที่มีการทำงานเกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

แนวคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มีหลายแนวคิด ซึ่งแต่ละแนวคิดต่างมีหลักการที่สำคัญ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดที่วิเคราะห์เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่น่าสนใจ ดังนี้

อีเลน เพียร์สัน (๒๕๔๖ : ๒๒-๒๓) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาบทบัญญัติระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น ตามอนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้ามนุษย์และการเอา

รัตเอาเปรียบจากการค้าประเวณีของผู้อื่น ค.ศ.๑๙๔๙ ได้กล่าวถึงการค้ามนุษย์เอาไว้ว่า การค้ามนุษย์เป็นการเคลื่อนย้ายบุคคลข้ามพรมแดนเพื่อการค้าประเวณีเพียงอย่างเดียว จึงทำให้การค้ามนุษย์ถูกนำมารวมไว้กับการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี แต่ก็ไม่ได้มีนิยามที่ชัดเจนในส่วนนี้ จนกระทั่งการค้ามนุษย์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นแต่ละประเทศในโลกก็ให้ความสนใจ จึงทำให้องค์กรรัฐบาลและองค์กรระหว่างรัฐต่างๆ กำหนดนิยามของการค้ามนุษย์ด้วยตนเอง เช่น แถลงการณ์ของคณะกรรมการยุโรปในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๙ เกี่ยวกับการค้าหญิง เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ได้ให้คำนิยามการค้าการแสวงหาประโยชน์ทางเพศว่า “การค้ามนุษย์เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ทางเพศครอบคลุมไปถึงหญิงซึ่งถูกข่มขู่และ/หรือถูกกระทำทารุณกรรมจากการค้ามนุษย์ ความยินยอมในเริ่มแรกอาจไม่เกี่ยวข้องเนื่องจากบางคนเข้ามาอยู่ในวงจร การค้ามนุษย์โดยที่ทราบว่าจะทำงานเป็นโสเภณี แต่ต่อมาถูกกลืนรอนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส” ต่อมาในแถลงการณ์ของคณะกรรมการยุโรปในเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๒๑ ได้เสนอให้กำหนดคำนิยามที่กว้างขึ้น ด้วยการรวมผู้หญิงที่ถูกค้าจากต่างประเทศและถูกบังคับให้กระทำการทางเพศในเชิงพาณิชย์ในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการค้าประเวณี เช่นเดียวกับผู้หญิงที่ถูกบังคับให้แต่งงาน เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์เชิงพาณิชย์ทางเพศ

แสงจันทร์ มาน้อย (๒๕๕๗ : ๑) กล่าวว่า การค้ามนุษย์เป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญในระดับสากลและถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ปัจจุบันผู้ที่กระทำผิดหรืออาชญากรข้ามชาติได้เปลี่ยนแปลงวิธีการรูปแบบในการทำความผิด มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการชักชวน หลอกลวงคนที่ต้องการแสวงชีวิตที่ดีขึ้นให้หลงเชื่อ จนในที่สุดก็ตกเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นและมีความเกี่ยวข้องกับหลายประเทศทั่วทุกภูมิภาคของโลก มีผู้คนมากมาย โดยเฉพาะเด็กและสตรีที่ถูกแสวงหาประโยชน์และถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและได้รับความเสียหายทั้งร่างกายและจิตใจ ต้องสูญเสียโอกาสและอนาคต รวมถึงเกิดความสูญเสียและเสียหายต่อบุคคลรอบข้าง ชุมชน และสังคม ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งไม่อาจประเมินมูลค่าได้เป็นตัวเงิน ปัจจุบันรูปแบบของการค้ามนุษย์ได้พัฒนาไปจากเดิมและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าในเส้นทางคมนาคมและเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารเป็นผลให้อาชญากรรมที่เกิดขึ้นดำเนินไปอย่างปิดบังซ่อนเร้นและยากต่อการรับรู้และติดตาม ขณะที่ประเทศไทยยังคงมีความเสี่ยงของสถานการณ์อย่างสูงเพราะยังคงมีสถานะเป็นทั้งประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทางโดยผู้เสียหายมีทั้งเด็ก ผู้หญิง และผู้ชาย ซึ่งเกิดขึ้นในรูปแบบที่ผู้เสียหายมีความสมัครใจอันเนื่องมาจากความต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังเกิดจากเครือข่ายธุรกิจผิดกฎหมายที่มีกระบวนการซับซ้อนมากขึ้น จนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยหลักทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ ความยากจนเป็นปัจจัยที่มีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้เกิดการแสวงหาประโยชน์จากผู้ที่ต้องการหางานทำเพื่อรายได้ที่ดีกว่า รวมทั้งปัจจัยทางสังคมที่มี

เจตคติ ค่านิยมพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมที่เอารัดเอาเปรียบต่อเด็กและผู้หญิง และปัจจัยอื่นๆ เช่น การขาดโอกาสทางการศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ การเข้าถึงบริการของรัฐ ช่องว่างของกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย ปริมาณความต้องการในการใช้บริการทางเพศ ค่าจ้างแรงงานเด็กและผู้หญิงราคาถูกลงที่มีมากขึ้น ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงได้ให้ความห่วงใยและดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดไป

อำนาจ เนตยสุภา (๒๕๔๘ : ๒) กล่าวว่า การค้ามนุษย์แต่เดิมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับ การค้าทาส (Slavery) โดยถือว่าการค้าทาสเป็นกระบวนการเริ่มต้นของการค้ามนุษย์ จากข้อสันนิษฐาน ในทางวิชาการว่าการค้าทาสเกิดจากการที่มนุษย์ทำสงครามสู้รบกันเพื่อขยายอาณาเขตฝ่ายที่แพ้จากการ สู้รบจึงถูกจับมาเป็นเชลย ดังนั้น ทาสในยุคแรกเริ่มจึงมีเพียงผู้หญิงและเด็กที่ถูกจับไปเป็นเชลยเท่านั้น ส่วนผู้ชายก็ถูกเกณฑ์เอาไว้ใช้เป็นแรงงาน การค้าทาสเป็นสิ่งที่มาตั้งแต่สมัยยุคอารยธรรมอียิปต์โบราณ ยุคอารยธรรมกรีกโบราณ และต่อเนื่องมาจนถึงช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑ ที่มีการค้าทาสผิดา จนกระทั่งประเทศต่างๆ ทั่วโลกตระหนักว่าการค้าทาสเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นการดูหมิ่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ควรมีการเอาเปรียบซึ่งกันและกันโดยการค้าทาส จึงได้เริ่มมีการเลิกทาสใน ประเทศต่างๆ เกิดขึ้น แม้ในปัจจุบันการเลิกทาสในประเทศต่างๆ จะได้หมดไปจากโลกแล้ว แต่ยังคงมี การกระทำเรียกว่า “การบังคับใช้แรงงาน” (Forced Labor) อยู่ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์

วารสารไทยคู่ฟ้า (๒๕๕๘ : ๙) กล่าวว่า ปัญหาการค้ามนุษย์ถือเป็นภัยคุกคามด้านความ มั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Security) และกำลังเป็นประเด็นที่หลายประเทศทั่วโลกให้ ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการกระทำ ที่ลดทอนศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังเป็น ต้นเหตุนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง การค้า ประเวณี และที่สำคัญในกฎหมายสิทธิมนุษยชนถือว่าการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ จึงเป็นปัญหาที่นานาชาติให้ความสนใจ

โชติรส โชคสวัสดิ์ (๒๕๔๙ : ๑๔-๑๖) กล่าวว่า จากการที่บุคคลทุกคนมีสิทธิในการ เคลื่อนย้ายถิ่นฐานอย่างเป็นอิสระเพื่อที่จะแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า ซึ่งสาเหตุหลักในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน ก็คือเรื่องเศรษฐกิจ เพราะโอกาสที่จะหาอาชีพการงานในประเทศต้นทางอาจจะมีจำกัดโดยเฉพาะสำหรับผู้ หญิงซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงทำให้ผู้หญิงจำนวนมากต้องตัดสินใจจากประเทศอันเป็นที่ อยู่เดิมมาเพื่อปรับปรุงชีวิตของตนเอง และครอบครัวให้ดีขึ้น ต่อมาในยุคปัจจุบันการที่ผู้ใช้แรงงาน จำนวนมากมีโอกาที่จะเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเข้าไปทำงานในเขตเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมากขึ้น ก็ส่งผล ให้นายจ้างที่ต้องการเอารัดเอาเปรียบสามารถจ่ายค่าแรงที่ต่ำกว่าได้ อันจะทำให้มีผลกำไรจากการ ประกอบธุรกิจมากยิ่งขึ้น รัฐจึงต้องเพิ่มนโยบายที่เข้มงวดในการควบคุมคนเข้าเมืองของประเทศ อุตสาหกรรม ทำให้แรงงานย้ายถิ่นฐานจำต้องใช้ช่องทางที่ผิดกฎหมายและพึ่งพาผู้ลักลอบนำคนเข้าเมือง

เพื่อที่จะได้ย้ายถิ่นฐานไปหางานทำได้ โดยที่แรงงานที่เป็นผู้หญิงและเด็กถือว่ามีความเสี่ยงที่จะถูกนักค้ามนุษย์ล่อลวงมากขึ้น

ทฤษฎีการค้ามนุษย์

ทฤษฎีว่าด้วยการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

Han Von Hentig ได้อธิบายเหยื่ออาชญากรรมเปรียบเทียบกับเหมือนช่างปั้นอาชญากร อาชญากรหรือเหมือนคนล่าเหยื่อ (Predator) และเหยื่อเหมือนผู้ถูกล่า (Pre A. Siegel, ๒๐๐๐ : ๙๕) นักเหยื่อวิทยาผู้บุกเบิกอีกท่านคือ Stephen Schafer ได้ศึกษาตัวเหยื่อและได้เสนอแนวคิดที่ว่า ตัวเหยื่อได้ช่วยผู้กระทำผิดให้ทำผิด แนวคิดเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อในปัจจุบัน สามารถกล่าว แบ่งเป็นทฤษฎีได้ดังต่อไปนี้

ทฤษฎี Victim Precipitation (การมีส่วนร่วมของเหยื่อ) โดย Marvin Wolfgang อธิบายว่าเหยื่อบางคนเป็นตัวกระตุ้น ทำให้ตัวเองเผชิญกับเหตุการณ์ที่นำไปสู่การบาดเจ็บ หรือความตายได้ ซึ่งตัวเหยื่ออาจมีพฤติกรรมแสดงออกหรือนิ่งเฉยก็ได้

ทฤษฎี Live Style (รูปแบบของวิถีชีวิต) นักอาชญาวิทยา Gary Sensen & David Brownfield) เชื่อว่า รูปแบบวิถีชีวิตของคนทำให้ตนตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ เหยื่อของการค้ามนุษย์มักจะพบว่า มีรูปแบบของวิถีชีวิตที่ยากจน ขาดแคลน แต่ต้องการความสะดวกสบาย มั่งคั่ง หรือหลีกเลี่ยงจากสภาวะของความยากจน ดังนั้น เมื่อมีบุคคลมาชักชวนให้ไปทำงานรายได้ดี จึงตัดสินใจเดินทางไปทำงาน แต่สุดท้ายกลับกลายเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าแรงงาน ทาส การค้าประเวณี เป็นต้น

ทฤษฎี Routine Activities นักทฤษฎี Lawrence Cohen & Marcus Felson ได้ศึกษาเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันของคน สามารถทำให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ จากแนวความคิดที่ว่า ทุกวันนี้คนหลายคนอยากฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อแก้แค้น ความโลภและแรงจูงใจอื่นๆ

อาชญากรรมล่าเหยื่อ (Predatory Crime) คือประเภทอาชญากรรมที่รุนแรงต่อบุคคล หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินซึ่งได้แก่ ขบวนการค้ามนุษย์ พวกนี้ต้องการความมั่งคั่ง และผลตอบแทน มูลค่ามหาศาลจากการค้ามนุษย์

นักเหยื่อวิทยาได้แบ่งประเภทอาชญากรรมไว้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับแนวคิดของนักคิด แต่ละท่านว่าได้ให้ความหมายของคำว่า “เหยื่ออาชญากรรม” อย่างไร ซึ่งอาจกล่าวสรุปได้ ดังนี้

Von Hentig ได้แบ่งประเภทอาชญากรรม โดยนำปัจจัยทางกายภาพ จิตวิทยาและ สังคมวิทยา มาประกอบการพิจารณา โดยแบ่งเหยื่ออาชญากรรมออกเป็น ๑๓ ประเภท (อรรถนพ ชูบำรุง, ๒๕๕๓ : ๑๗-๒๐) คือ

๑. ผู้เยาว์ คือพวกที่อ่อนแอ ขาดประสบการณ์ ง่ายต่อการถูกหลอก ทำร้ายร่างกาย ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ความรู้สึกทางศีลธรรมยังมีไม่มากพอ อาชญากรรมมักใช้เด็กช่วย ในการประกอบอาชญากรรม

๒. ผู้หญิง เป็นเพศที่อ่อนแอ ไม่สามารถต่อสู้กับเพศชายได้ ผู้เป็นอาชญากรโดยมากมัก เป็นเพศชาย จึงย่อมมีกำลังเหนือกว่าเพศหญิง ในกรณีเช่นนี้ภาวะทางกายภาพของหญิงเป็นสิ่ง กำหนดให้มีการกระทำความผิดทางเพศ

๓. คนชรา ในที่นี้คือผู้สูงอายุ ซึ่งรวมทั้งหญิงและชาย คนชราเป็นผู้ที่อ่อนแอทั้งทาง ร่างกายและจิตใจ มักตกเป็นเหยื่อเกี่ยวกับทรัพย์สิน

๔. ผู้ที่เป็นโรคจิตหรือจิตบกพร่อง นอกจากตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแล้ว ยังเป็นเหยื่อ ที่กระทำผิดต่อตนเองอีกด้วย (Self-Victimizing Victim) เนื่องจากบุคคลประเภทนี้จิตไม่สมประกอบ ไม่มีการพิจารณาถึงเหตุและผลของการกระทำ

๕. คนที่อพยพมาจากถิ่นอื่น เนื่องจากคนเหล่านี้ยากจน ต้องปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมใหม่ซึ่งไม่คุ้นเคย มักตกเป็นเหยื่อของเจ้าของถิ่นฐานในด้านการหา ผลประโยชน์และด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น อาจถูกคดโกงจากอาชญากรในรูปแบบต่างๆ ได้

๖. ชนกลุ่มน้อย คนกลุ่มนี้สถานภาพคล้ายคลึงกับกลุ่มคนที่อพยพมาจากถิ่นอื่นมักได้รับความ ไม่เท่าเทียมกันกับประชากรส่วนใหญ่ในประเทศ ทั้งด้านกฎหมายและในแง่ของความเป็นจริง โอกาสที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมีมาก

๗. คนโง่โดยกำเนิด พวกนี้เกิดมาเพื่อตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยแท้ เหตุผลมีว่าการ ที่คนหลอกลวงผู้อื่นสำเร็จนั้น หาใช่ว่าจะเป็นคนฉลาด แต่เนื่องจากความโง่เง่าของเหยื่อที่เขาหลอก ต่างหาก พฤติกรรมของคนโง่โดยกำเนิดมักคล้ายกับพฤติกรรมของคนที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ และพวก ชนกลุ่มน้อย

๘. คนที่มีจิตใจหดหู่ พวกนี้จะตกเป็นเหยื่อ เนื่องจากภาวะทางจิตใจอันหดหู่ของเขา พวกไม่สมหวังในชีวิต คนหดหู่มักมีอาการที่เฉยเมย และจำยอมต่อการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับ เขา

๙. คนโงก จัดอยู่ในประเภทพวกมีกิเลส ไม่รู้จักความพอดี ความเพียงพอ การตกเป็น เหยื่ออาชญากรรมเกิดจากความโงกนั่นเอง

๑๐. คนเสเพล พวกไม่รู้จักกาลเทศะ ไม่รู้จักควบคุมตนเอง มีชีวิตอยู่ในภาพการณ์ ที่ล่อแหลม มีภาวะเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมตลอดเวลา

๑๑. คนเปล่าเปลี่ยวและคนอกหัก พวกนี้ต้องการเพื่อนและความสุข ทำให้ตกเป็นเหยื่อ ของคนจิตใจลามกได้

๑๒. คนที่ตกอยู่ในความทุกข์ทรมาน พวกที่ตกเป็นทาสของสิ่งเสพติดทั้งหลาย เช่น สุรา พวกที่มีอาการเจ็บป่วย ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ทำให้ต้องตกเป็นภาระให้กับครอบครัว บางครั้งอาจนำไปสู่การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้

๑๓. คนที่ต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรี คนพวกนี้มักถูกก้าวร้าวก่อนและไม่ยอมเสียศักดิ์ศรีของตน จึงต่อสู้

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ มักเป็นคนอ่อนแอ ขาดประสบการณ์ ง่ายต่อการถูกหลอก เช่น เด็ก และสตรี ในขณะที่คนที่อพยพมาจากถิ่นอื่น มักตกเป็นเหยื่อได้ง่ายเช่นกัน เนื่องจากคนเหล่านี้ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมใหม่ซึ่งไม่คุ้นเคย จึงมักตกเป็นเหยื่อของเจ้าของถิ่นฐานในด้านการแสวงหาผลประโยชน์

คนโลก ไม่รู้จักความพอดี ความเพียงพอ ย่อมง่ายต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม อันเนื่องมาจากความโลภของตนเอง

Benjamin Meldersohn ได้จำแนกประเภทเหยื่ออาชญากรรม โดยจำแนกความหนักเบาของความผิดของเหยื่อ ที่ส่งต่อการเกิดอาชญากรรม ซึ่ง Meldersohn ได้แยกประเภทของเหยื่ออาชญากรรมไว้ ๖ ประเภท ดังต่อไปนี้

๑. เหยื่อที่ไร้เดียงสาอย่างยิ่ง เหยื่อชนิดนี้เป็นเหยื่อในอุดมคติ หมายถึง ผู้ที่เป็นเด็กหรือผู้ที่ประสบทุกข์เชิงจิตจากอาชญากรรมโดยที่ตนเองมิได้มีความตั้งใจให้เกิดขึ้นเลย

๒. เหยื่อที่มีความผิดน้อยกว่าอาชญากร และเหยื่อที่มีความเฉลา

๓. เหยื่อที่มีความผิดเท่ากับอาชญากร และเหยื่อที่ทำความด้วยความสมัครใจ

๔. เหยื่อที่มีความผิดมากกว่าอาชญากรแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้อีก ๒ ประเภทคือ

๔.๑ เหยื่อที่กระตุ้นให้บางคนประกอบอาชญากรรม

๔.๒ เหยื่อที่ชวนใจหรือยั่วชวนใจให้ประกอบอาชญากรรม

๕. เหยื่อที่มีความผิดมากที่สุด และเหยื่อที่มีความผิดตามลำพัง หมายถึง เหยื่อที่มีความก้าวร้าว จึงเป็นผู้ผิดเพียงลำพังในการก่อให้เกิดอาชญากรรม

๖. เหยื่อปลอม และเหยื่อในฝัน เป็นพวกที่ทำให้เข้าใจผิดในการบริหารงานยุติธรรม โดยที่คนพวกนี้ไม่ได้เป็นเหยื่อจริงๆ

เหยื่อของการค้ามนุษย์ จึงอาจเป็นเหยื่อที่ไร้เดียงสาอย่างยิ่ง ได้แก่ ผู้ที่เป็นเด็ก หรือผู้ที่ประสบทุกข์เชิงจิตจากอาชญากรรม เช่นผู้หญิงที่ถูกล่อลวง ซึ่งบุคคลที่เป็นเหยื่อเหล่านี้ มิได้มีความตั้งใจจะตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์เลย แต่มีสาเหตุมาจากความต้องการที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นเท่านั้น

ทฤษฎีของการจูงใจ (Theories of Motivation)

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of needs theory) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งกำหนดโดยนักจิตวิทยาชื่อ

มาสโลว์ (Abraham Maslow) เป็นทฤษฎีการจูงใจที่มีการกล่าวขวัญอย่างแพร่หลาย มาสโลว์มองว่าความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด เมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการอื่นในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังนี้

๑. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน เป็นต้น

๒. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Security or safety needs) เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายแล้ว มนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน

๓. ความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ (ความต้องการทางสังคม) (Affiliation or Acceptance needs) เป็นความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่น ความต้องการให้และได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการได้รับการยอมรับ การต้องการได้รับความชื่นชมจากผู้อื่น เป็นต้น

๔. ความต้องการการยกย่อง (Esteem needs) หรือความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความต้องการการได้รับการยกย่อง นับถือ และสถานะจากสังคม เช่น ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ ความต้องการมีความรู้ ความสามารถ เป็นต้น

๕. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล เช่น ความต้องการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ ความต้องการทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง เป็นต้น

จากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ สามารถแบ่งความต้องการออกได้เป็น ๒ ระดับ คือ

๑. ความต้องการในระดับต่ำ (Lower order needs) ประกอบด้วยความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง และความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ

๒. ความต้องการในระดับสูง (Higher order needs) ประกอบด้วยความต้องการการยกย่อง และความต้องการความสำเร็จในชีวิต

ทฤษฎีการจูงใจ ERG ของ Alderfer

เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แต่ไม่คำนึงถึงขั้นความต้องการว่า ความต้องการใดเกิดขึ้นก่อนหรือหลัง และความต้องการหลายๆ อย่างอาจจะเกิดขึ้นพร้อมกันได้ ความต้องการตามทฤษฎี ERG จะมีน้อยกว่าความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประการ ดังนี้

๑. ความต้องการเพื่อความอยู่รอด (Existence needs : E) เป็นความต้องการพื้นฐานของร่างกายเพื่อให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น ความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นต้น เป็นความต้องการในระดับต่ำสุดและมีลักษณะเป็นรูปธรรมสูงสุด ประกอบด้วยความต้องการทางร่างกาย บวกด้วยความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง ตามทฤษฎีของมาสโลว์ผู้บริหารสามารถตอบสนองความต้องการในด้านนี้ได้ ด้วยการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมมีสวัสดิการที่ดี มีเงินโบนัส รวมถึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกมั่นคงปลอดภัยจากการทำงาน ได้รับความยุติธรรม มีการทำสัญญาว่าจ้างการทำงาน เป็นต้น

๒. ความต้องการมีสัมพันธภาพ (Relatedness needs : R) เป็นความต้องการที่จะให้และได้รับไมตรีจิตจากบุคคลที่แวดล้อม เป็นความต้องการที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมน้อยลง ประกอบด้วยความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ (ความต้องการทางสังคม) ตามทฤษฎีของมาสโลว์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลภายนอกด้วย เช่น การจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม เป็นต้น

๓. ความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth needs : G) เป็นความต้องการในระดับสูงสุดของบุคคล ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมต่ำสุด ประกอบด้วยความต้องการการยกย่อง ต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต ตามทฤษฎีของมาสโลว์ผู้บริหารควรสนับสนุนให้พนักงานพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หรือมอบหมายให้รับผิดชอบต่องานกว้างขึ้น โดยมีหน้าที่การงานสูงขึ้น อันเป็นโอกาสที่พนักงานจะก้าวไปสู่ความสำเร็จ

ทฤษฎีปัจจัยของเฮร์ซเบิร์ก (Herzberg)

ทฤษฎีเฮร์ซเบิร์ก เน้นอธิบายและให้ความสำคัญกับปัจจัย ๒ ประการ ได้แก่ ตัวกระตุ้น (Motivators) และการบำรุงรักษา (Hygiene) สองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของงานเป็นอย่างดี เฮร์ซเบิร์กได้ทำการศึกษาโดยสัมภาษณ์ความพอใจและไม่พอใจทำงานของนักบัญชีและวิศวกรจำนวน ๒๐๐ คน ผลการศึกษาสรุปว่าความพอใจในการทำงานกับแรงจูงใจในการทำงานของคนมีความแตกต่างกันคือคนที่บุคคลพอใจในงานไม่ได้หมายความว่าคนนั้นมีแรงจูงใจในงานเสมอไป แต่ถ้าคนใดมีแรงจูงใจในการทำงานแล้วคนนั้นจะตั้งใจทำงานให้เกิดผลดีได้ ผลการศึกษาจึงแสดงให้เห็นผลของปัจจัย ๒ ตัว คือด้านตัวกระตุ้นและการบำรุงรักษาต่อเจตคติต่องานของบุคคล

๑. ปัจจัยด้านตัวกระตุ้น (Motivator factors) เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผลผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน (Job satisfaction)

๒. ปัจจัยด้านการบำรุงรักษา (Hygiene factors) เป็นปัจจัยที่ช่วยให้พนักงานยังคงทำงานอยู่และยังรักษาเขาไว้ ไม่ให้ออกจากงาน เมื่อไม่ได้จัดให้พนักงาน เขาจะไม่พอใจและไม่มีความสุขในการทำงาน ปัจจัยนี้ประกอบด้วย ๑๐ ประการดังนี้

๒.๑ นโยบายและการบริหาร คือพนักงานรู้สึกว่าการจัดการมีการสื่อสารที่ดีและเขารู้ถึงนโยบายขององค์กรที่เขาอยู่

๒.๒ การนิเทศงาน คือพนักงานรู้สึกว่าผู้บริหารตั้งใจสอนงานและให้งานตามหน้าที่รับผิดชอบ

๒.๓ ความสัมพันธ์หัวหน้างาน คือพนักงานรู้สึกดีต่อหัวหน้างานของเขา

๒.๔ ภาวะการทำงาน คือพนักงานรู้สึกดีต่องานที่ทำและสภาพการณ์ของที่ทำงาน

๒.๕ ค่าตอบแทนการทำงาน คือพนักงานรู้สึกว่าค่าตอบแทนเหมาะสม

๒.๖ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน คือพนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน

๒.๗ ชีวิตส่วนตัว คือพนักงานรู้สึกว่าชั่วโมงการทำงานไม่ได้กระทบต่อชีวิตส่วนตัว

๒.๘ ความสัมพันธ์กับลูกน้อง คือหัวหน้างานมีความรู้สึกที่ดีต่อลูกน้อง

๒.๙ สถานภาพ คือพนักงานรู้สึกว่างานเขามีตำแหน่งหน้าที่ดี

๒.๑๐ ความมั่นคง คือพนักงานรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในงานที่ทำอยู่ปัจจัยบำรุงรักษาไม่ใช่สิ่งจูงใจที่จะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่เป็นข้อกำหนด ที่ป้องกันไม่ให้นักงนเกิดความไม่พึงพอใจในงานที่ทำ ถ้าไม่มีปัจจัยเหล่านี้แล้วอาจก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจแก่พนักงานได้ ซึ่งพนักงานอาจรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องหรือต่อรอง ผู้บริหารจึงมักจัดโครงการด้านผลประโยชน์พิเศษต่างๆ เพื่อให้พนักงานพึงพอใจ เช่น การลาป่วย การลาพักร้อน และโครงการที่เกี่ยวกับสุขภาพและสวัสดิการของพนักงาน

ทฤษฎีเนื้อหา (Content theories)

ยังคงได้รับความนิยมในด้านการบริหารเพราะง่ายต่อการเข้าใจ และมีกาเชื่อมโยงโดยตรงที่ชัดเจนจากความต้องการกับพฤติกรรม ในขณะที่เดียวกันก็ไม่มีทฤษฎีใดเชื่อมโยงโดยตรงกับพฤติกรรมการจูงใจโดยผู้บริหาร ในทางตรงกันข้ามผู้บริหารมักจะมีการตีความผิดพลาดและไม่เหมาะสม โดยคิดว่าพวกเขาเข้าถึงความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา

ทฤษฎีความเสมอภาคหรือทฤษฎีความเท่าเทียมกันของ Adams

ทฤษฎีนี้กล่าวว่า บุคคลจะมีการเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างปัจจัยนำเข้าของตนเอง (เช่น ความพยายาม ประสิทธิภาพ การศึกษา และความสามารถ) และผลลัพธ์ของตนเอง (เช่น ระดับเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง การยกย่อง และปัจจัยอื่นกับบุคคลอื่น) J. Stacy Adams กล่าวว่า บุคคลจะประเมินผลลัพธ์ที่เขาได้รับจากการทำงานของตนกับบุคคลอื่น ความรู้สึกถึงความไม่เสมอภาคจะเกิดขึ้น เมื่อบุคคลรู้สึกว่ารางวัลที่เขาได้รับจากการทำงานมีความไม่เหมาะสม โดยเปรียบเทียบ

กับรางวัลที่บุคคลอื่นได้รับจากการทำงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลในเชิงลบ โดยอาจทำให้บุคคลทุ่มเทให้กับการทำงานน้อยลงหรือตัดสินใจลาออกก็ได้ การประยุกต์ใช้ทฤษฎีนี้เสนอแนะว่าบุคคลควรได้รับรู้ถึงรางวัล (ผลลัพธ์จากการทำงาน) ที่เหมาะสมและเท่าเทียมกัน ลักษณะสำคัญของทฤษฎีความเสมอภาคแสดงดังสมการ

$$\frac{\text{ผลลัพธ์ (Output) ของบุคคลหนึ่ง}}{\text{ปัจจัยนำเข้า (Input) ของบุคคลหนึ่ง}} = \frac{\text{ผลลัพธ์ (Output) ของอีกบุคคลหนึ่ง}}{\text{ปัจจัยนำเข้า (Input) ของอีกบุคคลหนึ่ง}}$$

ความรู้สึกถึงความไม่เสมอภาคเชิงลบ (Felt negative inequity) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้สึกว่าเขาได้รับความยุติธรรมน้อยกว่าบุคคลอื่น

ความรู้สึกถึงความไม่เสมอภาคเชิงบวก (Felt positive inequity) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้สึกว่าเขาได้รับความยุติธรรมมากกว่าบุคคลอื่น

ความไม่เสมอภาคจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อที่จะสร้างความเท่าเทียมกันซึ่งบุคคลอาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

๑. เปลี่ยนแรงพยายามที่ใส่ลงไปเช่นลดความพยายามในการทำงาน มาสาย ขาดงาน
๒. ปรับหรือเปลี่ยนรางวัลที่เขาได้รับเช่นขอขึ้นเงินเดือนหรือขอเลื่อนตำแหน่ง
๓. ล้มเลิกการเปรียบเทียบโดยลาออกจากงาน
๔. เปลี่ยนจุดเปรียบเทียบโดยเปรียบเทียบตัวเองกับผู้ร่วมงานคนอื่น

ขั้นตอนในการบริหารกระบวนการความเสมอภาค (Step for managing the equity process) มีดังนี้

๑. ยอมรับว่าการเปรียบเทียบความเสมอภาค (Equity comparisons) เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในที่ทำงาน

๒. คาดว่าความรู้สึกถึงความไม่เสมอภาคเชิงลบ (Felt negative inequities) จะเกิดขึ้นเมื่อมีการให้รางวัล

๓. สื่อสารถึงการประเมินที่ชัดเจนของการให้รางวัล
๔. สื่อสารถึงการประเมินผลการทำงานซึ่งมีเกณฑ์การให้รางวัล
๕. สื่อสารถึงความเหมาะสมของประเด็นที่เปรียบเทียบในสถานการณ์นั้น

การเปรียบเทียบความเสมอภาคกับการจัดสรรรางวัลมีผลกระทบต่อผู้ถูกจูงใจ ผู้บริหารจะต้องหาวิธีการให้ผู้ถูกจูงใจเกิดการรับรู้รางวัลนั้นพิจารณาจากผลลัพธ์ที่แท้จริง โดยผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ มีแนวความคิดการจัดการกับการเปรียบเทียบความเสมอภาค ๕ ประการดังกล่าวข้างต้นและจากการวิจัยพบว่า

๑. ถ้าบุคคลรู้สึกว่าเขาได้รับรางวัลที่ไม่เท่าเทียมกัน เขาจะไม่พอใจ และจะลดปริมาณหรือคุณภาพของผลผลิต

๒. ถ้าบุคคลได้รับรางวัลที่เท่าเทียมกัน เขาจะทำงานเพื่อให้ได้ผลผลิตในระดับเดิมต่อไป

๓. ถ้าบุคคลคิดว่ารางวัลสูงกว่าสิ่งที่ไม่เสมอภาค เขาจะทำงานมากขึ้น ดังนั้น จึงอาจจะลดรางวัลลง

ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ บุคคลจะคาดคะเนผลประโยชน์ของตนหรือคาดหวังรางวัลที่ได้รับเกินจริง ทำให้พนักงานอาจรู้สึกถึงความไม่เสมอภาคในบางครั้ง อย่างไรก็ตามความรู้สึกถึงความไม่เสมอภาคนี้จะมีผลต่อปฏิกริยาบางประการ ตัวอย่างเช่น พนักงานอาจจะโกรธหรือตัดสินใจทิ้งงานเพราะเกิดความรู้สึกว่ารางวัลที่ได้รับไม่ยุติธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับรางวัลของบุคคลอื่น

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

รัฐบาลไทยไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำอย่างเต็มที่ในการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ แต่มีความพยายามอย่างมีนัยสำคัญในการดำเนินการดังกล่าว รัฐบาลไทยแสดงความพยายามมากขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงการรายงานปีที่ผ่านมา ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้รับการปรับระดับขึ้นไปอยู่ในกลุ่มที่ ๒ รัฐบาลแสดงความพยายามมากขึ้นในการดำเนินคดีและพิพากษาลงโทษนักค้ามนุษย์จำนวนมาก และลดระยะเวลาในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์โดยใช้หน่วยงานเฉพาะทางด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ รัฐบาลยังสืบสวนสอบสวนคดีที่เจ้าหน้าที่รัฐต้องสงสัยว่าสมรู้ร่วมคิดในอาชญากรรมการค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้น และพิพากษาลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่สมรู้ร่วมคิด ๑๒ คนในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐ ๑๑ คนที่พัวพันกับการค้ามนุษย์ผู้อพยพชาวโรฮิงญา รัฐบาลได้ออกระเบียบข้อบังคับเพื่อกำกับดูแลสถานพักพิงที่องค์กรพัฒนาเอกชนเป็นผู้ดำเนินการมากขึ้นและเพื่อให้สถานพักพิงเข้าถึงทุนสนับสนุนของรัฐได้ รัฐบาลยังตั้งคณะทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย นักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อยกระดับการประสานงานด้านการบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองผู้เสียหายให้ดียิ่งขึ้น รัฐบาลยังริเริ่มโครงการผู้เชี่ยวชาญด้านความช่วยเหลือผู้เสียหายและเพิ่มการอบรมแก่ผู้ตรวจแรงงานที่ถูกบังคับ แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำในหลายเรื่องหลัก เจ้าหน้าที่รัฐระบุจำนวนผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานน้อยลง และสืบสวนสอบสวนคดีบังคับใช้แรงงานจำนวนน้อยลงเมื่อเทียบกับช่วงการรายงานปีที่ผ่านมา ถึงแม้ว่ารัฐบาลยังคงเพิ่มการตรวจแรงงานในอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงสูง แต่ผลการตรวจสอบปรากฏว่า จำนวนผู้ที่ถูกระบุว่าเป็นผู้เสียหายและการสอบสวนคดีอาชญากรรมกลับมีไม่มาก นอกจากนี้ การที่เจ้าหน้าที่รัฐมีสมรู้ร่วมคิดยังคงเป็นอุปสรรคต่อการปราบปรามการค้ามนุษย์ และยังคงมีรายงานอย่างไม่เป็นทางการว่า เจ้าหน้าที่รัฐจับกุมตัว กักกัน และส่งตัวกลับประเทศผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ในฐานะความผิดทางอาญาที่พวกเขากระทำอันเป็นผลโดยตรงจากการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และนักเคลื่อนไหวอาจถูกขัดขวางไม่ให้

แจ้งความ และเจ้าหน้าที่รัฐบางรายอาจลงเอยที่จะสืบสวนสอบสวนการแสวงประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง เพราะมีความเสี่ยงที่จะถูกนายจ้างที่ไร้ศีลธรรมฟ้องร้องคดีอาญาข้อหาหมิ่นประมาท

ข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย คือควรพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ผู้ตรวจสอบการใช้แรงงาน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุดแรก เพื่อให้สามารถตรวจและระบุผู้เสียหายจากบรรดาคนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงได้ในเชิงรุกและอย่างสม่ำเสมอ อันได้แก่ กลุ่มผู้อพยพบุคคลไร้สัญชาติ เด็ก และผู้ลี้ภัย และเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เสียหายจะไม่ถูกจับกุม กักกัน หรือส่งตัวกลับประเทศจากความผิดทางอาญาที่พวกเขากระทำอันเป็นผลโดยตรงจากการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ไทยควรสืบสวนสอบสวนในเชิงรุกและดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนสมรู้ร่วมคิดในการค้ามนุษย์ และพิพากษาลงโทษและดำเนินการลงโทษเจ้าหน้าที่ที่พบว่ามีความผิดจริงอย่างเข้มงวด นอกจากนี้ ไทยควรพัฒนาศักยภาพด้านการบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินคดีและพิพากษาลงโทษอย่างจริงจังต่อนักค้ามนุษย์ในธุรกิจบริการทางเพศและด้านแรงงาน และควรพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ด้านการบังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุดแรกในการบ่งชี้และดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้แรงงาน โดยเฉพาะคดีที่ไม่ปรากฏการบีบบังคับหรือการกักขังทางกายภาพ ไทยควรคงการอบรมคณะทำงานสหวิชาชีพและผู้ตรวจสอบการใช้แรงงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพของการตรวจสอบเรือประมง ซึ่งจะนำไปสู่การระบุตัวผู้เสียหายและการสอบสวนอาชญากรรมได้ ไทยควรดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าสถานพักพิงที่ดำเนินการโดยรัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชนให้การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจผู้เสียหายอย่างเพียงพอ รวมถึงให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย เพิ่มการให้คำปรึกษาใหม่ชัดเจนแก่ผู้เสียหาย ซึ่งรวมถึงผู้ที่ไม่สามารถทำงานนอกสถานพักพิงได้ อีกทั้งไทยควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการรายงานอาชญากรรมการค้ามนุษย์ โดยไม่ต้องเกรงกลัวต่อการถูกดำเนินคดี และให้ความคุ้มครองแก่คณะทำงานสหวิชาชีพจากการถูกแทรกแซงและแก้แค้น ไทยควรจัดระเบียบควบคุมผู้จัดหาแรงงานต่างด้าว รวมถึงห้ามเก็บค่าธรรมเนียมจัดหางานจากผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนดำเนินคดีที่มีข้อบ่งชี้ว่ามีการค้ามนุษย์ ไทยควรปรับปรุงสิทธิของแรงงานต่างด้าว สถานภาพทางกฎหมาย และนโยบายการย้ายถิ่นของแรงงาน เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ ไทยควรบังคับให้มีการจ่ายค่าแรงอย่างสม่ำเสมอและให้มีการให้สิทธิแก่ลูกจ้างในการถือครองเอกสารประจำตัวและเอกสารทางการเงินเอง และให้ข้อมูลแก่แรงงานต่างด้าวและประชากรในกลุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับสิทธิที่พวกเขาพึงมี ทั้งภายใต้ระเบียบข้อบังคับใหม่ว่าด้วยเรื่องแรงงานต่างด้าวและภายใต้ความคุ้มครองทางกฎหมายจากการค้ามนุษย์

การดำเนินคดี รัฐบาลได้เพิ่มความพยายามด้านการบังคับใช้กฎหมาย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ระบุว่าการค้ามนุษย์ทางเพศและแรงงานเป็นความผิดอาญา และกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน ๑๒ ปีและปรับไม่เกิน ๑.๒ ล้านบาท (๓๖,๘๐๐ เหรียญสหรัฐ) สำหรับการกระทำความผิดต่อผู้เสียหายที่เป็นผู้ใหญ่ และกำหนดโทษจำคุก

ไม่เกิน ๒๐ ปีและปรับไม่เกิน ๒ ล้านบาท (๖๑,๓๕๐ เหรียญสหรัฐ) สำหรับการกระทำความผิดต่อผู้เสียหายที่เป็นเด็ก บทลงโทษที่กำหนดดังกล่าวเข้มงวดเพียงพอ และสำหรับกรณีการค้ำมนุษย์ทางเพศ บทลงโทษนี้เทียบเท่าได้กับบทลงโทษสำหรับความผิดอาชญากรรมร้ายแรงอย่างเช่นการข่มขืน นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานร่างกฎหมายเพื่อกำหนดค่านิยามของแรงงานบังคับให้ชัดเจนขึ้นในกฎหมายไทยและให้ความคุ้มครองเพิ่มเติมแก่ผู้เสียหาย และในปี พ.ศ.๒๕๖๑ รัฐบาลก็ได้จัดประชาพิจารณ์ร่างกฎหมายดังกล่าว รัฐบาลรายงานว่ามีกรณีการสืบสวนคดีค้ำมนุษย์จำนวน ๓๐๒ คดี (เทียบกับ ๓๓๓ คดีในปี พ.ศ.๒๕๕๙) เริ่มดำเนินคดีต่อผู้ต้องสงสัยค้ำมนุษย์ ๖๓๘ ราย (เทียบกับ ๔๙๓ รายในปี พ.ศ.๒๕๕๙) และพิพากษาลงโทษนักค้ำมนุษย์ ๔๖๖ ราย (เทียบกับ ๓๖๖ รายในปี พ.ศ.๒๕๕๙) แม้ว่าจะมีการรายงานการบังคับใช้แรงงานอย่างต่อเนื่องในประเทศไทย แต่รัฐบาลกลับรายงานการสืบสวนคดีบังคับใช้แรงงานจำนวนลดลง ทางกรสืบสวนคดีที่ต้องสงสัยว่ามีการบังคับใช้แรงงาน ๔๗ คดีในปี พ.ศ.๒๕๖๐ (เทียบกับ ๘๓ คดีในปี พ.ศ.๒๕๕๙) และ ๑๖ คดีระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๖๑ นอกจากนี้ รัฐบาลรายงานการสืบสวนคดีบังคับใช้แรงงานในภาคประมงจำนวนลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปี พ.ศ.๒๕๖๐ โดยมีการสืบสวนคดีบังคับใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมประมงจำนวนเจ็ดคดีในปี พ.ศ.๒๕๖๐ (เทียบกับ ๔๓ คดีในปี พ.ศ.๒๕๕๙) ทั้งนี้ มีหนึ่งคดีที่ทางการลงโทษจำคุกกับต้นเรือเป็นระยะเวลาสี่ปีและสั่งให้เขาจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้เสียหายจำนวน ๔๕๐,๐๐๐ บาท (๑๓,๘๐๐ เหรียญสหรัฐ) รัฐบาลตรวจสอบและยึดเรือประมงหลายลำที่ดำเนินกิจการในน่านน้ำสากล ซึ่งนำไปสู่การระบุดัวแรงงานที่ถูกแสวงประโยชน์ ๕๐ ราย ซึ่งรวมถึงผู้เสียหายค้ำมนุษย์ ๓๕ ราย และมีหนึ่งคดีที่มีการจับกุมนายหน้าและหัวหน้าแรงงานในเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๖๑ อัยการสูงสุดได้ออกแนวปฏิบัติสำหรับพนักงานอัยการเกี่ยวกับรายละเอียดข้อกล่าวหาที่เกี่ยวข้องพร้อมข้อเสนอแนะเรื่องบทลงโทษ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์และคดีการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม

การทุจริตและการสมรู้ร่วมคิดของเจ้าหน้าที่รัฐในอาชญากรรมค้ำมนุษย์ยังคงบ่อนทำลายความพยายามในการปราบปรามการค้ำมนุษย์ และในบางครั้งรัฐบาลใช้การลงโทษทางปกครองต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่สมรู้ร่วมคิด เช่น สั่งพักราชการ หรือโยกย้ายให้ไปรับตำแหน่งใหม่ แทนที่จะดำเนินคดีทางอาญา แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลมีความพยายามมากขึ้นในการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนสมรู้ร่วมคิดในการกระทำความผิด ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ รัฐบาลเริ่มกระบวนการสืบสวนสอบสวนเจ้าหน้าที่รัฐ ๒๖ คน (เทียบกับ ๑๐ คนในปี พ.ศ.๒๕๕๙) และเริ่มดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐเจ็ดคน และพิพากษาลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่สมรู้ร่วมคิดในอาชญากรรมการค้ำมนุษย์ ๑๒ คน (เทียบกับสามคนในปี พ.ศ.๒๕๕๙) นอกจากนี้ ในระหว่างเดือนมกราคมถึงมีนาคม พ.ศ.๒๕๖๑ รัฐบาลเริ่มกระบวนการสืบสวนสอบสวนเจ้าหน้าที่รัฐ ๒๐ คน ดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่รัฐแปดคน และพิพากษาลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐห้าคน ทั้งนี้ มีเจ้าหน้าที่รัฐสี่คนจากจำนวนทั้งหมด ๑๐ คนที่เริ่มถูกสืบสวนสอบสวนในปี

พ.ศ.๒๕๕๙ ยังคงถูกสืบสวนสอบสวนอยู่ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐได้ส่งเรื่องดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่รัฐสามคน แต่รัฐบาลเลือกที่จะไม่ตั้งข้อกล่าวหาต่อทั้งสามคนนั้น นอกจากนี้ มีคดีที่แล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ที่รัฐบาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด ๖๒ ราย ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐ ๑๑ รายที่มีส่วนพัวพันการค้ำมนุษย์ผู้อพยพชาวโรฮิงญา โดยได้ลงโทษจำคุกเจ้าหน้าที่รัฐเป็นระยะเวลาตั้งแต่ ๑๔ ปีจนถึง ๗๙ ปี ในเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๖๑ รัฐบาลลงโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจสี่คนที่เรียกเก็บสินบนเพื่อแลกกับการไม่ตั้งข้อกล่าวหาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การแสวงประโยชน์จากผู้อพยพชาวโรฮิงญา โดยเจ้าหน้าที่แต่ละคนถูกสั่งจำคุกเป็นเวลาห้าปี

หลังจากที่มีการใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทานในปี พ.ศ.๒๕๕๙ รัฐบาลก็เพิ่มความพยายามมากยิ่งขึ้นในการสืบสวนสอบสวนการบังคับขอทานและการบังคับให้เด็กมาขอทาน รัฐบาลเริ่มสืบสวนสอบสวนคดีการบังคับขอทาน ๒๖ คดีในปี พ.ศ.๒๕๖๐ เทียบกับแปดคดีในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้การตรวจดีเอ็นเอในการสืบทราบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายเด็กที่ถูกบังคับให้ขอทานและผู้ใหญ่ที่ติดตามเด็กมาด้วย รัฐบาลยังดำเนินคดีต่อบิดามารดาที่พาบุตรเดินทางมาจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาประเทศไทยมากกว่าหนึ่งครั้งเพื่อมาขอทาน เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายของไทยร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศเพื่อสืบสวนสอบสวนนักค้ามนุษย์และผู้เสียหายชาวไทยที่อยู่ต่างประเทศ และบุคคลต่างด้าวที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ทั้งนี้ ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยึดทรัพย์สินของผู้ต้องสงสัยค้ามนุษย์มูลค่ากว่า ๓๑ ล้านบาท (๙๕๐,๙๒๐ เหรียญสหรัฐ) ซึ่งรวมถึงคดีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้แรงงานบนเรือประมง เทียบกับทรัพย์สินจำนวน ๗๘๔ ล้านบาท (๒๔ ล้านเหรียญสหรัฐ) ที่ถูกยึดในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ รัฐบาลแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ โดยให้อำนาจผู้พิพากษาในการให้คำสินไหมทดแทนหรือค่าชดเชยแก่ผู้เสียหาย ซึ่งรวมถึงกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้ร้องขอให้มีการชดเชยด้วย

ช่วงต้นปี พ.ศ.๒๕๖๑ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) จัดตั้งคณะทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย (TATIP) ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย นักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อเพิ่มการประสานงานด้านการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการค้ามนุษย์ทางเพศและแรงงาน คณะทำงาน TATIP มีทีมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุดแรกที่ทำหน้าที่คัดกรองผู้ ที่อาจเป็นผู้เสียหาย รวบรวมพยานหลักฐาน ลงมือปฏิบัติการ สอบสวนผู้ที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์หลักฐานทางดิจิทัล สตช. เพิ่มจำนวนบุคลากรในคณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและเยาวชน (TICAC) ซึ่งทำหน้าที่สืบสวนการค้ามนุษย์ที่ล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ คณะทำงาน TICAC สืบสวนการกล่าวหาเรื่องการแสวงประโยชน์จากเด็กทางออนไลน์จำนวน ๔๑ คดี (เทียบกับ ๒๔ คดี ในปี พ.ศ.๒๕๕๙) ซึ่งรวมถึงคดีค้ามนุษย์ ๑๘ คดี (เทียบกับสี่คดีในปี พ.ศ.๒๕๕๙) และต่อมานำไปสู่

การดำเนินคดีค้ำมนุษย์แปดคดี รัฐบาลดำเนินงานแผนกคดีค้ำมนุษย์เป็นการเฉพาะในศาลอาญา กรุงเทพฯ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รัฐบาลพยายามสนับสนุนให้ผู้เสียหายและพยานเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ ทั้งนี้ผู้เสียหายบางรายยังคงลังเลที่จะมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินคดีเพราะเกรงกลัวต่อการถูกกักกัน ไม่มีความเข้าใจกระบวนการทางกฎหมายของไทยอย่างเพียงพอ มีอุปสรรคทางด้านภาษา และต้องการถูกส่งตัวกลับประเทศมากกว่าที่จะต้องอยู่ที่สถานพักพิงเป็นเวลานานหรือรอกระบวนการทางศาล อย่างไรก็ตาม แผนกคดีค้ำมนุษย์ยังคงสืบสวนการกล่าวหาและดำเนินคดีค้ำมนุษย์ให้แล้วเสร็จได้รวดเร็วกว่าช่วงการรายงานปีที่ผ่านมา ศาลพิจารณาคดีส่วนใหญ่ที่มีการไต่สวนในปี พ.ศ.๒๕๖๐ แล้วเสร็จภายในระยะเวลาหกเดือน ศาลยอมรับคำให้การล่วงหน้าของผู้เสียหายที่อยู่ในรูปแบบวิดีโอให้นำมาใช้เป็นหลักฐานในการไต่สวนคดีมากขึ้น ซึ่งทำให้ผู้เสียหายเต็มใจที่จะเป็นพยานให้การมากยิ่งขึ้น พนักงานอัยการยังทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนในการเตรียมความพร้อมของพยานก่อนให้การ รัฐบาลจัดสรรงบประมาณจำนวน ๔.๓ ล้านบาท (๑๓๐,๖๗๐ เหรียญสหรัฐ) ในการให้บริการคุ้มครองพยาน ๕๒ รายในคดีค้ำมนุษย์ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ เทียบกับจำนวน ๒.๙ ล้านบาท (๘๘,๙๖๐ เหรียญสหรัฐ) สำหรับพยาน ๒๕๔ รายในปี พ.ศ.๒๕๕๙

รัฐบาลจัดอบรมเรื่องกฎหมายปราบปรามการค้ามนุษย์แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายกว่า ๒,๖๐๐ คน รัฐบาลจัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานสืบสวนคดีค้ำมนุษย์ และเริ่มทดลองใช้ขั้นตอนการปฏิบัติงานดังกล่าวในพื้นที่ภาคหนึ่งก่อนตั้งแต่ช่วงต้นปี พ.ศ.๒๕๖๑และยังคงดำเนินการทดลองอยู่ ณ ช่วงเวลาที่จัดทำรายงานฉบับนี้ นอกจากนี้ รัฐบาลยังจัดอบรมแก่ผู้พิพากษาและพนักงานอัยการในพื้นที่สองภาคเพื่อให้การประสานงานคดีการค้ามนุษย์ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังพยายามพัฒนาคุณภาพของการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ทั่วประเทศโดยมีหน่วยย่อยในสำนักงานคดีค้ำมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุดทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่ศาล การประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายท้องถิ่นกับพนักงานอัยการพัฒนาดีขึ้น แต่ยังมีบางกรณีที่มีการประสานงานยังไม่ดีพอและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินคดีในช่วงที่ทำรายงาน รัฐบาลกำหนดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการรายงานคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ทั้งหมดในฐานข้อมูลรวม กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจัดอบรมเรื่องการบังคับใช้แรงงานแก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ๓๓๕ คน โดยเน้นเรื่องข้อบ่งชี้ของการค้ามนุษย์ที่ไม่ใช่ทางกายภาพ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุดแรก พนักงานอัยการ และผู้พิพากษาไม่ได้ตรวจสอบพยานหลักฐานอย่างเพียงพอหรือตีความกฎหมายว่าด้วยการค้ามนุษย์อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะกรณีที่เป็นการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

ส่วนในการคุ้มครองรัฐบาลเพิ่มความพยายามมากขึ้นในการคุ้มครองผู้เสียหาย แต่กลับระบุจำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์น้อยลงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับช่วงการทำรายงานปีที่ผ่าน

มา โดยเฉพาะกรณีการค้ำนุขย์ด้านแรงงาน รัฐบาลระบุจำนวนผู้เสียหาย ๔๕๕ คนในปี พ.ศ.๒๕๖๐ (เทียบกับ ๘๒๔ คนในปี พ.ศ.๒๕๕๙) ซึ่งในจำนวนนี้เป็นผู้เสียหายค้ำนุขย์ทางเพศ ๓๓๖ คน (เทียบกับ ๓๓๕ คนในปี พ.ศ.๒๕๕๙) และผู้เสียหายค้ำนุขย์ด้านแรงงาน ๑๑๙ คน (เทียบกับ ๔๘๙ คนในปี พ.ศ.๒๕๕๙) องค์กรพัฒนาเอกชนและผู้เชี่ยวชาญด้านการค้ำนุขย์แสดงความกังวลว่า การที่ รัฐบาลระบุผู้เสียหายจากการค้ำนุขย์อย่างไม่คงเส้นคงวาคงจะส่งผลให้ผู้เสียหายเสี่ยงต่อการถูกลงโทษ และตกเป็นเหยื่อของการค้ำนุขย์ซ้ำอีก กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) รายงานว่าให้การช่วยเหลือผู้เสียหายที่สถานพักพิงของรัฐ ๔๕๐ คน (เทียบกับ ๕๖๑ คนในปี พ.ศ. ๒๕๕๙) ในจำนวนนี้เป็นผู้เสียหายที่ระบุในปี พ.ศ.๒๕๖๐ จำนวน ๓๖๐ คน และปี พ.ศ.๒๕๕๙ จำนวน ๙๐ คน โดยแบ่งเป็นผู้เสียหายชาวไทย ๑๓๒ คนและผู้เสียหายที่เป็นคนต่างด้าว ๒๒๘ คน ทางการช่วยส่งตัวผู้เสียหายที่เป็นคนต่างด้าวที่ถูกแสวงประโยชน์ในไทยให้กลับประเทศจำนวน ๑๔๗ คน ซึ่งในจำนวนนี้รวมชาวโรฮิงญา ๓๖ คน และช่วยเหลือชาวไทยที่ถูกแสวงประโยชน์ในต่างประเทศ ๔๕ คนให้เดินทางกลับประเทศโดยให้ค่าเดินทาง ช่วยเหลือด้านกฎหมาย จัดหางาน และช่วยให้ ผู้เสียหายสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้

หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐในคณะทำงานสหวิชาชีพที่ทำหน้าที่คัดกรองหาข้อบ่งชี้ของการค้ำนุขย์ในประชากรกลุ่มเสี่ยงใช้ชุดคำถามมาตรฐานในการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเป็นไปได้ว่าอาจ ตกเป็นเหยื่อการค้ำนุขย์ องค์กรพัฒนาเอกชนบางแห่งยืนยันว่า คณะทำงานสหวิชาชีพพัฒนา ความสามารถในการระบุผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ำนุขย์โดยใช้วิธีให้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในบางภาคของประเทศในช่วงปีของการรายงาน อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามกระบวนการระบุผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมีความคงเส้นคงวาลดลงเมื่อนำไปปฏิบัติใน พื้นที่นอกเขตเมือง เจ้าหน้าที่รัฐบางรายมองข้ามข้อบ่งชี้ของการค้ำนุขย์ที่ไม่ใช่ทางกายภาพ เช่น การไม่จ่ายค่าแรงและการยึดเอกสารประจำตัว เป็นต้น นอกจากนี้รัฐบาลจะจัดอบรมแก่เจ้าหน้าที่ บังคับใช้กฎหมายแล้ว ยังจัดอบรมแก่เจ้าหน้าที่ในคณะทำงานสหวิชาชีพ ผู้ตรวจสอบการใช้แรงงาน นักสังคมสงเคราะห์ และล่าม รวมกว่า ๑,๔๐๐ คน เกี่ยวกับการบ่งชี้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ำนุขย์และ ระบบส่งต่อผู้เสียหาย รัฐบาลยังจัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องช่วงต้นปี พ.ศ.๒๕๖๑ เพื่อทบทวนและปรับปรุงชุดคำถามสัมภาษณ์ กระบวนการทำงาน และเทคนิคการสืบสวนให้เป็น ปัจจุบัน เพื่อปรับปรุงการดำเนินคดีให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ สตช. ได้จัดตั้งคณะทำงานร่วมกับ กระทรวงแรงงานเพื่อทบทวนและประเมินการละเมิดแรงงาน เช่น ข้อพิพาทเรื่องค่าแรงและการใช้ แรงงานเด็ก เพื่อบ่งชี้ผู้ที่อาจเป็นเหยื่อของการค้ำนุขย์ได้ รัฐบาลยังจัดโครงการอบรมผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านผู้เสียหายแก่นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน เจ้าหน้าที่ในคณะทำงาน TATIP และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรวม ๕๐ คนช่วงต้นปี พ.ศ.๒๕๖๑เพื่อปรับปรุงวิธีบ่งชี้ผู้เสียหายและ เทคนิคการสืบสวน ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับการแต่งตั้งให้ประจำทีมปฏิบัติการเคลื่อนที่ ซึ่งให้คำปรึกษา

แก่ทีมสหวิชาชีพในคดีที่มีความซับซ้อน กระทรวง พม. อบรมและขึ้นทะเบียนล่ามเพิ่มอีก ๖๗ คนในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ทำให้มีล่ามให้บริการรวมทั้งหมด ๒๕๑ คน นอกจากนี้ รัฐบาลยังจ้างผู้ประสานงานภาษา พม่าและภาษาเขมร ๖๐ คนให้ทำงานที่ศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมง ซึ่งจำนวนนี้เพิ่มขึ้น จาก ๓๐ คนในปี พ.ศ.๒๕๕๙ และกระทรวงแรงงานยังจ้างล่าม ๗๔ คนด้วย กระทรวงแรงงานจัด อบรมแก่ผู้ประสานงานภาษาที่ทำงานบนเรือประมง และกระทรวง พม. จัดอบรมห้าครั้งเรื่องการให้ ความช่วยเหลือผู้เสียหายให้แก่ล่ามที่ทำงานสนับสนุนศูนย์บัญชาการแก้ไขการทำการประมงผิด กฎหมายและแผนกคดีค้ำมนุษย์ของสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และศาลอาญา

รัฐบาลยังคงส่งตัวผู้เสียหายไปยังสถานพักพิงระยะสั้น ๗๖ แห่งหรือสถานพักพิงระยะ ยาวเก้าแห่งที่ดำเนินการโดยกระทรวง พม. เพื่อรับบริการให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การดูแลทางการแพทย์ การชดเชยค่าเสียหาย ความช่วยเหลือทางการเงิน การคุ้มครองพยาน การศึกษาหรือการฝึกอาชีพ ตลอดจนการจ้างงาน รัฐบาลเสนอความช่วยเหลือทางกฎหมายและ ค่าชดเชยจากกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้แก่ผู้เสียหายชาวไทยที่ไม่ได้ร้องขอ ความช่วยเหลือจากสถานพักพิง ทั้งนี้ ช่องว่างในการเข้าถึงการช่วยเหลือและการปฏิบัติต่อผู้เสียหาย ระหว่างการสืบสวนคดี เช่น การสัมภาษณ์ผู้เสียหายหลายครั้ง การขู่ว่าจะกักตัวหรือส่งกลับประเทศ กระบวนการทางศาลที่ยืดเยื้อ ตลอดจนการขาดแคลนสถานพักพิงในบางพื้นที่ ทำให้ผู้เสียหายเลือกที่จะไม่พึ่งทางการ องค์กรพัฒนาเอกชนรายงานข้อกังวลเกี่ยวกับการขาดทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับเด็กต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์โดยที่ครอบครัวร่วมรู้ร่วมคิดหรือเด็กที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ ทางกรมมีแนวโน้มที่จะส่งตัวผู้เสียหายที่เป็นเด็กผู้ชายไปยังสถานพินิจแทนที่จะส่งไปยังสถานคุ้มครอง ผู้เสียหาย ในเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๐ รัฐบาลออกระเบียบกำกับดูแลสถานคุ้มครองเอกชนและใน ขณะเดียวกันก็ให้การสนับสนุนทางวิชาการจากกระทรวง พม. ตลอดจนเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนา เอกชนสามารถสมัครขอทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของ กระทรวง พม. ทั้งนี้ ในอดีตที่ผ่านมา องค์กรพัฒนาเอกชนดำเนินสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้า มนุษย์โดยไม่ได้รับทุนสนับสนุนหรือการกำกับดูแลโดยรัฐบาล รัฐบาลยังคงดำเนินศูนย์ช่วยเหลือเด็ก สามแห่งในจังหวัดเชียงใหม่ เมืองพัทยา และจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับเด็กและ เป็นสถานที่ที่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน และนักสังคมสงเคราะห์ ใช้ถามปากคำเด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

รัฐบาลยังคงอนุญาตให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นผู้ใหญ่เดินทาง ทำงาน และ พำนักนอกสถานพักพิง ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทย ในจำนวนผู้เสียหาย ทั้งหมด ๔๕๐ คนที่พำนักอยู่ที่สถานพักพิงของรัฐ มีผู้เสียหาย ๒๘๗ คนได้รับการจ้างงานในสถาน พักพิงหรือนอกสถานพักพิงในช่วงที่มีการดำเนินขั้นตอนทางกฎหมาย ส่วนผู้เสียหายที่เหลือนั้น บางรายอยู่ในช่วงพักฟื้น บางรายเลือกที่จะไม่ทำงาน หรืออายุน้อยเกินไปที่จะทำงาน หรือกำลังรับ

การอบรมในสถานพักพิง กระทรวง พม. เห็นชอบให้จ่ายค่าครองชีพรายวันจำนวน ๓๐๐ บาท (๙.๒๐ เหรียญสหรัฐ) ซึ่งเท่ากับค่าแรงขั้นต่ำในพื้นที่ส่วนใหญ่ในประเทศไทย แก่ผู้เสียหายที่พำนักอยู่ในสถานพักพิงของกระทรวงที่ต้องการทำงานแต่ไม่สามารถทำได้เพราะกังวลเรื่องความปลอดภัยหรือกำลังรอการจ้างงาน และผู้เสียหายบางรายที่ไม่ได้พำนักอยู่ในสถานพักพิงของกระทรวงที่ต้องการทำงาน อย่างไรก็ตาม งบประมาณปี พ.ศ.๒๕๖๐ มีผู้เสียหายเพียง ๒๔ คนที่ได้รับเงินสนับสนุนนี้ ทั้งนี้ความพยายามของรัฐบาลในการดำเนินคดีคุ้มครองผู้เสียหายให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นอาจยังผลให้ผู้เสียหายใช้เวลาพำนักที่สถานพักพิงสั้นลง องค์กรพัฒนาเอกชนรายงานว่า การบังคับเด็กให้มาขอทานลดลงหลังจากที่มีการออกพระราชบัญญัติควบคุมการขอทานระหว่างช่วงการรายงานครั้งที่ผ่านมา โดยพระราชบัญญัติกำหนดให้บริการด้านสุขภาพและด้านสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ทำการขอทาน รวมทั้งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รัฐบาลระบุผู้เสียหายที่ถูกบังคับให้ขอทานจำนวน ๓๕ คนในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากจำนวน ๒๐ คนที่ระบุในปี พ.ศ.๒๕๕๙ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานของรัฐบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับขอทานอย่างไม่คงเส้นคงวานัก ซึ่งอาจยังผลให้ทางการส่งผู้เสียหายเด็กไปยังสถานพักพิงคนไร้บ้านแทนที่จะส่งไปยังสถานพักพิงสำหรับผู้เสียหายค้ามนุษย์ของกระทรวง พม.

ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ รัฐบาลให้เงินช่วยเหลือกว่า ๑๐.๒ ล้านบาท (๓๑๔,๑๑๐ เหรียญสหรัฐ) แก่ผู้เสียหายและพยานผ่านหลายกองทุนของรัฐ เทียบกับจำนวน ๙.๒ ล้านบาท (๒๘๐,๙๘๐ เหรียญสหรัฐ) ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ ในจำนวนนี้รวมเงินจำนวน ๕.๖ ล้านบาท (๑๗๑,๗๘๐ เหรียญสหรัฐ) ที่ให้แก่ผู้เสียหาย ๗๖๐ คนจากกองทุนของรัฐเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (เทียบกับ ๕.๘ ล้านบาทหรือ ๑๗๗,๙๑๐ เหรียญสหรัฐ) ที่ให้แก่ผู้เสียหาย ๖๔๘ คนในปี พ.ศ.๒๕๕๙) นอกจากนี้ศาลมีคำสั่งให้นักค้ามนุษย์ชดใช้ค่าเสียหายกว่า ๑๘.๔ ล้านบาท (๕๖๕,๖๔๐ เหรียญสหรัฐ) แก่ผู้เสียหาย ๑๕๑ คนในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากจำนวน ๑.๗ ล้านบาท (๕๐,๖๑๐ เหรียญสหรัฐ) ที่สั่งให้ชดเชยแก่ผู้เสียหาย ๑๕ คนในปี พ.ศ.๒๕๕๙ อย่างไรก็ตาม นักเคลื่อนไหวด้านกฎหมายและองค์กรพัฒนาเอกชนรายงานว่า มีการจ่ายค่าสินไหมทดแทนและค่าชดเชยแก่ผู้เสียหายอย่างไม่สม่ำเสมอและจำนวนเงินยังน้อยเกินไปที่จะจูงใจให้ผู้เสียหายให้ความร่วมมือในการดำเนินคดีและไม่ได้มีการนำเงินจากกองทุนที่ได้มาจากการยึดทรัพย์นักค้ามนุษย์มาจ่ายชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย กระทรวง พม. จัดตั้งหน่วยงานย่อยภายใต้แผนกค้ามนุษย์เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายด้านกฎหมายและยื่นเรื่องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน รัฐบาลเสนอทางเลือกอื่นตามกฎหมายแทนการส่งตัวกลับประเทศแก่ผู้เสียหายที่ต้องเผชิญกับการถูกแก้อั้วหรือความยากลำบากหากกลับประเทศต้นทาง รัฐบาลอนุญาตให้ผู้เสียหายและพยานค้ามนุษย์ชาวต่างด้าวพำนักและทำงานในประเทศไทยได้นานสูงสุดสองปี อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ที่รัฐบาลเห็นชอบให้ขยายระยะเวลาการอยู่ต่อดังกล่าวจากหนึ่งปีเป็นสองปีเมื่อต้นปี พ.ศ.๒๕๖๐ มีผู้เสียหายเพียงรายเดียวที่ได้รับสถานะนี้จากรัฐบาล

แม้กฎหมายคุ้มครองผู้เสียหายจากการถูกดำเนินคดีจากการกระทำอันเนื่องมาจากการตกเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ แต่การที่ยังมีจุดบกพร่องในการระบุตัวผู้เสียหายและการที่เจ้าหน้าที่รัฐกวัดขันจับกุมและส่งตัวกลับประเทศผู้ฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเพิ่มความเสี่ยงให้ผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ต้องตกเป็นเหยื่อซ้ำอีกและถูกเจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติต่อในฐานะผู้กระทำผิดกฎหมาย มีผู้เสียหายถูกดำเนินคดีจากการกระทำอาชญากรรมอันเป็นผลโดยตรงจากการตกเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ เช่น การค้าประเวณีและการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง กฎหมายอาญาว่าด้วยข้อหาหมิ่นประมาทเปิดช่องให้บริษัทฟ้องร้องคดีอาญาผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายได้ในช่วงที่มีการรายงานและนอกจากนี้ ผู้ตรวจสอบการใช้แรงงานอาจต้องรับผิดชอบบุคคลต่อการถูกกล่าวหาว่าใช้อำนาจโดยมิชอบ ซึ่งอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการจำกัดความสามารถหรือลดทอนความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบการใช้แรงงาน นโยบายทั้งหมดที่กล่าวมานี้อาจทำให้ผู้เสียหาย นักเคลื่อนไหวและผู้ตรวจสอบการใช้แรงงานรู้สึกว่าคุณไม่สามารถแจ้งเบาะแสการกระทำผิดได้อย่างเต็มที่ รัฐบาลแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ เพื่อคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการกระทำผิด แต่รัฐบาลไม่ได้รายงานว่าได้มีการนำบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่นี้มาปฏิบัติใช้หรือไม่ รัฐบาลพยายามที่จะป้องกันการค้ำมนุษย์มากยิ่งขึ้น โดยจัดสรรงบประมาณสำหรับบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวและดำเนินงานต่อต้านการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้นเป็น ๓.๖ พันล้านบาท (๑๑๐.๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐ) สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จากเดิม ๓.๒ พันล้านบาท (๙๘.๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัตินโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และจัดโครงการรณรงค์ผ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสังคมออนไลน์ ป้ายโฆษณาและเอกสารแจกจ่าย เพื่อสร้างเสริมความตระหนักรู้เกี่ยวกับการค้ำมนุษย์แก่ประชาชนทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม อัตราการรู้หนังสือที่ต่ำและความหลากหลายทางภาษาของประชากรกลุ่มเสี่ยงทำให้ประชาชนกลุ่มเปราะบางที่ไม่พูดภาษาไทยหลายคนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้ รัฐบาลและภาคประชาสังคมได้เปิดศูนย์บริการชาวประมงเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิ การฝึกอบรมทักษะ การตรวจคัดกรองสุขภาพ และข้อมูลอื่น ๆ แก่ชาวประมง

รัฐบาลยังคงพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะลดค่าใช้จ่ายให้กับแรงงานชาวไทยในต่างประเทศที่เข้าร่วมโครงการแรงงานชั่วคราว (Guest Worker) อย่างไรก็ตาม แรงงานไทยบางคนยังต้องจ่ายค่าธรรมเนียมจำนวนมากเกินควรเพื่อให้ได้งานในต่างประเทศ ทำให้แรงงานเหล่านี้เสี่ยงต่อการเป็นแรงงานชดหนี้หรือถูกเอารัดเอาเปรียบ ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ รัฐบาลได้ช่วยให้ชาวไทยจำนวน ๒๐,๐๖๘ คนมีงานทำในต่างประเทศ ผ่านช่องทางการอพยพที่เป็นทางการระหว่างรัฐต่อรัฐ สำนักงานจัดหางานประจำจังหวัดต่าง ๆ ก็จัดการฝึกอบรมให้แก่แรงงานกลุ่มดังกล่าวกว่า ๓,๕๐๐ คน ก่อนที่จะเดินทางออกนอกประเทศ นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานก็ยังตรวจคัดกรองเอกสารเดินทาง

ของแรงงานที่เดินทางออกนอกประเทศที่ด้านตรวจ ๒๕ จุดทั่วประเทศ เมื่อ พ.ศ.๒๕๖๐ แรงงานไทยจำนวน ๗๒๙ คนจากทั้งหมด ๖๔,๖๐๒ คน ถูกห้ามมิให้เดินทางออกนอกประเทศ และในปีเดียวกันรัฐบาลก็ได้ตรวจสอบสำนักงานจัดหางาน ๓๐๒ แห่ง ที่ช่วยให้คนไทยได้งานทั้งในและต่างประเทศ และก็พบว่า มี ๙ แห่งที่ปฏิบัติงานโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ ๘ แห่งถูกระงับใบอนุญาต และ ๑ แห่งถูกเพิกถอนใบอนุญาต นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินคดีกับนายหน้าที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน จำนวน ๒๘๗ คนด้วย (๑๐๘ คน เมื่อ พ.ศ.๒๕๕๙) รัฐบาลยังคงให้สัญชาติแก่คนไร้รัฐ ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ และออกข้อบังคับใหม่ ๆ มาเพื่อให้เด็กกำพร้าและเด็กที่ไม่ได้มีสัญชาติไทยที่เกิดในประเทศ ได้มีสิทธิอยู่อาศัยอย่างถูกกฎหมาย ศูนย์ช่วยเหลือเด็ก (Children Advocacy Center) ให้ความช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์รวมถึงให้การดูแลในภาวะเร่งด่วนแก่เด็กกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการถูกแสวงประโยชน์ นอกจากนี้ ยังมีบริการรับดูแลเด็กที่ศูนย์บริการสำหรับชาวประมงด้วย เพื่อการป้องกันการค้าเด็ก กระทรวงพ.ม.และกระทรวงแรงงานได้จัดบริการโทรศัพท์สายด่วนโดยมีเจ้าหน้าที่ที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ๒๐ ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วคอยรับสาย สายด่วนของกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้รับโทรศัพท์ ๑๗๒ สายที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่น่าจะเป็นการค้ำมนุษย์ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ (๒๖๙ สายใน พ.ศ.๒๕๕๙) และทำให้สามารถระบุผู้เสียหายที่เป็นเด็ก ๑๐๙ คนและผู้ใหญ่ ๖๓ คน และดำเนินคดี ๗๓ คดีได้ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังเพิ่มจำนวนล่ามทางโทรศัพท์สายด่วนเป็น ๖๘ คน ใน พ.ศ.๒๕๖๐ อีกด้วย

ช่องว่างประการสำคัญในกฎหมายแรงงานไทยที่กีดกันไม่ให้แรงงานต่างชาติรวมตัวจัดตั้งสหภาพแรงงานอาจมีส่วนทำให้การแสวงประโยชน์เกิดขึ้น นอกจากนี้ องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์การระหว่างประเทศยังรายงานในวงกว้างว่า รัฐบาลยังดำเนินการไม่เพียงพอในการบังคับใช้เกณฑ์ค่าแรงขั้นต่ำในภาคอุตสาหกรรมที่มีเกณฑ์ค่าแรงขั้นต่ำ และก็ไม่มีการกำหนดให้มีการบังคับใช้เกณฑ์ค่าแรงขั้นต่ำในภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมที่มีการว่าจ้างแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก บางองค์กรยังรายงานว่า นโยบายของไทยมีช่องว่างที่ทำให้ปัญหาแสวงประโยชน์แรงงานแย่ง เช่น ไม่มีข้อบังคับให้จัดทำสัญญาจ้างเป็นภาษาไทยและภาษาแม่ของแรงงาน ไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการนับจำนวนชั่วโมงทำงานและชั่วโมงพักผ่อนของแรงงานบนเรือประมง และความยากลำบากของแรงงานในการเปลี่ยนนายจ้าง เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๐ รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ซึ่งมีข้อกำหนดให้แรงงานต่างด้าวและนายจ้างขึ้นทะเบียนเพิ่มเติม และยังกำหนดบทลงโทษนายจ้างที่ว่าจ้างแรงงานที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน ให้มีความเข้มข้นมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับดังกล่าวอย่างกะทันหัน ทำให้แรงงานที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นพัน ๆ คนต้องออกนอกประเทศ ซึ่งแรงงานเหล่านี้ อาจจะถูกแสวงประโยชน์ในภายหลังก็เป็นได้ หลังจากที่มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากผู้มีส่วนได้เสีย รัฐบาลก็ชะลอการบังคับใช้พระราชกำหนดจนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๑ เพื่อขอความเห็น

เกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดนี้จากผู้มีส่วนได้เสีย และเพื่อให้แรงงานต่างด้าวมีเวลามากขึ้นในการยื่นขอเอกสารที่จำเป็นแก่การทำงานอย่างถูกต้องกฎหมาย ตามพระราชกำหนดฉบับนี้ รัฐบาลได้อำนวยความสะดวกในการจัดตั้งศูนย์บริการ ๑๔ แห่งในประเทศไทย โดยประสานงานกับรัฐบาลพม่า กัมพูชา และลาว เพื่อพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวที่ไม่ได้จดทะเบียน ต่อมา คณะรัฐมนตรีก็ได้อนุมัติพระราชกำหนดฉบับแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๖๑ โดยได้เพิ่มการคุ้มครองแรงงาน เช่น ห้ามมิให้มีการยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของแรงงานต่างด้าว ห้ามมิให้มีการจ้างช่วง และทำให้การเปลี่ยนนายจ้างสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งยังคงเป็นเรื่องกังวลอย่างแพร่หลายในช่วงการจัดทำรายงานฉบับนี้ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๐ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้กำหนดให้นายจ้างในภาคการประมง จ่ายเงินเดือนให้กับแรงงานโดยการโอนเข้าบัญชีธนาคาร

พระราชกำหนดบัญญัติให้สำนักงานจัดหางานแรงงานต่างด้าวต้องขอรับใบอนุญาตและวางหลักประกันซึ่งจะนำเข้าสู่กองทุนเพื่อการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว สำนักงานจัดหางานที่ไม่ได้จดทะเบียนมีโทษจำคุกสามปีและปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท (๑,๘๔๐ เหรียญสหรัฐ) นอกจากนี้ยังกำหนดให้นายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการนำแรงงานต่างด้าวมาทำงานในประเทศไทย และส่งกลับประเทศเมื่อสิ้นสุดการจ้างงาน เช่น ค่าธรรมเนียมจัดหางาน และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ทั้งนี้ ไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล เช่น ค่าธรรมเนียมการทำหนังสือเดินทาง ค่าตรวจสุขภาพ และค่าธรรมเนียมในการขอใบอนุญาตทำงาน) ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ สำนักงานจัดหางานแรงงานต่างด้าวจำนวน ๑๐๑ แห่งได้รับใบอนุญาต และรัฐบาลก็ได้ตรวจสอบสำนักงานทั้งหมด ๙๗ แห่ง ดำเนินคดีกับ ๑ แห่ง ฐานกระทำความผิดตามพระราชกำหนด และปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท (๖๑๐ เหรียญสหรัฐ) แม้ว่าแรงงานต่างด้าวที่เข้าประเทศไทยผ่านระบบการย้ายถิ่นฐานอย่างเป็นทางการระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่กลับไม่ได้ใช้กลไกนี้ เพราะมีข้อมูลไม่เพียงพอ กระบวนการใช้เวลานาน มีความยากลำบากในการเปลี่ยนนายจ้าง และมีค่าใช้จ่ายสูงซึ่งเกี่ยวข้องกับการทุจริตในทั้งสองฝากฝั่งพรมแดน รัฐบาลได้จัดตั้งศูนย์แรกรับเข้าทำงานสามแห่งเพื่อช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวที่เดินทางเข้าประเทศไทยผ่านช่องทางที่เป็นทางการเหล่านี้ รวมทั้งตั้งศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ๑๐ แห่ง ศูนย์เหล่านี้ให้ความช่วยเหลือแรงงาน ๓๔๕,๒๐๔ คนในปี พ.ศ.๒๕๖๐ (๑๐๕, ๖๔๗ คนระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๙ ถึงกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๐) โดยให้ข้อมูลเป็นภาษาต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลเพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และช่วยอำนวยความสะดวกแก่แรงงานต่างด้าวเหล่านี้ในการขึ้นทะเบียนกับรัฐบาล

กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงยุติธรรมได้ตรวจสอบสถานบันเทิงที่มีความเสี่ยงสูงจำนวน ๑๑,๒๖๘ แห่ง และสั่งห้ามมิให้สถานบันเทิงจำนวน ๒๖๘ แห่งประกอบธุรกิจเป็นเวลาห้าปี การตรวจสอบครั้งนี้ทำให้มีการดำเนินคดีค้ามนุษย์แปดคดี กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเข้าตรวจแรงงานในสถานประกอบกิจการที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ไร่อ้อย โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า โรงงานแปรร

รูปกุ้งและปลา ฟาร์มสุกรและฟาร์มสัตว์ปีก รวม ๑,๖๙๓ ครั้งในปี พ.ศ.๒๕๖๐ พบการกระทำผิด ๑๙๑ กรณี และมีการดำเนินคดีไป ๑๒ ครั้ง เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ รัฐบาลได้สั่งให้เรือประมงนอกน่านน้ำไทยทุกลำกลับเข้าเทียบท่า เพื่อจะได้สังเกตการณ์อย่างใกล้ชิด แต่เมื่อสิ้นสุดช่วงการทำรายงานฉบับนี้ รัฐบาลก็ไม่ได้อนุญาตให้เรือประมงเหล่านี้ทำประมงต่อ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย กรมประมง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับการตรวจสอบแรงงานที่ต้องมีการดำเนินการหลังจากที่รัฐบาลได้อนุญาตให้เรือประมงไทยทำประมงนอกน่านน้ำไทยได้อีกครั้ง นอกจากนี้ รัฐบาลยังกำหนดให้เรือประมงในเขตน่านน้ำไทย กลับเข้าเทียบท่าทุกๆ ๓๐ วันเพื่อรับการตรวจสอบ

รัฐบาลยังคงมองหาตัวบ่งชี้ว่ามีการค้ามนุษย์ ในกลุ่มชาวประมงที่กลับมาประเทศไทย ชาวประมงที่อยู่บนเรือประมงในเขตน่านน้ำไทย และแรงงานในโรงงานแปรรูปอาหารทะเล ศปมผ. มีศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออกทั้งหมด ๓๒ แห่ง และเปิดจุดตรวจเรือประมงส่วนหน้าเพิ่มอีก ๑๙ จุด ซึ่งดำเนินการตรวจสอบทั้งที่ทำเรือ ในทะเลและบนฝั่ง เพื่อรับรองว่าเรือประมงเดินเรืออย่างถูกกฎหมาย และแรงงานมีสัญญาจ้างงาน ใบอนุญาตทำงาน รวมถึงเอกสารประจำตัว รัฐบาลได้เพิ่มจำนวนทีมตรวจสอบของศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออกจาก ๖๔ ทีม เป็น ๘๕ ทีม กระทรวงแรงงานได้ตรวจสอบบนเรือประมง ๖๔๔ ลำ ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ และพบว่ามีกรกระทำผิดกฎหมาย ๓๔ กรณี (จาก ๑๕ กรณี เมื่อ พ.ศ.๒๕๕๙) ซึ่งส่งผลให้มีการดำเนินคดีสามคดี นอกจากนี้ กองทัพเรือไทยยังได้ดำเนินการตรวจสอบบนเรือประมงจำนวน ๓,๙๒๗ ครั้ง เมื่อ พ.ศ.๒๕๖๐ และสั่งระงับเรือประมง ๑๑๐ ลำ มิให้เดินเรือ เนื่องจากกระทำผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไม่ได้รายงานว่าการตรวจสอบดังกล่าวทำให้มีการระบุผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ผู้สังเกตการณ์ขององค์กรพัฒนาเอกชนก็ยืนยันว่าการตรวจสอบที่ทำเรือและบนเรือของคณะทำงานสหสาขาวิชาชีพของ ศปมผ. ต่อหน้าได้กังหรือในที่โล่งแจ้ง เป็นไปอย่างรวดเร็วเกินไป และวิธีตรวจสอบท่าเรือแต่ละแห่งก็ไม่เหมือนกัน หรือบางครั้ง ก็ให้ล่ามตรวจสอบโดยไม่มีผู้ตรวจสอบแรงงาน นอกจากนี้ ในบางกรณี ก็มีการตรวจทานเอกสารเท่านั้น หรือผู้ตรวจสอบไม่ได้ลงเรือประมงหรือพูดคุยกับลูกเรือประมง เจ้าหน้าที่ภาคประชาสังคมและข้าราชการแสดงความกังวลว่าการที่ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก บังคับใช้กฎระเบียบโดยเคร่งครัดไม่เท่ากัน ทำให้ได้กังเรือบางคนเลือกท่าเรือที่การตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมายหลวมกว่า องค์กรพัฒนาเอกชนบางแห่งระบุว่าแรงงานถูกตอบโต้ หากรายงานต่อคณะตรวจสอบว่าตนถูกกระทำทารุณ และยืนยันว่าผู้ที่มีความเป็นไปได้ว่าตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ก็ไม่ได้รายงานว่าถูกกระทำทารุณ เพื่อเลี่ยงการถูกส่งตัวไปยังสถานพักพิงเป็นเวลานาน ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินหรือปัญหาส่วนตัวได้ เมื่อ พ.ศ.๒๕๖๐ คณะทำงานสหสาขาวิชาชีพของ ศปมผ. ตรวจสถานประกอบการแปรรูปอาหารทะเล ๓๕๘ แห่งและพบการจ้างงานผิดกฎหมาย ๑๔๒ กรณี รัฐบาล

ได้ออกคำสั่งทางปกครองให้ธุรกิจทั้งเก้าแห่งระงับการประกอบกิจการเป็นเวลา ๑๐-๓๐ วัน แต่ไม่ได้รายงานว่ามีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการค้ามนุษย์ก็กรณี รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อลดความต้องการซื้อขายบริการทางเพศ ซึ่งรวมถึงการสอบสวนและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานซื้อบริการทางเพศจากเด็ก รัฐบาลรายงานว่าได้ปฏิเสธไม่ให้ชาวต่างชาติที่ทราบว่าเป็นผู้กระทำความผิดทางเพศจำนวน ๗๔ คนเข้าประเทศ และได้จัดทำและเผยแพร่วิดีโอบนเครื่องบินที่เดินทางมายังประเทศไทย เพื่อลดการท่องเที่ยวเพื่อแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็ก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้แจกจ่ายโบรชัวร์มากกว่า ๓๑๕,๐๐๐ แผ่น เพื่อลดการท่องเที่ยวเพื่อแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็ก ให้แก่นักธุรกิจและบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และได้จัดการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันการแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็กในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้กับข้าราชการ แรงงานภาคการท่องเที่ยว นักเรียน นิสิต นักศึกษา เยาวชน และเจ้าหน้าที่จากองค์กรประชาสังคมทั้งหมด ๘๐๐ คน

ดังที่ได้มีการรายงานเป็นเวลากว่าห้าปีที่ผ่านมา ประเทศไทยเป็นประเทศต้นทางปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้าผู้ชาย ผู้หญิงและเด็กเพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณี เหตุการณ์การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานถูกแสวงประโยชน์ในอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง อุตสาหกรรมสัตว์ปีก อุตสาหกรรมการผลิต ภาคการเกษตร และงานรับใช้ตามบ้าน หรือถูกบังคับให้ขูดตามถนนอุตสาหกรรมแสวงประโยชน์ทางเพศเชิงพาณิชย์ในประเทศไทยยังคงมีอยู่อย่างกว้างขวางซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดการบังคับค้าประเวณี ผู้หญิงผู้ชาย เด็กชายและเด็กหญิงจากประเทศไทย ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่นๆ ศรีลังกา รัสเซีย อุซเบกิสถาน และประเทศในทวีปแอฟริกาบางประเทศ ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณีในประเทศไทย นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศทางผ่านของเหยื่อการค้ามนุษย์จากจีน เกาหลีเหนือ เวียดนาม บังคลาเทศ อินเดีย และพม่า ผู้ซึ่งตกเป็นเหยื่อการค้าประเวณีและการบังคับใช้แรงงานในประเทศอื่น เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ รัสเซีย เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา และประเทศในยุโรปตะวันตก

ชาวไทยตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการทำงานในธุรกิจค้าประเวณีในไทยและในประเทศอื่นๆ ในทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป แอฟริกา เอเชีย และตะวันออกกลาง ชนกลุ่มน้อย ชาวเขา และบุคคลไร้สัญชาติในไทยประสบกับการถูกกระทำมิชอบหลายอย่างที่บ่งชี้ว่าเป็นการค้ามนุษย์ เด็กจากไทย พม่า ลาว และกัมพูชาตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในธุรกิจทางเพศทั้งในสถานค้าประเวณี สถานอาบอบนวด บาร์ ร้านอาหารโอเคะ โรงแรม และบ้านพักส่วนบุคคล เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าเสี่ยงต่อการถูกแสวงประโยชน์ เช่น จากการถูกค้ามนุษย์ บิดามารดาบางรายหรือนายหน้าจัดหาแรงงานบังคับเด็กชาวไทย กัมพูชา และพม่าให้ขายดอกไม้ ขอดาน หรือทำงานรับใช้ตามบ้านในเขตตัวเมือง เมื่อเร็วๆ นี้ ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ มีรายงานว่า กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยเกณฑ์และใช้เด็กมาร่วมปฏิบัติการลอบวางเพลิงหรือทำหน้าที่สอดแนม

กรณีการค้ามนุษย์ การลักลอบนำบุคคลต่างด้าวเข้าประเทศ การลักพาตัว และการขู่กรรโชกผู้อพยพ เกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้อพยพเดินทางไปมาระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน นักค้ามนุษย์ซึ่งรวมทั้งนายหน้าจัดหาแรงงานทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียนซึ่งมีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินำเหยื่อต่างชาติเข้าประเทศไทยผ่านเส้นทางอพยพที่เป็นทางการและเส้นทางที่ใช้ลักลอบนำชาวต่างด้าวเข้าประเทศ และดำเนินการเป็นคนกลางระหว่างแรงงานที่หางานกับนายจ้าง นายหน้าจัดหางานบางรายคิดค่าบริการสูงหรือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ทุจริต โดยที่แรงงานไทยและแรงงานอพยพบางรายต้องเป็นหนี้สินจำนวนมากเพื่อให้ได้งานทำและตกเป็นเหยื่อแรงงานขัดหนี้ มีรายงานว่านายหน้าจัดหาแรงงานและนายจ้างบางรายยังคงยึดเอกสารแสดงอัตลักษณ์บุคคลของแรงงานไว้ ชายและหญิงไทยที่อพยพไปต่างประเทศพึ่งนายหน้าจัดหาแรงงานทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดหางานสัญญาจ้างทักษะต่ำหรืองานในภาคเกษตร และบางครั้งต้องตกอยู่ในสภาพถูกบังคับใช้แรงงานและแรงงานขัดหนี้ การค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมงยังคงเป็นประเด็นที่น่าวิตกที่มีนัยสำคัญ ทั้งชายและเด็กชายชาวไทย พม่า กัมพูชา เวียดนาม และอินโดนีเซีย ตกเป็นเหยื่อถูกบังคับใช้แรงงานบนเรือประมงของไทยและของต่างชาติ บางรายต้องทำงานบนเรือกลางทะเลนานหลายปีและได้รับค่าจ้างเพียงเล็กน้อยมากหรือไม่สม่าเสมอ และต้องทำงานนานกว่า ๑๘ ถึง ๒๐ ชั่วโมงต่อวันเป็นเวลาเจ็ดวันต่อสัปดาห์ หรือถูกข่มขู่ ถูกทุบตี ถูกวางยาให้ทำงานนานขึ้น หรือแม้แต่ถูกฆ่าตายเมื่อล้มเจ็บ พยายามหนี หรือขัดคำสั่ง เหยื่อค้ามนุษย์บางรายในภาคประมงประสบปัญหาในการเดินทางกลับบ้านเกิดเนื่องจากสถานที่ทำงานอยู่ห่างไกล ไม่ได้รับค่าจ้าง และไม่มีเอกสารแสดงอัตลักษณ์บุคคลที่ถูกกฎหมาย หรือไม่มีวิธีเดินทางกลับบ้านของตนได้อย่างปลอดภัย

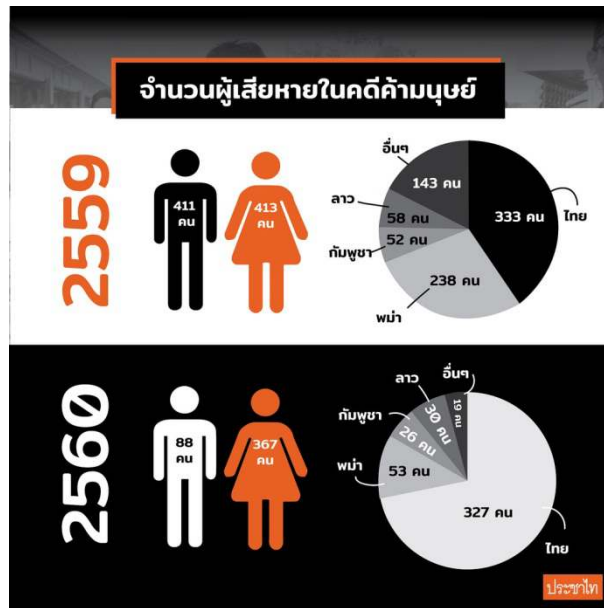
การทุจริตยังคงเป็นเหตุบ่อนทำลายความพยายามในการปราบปรามการค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่รัฐบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์โดยตรง ซึ่งรวมทั้งการรับสินบนหรือ กู้ยืมเงินจากเจ้าของกิจการและสถานค้าประเวณีที่ซึ่งเหยื่อถูกแสวงประโยชน์ มีรายงานว่าน่าเชื่อถือระบุว่า เจ้าหน้าที่รัฐที่ฉ้อฉลบางรายปกป้องสถานค้าประเวณีและสถานบริการทางเพศจากการบุกตรวจค้นและการตรวจสอบ อีกทั้งยังสมรู้ร่วมคิดกับนักค้ามนุษย์ แรงงานอพยพโดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีเอกสารเกรงกลัวที่จะรายงานเกี่ยวกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์หรือให้ความร่วมมือกับทางการ เนื่องจากขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงมีและไม่ค่อยได้รับความคุ้มครองทั้งในประเทศไทยและประเทศต้นกำเนิด ตลอดจนมีความหวาดกลัวโดยทั่วไปต่อเจ้าหน้าที่ทางการซึ่งอาจเกิดจากประเทศต้นกำเนิดหรือจากประสบการณ์ที่เคยประสบมาในประเทศไทย เจ้าหน้าที่รัฐบางรายได้รับประโยชน์จากสินบนและการมีส่วนร่วมพัวพันโดยตรงในการขู่กรรโชกและแสวงประโยชน์จากแรงงานอพยพ ผู้อพยพเหล่านี้บางรายถูกลักพาตัวและถูกจับไปเรียกค่าไถ่ ซึ่งทำให้พวกเขามีความเสี่ยงมากขึ้นที่จะถูกแสวงประโยชน์โดยการถูกบังคับให้บริการทางเพศ ถูกบังคับใช้แรงงาน หรือตกเป็นแรงงานขัดหนี้ (สถานทูตสหรัฐอเมริกา, ออนไลน์, ๒๕๖๑)

การนำเสนอรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์และปัญหาด้านนโยบาย กฎหมาย ในประเทศไทยช่วงปี ๒๕๕๙-๒๕๖๐ ที่จัดทำขึ้นโดยมูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (Human Rights and Development Foundation : HRDF) และโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (Anti-Labour Trafficking Program : ALT) ที่ได้ลงพื้นที่สำรวจ รวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานและระดับกำกับดูแลนโยบายของทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อย่างน้อย ๑๕ จังหวัด รวมทั้งกรุงเทพฯ ไปจนถึงทนายความและผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์บางส่วน มีข้อค้นพบสำคัญดังนี้

๑. สถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ในไทย

ปัญหาการค้ามนุษย์ในภาคการเกษตรพบได้น้อยกว่าประเด็นอื่น อาจเพราะลักษณะงาน ที่ทำในพื้นที่ขนาดใหญ่และมีความหลากหลาย ง่ายต่อการที่นายจ้างบิดเบือนสภาพการจ้างงาน ทำให้ การหาข้อเท็จจริงของทีมสหวิชาชีพและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทำได้ยาก ปัจจัยด้านที่ตั้ง ความสำคัญทางเศรษฐกิจ บทบาทสถานคุ้มครองฯ และความร่วมมือของการทำงานร่วมกันระหว่าง หน่วยงานรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนมีผลต่อสถิติคดีการค้ามนุษย์ ชาวต่างชาติที่ได้รับการระบุว่า เป็น ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และบุคคลที่เข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพในสถานคุ้มครองฯ มีสัดส่วน ครึ่งหนึ่งเมื่อเทียบกับผู้เสียหายที่เป็นชาวไทย ผู้เสียหายเพศชายส่วนใหญ่เป็นชาวพม่าและเวียดนาม ผู้เสียหายเพศหญิงส่วนมากเป็นชาวไทย จำนวนคดีค้ามนุษย์ทั้งหมดที่ได้รับการสอบสวนและ ดำเนินคดียังคงเป็นเรื่องการค้าประเวณี โดยในปี ๒๕๕๙ มีการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ๓๓๓ คดี เป็น ค้าประเวณี ๒๔๔ คดี สื่อลามก ๓ คดี ขอทาน ๘ คดี แรงงาน ๓๒ คดี แรงงานประมง ๔๓ คดี และ ขูดรีด/อื่นๆ ๓ คดี ปี ๒๕๖๐ มีการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ๓๐๒ คดี เป็นค้าประเวณี ๒๔๖ คดี สื่อลามก ๗ คดี ผลประโยชน์ทางเพศ ๒ คดี ขอทาน ๒๖ คดี แรงงาน ๑๔ คดี แรงงานประมง ๗ คดี

แผนภาพที่ ๒ - ๓ จำนวนผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์

แผนภาพที่ ๒ - ๔ สถิติการดำเนินคดีค้ามนุษย์

การออกนโยบายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ไม่อิงกับข้อเท็จจริงในพื้นที่ การขาดบุคลากรในสำนักงานป้องกันการค้ามนุษย์ บุคลากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน นักกฎหมาย เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงาน ผู้มีอิทธิพล ในท้องถิ่น และการขาดแคลนงบประมาณบางส่วนทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดี และคุ้มครองสวัสดิภาพมีประสิทธิภาพน้อยลงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่เพิ่มโทษทางอาญาในความผิดฐานค้ามนุษย์ ขยายนิยาม ระบุองค์ประกอบคำว่าแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและการบังคับใช้แรงงานให้ชัดเจนขึ้น และการวางแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ระหว่างการค้าแยกบุคคลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทำให้เจ้าหน้าที่ดำเนินคดีและคุ้มครองสวัสดิภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. มาตรฐานกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดค้ามนุษย์และคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การลงนามและให้สัตยาบันอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ.๒๐๐๐ และพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก การลงนามและให้สัตยาบันข้างต้นนำมาสู่การอนุวัตินิยาม ความหมายขององค์การอาชญากรรม ลักษณะการกระทำความผิด และบทลงโทษให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว โดยใส่เอาไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ สำคัญที่ทำให้ไทยเป็นประเทศที่มีมาตรการทางนิติบัญญัติ ในการจัดการอาชญากรรมค้ามนุษย์ได้อย่างก้าวหน้า ส่วนหนึ่งมาจากการกำหนดให้ความหมายของการค้ามนุษย์ หรือนิยามคำว่าแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ สอดคล้องและครอบคลุมยิ่งกว่าพิธีสารดังกล่าว

๓. การดำเนินคดีผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดค้ามนุษย์ สิทธิทางคดีของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๐ ตามมาด้วยการออกกฎหมายวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ที่เคร่งครัดต่อการดำเนินคดีกับจำเลย มีการขยายผลเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สิน อำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีสิทธิได้รับเงินเยียวยาแม้ไม่ร้องขอต่อศาล เพิ่มโทษทางอาญาสูงสุดถึงประหารชีวิต ทั้งนี้ โครงการฯ ยังไม่พบมาตรการที่ชัดเจนในการส่งเสริมผู้เสียหายใช้สิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะสิทธิการเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หรือสิทธิที่จะอยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราว สิทธิในการทำงาน สิทธิที่ไม่ถูกดำเนินคดีอาญาในบางฐานความผิด หรือการได้รับการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว การเข้าถึงเงินสินไหมทดแทนยังถูกจำกัดเนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงเงินหรือ

ทรัพย์สินของจำเลยที่รัฐยึดหรืออายัด เพราะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังไม่เปิดช่องให้นำเงินหรือทรัพย์สินส่วนนั้นมาใช้ทดแทน

๔. การคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เสียหาย สิทธิของผู้เสียหายที่ได้รับการชดเชยเยียวยาในรูปแบบตัวเงินและสิทธิของผู้เสียหายที่จะได้รับหลักประกันทางกฎหมาย ตามแนวทางนโยบายไทยมีการรับรองสิทธิที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาในรูปแบบตัวเงิน รับประกันสิทธิจะเข้าถึงหลักประกันทางกฎหมาย โดยในทางปฏิบัตินี้ให้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายโดยไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก ความเปราะบางเรื่องเพศ ยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางแต่ในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลา ล่ามแปลภาษา และการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ตั้งแต่ขั้นตอนคัดแยกผู้เสียหาย การคุ้มครอง การเรียกค่าสินไหม และการส่งกลับซึ่งทุกขั้นตอนต้องอาศัยการประสานงานที่ดีโดยเฉพาะการส่งต่อข้อมูล โดยมีข้อเสนอแนะคือรัฐไทยควรประเมินเพื่อพัฒนาปรับปรุงกระบวนการกำหนดนโยบายที่ใช้วางแนวทางในการออกกฎหมาย แนวปฏิบัติและการกำกับองค์กรผู้บังคับใช้กฎหมาย รวมถึงยกเลิกการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินคดีที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ และควรเร่งจัดข้อจำกัดในการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่แต่ละหน่วยงาน และเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะด้านกฎหมาย การเข้ามาตราทางกฎหมายอันมีผลให้เกิดการลิดรอนเสรีภาพของบุคคลจำเป็นต้องกระทำอย่างจำกัด และให้สิทธิผู้ถูกกล่าวหาต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ควรปรับปรุงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีและปรับปรุงตัวชี้วัดในการดำเนินคดีให้สอดคล้องบริบทที่แตกต่างในแต่ละพื้นที่ ตัวชี้วัดควรมีทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่ตั้งอยู่บนฐานของการส่งเสริมประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการประกันสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมของผู้ถูกกล่าวหา และควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีช่องทางที่จะแสวงหาความร่วมมือในการสอบสวนคดีค้ามนุษย์ที่มีลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้การสอบสวนมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ควรแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินมาชดใช้เป็นค่าสินไหมทดแทนแก่ตน ตลอดทั้ง ส่งเสริมการเป็นโจทก์ร่วมของผู้เสียหาย และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายกรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อยากเป็นโจทก์ร่วม ควรดำเนินการโดยใช้มาตรการนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการในการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์การประกันสิทธิที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาในรูปแบบตัวเงิน และประกันสิทธิที่จะได้รับหลักประกันทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างครบถ้วน

ปัญหาบุคลากรขาดแคลนทั้งจำนวนและความเข้าใจ มีการพูดคุยจากทั้งผู้เข้าร่วมและวงเสวนาที่มีขึ้นหลังจากการนำเสนอรายงานแล้วเสร็จ โดยตัวแทนจากกลุ่มหญิงสู้ชีวิต ซึ่งเป็นกลุ่มของอดีตเหยื่อการค้ามนุษย์ชาวไทยในต่างประเทศที่กลับมารวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ให้ความเห็นจาก

ประสบการณ์ขององค์กรที่เคยบังคับคดีค้ำมนุษย์มาสี่ครั้ง พบว่านายหน้ามีลูกเล่นในการหลบเลี่ยงการชดใช้สินไหม เช่น ไม่มีทรัพย์สินในนามตัวเอง โอนให้ลูก เมียหรือคนในครอบครัว เพราะการยึดทรัพย์สินจะเกิดต่อผู้กระทำความผิดเท่านั้น เมื่อสืบทราบไม่พบทรัพย์สินก็ไม่สามารถนำทรัพย์สินมาใช้เยียวยาได้ ตัวแทนกลุ่มหญิงสู้ชีวิตกล่าวต่อไปว่าบางครั้งนายหน้าค้ำมนุษย์ก็ไม่อยู่ในไทย จำเลยตัวใหญ่ๆ อยู่ต่างประเทศทำให้สืบทรัพย์สิน ยึดทรัพย์สินและบังคับคดีไม่ได้ และในบางกรณีเมื่อจำเลยถูกเรียกค่าสินไหมทดแทนก็นำทรัพย์สินไปจำหน่ายกับคนอื่นในจำนวนที่มากกว่าสินไหมทดแทน จากนั้นก็ฟ้องชดทรัพย์สินโดยบอกว่าต้องนำเงินไปปลดจำนองก่อน ซึ่งทำให้ต้องพิจารณาคดีกรณีชดทรัพย์สินด้วยและกินเวลายาวนานขึ้น การพิจารณาคดีก็มีขั้นตอนที่ให้ผู้เสียหายไปวางเงินอยู่เรื่อยๆ แทนที่จะได้ชดเชยกลับมาแต่กลับต้องเสียเงินไปเรื่อยๆ ผู้เสียหายหลายรายจึงไม่ยอมเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย เพราะมีขั้นตอนเยอะแยะมากมาย มีศาลถึงสามศาล แถมไม่มีหลักประกันว่าจะได้เงินชดเชยจึงเกิดความท้อถอย จึงฝากให้ผู้เกี่ยวข้องหาวิธีที่จะทำให้ผู้เสียหายมีกำลังใจในการดำเนินคดีให้ได้มาซึ่งความยุติธรรม

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมเสวนา

นายประวิทย์ ร้อยแก้ว อัยการผู้เชี่ยวชาญด้านการทำคดีค้ำมนุษย์ กล่าวว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ปรับแก้มาถึงฉบับปัจจุบันเป็นเพียงการแก้ไขให้เนื้อความมีความชัดเจนมากขึ้น ให้เจ้าหน้าที่ทำงานเชิงรุกได้ ระดมทุกภาคส่วนร่วมกันแจ้งเหตุและเบาะแส ปรับเพิ่มอัตราโทษ ตั้งศาลแผนกคดีค้ำมนุษย์ ให้อัยการเปิดสำนักงานคดีค้ำมนุษย์ แต่สิ่งที่เปลี่ยนอย่างมีนัยสำคัญคือการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ที่ยังคับใช้ในปี ๒๕๕๙ แต่ผู้ใช้งานยังคงสับสนกับการใช้กฎหมายค้ำมนุษย์ทั้งสองฉบับ เช่น ในมาตรา ๖ วงเล็บ ๔ ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๐ ที่ระบุพฤติกรรมยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ หรือนำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่น มาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบเป็นพฤติกรรมการค้ามนุษย์ พอมีการยึดเอกสารลูกจ้างเลยถูกเหมาเป็นการค้ามนุษย์หมดหรือในวิธีพิจารณาคดีที่พูดถึงส่วนร่วมของผู้เสียหาย หน้าที่ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ในชั้นบังคับคดี ก็ยังไม่มีความเข้าใจที่ตรงกันทำให้การปฏิบัติการในหลายพื้นที่มาจากความไม่เข้าใจ นอกจากนั้น เร็วๆ นี้จะมีร่างพระราชบัญญัติแรงงานบังคับออกมา ซึ่งจะทำให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมายกับพระราชบัญญัติค้ำมนุษย์ ฝ่ายนิติบัญญัติก็ขับเคลื่อน แต่ต้องถามว่าระดับปฏิบัติงานรับลูกใหม่ ส่วนตัวเห็นว่าขาดตัวเชื่อม ไม่มีการซักซ้อมนโยบายที่ออกมา ทำให้คนออกกฎหมายกับระดับปฏิบัติงานตีความกฎหมายไม่ตรงกัน อ่านกฎหมายออกแต่เข้าใจคนละทิศคนละทาง แม้มีการอบรมกันเป็นระยะ แต่ถ้าฐานคิดคนทำงานไม่เปลี่ยนก็เหมือนเดิม

นายสมชาย หอมลออ ทนายความผู้ช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และประธานมูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา กล่าวว่า แม้ส่วนตัวและองค์กรที่สังกัดมีจุดยืนไม่เห็นด้วยกับ

รัฐบาลที่มีที่มาจากการรัฐประหาร แต่ช่วง ๓-๔ ปีที่ผ่านมาก็ต้องยอมรับว่ารัฐบาลนี้ได้ทำงานอย่างจริงจังในการต่อต้านการค้ำมนุษย์ ที่ผ่านมามีไทยเคยมีความสำเร็จระดับหนึ่งกับการต่อต้านการค้ำมนุษย์กับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ แต่ปัญหาค้ำมนุษย์ด้านแรงงานในสิบกว่าปีที่ผ่านมาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่เพราะมีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาจำนวนมาก จึงมีโอกาที่จะตกอยู่ในวงจรการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะการประมงทะเล โดยรัฐบาล คสช. ได้ดำเนินการทางนโยบายและกฎหมายไประดับหนึ่ง แต่ยังมีปัญหาอื่นๆ ตามมา ซึ่งถึงที่สุดแล้วจะการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ต้องเน้นให้สังคมมีความเข้าใจว่าการค้ำมนุษย์เป็นอาชญากรรม เป็นความผิดที่รัฐและสังคมไม่ควรอนุญาตให้เกิดขึ้น และยิ่งชี้แจงประเด็นที่เป็นปัญหาในการต่อต้านการค้ำมนุษย์ในไทยหลายประการ ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมายและตัวบทกฎหมาย มีคดีหนึ่งที่เขาไม่เห็นด้วยคือกรณีศาลวินิจฉัยการที่แรงงานจากกัมพูชาได้รับการว่าจ้างมาโดยนายหน้าเพื่อให้ทำงานตัดหัวปลาบ่นฝั่ง แต่ในที่สุดโดนหลอกไปทำงานในเรือประมงเป็นเวลาเกือบปี ปรากฏว่าศาลวินิจฉัยว่าเป็นการเปลี่ยนงานเท่านั้น ไม่ใช่การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งเข้าใจว่ามีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ในส่วนของล้ามีปัญหาค้ำมนุษย์ด้วยสาเหตุว่าหน้าที่ล้าในคดีค้ำมนุษย์มีหน้าที่ทั้งแปลคำให้การหรือคำเบิกความในเชิงคดี ซึ่งต้องแปลในลักษณะตรงตัวเพื่อให้เกิดความเที่ยงธรรม และต้องทำความเข้าใจกับเหยื่อเพราะเหยื่อการค้ำมนุษย์มักมีบาดแผลทางใจโดยเฉพาะผู้เสียหายที่เป็นชาวต่างด้าว การอบรมล้าจึงควรคัดจากคนที่เป็นแรงงานด้วยกันที่มีความรู้ภาษาไทยและภาษาถิ่นของเขา เอ็นจีโอที่ทำงานด้านนี้ก็ควรมีล้าลักษณะดังกล่าวไว้ด้วย และยังกล่าวต่อว่าการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในคดีค้ำมนุษย์ขาดความเป็นอิสระ ขาดความเป็นมืออาชีพ ต้องตอบสนองนโยบายและการสั่งการของผู้บังคับบัญชา รวมถึงผู้บัญชาการระดับสูง ที่ต้องตอบนโยบายรัฐบาลอย่างไม่เป็นมืออาชีพหรือทำตามกระแสสังคม เช่น ต้องตั้งข้อหาให้สูงไว้ก่อน ทำให้เกิดการตีข่าว หรือการที่อัยการสั่งฟ้องไว้ก่อนให้มีตัวเลขหลายๆ พฤติการณ์เช่นนี้อาจทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีปัญหาพร้อมทั้งยกประเด็นที่อยู่ในรายงานมานำเสนอว่า คนที่เป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ไม่รู้ว่าเป็นเหยื่อของอาชญากรรม ไม่รู้ว่ามีสิทธิอะไรเพียงแต่รู้สึกว่าเป็นผิดไม่เป็นธรรม มีกรณีศึกษาในก๊วนที่แรงงานถูกตีขานต้องตัดขาหนึ่งข้างแต่ไม่รู้ว่ามีสิทธิขอค่าชดเชยเยียวยา นอกจากนั้น ถ้าการเยียวยาเหยื่อไม่ได้ผลก็มีโอกาสส่งมากที่เหยื่อจะถูกผู้กระทำความผิดซื้อตัว แล้วทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ คนที่ให้เบาะแส หรือร้องเรียนว่าอาจตกเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์กลับถูกดำเนินคดีปิดปากมีหลายคดีที่มีลักษณะเช่นนี้ ทำให้ไม่มีคนกล้าร้องเรียน ฟ้องร้อง ให้เบาะแสบกับเจ้าหน้าที่ หรือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ต่อต้าน ปราบปรามค้ำมนุษย์ นอกจากนี้การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ที่มีความคลุมเครือจากพฤติการณ์ที่มีหลายบริบทนั้น ควรอิงกับบรรทัดฐานของข้อตกลงระหว่างประเทศ ไม่ใช่ดูเพียงความพึงพอใจของผู้เป็นเหยื่อ เพราะการค้ำมนุษย์ถือเป็นความผิดต่อรัฐด้วยสังคม และรัฐจึงไม่ควรยินยอมให้มีการกระทำความผิดเช่นนี้

นายฤๅวัฒน์ โปธิน้อย นักพัฒนาสังคมชำนาญการ ผู้แทนจากกองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ให้ความเห็นประเด็นล่าวว่า พม. มีการอบรมล่าวในทางทฤษฎีและจรรยาบรรณ รวมทั้งมีการทดสอบ ขึ้นทะเบียนไว้สามร้อยกว่าคน แต่มีข้อจำกัดตรงที่ล่าวกลุ่มดังกล่าวเป็นจิตอาสา ไม่ได้จ้างประจำ มีเพียงค่าตอบแทนให้ชั่วโมงละ ๘๐๐ บาท บางทีติดต่อกันก็ไม่ว่าง ต้องหาล่าวคนอื่น

แผนภาพที่ ๒ - ๕ ภาพเรือประมงท้องถิ่นที่อ่าวพังงา

พันตำรวจโท สุภัทธ์ ธรรมธนารักษ์ ผู้อำนวยการกองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) เสนอให้เพิ่มอำนาจให้ดีเอสไอในกรณีแวดล้อมคดีค้ามนุษย์ เช่น แรงงาน ประเวณี ประมง ซึ่งเป็นกรณีก่อนที่จะตัดสินว่าจะเป็นความผิดค้ามนุษย์ การไม่มีอำนาจทำให้ดีเอสไอ จับความผิดซึ่งหน้าไม่ได้ ล่อซื้อไม่ได้ แต่การขาดไปก็ไม่ใช่ว่าทำไม่ได้ สามารถประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้กระทำได้ ทั้งนี้ อยากรให้การดำเนินคดีไม่จำเพาะกับคนไทย แต่ควรดำเนินการในส่วนคนไทยที่ตกระกำลำบากในต่างประเทศ ซึ่งดีเอสไอก็พยายามสร้างเครือข่ายรองรับสถานการณ์เหล่านี้ โดยคาดว่าปีหน้าจะมีงบประมาณดำเนินการ และยังเสนอให้มีการลง จัดหน่วยหรือกรมเฉพาะกิจเพื่อปราบปรามค้ามนุษย์สักห้าปี เพราะเมื่อรวมศูนย์ได้ ก็จะมีองค์ความรู้ และความเชี่ยวชาญมารวมศูนย์กัน (ประชาไทย, ออนไลน์, ๒๕๖๑)

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ศิระ สว่างศิลป์ (บทสรุปผู้บริหาร : ๒๕๕๗) ได้ทำการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง แนวทางเสริมสร้างศักยภาพการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทย : ศึกษาเปรียบเทียบ Trafficking Victims Protection Act ๒๐๐๐ ของสหรัฐอเมริกา และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ และศึกษา Trafficking Victims Protection Act ๒๐๐๐ (TVPA) ของสหรัฐอเมริกา เพื่อนำเสนอ “ข้อเสนอเชิงนโยบาย” ประกอบการพิจารณาวางมาตรการเชิงนโยบายเพื่อเพิ่มศักยภาพการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทย เนื่องจากการค้ามนุษย์ทำลายคุณค่าทางเสรีภาพและศักดิ์ศรีขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ และโดยที่สหรัฐอเมริกายึดถือและปกป้องคุณค่าดังกล่าวโดยปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในประเทศของตนและนานาประเทศ โดยใช้ TVPA ซึ่งมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับ Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children และการจัดทำ Trafficking in Persons Report (TIP Report) โดยกระทรวงต่างประเทศสหรัฐฯ เพื่อรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปีในประเทศต่างๆ จำนวน ๑๘๘ ประเทศ เสนอต่อรัฐสภา ซึ่งเปรียบเสมือนคู่มือกำกับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ เกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่ใช้ควบคุมกับการใช้วิธีการทูตเพื่อโน้มน้าวประเทศต่างๆ ให้ร่วมมือกับสหรัฐฯ และดำเนินนโยบายให้ประสานสอดคล้องกันเพื่อบูรณาการนำเอาข้อเสนอแนะใน TIP Report ไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงสถานการณ์ภายในประเทศได้ด้วย ทั้งนี้ TIP Report จัดระดับการดำเนินการของแต่ละประเทศเป็น Tier๑ Tier๒ Tier ๒ Watch list และ Tier๓ โดย TIP Report ประจำปี ค.ศ.๒๐๑๔ (ครอบคลุมช่วงระยะเวลาระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗) จัดระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศไทยในระดับ Tier๓ (ภายหลังจากที่ไทยอยู่ในระดับ Tier๒ Watch list เป็นระยะเวลาสี่ปีติดต่อกัน) ซึ่งมีสาระสำคัญคือแม้ว่าไทยจะได้ปรับปรุงการจัดเก็บข้อมูลการต่อต้านการค้ามนุษย์และการดำเนินคดี แต่ไทยล้มเหลวในการแก้ไขข้อบกพร่องที่ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการค้ามนุษย์และยังไม่ดำเนินการเพียงพอกับความรุนแรงของปัญหา ซึ่งแม้ว่ากระบวนการต่อจากนี้ไปจะเป็นกระบวนการภายในโดยประธานาธิบดีสหรัฐฯ อาจจะไม่พิจารณาระงับความช่วยเหลือที่มีใช้ความช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมและความช่วยเหลือที่เกี่ยวกับการค้า (Non-humanitarian and Non-trade-related foreign assistance) โดยคำนึงถึงประโยชน์ของสหรัฐฯ หรือหลีกเลี่ยงผลกระทบทางอ้อมต่อประชากรกลุ่มที่มีความเปราะบางซึ่งรวมถึงสตรีและเด็กก็ตาม แต่ไทยควรใช้ข้อเสนอแนะใน TIP Report และข้อบทใน TVPA ที่จะเป็นโยบายต่อการเพิ่มพูนศักยภาพการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ มาประกอบการพิจารณาประยุกต์ใช้ตามสมควรแก่การแก้ไขสถานการณ์การค้ามนุษย์ของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้

กฎหมาย ซึ่งผู้ศึกษาพบว่า การจะบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น นอกจากตัวบทกฎหมายจะต้องมีความชัดเจนในแง่ของคำจำกัดความ มีบทกำหนดโทษที่เหมาะสมกับความรุนแรงของปัญหา มีการบูรณาการสรรพกำลังและกำหนดบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนทั้งในเชิงป้องปรามและป้องกันแล้ว การสร้างความตระหนักรู้และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และภาคธุรกิจผู้ประกอบการ เพื่อสัมฤทธิ์ผลของการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ในลักษณะ ๓๖๐ องศา มีความสำคัญยิ่งควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปัญหาสังคมที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแก้ไขปัญหอย่างจริงจังและบูรณาการ อันจะนำมาซึ่งการปกป้องคุณค่าทางเสรีภาพและศักดิ์ศรีขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นผลประโยชน์ร่วมที่ยั่งยืนของทั้งไทยและสังคมโลกบนพื้นฐานของ Human Security Approach สืบไป

วัลภา ทับสุวรรณ (บทคัดย่อ : ๒๕๕๙) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำการค้ามนุษย์ด้านแรงงานมาเป็นเงื่อนไขในการค้าระหว่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีผลกระทบต่อกฎหมายไทย โดยมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามพิธีสารเพื่อป้องกัน ปรามปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็กเพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์การ (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime) การค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปรามปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเฉพาะตาม Trafficking Victims Protection Act of ๒๐๐๐ (TVPA) ซึ่งเป็นกฎหมายการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกา ในส่วนที่มีความสัมพันธ์กับการบังคับใช้แรงงาน หรือการใช้แรงงานเด็ก อันเป็นหนึ่งในหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน (Core Labour Standard) ภายใต้เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ ที่ส่งผลให้ประเทศสหรัฐอเมริกาอาจนำมาอ้างใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดเงื่อนไขภายใต้มาตรการจำกัดหรือห้ามการนำเข้าสินค้าที่อาจจะเป็นการละเมิดต่อหลักเสรีในทางการค้าของ WTO และความตกลง GATT และวิเคราะห์ซึ่งความสัมพันธ์กับมาตรการจำกัดปริมาณ (Quantitative Restrictions) ตาม Article XI ของ GATT ข้อยกเว้นทั่วไป (General Exceptions) ตาม Article XX ของ GATT อีกทั้งกฎระเบียบทางเทคนิคภายใต้ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคเทคนิคต่อการค้า รวมทั้งวิเคราะห์ผลกระทบจากการจัดทำรายงานประจำปีของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งส่งผลต่อการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภายในของประเทศไทย

สนัน ยามาเจริญ (บทคัดย่อ : ๒๕๖๐) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การค้ามนุษย์เพื่อค้าประเวณี : ศึกษากรณีอำเภอหาดใหญ่ (Human Trafficking for Prostitution : A in Hatyai District.) โดยที่การค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณีเป็นปัญหาที่มีมายาวนานซึ่งรัฐบาลได้พยายามเร่ง

แก้ไขอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อสร้างความมั่นคงภายในและความเชื่อมั่นในทางระหว่างประเทศ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาเป็นเส้นทางสำคัญสายหนึ่งในเส้นทางกระบวนการของการค้ามนุษย์ ซึ่งเกี่ยวข้องเป็นเส้นทางผ่าน เส้นทางจุดพักของผู้ย้ายถิ่นฐาน ซึ่งได้ตกเป็นเหยื่อและถูกแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ จากกลุ่มนักค้ามนุษย์ งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีหลักกฎหมาย ตลอดจนลักษณะของการค้าประเวณีที่เป็นการค้ามนุษย์ ในเขตอำเภอหาดใหญ่ โดยศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์กับการค้าประเวณีที่เป็นการค้ามนุษย์ เป็นข้อมูลเพื่อนำเสนอเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา ผลการศึกษาจากสถานบริการที่มีการค้าประเวณีในอำเภอหาดใหญ่เป็นเพียงการค้าประเวณีที่แอบแฝง โดยไม่มีลักษณะการค้ามนุษย์ เช่น กลุ่มสถานบริการ อาบ อบ นวด นวด แพนโบราณ สถานบริการประเภทร้านคาราโอเกะ มีการแอบแฝงการให้บริการค้าประเวณี และมีลักษณะการค้ามนุษย์ปะปนอยู่เพียงบางส่วนเป็นลักษณะของการแสวงหาประโยชน์จากหญิงที่ค้าประเวณี ที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี สถานบริการประเภทร้านคาราโอเกะจึงเป็นสถานที่เสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ประเภทเพื่อแสวงหาประโยชน์จากรการค้าประเวณี

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑ - ๑๒ (บทคัดย่อ : ๒๕๖๐) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ และศึกษาเครือข่ายการประสานการดำเนินงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาค้าเด็กและหญิงในประเทศไทย โดยเป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix Methodology) ดำเนินการศึกษา โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลักคือเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามค้ามนุษย์ในพื้นที่ โดยเก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน ๑,๔๔๐ ตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๒๑๓ คน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ มีรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายครอบคลุมทั้ง ๕ ด้าน ตามหลักมาตรฐานการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์สากล คือ ด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านการดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ อยู่ในระดับ ๓ ระดับ คือ ๑) ระดับนานาชาติ/ระหว่างประเทศ (โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดน หรือการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าแรงงาน) ๒) ระดับชาติ และ ๓) ระดับจังหวัด โดยกระบวนการทำงานของเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในพื้นที่เกิดจากคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด ๗๖ จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้า

มนุษย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนาจการ สั่งการ และ ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด

บทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

นางรุ่งทิวา สุดแดน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดปทุมธานี (ผู้อำนวยการระดับสูง)

การค้ามนุษย์นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับสังคมไทยและสังคมโลก เนื่องจากการค้ามนุษย์ถือเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์ อีกทั้งการค้ามนุษย์ยังถือเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ จึงเป็นปัญหาที่ทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยต้องให้ความสำคัญ และร่วมมือกัน แก้ไขปัญหาดังกล่าว ประเทศไทยมีความตระหนักว่าปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง และได้พยายามดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยดำเนินมาตรการต่างๆ อย่างต่อเนื่องและควบคู่กัน สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยจัดเป็นประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้าผู้ชาย ผู้หญิง และเด็ก เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการ บังคับค้าประเวณี เหตุการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานถูกแสวงประโยชน์ในอุตสาหกรรม ประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง อุตสาหกรรมสัตว์ปีกอุตสาหกรรมการผลิต ภาคการเกษตร และ งานรับใช้ตามบ้าน หรือถูกบังคับให้ขอทานตามถนน อุตสาหกรรมการแสวงประโยชน์ทางเพศเชิง พาณิชยกรรมในประเทศไทยยังคงมีอยู่อย่างกว้างขวางซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดการบังคับ ค้าประเวณี ผู้หญิง ผู้ชาย เด็กชายและเด็กหญิงจากประเทศไทย โดยจังหวัดปทุมธานี มีสถานะเป็น ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์ มีความเสี่ยงต่อปัญหาการค้ามนุษย์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ อุตสาหกรรมทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้จากมีสถานประกอบการ มากถึง ๑๐,๗๙๔ แห่ง มีการจ้างแรงงานชายหญิงทั้งหมด ๔๐๒,๐๕๖ คน และมีประชากรแฝงรวมทั้ง จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๕๓๘,๔๐๔ คน นอกจากนี้ยังมีร้านค้าคาราโอเกะ จำนวน ๑๘๒ แห่ง และ สถานบริการ จำนวน ๓๑ แห่ง ซึ่งแรงงานในสถานประกอบการและสถานบริการเหล่านี้ อาจมีการจ้าง งานที่ ไม่เหมาะสม หรืออาจ ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้

จากสถิติคดีการค้ามนุษย์ในจังหวัดปทุมธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๑ รวม ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน ๑๑ ราย พบว่ามีการค้ามนุษย์ในรูปแบบเดียว คือในรูปแบบ การค้าประเวณีในร้านค้าคาราโอเกะ โดยการแอบแฝงเป็นพนักงานเสิร์ฟ ทั้งหมดเป็นหญิงอายุอยู่ใน ระหว่าง ๑๕ - ๑๘ ปี ส่วนใหญ่เป็นชาวลาว รองลงมาเป็นชาวมอ และชาวไทย สำหรับสถิติประจำปี ๒๕๖๑ มีคดีการค้ามนุษย์จำนวน ๑ คดี ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน ๑ ราย เป็นเด็กหญิงอายุ ๑๖ ปี ชนเผ่าลาหู่ ยังไม่มีสถานะทางทะเบียน พบว่าเป็นรูปแบบการค้าประเวณีในร้านค้าคาราโอเกะ โดยการแอบแฝงเป็นพนักงานเสิร์ฟ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหาย

จากการค้ามนุษย์จังหวัดนนทบุรี (บ้านเกร็ดตระการ) จังหวัดปทุมธานี จึงยังคงอยู่ในสถานะ “ทางผ่านและปลายทาง” กล่าวคือสถานะทางผ่าน เนื่องจาก จังหวัดปทุมธานี ตั้งอยู่ในเขตปริมณฑล ติดกับกรุงเทพมหานคร เปรียบเสมือนประตูสู่ภาคต่างๆ ทั่วประเทศไม่มีความแตกต่างจากเมืองหลวง ทำให้มีการคมนาคมสะดวกรวดเร็ว โดยมีถนนหนทางตัดผ่านไป – มายังภาคต่างๆ ได้ทั่วประเทศ ทั้งภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ เหมาะแก่การเดินทาง บ่อยครั้งพบว่ามีความแตกต่างด้านวิถีชีวิตที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมายจำนวนมาก ที่เดินทางผ่านจังหวัดปทุมธานีไปยังจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศ ดังนั้น จึงทำให้จังหวัดปทุมธานี ตกเป็นสถานะทางผ่านของขบวนการค้ามนุษย์ สถานะปลายทาง เนื่องจากจังหวัดปทุมธานี เป็นเมืองปริมณฑลที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีสาธารณูปโภคครบครัน อีกทั้งยังมีโรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ สถานบริการ และร้านค้าโอเอเคะ ตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นสถานที่เป้าหมายในการอพยพถิ่นฐานเข้ามา เปรียบตั้งจุดนัดพบแรงงานทั้งชาวไทยและชาวต่างด้าว โดยเป็นแหล่งหมุนเวียนสลับสับเปลี่ยนแรงงาน ซึ่งแรงงานเหล่านี้ ถือว่ามีอัตราเสี่ยงที่จะถูกแสวงหาประโยชน์ตกเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ได้

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ระบุว่าการค้ามนุษย์ทางเพศและแรงงานเป็นความผิดอาญา และกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน ๑๒ ปีและปรับไม่เกิน ๑.๒ ล้านบาท สำหรับการกระทำความผิดต่อผู้เสียหายที่เป็นผู้ใหญ่ และกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน ๒๐ ปีและปรับไม่เกิน ๒ ล้านบาท สำหรับการกระทำความผิดต่อผู้เสียหายที่เป็นเด็ก บทลงโทษที่กำหนดดังกล่าวเข้มงวดเพียงพอ และสำหรับกรณีการค้ามนุษย์ทางเพศ บทลงโทษนี้ เทียบเท่าได้กับบทลงโทษสำหรับความผิดอาชญากรรมร้ายแรงอย่างเช่น การข่มขืน

การกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์นั้น มักจะมีความผิดตามกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ประกอบกัน โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์มีหลายฉบับ ได้แก่

- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๙
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.๒๕๓๙
- ประมวลกฎหมายอาญา
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖
- พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒
- พระราชกำหนดการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

พ.ศ.๒๕๕๖

- พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.๒๕๒๘
- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๑

- พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.๒๕๕๖

- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐

ซึ่งต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ ความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาร่วมกันของทีมสหวิชาชีพในระดับพื้นที่ในการรวบรวมข้อมูลหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ก่อนแจ้งข้อกล่าวหาต่อผู้กระทำความผิด เนื่องจากคดีมีอัตราโทษสูง

การทุจริตและการสมรู้ร่วมคิดของเจ้าหน้าที่รัฐในอาชญากรรมข้ามมนุษย์ยังคงบ่อนทำลายความพยายามในการปราบปรามการข้ามมนุษย์ และในบางครั้งรัฐบาลใช้การลงโทษทางปกครองต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่สมรู้ร่วมคิด เช่น สั่งพักราชการ หรือโยกย้ายให้ไปรับตำแหน่งใหม่ แทนที่จะดำเนินคดีทางอาญา แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลมีความพยายามมากยิ่งขึ้นในการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนสมรู้ร่วมคิดในการกระทำความผิด ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ รัฐบาลเริ่มกระบวนการสืบสวนสอบสวนเจ้าหน้าที่รัฐ ๒๖ คน (เทียบกับ ๑๐ คนในปี พ.ศ.๒๕๕๙) และเริ่มดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐ ๗ คน และพิพากษาลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่สมรู้ร่วมคิดในอาชญากรรมการข้ามมนุษย์ ๑๒ คน (เทียบกับ ๓ คนในปี พ.ศ.๒๕๕๙)

รัฐบาลประกาศให้การป้องกันและปราบปรามการข้ามมนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ และมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และ ด้านการป้องกัน อย่างเข้มข้นและเกิดประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากมีการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกรายที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดข้ามมนุษย์ และมีความพยายามในการปฏิรูปการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการข้ามมนุษย์ในทุกระบบ และเป็นสากล โดยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยื่นจดทะเบียนสัตยาบันพิธีสารส่วนเสริมอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๒๙ ว่าด้วยแรงงานบังคับ ปี ค.ศ.๑๙๓๐ รวมทั้งมีการแก้ไขกฎหมายเพิ่มโทษผู้ที่ถูกดำเนินคดีข้ามมนุษย์ สนับสนุนให้มีการจ่ายเงินอุดหนุนจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการข้ามมนุษย์ เพื่อสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดตั้งสถานคุ้มครอง (Shelter) มีนโยบายรองรับแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยได้ทำงานอย่างถูกต้องและเป็นไปตามหลักสากล ดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ และตระหนักถึงภัยของการข้ามมนุษย์แก่ประชาชน รวมไปถึงรณรงค์ลดอุปสงค์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศที่แฝงมากับการท่องเที่ยว ปราบปรามผู้กระทำความผิดและขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติอย่างเด็ดขาดและจริงจัง โดยเฉพาะการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการข้ามมนุษย์

การดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ผ่านมาถือว่าประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง โดยกระทรวงต่างประเทศสหรัฐฯ ออกรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ หรือ ทิปรีพอร์ต (TIP Report) ประจำปี ๒๕๖๑ โดยในปีนั้นสหรัฐฯ ปรับสถานะการปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทยขึ้นไปอยู่ระดับเกียรติ ๒ จากระดับเกียรติ ๒ ต้องเฝ้าจับตามอง ทั้งนี้ การปราบปรามการค้ามนุษย์ของรัฐบาลไทยยังไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ แต่มีความพยายามอย่างมีนัยสำคัญที่จะทำให้ได้ตามมาตรฐาน ด้วยการดำเนินคดีและตัดสินความผิดนักค้ามนุษย์มากขึ้น และลดเวลาที่ต้องใช้การดำเนินคดีการค้ามนุษย์ลงด้วยการใช้กฎหมายพิเศษต่อต้านการค้ามนุษย์

แนวทางและมาตรการที่ผ่านมาทำให้คดีค้ามนุษย์ลดลง แต่ไม่ได้หมายความว่าหมดไปจากสังคมไทย ยังคงมีการหลบเลี่ยงกฎหมาย และการตรวจสอบจากภาครัฐ ดังนั้น จึงต้องทำความเข้าใจกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับนโยบาย และระดับพื้นที่ว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่ใช่เป็นกฎหมายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่เน้นการบูรณาการระหว่างหน่วยงานซึ่งแต่ละหน่วยงานต้องมีความชัดเจนในการทำหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการค้นหาผู้กระทำความผิด ซึ่งปัจจุบันปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นการค้ามนุษย์ที่แอบแฝงการค้าประเวณีมากยิ่งขึ้น และค้นหาผู้กระทำความผิดได้ยากขึ้น การกระทำความผิดไม่ชัดเจนที่จะเข้าข่ายเป็นการค้ามนุษย์มีการตั้งเฟสบุ๊ค กลุ่มไลน์ สำหรับการค้าประเวณีมากยิ่งขึ้น ส่วนการค้ามนุษย์ที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ การค้ามนุษย์ด้านแรงงานลดลง เนื่องจากมีการปราบปรามอย่างจริงจังและมีการดำเนินคดีที่เป็นสากล

แนวทางและมาตรการทางด้านกฎหมายในระยะต่อไป ควรดำเนินการตามข้อเสนอการดำเนินงานจากรายงานทิปรีพอร์ต (TIP Report) ประจำปี โดยต้องกำหนดมาตรการที่จะให้กระทรวงหลักดำเนินการให้มีความชัดเจนในระดับแผนปฏิบัติการ ซึ่งแต่ละกระทรวงต้องมีบทบาทในการกำหนดกรอบแผนงาน โครงการให้ชัดเจน มุ่งในเรื่องการค้นหาผู้กระทำความผิดเป็นหลักสำคัญควบคู่ไปกับการป้องกัน และการคุ้มครองช่วยเหลือให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

พันตำรวจเอก ดร. อัครพล บุญโยปัทม์ ผู้อำนวยการกองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

ภาพรวมของประเทศไทยถือว่าดีขึ้น มีการพัฒนาจาก Tier 2 Watch List มาเป็น Tier 2 ที่สำคัญคือองค์การค้ามนุษย์ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือ Private Agency ต่างๆ ได้ร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน มีผลลัพธ์ออกมาในเรื่องของการดำเนินคดี ช่วยเหลือเหยี่ยวาผู้เสียหาย ทั้งส่งกลับและดูแลฟื้นฟูเหยื่อ ในกระบวนการทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นส่วน 3P (Prosecution, Protection, Prevention) ของเราก็ประสบความสำเร็จ และอีก 2P (Partnership, Policy) ก็เป็นเรื่องอีกระดับที่เราได้ก้าวขยายการดำเนินการ รวมทั้งการประสานงาน

ในระดับพื้นที่ภูมิภาค รวมถึงระดับนโยบายที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน จึงถือว่าอยู่ในสถานการณ์ที่ดีขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ อย่างแรกนั้นคดีค้ามนุษย์ส่วนมากปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือตัวเหยื่อหรือผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำ ซึ่งถ้าเขาให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐก็จะถือว่าเป็นกระบวนการการเริ่มต้นที่ดี แต่ถ้าเขาไม่ให้ความร่วมมือหรือมี Bias (อคติ) จะทำให้การดำเนินการคดีค้ามนุษย์ เกิดความยากลำบากในการดำเนินงานมากขึ้น เพราะการแสวงหาพยานแวดล้อมที่จะมาสืบสวน จะหาค่อนข้างยากลำบาก ความผิดองค์ประกอบการค้ามนุษย์ต้องระบุที่ตัวเหยื่อหรือผู้เสียหายเป็นตัวสำคัญว่าเข้าองค์ประกอบหรือไม่อย่างที่สอง ณ วันนี้หน่วยงานของรัฐตั้งแต่ ต้นทาง กลางทาง หรือปลายทาง เริ่มจากพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการศาล เป็นขบวนการที่มีระบบมีแนวคิดหรือ Mindset (กระบวนการทางความคิด) ที่มีความรัดกุม มีการปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินการรวดเร็วมากขึ้น ทั้งนี้แต่ละคดีจะจบเร็วขึ้นควรจะต้องคำนึงถึงรายละเอียดหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องด้วย เพราะฉะนั้นจึงจะสวนทางกันเล็กน้อย อีกทั้งเราต้องให้ความสำคัญกับการรวบรวมพยานหลักฐานเพราะหลายคดีที่ปรากฏในชั้นศาลนั้น พนักงานสอบสวนกับการดำเนินการขั้นสุดท้ายในศาล บางทีจะมีมุมมองที่อาจจะไม่เหมือนกัน อย่างที่สามการค้ามนุษย์เป็นเรื่องของการรับความร่วมมือกันทุกๆ ฝ่าย ในการแสวงหาแหล่งข่าว ข้อมูล หรือการสอดส่องดูแลต่างๆ ซึ่งถ้าให้หน่วยงานของรัฐไปดูแลอย่างเดียวคงจะลำบาก

นโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน หรือยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ถือว่าเป็นการวางแผนในระยะยาว อย่างน้อยเป็นการกำหนดเป้าหมายชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีแนวทางการปฏิบัติไปในทางเดียวกัน ซึ่งโดยหลักแล้วในเรื่องของยุทธศาสตร์ เป็นเรื่องของการคาดการณ์ในอนาคต หรือการเตรียมการในอนาคต เพราะฉะนั้นจะต้องมีการยืดหยุ่นกันบ้างเนื่องจากสถานการณ์ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ในแต่ละช่วงเวลา ยิ่ง Long Term Plan ๒๐ ปี ในช่วงท้ายๆมันจะเปลี่ยนแปลงเยอะ ฉะนั้น แนวโน้มอาชญากรรมค้ามนุษย์ในอีก ๑๐ - ๒๐ ปีข้างหน้าอาจจะเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ได้ ซึ่งตอนนั้นต้องมีการปรับกฎหมายใหม่ จากตอนนี้ที่เราเชื่อว่าทันสมัยก็อาจจะไม่ทันสมัยแล้วก็ได้ หรือเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทมาก เรื่องของการค้ามนุษย์อาจจะใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวแปรซึ่งเราก็ต้องคอยติดตาม แต่ถ้าถามว่ายุทธศาสตร์ดีไหม ตอบว่าดี แต่ต้องมีความยืดหยุ่นมากกว่านี้

แนวทางและการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อใช้แก้ปัญหาค้ามนุษย์ในประเทศไทยในมุมมองคือต้อง Enforce the law. หมายถึงต้องบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าออกมาแบบหุหรามีการกำหนดโทษและเรื่องของรายละเอียดเยอะ มีวิธีการที่ช่วยในพนักงานสอบสวนหรือช่วยในกระบวนการยุติธรรมต่างๆได้ แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่ได้นำมาใช้เต็มประสิทธิภาพของกฎหมายก็ไม่เกิดประโยชน์ อย่างเช่นถ้าเทียบเคียงก็เหมือนกฎจราจร เรามีกฎหมายจราจรไว้ แต่ทำไม

มีการบังคับใช้มันก็ไม่เกิดประโยชน์ ดังนั้นเรามีกฎหมายคุ้มครองเราก็ต้องมีการบังคับใช้ โดยเรียกว่า ต้องครบวงจร รวมถึงการกำหนดโทษ การดูแลเหยื่อ ดูแลผู้ต้องหาว่ามีการกระทำผิดซ้ำหรือไม่ หรือมีใครตกเป็นเหยื่ออีกหรือไม่ ต้องดูในภาพรวมยาวๆต่อไป ซึ่งนี่ก็เป็นมุมมองที่ต้องกำหนดไว้สำหรับแผนในอนาคต

พันตำรวจโท คมวิชช พัฒนรัฐ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

จากประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครองผู้เสียหายมากกว่า ๘ ปี เห็นว่าสถานการณ์การคุ้มครองผู้เสียหายในภาพรวมของประเทศไทยในปัจจุบัน มีลดน้อยลงเป็นอย่างมาก เนื่องจากนโยบายที่ชัดเจนของรัฐบาลในปัจจุบัน ที่ได้ขับเคลื่อนทุกหน่วยงานของภาครัฐให้มีความตื่นตัวตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกันและปราบปรามการคุ้มครองผู้เสียหาย มีการออกกฎหมายใหม่ๆที่ใช้ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการคุ้มครองผู้เสียหาย มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.), แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้เสียหาย ฯลฯ ในการเป็นเครื่องมือพิเศษของรัฐบาลในการจัดการกับการคุ้มครองผู้เสียหาย ประกอบกับการตื่นตัวของภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม สื่อมวลชน และประชาชนโดยทั่วไป ทำให้ในภาพรวมลดการคุ้มครองผู้เสียหายลง แต่อย่างไรก็ดี ยังมีความท้าทายใหม่ๆ เช่นการหลอกลวงคนไทยไปถูกบังคับคุ้มครองผู้เสียหายในต่างแดน การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการหลอกลวงและเตรียมการของขบวนการอาชญากรรมที่ซ่อนเร้น ยากต่อการสืบสวน สอบสวน นำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ง่าย

ปัญหาและอุปสรรคของการบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมา คือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมักไม่มีความรู้ความเข้าใจทั้งรูปแบบการคุ้มครองผู้เสียหายที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งยากต่อการดำเนินคดี ยังไม่เข้าใจต่อข้อกำหนดใหม่ๆ วิธีการปฏิบัติและจิตวิทยาที่เป็นเฉพาะด้านในการทำงานกับผู้เสียหายจากการคุ้มครองผู้เสียหาย (ซึ่งบางคนยังไม่รู้ว่าตนเองเป็นผู้เสียหาย เช่น เด็กหญิงที่สมัครใจมาขายบริการทางเพศ) ทำให้พยานหลักฐานมีน้ำหนักน้อย บางคดีทำให้ศาลยกฟ้อง รวมทั้งในบางคดี มีการพยายามทำให้เป็นความผิดฐานคุ้มครองผู้เสียหาย เพื่อหวังผลให้มีจำนวนคดีมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยงานและรัฐบาล ที่ต้องการเห็นสถิติคดีคุ้มครองผู้เสียหายมีจำนวนมาก จากการเอาจริงเอาจังของรัฐบาล รวมทั้งการที่มีการให้เงินรางวัลกับผู้แจ้งเบาะแสการคุ้มครองผู้เสียหายและค่าตอบแทนในการจับกุมและดำเนินคดีในความผิดฐานคุ้มครองผู้เสียหาย ให้กับเจ้าหน้าที่ชุดจับกุมและพนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนการสอบสวน

นโยบายของรัฐบาลที่กำหนดให้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้เสียหายนั้น ยังเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องมีอยู่ เนื่องจากประเทศไทยยังคงต้องติดตามเฝ้าระวังป้องกันและปราบปรามการคุ้มครองผู้เสียหายในหลายมิติ ด้วยเหตุที่ประเทศไทยอยู่ในจุดภูมิศาสตร์ที่มีความเสี่ยงต่อการคุ้มครองผู้เสียหายเป็นอย่างมาก ทั้งในลักษณะที่เราเป็นประเทศต้นทาง ที่มีผู้เสียหายที่เป็นคนไทย ถูกชักจูงหลอกลวงออกไปบังคับคุ้มครองผู้เสียหายในต่างประเทศ เป็นประเทศปลายทาง ที่มีการนำคนต่างชาติ

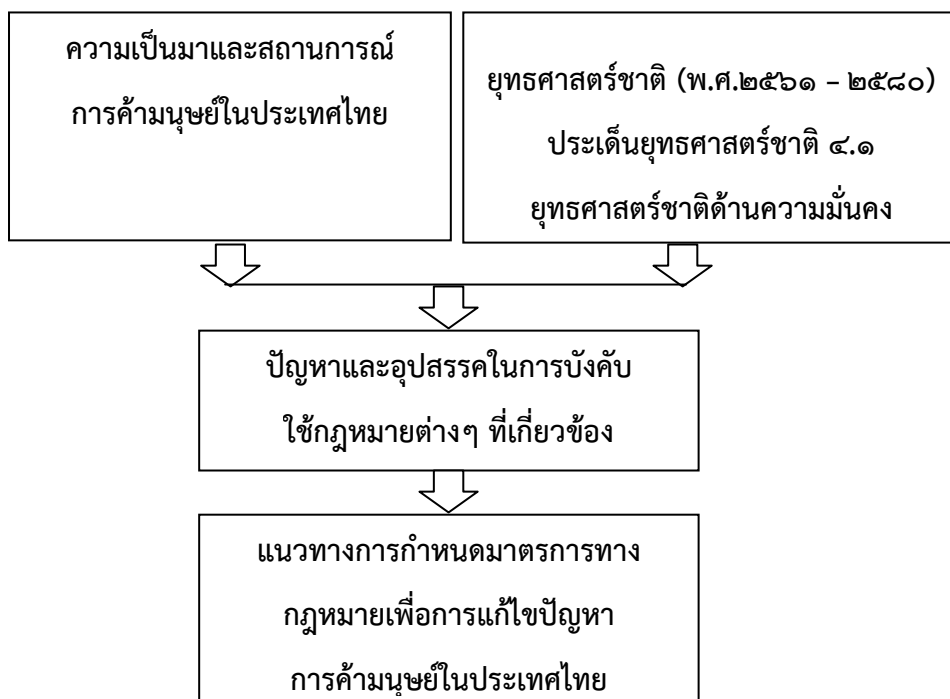
มาแสวงหาประโยชน์ในลักษณะของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย รวมทั้งเป็น ประเทศทางผ่านให้กับ ขบวนการค้ามนุษย์นำผู้เสียหายจากประเทศต้นทางผ่านมายังประเทศไทยและส่งต่อไปยังประเทศ ปลายทาง ประกอบกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยมที่ผิดๆและความเชื่อความไว้วางใจ ทำให้ คนทั้งในประเทศและคนทั่วโลกยังคงถูกหลอกลวง ชักจูง ได้โดยง่ายจากขบวนการอาชญากรรม ทั้งในประเทศและองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ชาติในระยะยาว เพื่อให้การติดตามสถานการณ์ การวางแผนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่องและ จริงจัง

มาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์นั้น ถ้ามองในส่วนของ ตัวบท กฎหมายจะเห็นว่าประเทศไทยมีการพัฒนาไม่น้อยกว่าในหลายๆประเทศ รองรับการดำเนินคดีได้ เป็นอย่างดี แต่ปัญหาสำคัญคือการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง โดยสร้างเสริมให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ให้มากขึ้น และการแก้ไขปัญหาทุจริต คอรัปชั่นของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่องและจริงจัง รวมทั้งการสร้าง ความตระหนักให้ผู้ประกอบการกลุ่มเสี่ยงให้เห็นว่า หากเขาเสี่ยงในการนำคนมาเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ แล้ว ผลประโยชน์ที่เขาได้จะไม่คุ้มค่างับการที่เขาต้องถูกดำเนินคดีทางอาญาและมาตรการทางการ พกเงิน นั้น เป็นสิ่งสำคัญมากกว่า

กรอบความคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีการค้ามนุษย์ การทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวมาประมวลเป็น กรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๒ - ๖ กรอบความคิดของการวิจัย

สรุป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ กล่าวโดยสรุปแล้วการค้ามนุษย์ถือเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ และกำลังเป็นประเด็นที่หลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการกระทำที่ลดทอนศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นต้นเหตุนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง การค้าประเวณี และที่สำคัญในกฎหมายสิทธิมนุษยชนถือว่าการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ จึงเป็นปัญหาที่นานาประเทศให้ความสนใจ เนื่องจากการค้ามนุษย์ถือเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์ อีกทั้งการค้ามนุษย์ยังถือเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ จึงเป็นปัญหาที่นานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยให้ความสำคัญและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ประเทศไทยมีความตระหนักว่าปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง และได้พยายามดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยดำเนินมาตรการต่างๆ อย่างต่อเนื่องและควบคู่กัน

บทที่ ๓

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ คือ กรอบการพัฒนาระยะยาว เพื่อให้ประเทศสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ โดยเป็นเป้าหมายที่ทางภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนร่วมมือกันกำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ นำมาซึ่งความอยู่ดี มีสุขของประชาชนไทยทุกคน โดยเหตุผลที่ประเทศไทยต้องมียุทธศาสตร์ชาติ ก็เพื่อให้การพัฒนาประเทศนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามกรอบที่วางไว้อย่างมั่นคงและยั่งยืน แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารของประเทศก็ตาม ซึ่งจะเห็นได้จากในหลายประเทศที่ได้มีการใช้แผนยุทธศาสตร์ชาติและประสบผลสำเร็จ เพราะมีความก้าวหน้าในด้านต่างๆ อย่างเห็นได้ชัดเจน อาทิ ไต้หวัน มาเลเซีย บรูไนและเวียดนาม (สำนักงานบริหารงานนโยบายของนายกรัฐมนตรี, ออนไลน์, ๒๕๖๐)

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ รวม ๖ คณะเพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เพื่อประกอบการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่กฎหมาย กำหนด ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่งยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนามาตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน (ราชกิจจานุเบกษาพุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐), ๒๕๖๑)

สถานการณ์ แนวโน้ม วิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับการยกระดับเป็นประเทศในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลาง ในด้านสังคมที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งผลให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศยากจนและในด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในความหลากหลายเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีความท้าทายต่อการพัฒนาที่สำคัญ อาทิ อัตราขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๖๐ ที่ร้อยละ ๓.๙ ถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าศักยภาพ เมื่อเทียบกับร้อยละ ๖.๐ ต่อปีในช่วงเวลาเกือบ ๖ ทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักการชะลอตัวของการลงทุนภายในประเทศและสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวได้เต็มที่โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพภาคบริการและภาคเกษตรมีผลิตภาพการผลิตในระดับต่ำ ขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ประกอบกับแรงงานไทยยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ นอกจากนี้ ศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัยยังคงเป็นปัจจัยท้าทายสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข การศึกษา บริการสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และการคุ้มครองทางสังคมอื่นๆ ของคนไทยมีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้นแต่ยังคงมีปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ขณะที่ปัญหาด้านความยากจนยังคงเป็นประเด็นท้าทายในการยกระดับการพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันการวางกลยุทธ์ระยะยาวในการฟื้นฟู การใช้ และการรักษาทรัพยากรอย่างบูรณาการเพื่อการพัฒนาประเทศที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศยังมีปัญหาการใช้อย่างสิ้นเปลืองและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ การพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของประชาชน ขณะที่ความมั่นคงภายในประเทศยังมีหลายประเด็นที่ต้องเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง ลดความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์ที่มีรากฐานมาจากความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค การขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ตลอดจนส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจให้เกิดความรักและความสามัคคีในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่สัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่

ลดลงและประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ มีความท้าทายมากขึ้น ทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงินการคลังของประเทศ ในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนและการออม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ความมั่นคงทางสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นประเด็นท้าทายต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

ปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีตำแหน่งที่ตั้งที่สามารถเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงในภูมิภาค และเป็นประตูสู่เอเชีย แต่การที่มีอาณาเขตติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ ทำให้ปัญหาด้านเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้านยังคงเป็นความท้าทายด้านความมั่นคงในอนาคต นอกจากนี้ ประเทศไทยยังคงต้องให้ความสำคัญกับปัญหาด้านความมั่นคงอื่นๆ ที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อนและมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ ที่อาจจะเป็นประเด็นท้าทายต่อการสร้างบรรยากาศความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนกับประชาชน ซึ่งรวมถึงการสร้างความสามัคคีของคนในชาติที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชากรไทยที่มีแนวคิดและความเชื่อที่แตกต่างกันอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประชาคมมหาอำนาจที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ หรือเกิดการย้ายขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ขณะที่องค์กรที่ไม่ใช่รัฐ อาทิ องค์กรระหว่างประเทศ และบริษัทข้ามชาติ จะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดกฎ ระเบียบ ทิศทางความสัมพันธ์และมาตรฐานสากลต่างๆ ทั้งในด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจ รวมทั้งการรวมกลุ่มเศรษฐกิจและการเปิดเสรีในภูมิภาคที่นำไปสู่ความเชื่อมโยงในทุกกระบวน อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านอาชญากรรมข้ามชาติและเศรษฐกิจนกระบวน รวมทั้งปัญหาอาชญากรรม การค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมือง

ในทางกลับกัน ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดจะก่อให้เกิดนวัตกรรมอย่างพลิกผัน อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หุ่นยนต์และโดรน เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ และเทคโนโลยีทางการเงิน ซึ่งตัวอย่างแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเหล่านี้ คาดว่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ช่วยทำให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะกลับมาขยายตัวได้เข้มแข็งขึ้น แนวโน้มสำคัญที่จำเป็นต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิด อาทิ การรวมกลุ่มทางการค้าและการลงทุนที่จะมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น การแข่งขันที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้นในการเพิ่มผลิตภาพและสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์รูปแบบชีวิตใหม่ๆ นอกจากนี้ ประเทศไทยคาดว่าจะเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด

ในปี ๒๕๗๔ จะก่อให้เกิดโอกาสใหม่ๆ ในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคสูงอายุที่จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการคาดการณ์ว่าครอบครัวไทยจะมีขนาดเล็กลงและมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ประชากรในประเทศไทยจะมีช่วงอายุแตกต่างกันและจะมีกลุ่มคนช่วงอายุใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของประชากรให้มีคุณภาพและการนำเทคโนโลยีเหมาะสมมาใช้ในการผลิตและการบริการของประเทศจะเป็นความท้าทายสำคัญในระยะต่อไป

ในขณะเดียวกัน โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย อาจทำให้เกิดความต้องการแรงงานต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อทดแทนจำนวนแรงงานไทยที่ลดลง ซึ่งปัจจัยด้านการเปิดเสรีในภูมิภาคและความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในภูมิภาคจะทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานและการย้ายถิ่นมีความสะดวกมากขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าออกประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่มีศักยภาพซึ่งมีแนวโน้มในการเคลื่อนย้ายไปเรียนหรือทำงานในทั่วทุกมุมโลกสูงขึ้น ทั้งนี้ การย้ายถิ่นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น จึงอาจจะเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะยังคงเป็นประเทศผู้รับของประชากรจากประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่ประชากรไทยโดยเฉพาะแรงงานทักษะอาจมีแรงจูงใจในการย้ายถิ่นไปยังประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ดีกว่า อาจทำให้การแย่งชิงแรงงานมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมไทย นอกจากนี้ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคาดว่าจะมีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งในเชิงความผันผวน ความถี่ และขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ตลอดจนระบบผลิตทางการเกษตรที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกับความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ ขณะที่ระบบนิเวศต่างๆ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงในการสูญเสียความสามารถในการรองรับความต้องการของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ระดับความรุนแรงของผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศน์ต่างๆ ดังกล่าวที่แต่ละประเทศจะต้องเผชิญจะมีความแตกต่างกัน ทำให้การเป็นสังคมสีเขียวการรักษาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ จะได้รับความสำคัญและความสนใจจากนานาประเทศ รวมทั้งประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกรวมถึงการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหารมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น กฎระเบียบและข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมจะมีความเข้มข้นและเข้มงวดขึ้น โดยกรอบการพัฒนาตามข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่สำคัญ เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และบันทึกความตกลงปารีสจะได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น

แนวโน้มเหล่านี้จะก่อให้เกิดความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศในหลายมิติ ทั้งในส่วนของการทำงานและอาชีพ สาขาการผลิตและบริการใหม่ๆ ความมั่นคงของประเทศอันเกิดจากภัย

คุกคามและความเสี่ยงด้านอื่นๆ ที่ซับซ้อน อาชญากรรมไซเบอร์ รูปแบบการก่อสงครามที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีและรวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ เทคโนโลยีและสินค้าและบริการ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รวดเร็วและคาดการณ์ได้ยาก การเกิดขึ้นของโรคระบาด และโรคอุบัติใหม่ที่จะส่งผลให้การเฝ้าระวัง ด้านการสาธารณสุขในประเทศมีความสำคัญมากขึ้น อาจนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นได้ หากมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและรองรับผลกระทบต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งรวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผันที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการเข้าถึงเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน และองค์ความรู้สมัยใหม่มีระดับความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากรต่างๆ โดยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าวจะส่งผลต่อทั้งการจ้างงานและอาชีพที่จะมีรูปแบบและลักษณะงานที่เปลี่ยนไป มีความต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะสูงเพิ่มมากขึ้น หลายอาชีพ อาจหายไปจากตลาดงานในปัจจุบันและบางอาชีพจะถูกทดแทนด้วยระบบอัตโนมัติโดยเฉพาะอาชีพ ที่ต้องการทักษะระดับต่ำ ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ปรับตัว ไม่ทันหรือขาดความรู้และทักษะที่ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป กระแสโลกาภิวัตน์ที่จะทำให้ เกิดการพัฒนาขยายความเป็นเมือง วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพ ภูมิอากาศที่อาจจะมีผลกระทบมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวจะส่งผลให้ปัญหาความยาก และความเหลื่อมล้ำของประเทศมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

จากปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติ ต่างๆ ข้างต้น เห็นได้ว่าบริบทและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูง และมีความซับซ้อนหลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลต่ออนาคต การพัฒนาประเทศอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนา ที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้าน การพัฒนาที่เกี่ยวข้อง มีความร่วมมือในลักษณะประชารัฐจากภาคส่วน ต่างๆ ในรูปแบบของหุ้นส่วนการพัฒนาที่เป็นการดำเนินงานอย่างบูรณาการ เนื่องจากทุกมิติ การพัฒนา มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สามารถรู้เท่าทันและปรับตัว ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง กฎเกณฑ์และกติกาใหม่ๆ และมาตรฐานที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของระบบ การเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย ระบบบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและ นวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมก้าวทันโลก

จากการต่อยอดการพัฒนาบนพื้นฐานนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ส่งผลให้เกิดการสร้างห่วงโซ่มูลค่าทางเศรษฐกิจในทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรและภาคบริการ กระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน

นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงาน และอาหาร การรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายเชิงนิเวศ การส่งเสริมการดำเนินชีวิตและธุรกิจ และการพัฒนาและขยายความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่องที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการมีข้อกำหนดของรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้พื้นที่ที่ชัดเจน ขณะที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ กฎหมาย ระบบภาษีต้องมีกลยุทธ์การพัฒนาที่สามารถอำนวยความสะดวก และส่งเสริมให้ประเทศมีศักยภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น และสามารถใช้จุดแข็งในเรื่องตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศมากขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มความร่วมมือกับนานาประเทศในระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อกระชับและสร้างสัมพันธ์ไมตรี เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูต ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างพลังทางเศรษฐกิจและรักษาความมั่นคงของประเทศ โดยจำเป็นต้องสร้างความพร้อมในการที่จะยกระดับมาตรฐานและมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกติกาสากลในด้านต่างๆ ขณะเดียวกันประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งให้มีการปฏิรูประบบราชการและการเมืองเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่ดีและมีเสถียรภาพทางการเมือง มีการส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจเพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี และลดความขัดแย้งภายในประเทศ โดยที่นโยบายการพัฒนาต่างๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับโครงสร้างและลักษณะพฤติกรรมของประชากรที่อาจจะมีความแตกต่างจากปัจจุบันมากขึ้น

ดังนั้น ภายใต้เงื่อนไขโครงสร้างประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม และปัจจัยการพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาที่รอบคอบและครอบคลุม อย่างไรก็ตาม หลายประเด็นพัฒนาเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการปรับตัวซึ่งจะต้องหยั่งรากลึกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคตจึงจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาวที่ต้องบรรลุ พร้อมทั้งแนวยุทธศาสตร์หลักในด้านต่างๆ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างบูรณาการบนพื้นฐานประชารัฐเพื่อยกระดับจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศ และปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนและจุดด้อยต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นเป้าหมายใหญ่ในการขับเคลื่อนประเทศ และถ่ายทอดไปสู่แผนในระดับอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ ซึ่งรวมถึงพื้นที่พิเศษต่างๆ อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อให้การพัฒนาประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

วิสัยทัศน์ประเทศไทย

ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสดำเนินตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคีสามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วนมีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้

ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกิดความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

๑. ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
๒. ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้
๓. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
๔. ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
๕. ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
๖. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของรัฐ

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ

ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของประเทศได้รับการพัฒนายกระดับไปสู่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาเทคโนโลยีที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ที่จะสร้างและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ เพื่อยกระดับฐานรายได้ของประชาชนในภาพรวมและกระจายผลประโยชน์ไปสู่ภาคส่วนต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม คนไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี เก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สามารถ รู้ รับ ปรับใช้ เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐาน ระบบสวัสดิการ และกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบประชารัฐ โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการพัฒนา ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่นๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) ต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปที่เราทำทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่นๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (๒) ปรับปัจจุบัน เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้าง

พื้นฐานของประเทศในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการ อนาคต และ (๓) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคอร์ปใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำ เพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงานและการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็ทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่งคั่ง และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมี การบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติ ธรรม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

บทนำ

ความมั่นคงถือเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุดของทุกสังคมในทุกยุคทุกสมัย โดยกรอบ แนวคิดความมั่นคงให้น้ำหนักความสำคัญกับมิติที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหารแตกต่างกันไปตามบริบทแวดล้อมของแต่ละช่วงเวลา ปัจจุบันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด และพลิกผันได้ทำให้มิติทั้งปวงถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างไม่อาจแบ่งแยกได้ ด้วยเหตุนี้กรอบแนวคิด ความมั่นคงแบบเดิมจึงถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เป็นกรอบแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า ความมั่นคงแบบ องค์กรรวม ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงมีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อม ของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติ ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้าน ความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและ มิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการ

ดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่นๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อปรับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อยและสันติสุข ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ำมนุษย์ ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ปัญหาความไม่สงบในบางพื้นที่ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ เช่น ปัญหาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผัน ปัญหาการแข่งขันทางการค้าและการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติ นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวสามารถบรรลุผลที่เป็นรูปธรรมทั้งปัจจุบันและในอนาคต จึงมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพหน่วยงานด้านความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีความพร้อมและเพียงพอในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงและภัยพิบัติทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ อย่างบูรณาการทั้งภายในประเทศ ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีเป้าหมายสำคัญในภาพรวมระยะ ๒๐ ปีที่เป็นรูปธรรมชัดเจนคือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข โดยเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความรักความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกด้านความมั่นคงให้เกิดขึ้นในประชาชนทุกระดับ การพัฒนาระบบงานด้านการข่าวให้มุ่งเน้นการบูรณาการข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ การพัฒนาปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และกลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการการดำเนินงานอย่างแท้จริง โดยปัญหาความมั่นคงเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการแก้ไข ประกอบด้วย ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหายาเสพติด ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ และปัญหาการทุจริตในระบบราชการ

เป้าหมาย

๑. ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข

๒. บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ

๓. กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง

๔. ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับ โดยประชาคมระหว่างประเทศ

๕. การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

๑. ความสุขของประชากรไทย

๒. ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

๓. ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง

๔. บทบาทและการยอมรับในด้านความมั่นคงของไทยในประชาคมระหว่างประเทศ

๕. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๑. การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุข ให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง ให้สถาบันหลักมีความมั่นคง เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจอย่างยั่งยืน ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความเข้มแข็ง สามัคคี โปร่งใส และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันพร้อมที่จะร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ

๑.๑ การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อม ตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้คนไทยทุกคนในทุกภาคส่วน มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอาชีพการงานและรายได้ที่เพียงพอ ได้รับโอกาสและความเสมอภาคอย่างเท่าเทียม มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ มีจิตสาธารณะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เข้าใจปัญหาสำคัญของสังคม มีความรักความสามัคคี ตระหนักและให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติ และพร้อมเข้ามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ ตลอดจนช่วยเหลือประชาชน โดยการอำนวยความสะดวกอย่างกว้างขวางและครอบคลุม ปลุกฝังจิตสำนึกและคุณสมบัตินักพัฒนาคนไทยที่ดีให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม สร้างเสริมความรักความสามัคคี ความตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและพัฒนาประเทศ ให้กับทุกภาคส่วนทั้งประชาชน ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคง อื่นๆ ผ่านทางโครงการ กิจกรรม และสถานการณ์ต่างๆ ตลอดไปจนถึงการดำเนินการอื่นทุกวิถีทางที่เหมาะสม อย่างต่อเนื่องและจริงจังจนประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับอย่างชัดเจน

๑.๒ การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ เพื่อให้คนในชาติมีจิตสำนึกรักและหวงแหน มุ่งจงรักภักดี พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและศูนย์รวมจิตใจหนึ่งเดียวกันของคนทั้งชาติ โดยปลูกฝังและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ รมณรงค์เสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย ผ่านทางกลไกต่างๆ รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ในเชิงสร้างสรรค์ น้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวทางพระราชดำริต่างๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวาง จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนส่งเสริมให้ยึดถือหลักคำสอนซึ่งเป็นแก่นแท้หรือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา และการเผยแพร่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่จะช่วยพัฒนาทั้งจิตใจและปัญญา รวมทั้งต้องจัดให้มีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด การส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย ตลอดจนอุปถัมภ์คำจูงศาสนาอื่นให้มุ่งเน้นการสั่งสอนคนให้เป็นคนดี รักความสงบสันติสุข พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติบ้านเมือง และช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาอย่างปรองดอง ไม่ให้เกิดการแบ่งแยกแตกต่าง

๑.๓ การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้การบริหารจัดการบ้านเมืองและการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่สอดคล้องกับบริบทของไทย เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งได้ผู้นำและนักการเมืองที่เป็นคนดี คนเก่ง มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมสูง และกล้าตัดสินใจ โดยปลูกฝังให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในบริบทของไทย ส่งเสริมให้นักการเมืองมีคุณภาพ เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ เห็นประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและของพรรคพวกเพื่อนพ้อง เสริมสร้างพรรคการเมืองและสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีนโยบาย แนวคิด และการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลสากล ไปจนถึงพัฒนาปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพ สามารถจัดการเลือกตั้งได้อย่างสุจริตและเที่ยงธรรม มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างความสามัคคีปรองดองจนสามารถคัดกรองคนดี คนเก่ง มีความรู้ ความสามารถ และกล้าตัดสินใจ เข้ามาบริหารประเทศให้มุ่งไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและสอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทย

๑.๔ การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ เพื่อให้ประเทศชาติมีกลไกเฉพาะเจาะจงที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขต้นเหตุที่เป็นรากเหง้าของปัญหาภายในประเทศทั้งปวงให้หมดไป มีการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม โดยพัฒนาปรับปรุงกลไกและหน่วยงานด้านความมั่นคงที่มีอยู่เดิม เช่น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น หรือที่ต้อออกแบบใหม่ให้มีประสิทธิภาพ พร้อมรองรับปัญหาความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ได้ทุกมิติ กำหนดและเสริมสร้างบทบาทของหน่วยงาน องค์กร หรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบวิธีการดำเนินงาน การบูรณาการการปฏิบัติให้สอดคล้อง เกื้อกูล และต่อเนื่องกัน ตลอดไปจนถึงสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่สาเหตุได้อย่างแท้จริง

๒. การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๑ การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน เพื่อให้ปัญหาเดิมที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลง หรือไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ รวมทั้งให้การบริหารและการพัฒนาบ้านเมืองเดินหน้าไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยผลักดันการวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาทุกภาคส่วนในทุกประเด็นอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการหารือ วางแผน และยกระดับวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาศัยการผนึกกำลังคนและทรัพยากรให้มีส่วนร่วมแบบบูรณาการอย่างแท้จริง เสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานหลักและรองในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และช่วยเหลือประชาชน ทั้งจากภัยคุกคามและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงต่างๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมทางไซเบอร์ การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสินค้าเถื่อน การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด การขยายอำนาจหรือแข่งขันกันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รวมไปถึงปัญหาการรุกเข้ามาอย่างรวดเร็วของทุนขนาดใหญ่ เทคโนโลยียุคใหม่ การย้ายถิ่นของทุนและแรงงานข้ามชาติ ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาภัยพิบัติสำคัญที่ทำให้จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความมั่นคง รวมไปถึงการส่งเสริมผลักดันหลักการ นโยบายยุทธศาสตร์ ตลอดถึงโครงการสำคัญของประเทศให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

๒.๒ การติดตาม ฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ เพื่อให้ทราบสถานการณ์ล่วงหน้า และสามารถแก้ไขปัญหาและภัยคุกคามในอนาคตได้ทันท่วงทีก่อนที่จะลุกลามต่อไป รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ โดยเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมในทุกด้าน ทั้งคน เครื่องมือ ยุทธโธปกรณ์ แผน งบประมาณ ระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบงานด้านการข่าวกรอง เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบเฝ้าตรวจและแจ้งเตือนต่างๆ ของหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง ตั้งแต่ขั้นการติดตาม ฝ้าระวัง แจ้งเตือน วิเคราะห์ กำหนดแนวทางป้องกัน ไปจนถึงขั้นการลงมือแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่สำคัญต่างๆ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน เสริมสร้างพลังของประชาชนและชุมชนให้ร่วมกับกำลังตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่นๆ ในการฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสำคัญต่างๆ อาทิ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การแผ่อิทธิพลทางเศรษฐกิจของมหาอำนาจ และการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติที่อาจกระทบต่อความมั่นคง ไปจนถึงติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ ให้ดำเนินการไปตามเป้าหมายการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศที่กำหนดอย่างราบรื่น

๒.๓ การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการแก้ไขจนเกิดความสงบและสันติสุขอย่างยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันกับภาคอื่นๆ โดยยกระดับการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างมีเอกภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการบูรณาการ ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นเชิงยุทธศาสตร์และเชิงพื้นที่ แผนการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติ ตลอดถึงการติดตาม ประเมิน และรายงานผลอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกันทุกระดับ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ประสิทธิภาพในการเข้าแก้ไขปัญหา สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการลดความรุนแรง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่อย่างเหมาะสม มุ่งเน้นการจัดปัญหาความขัดแย้งและความไม่เป็นธรรมให้ได้อย่างจริงจังและถาวร ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เข้มแข็งจนเป็นพลังสำคัญในการปกป้องและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไป พร้อมเสริมสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเห็นต่างตามแนวทางสันติวิธี ผ่านกลไกต่างๆ รวมไปถึงการพูดคุยกันอย่างเป็นมิตร ผลักดันให้มีการยึดถือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต พร้อมดูแลและป้องกันมิให้มีการบิดเบือนคำสอนของศาสนาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ มีการส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่อย่างเข้มแข็งต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการของทุกกลุ่มประชาชนโดยเฉพาะเยาวชน ตามยุทธศาสตร์

พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งศาสตร์พระราชารวมถึงการส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการบริการต่างๆ ของรัฐให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่นๆ

๒.๔ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล สามารถดำรงอยู่ได้ มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม รวมถึงประเทศชาติอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทัพหน่วยงานเกี่ยวข้อง และภาคประชาชน ให้สามารถพัฒนาสมรรถภาพของประเทศ ควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการสมุทราภิบาลในการบริหารจัดการ ปกป้อง และดูแลรักษาผลประโยชน์ทั้งหมดของชาติ เสริมสร้างและบริหารจัดการความมั่นคงทั้งชายแดนทางบก ทะเลอาณาเขตและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยอย่างบูรณาการและเป็นระบบ รวมไปถึงการพัฒนาาระบบเฝ้าตรวจติดตาม ระบบตรวจคนเข้าเมือง การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก และการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเล สร้างเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาทและขีดความสามารถที่เหมาะสม มีการดำเนินการต่างๆ และสอดส่องดูแลอย่างต่อเนื่อง กำหนดพื้นที่อนุรักษ์อย่างถูกต้องและเป็นระบบ สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องการให้ความสำคัญกับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ตลอดจนพระราชดำริในการอนุรักษ์พัฒนา ฟื้นฟู ป้องกัน และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ จนเกิดความรัก ห่วงแหนง และมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ อย่างเข้มแข็งยั่งยืน

๓. การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับแบบบูรณาการให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง

๓.๑ การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถติดตาม แจ้งเตือน ระวังภัยภัย และป้องกันปัญหาและภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถประเมินสถานการณ์ได้ถูกต้อง แม่นยำ และทันเวลา โดยเสริมสร้าง พัฒนาและบูรณาการขีดความสามารถของระบบงานข่าวกรอง หน่วยงานข่าวกรอง และประชาคมข่าวกรองในประเทศให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ ทั้งด้านศักยภาพของบุคลากร ยุทธวิธีปรกรณ์ เทคโนโลยีและระบบข้อมูลขนาดใหญ่ สามารถครอบคลุมการใช้งานได้อย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง มีการบูรณาการข้อมูลและนำผลผลิตด้านข่าวกรองไปใช้ในการบริหารจัดการปัญหาและความมั่นคงของชาติในทุกมิติและทุกด้าน รวมทั้งให้มีการเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนในรูปแบบประชารัฐ และประชาคมข่าวกรองประเทศอย่างแน่นแฟ้น

๓.๒ การพัฒนาและฝึกพลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญกับภัยคุกคามได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ เพื่อให้ทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นทั้งปวงของกองทัพและหน่วยงานความมั่นคง ได้รับการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพ ให้มีความพร้อม เพียงพอ และเป็นรูปธรรม ทั้งคน เครื่องมือ ยุทธโศปกรณ์ รวมทั้งระบบบริหารจัดการในการป้องกันประเทศและการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ตลอดจนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สามารถระดมทรัพยากรได้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน ส่งผลให้สามารถปกป้องอธิปไตยและแก้ไขปัญหาความมั่นคงได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ โดยการจัดทำแผนพัฒนาและฝึกกำลังทรัพยากรรวมถึงขีดความสามารถทั้งปวงของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่มีประสิทธิภาพเป็นรูปธรรมชัดเจน มีการประเมินขีดความสามารถของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง พร้อมพัฒนาคน โครงสร้างกำลังรบและยุทธโศปกรณ์ให้เหมาะสมเพียงพอ และเป็นรูปธรรมสามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ ความรุนแรง ยกกระตือรือร้นให้เป็นแบบบูรณาการที่ทันสมัย มีความสมบูรณ์ พร้อมนำไปปฏิบัติได้กับสถานการณ์จริง เสริมสร้างความสัมพันธ์ในการปฏิบัติการร่วมและการป้องกันภัยคุกคามด้านความมั่นคงกับเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ มิให้เกิดข้อขัดแย้งหรือปัญหาเกี่ยวกับเขตแดนทางบกและอาณาเขตทางทะเล พร้อมทั้งมีกลไกแก้ไขปัญหาความเห็นต่างหรือความขัดแย้ง ผ่านทางการเจรจา และมาตรการทางการทูต ตลอดไปจนถึงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ป้องกันประเทศ การพลังงานทหาร กิจการอวกาศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างหลักประกันให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การมีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศแบบอัจฉริยะในอนาคต มีเทคโนโลยีเป็นของตนเอง สามารถแข่งขันและลดการพึ่งพาหรือนำเข้าจากต่างประเทศได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถสนับสนุนนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศได้

๓.๓ การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริการจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความพร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ ภัยคุกคามทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ รวมทั้งภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ได้อย่างแท้จริง โดยพัฒนาปรับปรุงนโยบาย แนวทางระบบ กลไกการบริหารจัดการ ตลอดถึงแผนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทั้งปวงให้ชัดเจน มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมและพร้อมรองรับภัยทุกประเภททั้งในปัจจุบันและอนาคต ผลักดันให้ทุกภาคส่วนมีการฝึก ร่วมกันในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องจริงจังจนสามารถปฏิบัติได้จริง เสริมสร้างความร่วมมือกัน อย่างบูรณาการของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกประเทศ ให้มีประสิทธิภาพชัดเจนเป็นรูปธรรม ยกกระตือรือร้นแลกเปลี่ยนข้อมูล ทรัพยากร การพัฒนาเทคโนโลยี และการฝึกอบรมให้ทุกส่วน รู้จักและเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ อย่างแท้จริง สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการได้ทุก

รูปแบบ ตั้งแต่ในระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น ตลอดถึงพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

๔. การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาคีรัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะรองรับปัญหาหาร่วมกันได้

๔.๑ การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสันติสุข มั่นคง และสมดุลสำหรับทุกฝ่าย ให้ทุกประเทศพร้อมเข้ามีส่วนร่วมในการประสานและปฏิบัติการกิจต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมุ่งแบ่งปันและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างราบรื่นและยั่งยืนโดยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในทุกระดับและทุกด้านกับนานาชาติ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในมิติต่างๆ อย่างสมดุล พัฒนาและเสริมสร้างระบบ กลไก มาตรการ ตลอดถึงความร่วมมือระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์กับประเทศไทยให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน และใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงร่วมกันอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ผลักดันการหารือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีในทุกระดับอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ เชื่อใจ ไปจนถึงความตระหนักรู้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ พร้อมทั้งลดความหวาดระแวงระหว่างกัน โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่างๆ และการจัดเวทีสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จนทำให้บรรยากาศการดำเนินการระหว่างประเทศในทุกเรื่องทุกขั้นตอน ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ต่อเนื่อง และมีเสถียรภาพอย่างแท้จริง

๔.๒ การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถแก้ไขปัญหาหาร่วมกันได้อย่างสันติวิธี และร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียน และความเป็นแกนกลางของอาเซียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างประชาชนในทุกมิติและทุกระดับ ทำการแลกเปลี่ยนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันอย่างแน่นแฟ้นในทุกๆ ด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับมิตรประเทศ ซึ่งได้แก่ ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด ประเทศสำคัญในภูมิภาค และนานาชาติทั่วโลก รวมทั้งกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงระดับภูมิภาคอื่นๆ ที่จะช่วยสร้างเสริมเสถียรภาพในภูมิภาค ตลอดจนผลักดันและเผยแพร่การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาให้เป็นที่เข้าใจ

และมีการนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องในภูมิภาค อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกันต่อไป

๔.๓ การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กร ภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อให้ความมั่นคงในภาพรวมทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และโลก มีการ พัฒนาไปสู่สันติสุขอย่างแท้จริง เป็นรูปธรรม และยั่งยืน โดยผลักดันส่งเสริมให้การดำเนินการและ ความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นไปตามหลักการปฏิบัติสากล กฎหมาย และความตกลงระหว่าง ประเทศ พร้อมคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรัฐต่อรัฐ เอกชนต่อเอกชน และประชาชนต่อ ประชาชน สร้างเสริมความร่วมมือกับนานาชาติในการป้องกันและระงับภัยคุกคามทุกรูปแบบ พร้อมพัฒนาความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกระดับของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง อาเซียน รวมถึงระหว่างมิตรประเทศในกรณีเกิดวิกฤตการณ์สำคัญ อาทิ ความอดอยาก ภัยพิบัติขนาดใหญ่ เป็นต้น ส่งเสริมบทบาทของไทยในเวทีความมั่นคงระหว่างประเทศและการรักษาสันติภาพของ สหประชาชาติให้นานาประเทศตระหนักและให้การยอมรับถึงความสำคัญ รวมไปถึงการเสริมสร้าง พลังบวกหรืออำนาจแบบนุ่มนวลของไทย โดยอาศัยการส่งเสริมและเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีและ วัฒนธรรมประเพณีไทย หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชาความนิยมวิถีไทย สินค้าไทย เป็นต้น ผ่านความสัมพันธ์ทุกรูปแบบทุกระดับและทุกช่องทาง

๕. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้กลไกสำคัญต่างๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารและพัฒนาประเทศได้อย่าง แท้จริงเป็นรูปธรรม มีการใช้หลักธรรมาภิบาล และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและ มีประสิทธิภาพ สามารถจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง เกิดความมั่นใจได้ว่า หน่วยงานรับผิดชอบทั้งหลักและรองพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๕.๑ การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และ แก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความพร้อมรองรับปัญหา ได้ทุกรูปแบบทุกระดับและทุกช่วงเวลาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีเอกภาพ โดยเสริมสร้างพร้อมทั้ง ยกระดับกลไก หน่วยงาน เช่น กองทัพไทย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น และกฎหมายที่มีอยู่เดิม หรือที่พัฒนาขึ้นใหม่ ผ่านทางการบูรณาการความร่วมมือและการปฏิบัติกับทุกภาคส่วน มีเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม พัฒนาการวางแผนและเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้าน กำหนด หน่วยงานและผู้รับผิดชอบในทุกระดับ พร้อมมีกรอบรับปัญหา สัมมนาระดมความคิดเห็น ตลอดจน ให้การสนับสนุนในทุกด้าน อย่างต่อเนื่องจริงจังตั้งแต่มายกมติหรือยามสงบ มีการตรวจสอบและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่องตามหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับบริบทและความก้าวหน้าของยุคสมัย

พร้อมทั้งสามารถสร้างความเชื่อมโยงกันทั้งระบบ รวมไปถึงความเชื่อมโยงกับทุกภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

๕.๒ การบริหารจัดการความมั่นคงให้อำนาจต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่นๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติสามารถขับเคลื่อนไปได้ตามแผน อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดยพัฒนาส่งเสริมการวางแผนคู่ขนานแบบบูรณาการให้สอดคล้องรองรับยุทธศาสตร์ชาติในทุกๆ ด้าน รวมไปถึงการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องในทุกมิติอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างผลักดันการบริหารจัดการตลอดถึงการบูรณาการดำเนินการในทุกด้านให้ประสานสอดคล้องและสามารถปฏิบัติร่วมกันได้อย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งครอบคลุมการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติในทุกมิติอย่างยั่งยืน

๕.๓ การพัฒนาโลกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อให้การดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เอกภาพ และเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติพัฒนาและเสริมสร้างหน่วยงาน บุคลากร เครื่องมือ ระบบการบริหาร และการจัดสรรงบประมาณในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงที่มีอยู่ ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน รวมทั้งมีความพร้อม มีขีดความสามารถที่ทันสมัย เหมาะสม เพียงพอ และคล่องตัว มีเอกภาพในการบริหารจัดการที่ชัดเจน ตลอดถึงมีบทบาทสำคัญในการรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติในระดับนโยบาย พร้อมรองรับบริบทที่จะเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

บทนำ

ในช่วง ๒ ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ ปัจจัยด้านความผันผวนของเศรษฐกิจโลก กฎ ระเบียบระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า ทักษะความสามารถของแรงงาน โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย และเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วที่ส่งผลให้ภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และภาคบริการต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภครูปแบบการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายการพัฒนาของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคที่ทำให้เกิดการลงทุนจากนักลงทุนต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต อาทิ

เศรษฐกิจโลก โครงสร้างประชากร เทคโนโลยี จะทำให้ประเทศไทยเผชิญความท้าทายมากขึ้นในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะต่อไป

ในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความสามารถของประเทศในระยะต่อไปโดยยึดเป้าหมายในการยกระดับประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจำเป็นต้องปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจทั้งระบบเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและส่งผลให้เกิดการยกระดับรายได้ และในขณะเดียวกันการพัฒนาดังกล่าวจะต้องส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำลดลง ดังนั้น การพัฒนาประเทศในระยะต่อไป จำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องสร้างเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจใหม่ที่จะช่วยยกระดับการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการพัฒนาในช่วง ๒๐ ปีข้างหน้า จะมุ่งเน้นการวิจัย พัฒนานวัตกรรม และนำเทคโนโลยีใหม่มาปรับใช้และต่อยอดภาคการผลิตและบริการในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มผลิตภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการในปัจจุบันไปสู่ภาคการผลิตและบริการใหม่ที่มีศักยภาพ การพัฒนารูปแบบการค้าให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป การส่งเสริมให้เกิดสังคมผู้ประกอบการ การพัฒนาทักษะและความสามารถของแรงงาน

ดังนั้น เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูงได้อย่างประสบความสำเร็จใน ๒๐ ปี ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการขยายตัวและการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง รวมทั้งมีขีดความสามารถทางการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในเวทีสากล ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันสำหรับประเทศไทยจึงได้มุ่งพัฒนาบนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ ๑) ต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและจุดเด่น ทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่นๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ ๒) ปรับปัจจุบัน เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ ๓) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคอร์ปใหม่ รวมถึงปรับโมเดลธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ จะทำให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางในการประเทศได้ในคราวเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันจึงกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคตที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ทั้งใน

ภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการและการท่องเที่ยว โดยให้ประเทศสามารถยกระดับการผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าให้สูงขึ้น ขณะที่มียุทธศาสตร์และบริการแห่งอนาคตที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยนวัตกรรมและบริการแห่งอนาคต รวมทั้งรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องพัฒนาปัจจัยสนับสนุนต่างๆ ทั้งในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลกและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต

เป้าหมาย

๑. ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน
๒. ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

ตัวชี้วัด

๑. รายได้ประชาชาติ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและการกระจายรายได้
๒. การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา
๓. ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๑. การเกษตรสร้างมูลค่า ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญด้านการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรในเวทีโลกด้วยพื้นฐานทางพืชเกษตรเขตร้อน และมีข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มเน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษาฐานรายได้เดิมและสร้างฐานอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้สูง ทั้งเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น

๑.๑ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาเป็นผลิตภัณฑ์การเกษตร รวมทั้งสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เป็นสินค้าเกษตรชนิดใหม่ ให้รองรับความต้องการของตลาดยุคใหม่ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของท้องถิ่น และสร้างจุดเด่น ความแตกต่างของสินค้าเกษตรไทยในตลาดโลกเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกันในประเทศต่างๆ ได้ พร้อมทั้งส่งเสริมการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีในการพัฒนากระบวนการผลิตและบรรจุภัณฑ์

เพื่อให้มีสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นออกสู่ตลาดสม่ำเสมอ รวมถึงสินค้าเกษตรนอกฤดูกาล การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นให้ได้รับการรับรองมาตรฐานทั้งระดับในประเทศและต่างประเทศ การส่งเสริมการขึ้นทะเบียนรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การส่งเสริมการสร้างแบรนด์สินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และการสร้างความต้องการของสินค้าด้วยการสร้างเรื่องราวของสินค้าให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในคุณภาพทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการผลักดันการส่งออกสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ไทยและสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และพืชผลเกษตรและผลไม้เขตร้อนอื่นๆ สู่ตลาดโลก

๑.๒ เกษตรปลอดภัย สร้างความตระหนักแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภคทั่วโลกในเรื่องความสำคัญของมาตรฐานระบบการจัดการความปลอดภัยของอาหาร จูงใจ และวางกรอบให้เกษตรกร และผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และเข้าสู่ระบบมาตรฐานการจัดการคุณภาพทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ พร้อมทั้งให้ความรู้เกษตรกรด้านกระบวนการผลิตตามมาตรฐานสากลเพื่อมุ่งสู่การเลิกใช้สารเคมีในภาคเกษตร การเพิ่มพื้นที่และปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะต่อไป โดยส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรปลอดภัย และเปลี่ยนผ่านไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนสนับสนุนกลไกทางการตลาดแก่เกษตรกรที่ต้องการทำการเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาระบบการตรวจรับรองคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย รวมถึงระบบตรวจสอบย้อนกลับ สำหรับการตรวจสอบที่มาของสินค้าในทุกขั้นตอนให้เป็นไปตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๑.๓ เกษตรชีวภาพ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิต และนำไปสู่การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงจากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของประเทศทั้งด้านอาหารและสุขภาพ โดยเฉพาะพืชสมุนไพรที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมแบบยั่งยืน รวมถึงการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรเป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อการผลิตและแปรรูปสำหรับอุตสาหกรรมการแพทย์ การสร้างเสริมสุขภาพ และพัฒนาต่อยอดสู่อุตสาหกรรมอื่นๆ โดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีสะอาด เทคโนโลยี วัสดุ และนาโนเทคโนโลยี เพื่อการเกษตรและการแปรรูปสินค้าจากความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร โดยสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนที่มีองค์ความรู้ ภูมิปัญญาดั้งเดิม พัฒนาต่อยอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔ เกษตรแปรรูป ปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งนวัตกรรมจากภูมิปัญญาในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์ และสินค้าเกษตร รวมทั้งส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกษตรคุณภาพสูงของไทยสู่ตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ โดยส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่มีความหลากหลายด้วยการต่อยอดผลงานจากสถาบันวิจัยสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ การส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตรขั้นต้นให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าสูง การส่งเสริมการใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมทั้งการสนับสนุนการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์อัจฉริยะ เพื่อป้องกันการปลอมปน การควบคุมคุณภาพและความปลอดภัย การติดตามผลิตภัณฑ์ในระหว่างการขนส่ง รวมถึงยืดอายุของอาหารและสินค้าเกษตรในบรรจุภัณฑ์ ซึ่งช่วยเพิ่มมูลค่าทางการตลาดให้แก่สินค้า พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างแบรนด์และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งให้ความสำคัญในการสร้างเครื่องหมายการค้าและปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

๑.๕ เกษตรอัจฉริยะ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นฟาร์มอัจฉริยะ เพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรในเชิงมูลค่าและปริมาณต่อพื้นที่สูงสุดและเตรียมพร้อมรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีการคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสร้างสมดุลเกษตรอาหารและเกษตรพลังงาน โดยสร้างและนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตร ใช้เทคโนโลยีเกษตรด้านความแม่นยำ เทคโนโลยีการผลิตพืชในโรงเรือนเพาะปลูก ด้วยการใช้ระบบอัตโนมัติและเซ็นเซอร์อัจฉริยะ ติดตามการเปลี่ยนแปลง ทั้งความชื้น แสง และอุณหภูมิภายในฟาร์ม เพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการ คุณภาพคงที่ และสามารถวางแผนระบบการตลาดดีขึ้น รวมทั้งเทคโนโลยีการช่วยบันทึกข้อมูลสำคัญและติดตามการบริหารจัดการภายในโรงเรือนและฟาร์ม การปรับเปลี่ยนการทำเกษตรกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระบบการผลิตทางการเกษตรให้ปลอดภัยเหลือใช้ ตลอดจนพัฒนาระบบประกันภัยทางการเกษตรที่ยั่งยืน เพื่อสนับสนุนและจูงใจให้เกษตรกรใช้เครื่องมือดังกล่าวบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำเกษตรกรรม รวมถึงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปังจัยการผลิต เทคโนโลยีการเกษตรใหม่ๆ และการใช้วิทยาการด้านเทคโนโลยีชีวภาพ พันธุวิศวกรรม ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตรที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทั้งในเรื่องการปรับสภาพดิน การตรวจจับสารเคมีตกค้าง การตรวจวินิจฉัยและรักษาโรคสัตว์ และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิต เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และคุณค่าทางโภชนาการ ลดการใช้สารเคมีใน

การเกษตร รวมทั้งยืดอายุการเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาเพื่อยืดระยะเวลาการจำหน่ายผลผลิตและการส่งออก พร้อมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตรสำหรับระบบฟาร์มอัจฉริยะในประเทศ โดยยกระดับเทคโนโลยีการผลิตและเครื่องจักรกลการเกษตรให้สูงขึ้น ด้วยการวิจัยและพัฒนา การสร้างและกำหนดคุณภาพมาตรฐานของสินค้าเครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งการส่งเสริม การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ การประยุกต์ใช้ข้อมูลจากดาวเทียมและเชื่อมโยงฐานข้อมูลจากการประยุกต์ใช้ระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างยั่งยืนให้กับภาคเกษตร การสร้างฐานข้อมูลการเพาะปลูกระดับประเทศ การจัดการด้านชลประทาน ทะเล และชายฝั่ง รวมทั้งการติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

๒. อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต อุตสาหกรรมและบริการไทยต้องพร้อมรับมือและสร้างโอกาสจากความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๔ ที่เป็นผลของการหล่อหลอมเทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีทางกายภาพเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วเป็นวงกว้างและลึกซึ้งทั้งระบบอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพื้นฐานโครงสร้างอุตสาหกรรมและบริการ โดยสร้างอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต เพิ่มบุคลากรที่มีทักษะและความรู้ตามความต้องการของตลาด สร้างระบบนิเวศอุตสาหกรรมและบริการที่เหมาะสม และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอย่างยั่งยืน

๒.๑ อุตสาหกรรมชีวภาพ สร้างประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อต่อยอดจากภาคเกษตรไทยและมุ่งสู่อุตสาหกรรมบนฐานชีวภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงพลังงานชีวมวล โดยการเพิ่มสัดส่วนอุตสาหกรรมชีวภาพที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ได้แก่ ชีวเคมีภัณฑ์ วัสดุชีวภาพ อาหารเสริม เวชสำอาง วัคซีน ชีวเภสัชภัณฑ์ และสารสกัดจากสมุนไพร การเพิ่มการผลิตและส่งเสริมการใช้พลาสติกชีวภาพ แปลงของเหลือทิ้งจากเกษตรและอุตสาหกรรม ให้เป็นสารเคมีและพลังงานชีวภาพที่มีมูลค่า โดยใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบชีวมวล ในการผลิตพลังงานไฟฟ้าอย่างคุ้มค่า เพื่อลดปัญหาโลกร้อนและสร้างรายได้แก่เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น การเน้นการวิจัยและพัฒนาและนำผลงานวิจัยมาใช้ในเชิงพาณิชย์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนให้ความสำคัญกับระบบนวัตกรรมแบบเปิด เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพได้เร็วขึ้น

๒.๒ อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร อาศัยความเชี่ยวชาญด้านบริการการแพทย์ของไทยเพื่อสร้างอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศเพื่อรองรับความต้องการใช้บริการการแพทย์ที่จะเพิ่มมากขึ้นทั้งจากสังคมผู้สูงอายุ และความต้องการการแพทย์ที่เพิ่มขึ้นจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่ศูนย์กลางอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ โดยการพัฒนา

อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครอบคลุมการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์การแพทย์ การผลิต อวัยวะเทียม การผลิตเวชภัณฑ์และครุภัณฑ์การแพทย์ การผลิตเภสัชภัณฑ์ซึ่งรวมถึงชีวเภสัชภัณฑ์ และการให้บริการการแพทย์ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาและการใช้ เทคโนโลยีการแพทย์ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับคนไทย การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการ บริการ การแพทย์ เพื่อลดต้นทุนการรักษาพยาบาล ยกกระดับให้บริการการแพทย์อย่างมีคุณภาพในระดับ สากล และสร้างความมั่นคงให้กับระบบสาธารณสุขของไทย พร้อมทั้งการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมทาง การแพทย์และบริการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ เพื่อเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมและดูแลสุขภาพและรักษา ผู้ป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

๒.๓ อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล ข้อมูลและปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของ อุตสาหกรรมและบริการ ครอบคลุมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และ อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่งเพื่อยกระดับประสิทธิภาพของภาคเศรษฐกิจไทยทั้งระบบ สร้างแพลตฟอร์ม สำหรับเศรษฐกิจในอนาคต และเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน โดยการสร้างอุตสาหกรรมและ บริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนประเทศไทย และส่งเสริมการลงทุน ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนไทย และบริษัทชั้นนำของโลกในอุตสาหกรรมเหล่านี้ เพื่อให้ไทยเป็น ศูนย์กลางการผลิตและการวิจัยและพัฒนา การสร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่ประชาชนและ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ สำหรับภาคการผลิตและบริการเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพ สร้างนวัตกรรม และดำเนินธุรกิจใหม่ๆ การผลักดันให้ผู้ประกอบการได้รับการรับรอง มาตรฐานอุตสาหกรรมในระดับสากล และสร้างคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเพื่อขยายธุรกิจไทย ในอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์และ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะให้ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีของผู้ประกอบการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้สร้างความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ และสนับสนุนการใช้ข้อมูลเปิดที่ไม่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัยและพัฒนา และการต่อยอดทางธุรกิจ พร้อมทั้งการสร้าง และพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะความรู้เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ รวมทั้งอุตสาหกรรมและบริการที่ใช้เทคโนโลยีเหล่านี้และสร้างแรงจูงใจให้ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญจากทั่วโลกให้มาทำงานในไทย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและเยียวยาผู้ ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงและรวดเร็วของเทคโนโลยี

๒.๔ อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์ ใช้ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ของประเทศไทยในการส่งเสริมการค้าคมนาคมขนส่ง และโลจิสติกส์ ให้เป็นฐานการผลิตของภูมิภาค เพื่อการส่งออกสู่ตลาดโลก และศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาค ลดต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์และ

เพิ่มมูลค่าจากการเป็นศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ ส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริมการสร้างศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคและเชื่อมต่อกับเครือข่ายโลจิสติกส์ของโลก การผลักดันการเปลี่ยนผ่านของอุตสาหกรรมยานยนต์ทั้งระบบไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าอัจฉริยะ ส่งเสริมเทคโนโลยีและพัฒนาอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนที่เน้นการวิจัยและพัฒนาและการถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาอุตสาหกรรมการบินและอวกาศเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้องโดยยกระดับบริการซ่อมบำรุงอากาศยาน และการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน ซึ่งจะต่อยอดไปยังชิ้นส่วนยานอวกาศในที่สุด และสนับสนุนการลงทุนด้านบริการดูแลรักษาและซ่อมแซมอากาศยานเพื่อขยายตลาดบริการดูแลรักษาและซ่อมแซมอากาศยาน ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการบินและอวกาศ การส่งเสริมและพัฒนาการขนส่งรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทของไทยในอนาคต รวมทั้งอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งการพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมการบินและอวกาศ และบริการโลจิสติกส์ การอำนวยความสะดวกสำหรับบุคลากรผู้เชี่ยวชาญต่างชาติให้เข้ามาทำงานในไทยและจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา ตลอดจนการสนับสนุนให้อุตสาหกรรมยานยนต์ การบินและอวกาศ และโลจิสติกส์ ตลอดจนหน่วยงานกำกับดูแล ได้รับความรู้มาตรฐานสากลและสร้างความร่วมมือในการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

๒.๕ อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ พัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศไทยที่มีศักยภาพ เพื่อลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ และพัฒนาต่อยอดเป็นอุตสาหกรรมส่งออกต่อไป โดยการต่อยอดพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงด้านต่างๆ จากอุตสาหกรรมของประเทศไทยที่มีความเข้มแข็งอยู่แล้ว รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านต่างๆ และเทคโนโลยีที่มีประโยชน์ในบริบทด้านความมั่นคงและเชิงพาณิชย์ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรทางด้านวิจัยและพัฒนา การออกแบบ และการผลิตเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียมตัวรับภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ พร้อมทั้งการสร้างอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เพื่อลดผลกระทบจากภัยคุกคามไซเบอร์ต่อเศรษฐกิจและสังคมและปกป้องอธิปไตยทางไซเบอร์ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติจากการทำธุรกิจดิจิทัล ส่งเสริมการจัดหาพลังงานให้เพียงพอ เพื่อเป็นฐานความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศ พร้อมไปกับการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก ให้มีความสมดุลและเกิดความมั่นคง สามารถพึ่งพาตนเองทางด้านพลังงาน ตลอดจนพัฒนาอุตสาหกรรมด้านพลังงานที่มีมูลค่าเพิ่ม อุตสาหกรรมเทคโนโลยีพลังงานใหม่และอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ รวมทั้งการผลิตยุทโธปกรณ์และยุทธภัณฑ์

ทางการทหาร ไปพร้อมกับอุตสาหกรรมที่เป็นเทคโนโลยีสองทาง และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๓. สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง มุ่งพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทยและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ โดยการสร้างและใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการส่งเสริมการตลาด การดูแลความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม รวมถึงคนพิการและผู้สูงอายุ การใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนและเศรษฐกิจต่อเนื่อง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะโดยคำนึงถึงศักยภาพของแต่ละพื้นที่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบนิเวศ และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เพื่อกระจายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่ชุมชนและเมืองอย่างทั่วถึงและยั่งยืน และพัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไทยกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค เพื่อการเป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างประทับใจตลอดการท่องเที่ยว จนเกิดการท่องเที่ยวซ้ำและแนะนำต่อ

๓.๑ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการ ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์ และทุนทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การทำการตลาดและการบริหารจัดการ สถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์ มีการคุ้มครองและปกป้องด้านทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการป้องกันการลอกเลียนแบบ ซึ่งรวมถึงการผลักดันให้เมืองประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ ได้รับการขึ้นทะเบียนด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมให้ก้าวสู่เมืองที่ได้รับการยอมรับในเวทีสากล อันนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์และการจัดทำแผนพัฒนาเมืองและแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น พร้อมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลและตามศักยภาพของพื้นที่ ทั้งการท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยววิถีพุทธของโลก

๓.๒ ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ สร้างแรงดึงดูดและสิ่งจูงใจให้ไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ โดยส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการจัดประชุมและนิทรรศการนานาชาติของโลก เนื่องจากไทยมีความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การเดินทางเพื่อประกอบธุรกิจและ

การท่องเที่ยว ทั้งยังมีความพร้อมด้านการบริการที่เป็นเอกลักษณ์ โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ระบบขนส่ง ระบบดิจิทัลเพื่อการติดต่อสื่อสาร เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งในการเดินทางเข้ามาเพื่อการประชุมและการสร้างความร่วมมือทางธุรกิจระหว่างกัน พร้อมทั้งส่งเสริมการขยายพื้นที่จุดหมายปลายทางของการจัดประชุมและนิทรรศการ และการพักผ่อนระหว่างประชุมจากเมืองหลักสู่เมืองอื่นที่มีศักยภาพของไทย รวมถึงสร้างพื้นที่หรือช่องทาง การจัดแสดงผลงานรูปแบบต่างๆ ทั้งการจัดแสดงผลงานจริงและในรูปแบบเสมือนจริง รวมถึงการส่งเสริมให้การพักผ่อนระหว่างการประชุมเป็นการจูงใจและต่อยอดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนการสนับสนุนการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นที่ไทยมีศักยภาพและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น เพื่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจร่วมกัน ซึ่งรวมถึงการสร้างรูปแบบและจูงใจการเดินทางเข้ามาประกอบธุรกิจและการท่องเที่ยวด้วยการอำนวยความสะดวกและมาตรการสนับสนุนต่างๆ พร้อมทั้งการสร้างความร่วมมือของธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องในห่วงโซ่ธุรกิจ

๓.๓ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ผสานศาสตร์และความชำนาญของการดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทยกับศิลปะและความละเอียดอ่อนในการให้บริการแบบไทย เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ โดยยกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพและการเสริมความงามสู่ตลาดระดับสูง โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์การให้บริการตามแบบความเป็นไทยที่โดดเด่นในระดับสากล พร้อมทั้งสร้างความหลากหลายของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆ รวมถึงการยกระดับมาตรฐานธุรกิจการด้านการแพทย์ทางเลือก โดยผสานองค์ความรู้จากเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่เข้ากับองค์ความรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย ผลิตบุคลากรด้านแพทย์แผนไทยและบริการเชิงสุขภาพอื่นที่มีทักษะภาษา และได้รับการรับรองมาตรฐานวิชาชีพให้เพียงพอต่อทิศทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ของไทยให้เป็นที่รับรู้ในระดับโลก รวมทั้งการส่งเสริมการจัดการนำเที่ยวเชิงสุขภาพครบวงจรที่เชื่อมโยงกับการแพทย์แผนปัจจุบัน

๓.๔ ท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสำราญทางทะเลและชายฝั่ง และเป็นแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมลุ่มน้ำที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เนื่องจากไทยมีจุดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่สวยงามและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่านการชื่นชมธรรมชาติ การร้อยเรียงเรื่องราวประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วัฒนธรรมไทยตามเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งเรือสำราญและเรือยอร์ช ตามชายฝั่งทะเลทั้งอันดามันและอ่าวไทย เกาะแก่งที่สวยงาม รวมทั้งการท่องเที่ยวตามแม่น้ำลำคลอง นำไปสู่ศูนย์กลางท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ โดยการปรับบทบาทของท่าเรือในประเทศที่มีศักยภาพให้เป็นท่าเรือหลัก การมุ่งพัฒนา

โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคของท่าเรือ มารีน่า และท่าเทียบเรือให้ได้มาตรฐานและ การบริหารจัดการท่าเรือทั้งในเรื่องความสะอาด และการจัดการความปลอดภัยของท่าเรือและมารีน่า ที่ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวตาม แม่น้ำลำคลองที่สำคัญ และมีมาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยในการเดินทาง รวมถึงการส่งเสริม การเชื่อมโยงระบบเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ทั้งการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำให้ เชื่อมต่อการเดินทางทางบกและทางอากาศให้มีความสะดวกรวดเร็ว รวมทั้งสร้างให้เกิดเส้นทาง และแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และการจัดทำระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทางน้ำ นำเทคโนโลยีมาใช้ อำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจกับกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนา บุคลากรทุกภาคส่วนให้มีความพร้อม รวมถึงการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของพื้นที่การท่องเที่ยว

๓.๕ ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค ใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในการ เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับต่างประเทศ เพื่อขยายการท่องเที่ยวของไทยและภูมิภาคไปพร้อมกันผ่าน การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์จากเมืองหลักสู่เมืองรอง เพื่อรองรับการเชื่อมโยง เส้นทางท่องเที่ยวไทยกับอาเซียนและอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ดังเช่น เส้นทางจตุรร่วมทางวัฒนธรรมและ ประวัติศาสตร์ ที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงและส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับประเทศ เพื่อนบ้าน โดยใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางบก ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศระหว่างกัน ในภูมิภาค และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวยั่งยืนร่วมกัน พร้อมทั้งการ ส่งเสริมการทำตลาด ร่วมกันในเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางและ แนวโน้มของตลาดยุคใหม่ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ในประเทศ ให้เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อรองรับการเชื่อมโยงเส้นทาง การท่องเที่ยวกับต่างประเทศและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ และทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมพร้อมทั้งการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ ชุมชน รวมทั้งอุตสาหกรรมและบริการต่อเนื่อง เพื่อขยายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่เมือง และชุมชนเพิ่มจากการท่องเที่ยวของประเทศ และการส่งเสริมการขยายธุรกิจและการทำตลาด ท่องเที่ยวของไทยในต่างประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่างๆ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรม แหล่งเที่ยวรูปแบบใหม่

๔. โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก โครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ ประเทศไทยในการก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียน และเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของภูมิภาค เอเชีย ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและรุนแรง โครงสร้างพื้นฐานจะ

ครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก

๔.๑ เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมระดับภูมิภาคจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถึงเอเชียได้อย่างไร้รอยต่อ โดยมีไทยเป็นจุดเชื่อมโยงหลักของการคมนาคมให้เป็นระเบียบเศรษฐกิจแห่งเอเชีย เพื่อเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การขนส่ง การกระจายสินค้า การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว สอดรับกับการพัฒนาการเชื่อมโยงกับกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค โดยการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อรองรับการขนส่งและโลจิสติกส์ตลอดห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค โดยให้ความสำคัญกับการขนส่งทางน้ำและระบบรางมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาและบูรณาการการใช้ท่าอากาศยานหลักในส่วนกลางและท่าอากาศยานในส่วนภูมิภาคให้สอดคล้องกับการเชื่อมโยงโครงข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น พร้อมทั้งการวางโครงข่ายเส้นทางการคมนาคม เชื่อมโยงสู่เมืองหลักของภูมิภาคอย่างไร้รอยต่อ เพื่อรองรับการเพิ่มจำนวนของเมืองและการขยายเมือง และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะสมัยใหม่และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในเมืองให้มีความเชื่อมโยงกัน ส่งเสริมระบบขนส่งสมัยใหม่และพัฒนาพื้นที่โดยรอบสถานีระบบขนส่งสาธารณะให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ให้มีมาตรฐานเดียวกันและสร้างความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกันภายในภูมิภาคให้ง่ายและสะดวกมากที่สุด

๔.๒ สร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ และกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน โดยการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้มีความพร้อมทางโครงสร้างพื้นฐานที่จะทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและนวัตกรรม พัฒนาเมืองและส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจตะวันตกเพื่อเชื่อมต่อการพัฒนาภาคตะวันออก และภาคอื่นๆ ตลอดจนเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนทั้งทางด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงจุดเด่นของแต่ละพื้นที่ และการเสริมซึ่งกันและกันกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน พร้อมทั้งการจัดผังเมือง ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุน ทั้งในด้านข้อมูล แรงงาน และกฎระเบียบต่างๆ รวมทั้งมีมาตรการสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และมีมูลค่าเพิ่มสูง โดยตระหนักถึงความยั่งยืน

๔.๓ เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ สร้างศูนย์กลางเศรษฐกิจและนวัตกรรมแห่งใหม่ในส่วนภูมิภาคคู่ขนานกับการเติบโตของกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยยกระดับจังหวัดสำคัญของไทย

ส่งเสริมการพัฒนาในเชิงพื้นที่ พัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง และสร้างเมืองเศรษฐกิจ เฉพาะด้านเพื่อส่งเสริมการสร้างคลัสเตอร์ของเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ภายใต้ระบบนิเวศ ที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมซึ่งมีมหาวิทยาลัยแต่ละภูมิภาค สถาบันการศึกษาท้องถิ่น และทุกภาค ส่วนมีส่วนร่วมเป็นแรงขับเคลื่อน การยกระดับจังหวัดสำคัญเป็นเมืองเศรษฐกิจประจำภาค เพื่อเป็น ศูนย์กลางเศรษฐกิจในแต่ละภาคที่เชื่อมต่อกับเมืองเศรษฐกิจอื่นและเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้าน และกระจายศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ภาคต่างๆ ของไทย การสร้างเมืองเศรษฐกิจเฉพาะ ด้านโดยอาศัยความได้เปรียบที่แตกต่างกันของแต่ละจังหวัด ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาคลัสเตอร์ ของเกษตรอุตสาหกรรมและบริการ พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ เพื่อให้เมือง เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดึงดูดการลงทุนใหม่ โดยการส่งเสริมให้เมืองเป็นเจ้าภาพ จัดเทศกาลความคิดสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมระดับสากล โดยให้ความสำคัญกับการใช้มหาวิทยาลัย ในแต่ละภูมิภาค และสถาบันการศึกษาท้องถิ่น ขับเคลื่อนองค์ความรู้ด้านนวัตกรรม เพื่อให้ศูนย์กลาง เศรษฐกิจในแต่ละภาค

๔.๔ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่ สนับสนุนให้เกิดระบบนิเวศ ในการร่วมสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมจากภาคเอกชน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานวิจัยหรือ มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก เพื่อสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานและเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้จริง ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ทั้งในภาครัฐและเอกชน พร้อมทั้งการสร้างระเบียบทางด่วนดิจิทัล และเสริมสร้างความรู้และโอกาสในการเข้าถึงโครงข่าย บรอดแบนด์หลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยมีรูปแบบการเชื่อมโยงด้านดิจิทัลที่เป็น มาตรฐานเดียวกันในระดับสากลทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงการวางกรอบในการจัดการทรัพยากร คลื่นความถี่ให้เพียงพอรองรับบริการที่มีคุณภาพในราคาที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ มีการสนับสนุน ธุรกิจแบบแพลตฟอร์ม ที่ทำให้เกิดการสร้างงานบริการในโลกดิจิทัลใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของ งานบริการและบริหารของภาครัฐและเอกชน และสร้างความมั่นคงในการเชื่อมโยงเครือข่ายดิจิทัล เชื่อมต่อกับโลก และการสนับสนุนและเร่งรัดการนำวิทยาศาสตร์ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์และหุ่นยนต์ การออกแบบที่คำนึงถึงผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง มาใช้ในภาคการผลิตและบริการ เพื่อเพิ่มความสามารถ ในการแข่งขันในรูปแบบที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลหลากหลายแหล่งให้เกิด ประโยชน์สูงสุดในการเพิ่มศักยภาพคนในสังคมด้วยการเข้าถึงความรู้ เครื่องมือบนพื้นฐานของ ธรรมชาติของข้อมูล ซึ่งครอบคลุมความปลอดภัยไซเบอร์ ความมีจริยธรรม และการไม่ละเมิดสิทธิ ส่วนบุคคล รวมทั้งการเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน โดยการจัดการและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านพลังงาน บริหารจัดการพลังงานให้มีประสิทธิภาพและมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีราคา ที่เหมาะสมและการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการใช้พลังงานในรูปแบบต่างๆ เพื่อสนับสนุนภาค การผลิต บริการ และการขนส่ง รวมทั้งส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก

ในสัดส่วนที่มากขึ้น ตลอดจนพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ สร้างและรวบรวมผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในมหาวิทยาลัย และหน่วยงานวิจัยผ่านการสร้างแรงจูงใจต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อมกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในอนาคต รวมทั้งการสร้างผลงานที่ช่วยให้ผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างเต็มที่

๔.๕ รักษาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค ดำเนินกรอบนโยบายการเงินและการคลังที่ยืดหยุ่นที่พร้อมรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจจากปัจจัยภายในและภายนอกและพัฒนานโยบายให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและการดำเนินธุรกิจในอนาคต เพื่อให้เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพเหมาะสำหรับการดำเนินและลงทุนทางธุรกิจ เชื่อมโยงการค้าการลงทุนของไทยกับต่างประเทศ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นชาติการค้าในอนาคต และสนับสนุนการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างสมดุล โดยการสร้างภูมิคุ้มกันให้เศรษฐกิจไทยท่ามกลางความผันผวนของเศรษฐกิจโลก โดยสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและการเงินชุมชนขยายความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนเพื่อเปิดตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ เพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาจากการผลิตไปสู่ตลาดเพื่อส่งเสริมการเป็นชาติการค้าอย่างครบวงจร พร้อมทั้งรักษาความยั่งยืนทางการคลัง เพื่อสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจอย่างมั่นคงและยั่งยืน ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรงบประมาณเชิงรุก เชิงยุทธศาสตร์ และเชิงพื้นที่ การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาครัฐ ขยายฐานภาษีและดำเนินการจัดเก็บภาษีรายการใหม่ให้ครอบคลุมบริบททางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การรักษาเสถียรภาพการเงิน เพื่อสร้างภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจ โดยดูแลเสถียรภาพระบบการเงินและเสถียรภาพราคา โดยมีกรอบการดำเนินนโยบายการเงินที่โปร่งใสและยืดหยุ่น ส่งเสริมให้กลไกตลาดการเงินทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ภาครัฐและเอกชนมีเครื่องมือพร้อมป้องกันความเสี่ยง และมีกลไกเชิงสถาบันในการดูแลเสถียรภาพระบบการเงินในภาพรวมได้อย่างครอบคลุมและการส่งเสริมประสิทธิภาพของระบบการเงิน ส่งเสริมการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการทางการเงินด้านต่างๆ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการทางการเงินพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกลางทางการเงิน ปรับปรุงกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างนวัตกรรมในภาคการเงินและการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน

๕. พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ กลาง เล็ก วิสาหกิจเริ่มต้น วิสาหกิจชุมชน หรือวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมทั้งเกษตรกร ให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน โดยมีนวัตกรรมใน ๓ ด้าน คือ นวัตกรรมในการสร้างโมเดลธุรกิจ นวัตกรรมในเชิงสินค้าและบริการ และนวัตกรรมในเชิงกระบวนการผลิตและบริการพร้อมทั้งเป็นนักการค้าที่เข้มแข็งที่จะนำไปสู่การสนับสนุนการเป็นชาติ

การค้า มีความสามารถในการเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศ เป็นผู้ประกอบการที่ผลิตเก่ง ขยายเก่ง หรือ ซื่อเป็น ขายเป็น บริการเป็นเลิศ สามารถขยายการค้าและการลงทุนไปต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีธรรมาภิบาล

๕.๑ สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดกระบวนการการผลิตและบริการการจัดการ และการตลาด สามารถบริหารจัดการธุรกิจและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส โดยการสร้างและพัฒนาทักษะ องค์ความรู้รอบด้านที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจในยุคใหม่ที่มีการแข่งขันสูง รวมทั้งทักษะในการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อการวางแผนธุรกิจและสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจได้ ไปพร้อมกับการวางรากฐานการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีทักษะและจิตวิญญาณในการประกอบการ พร้อมทั้งส่งเสริมผู้ประกอบการในการสร้างนวัตกรรม เพื่อสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการ และนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอนาคต ตลอดจนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างทักษะพื้นฐานที่จำเป็นและความถนัดที่แตกต่างและหลากหลายของแรงงาน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและธุรกิจรูปแบบใหม่ในอนาคต และการสนับสนุนผู้ประกอบการในการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการให้มีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและสามารถเชื่อมโยงการผลิตกับผู้ประกอบการรายใหญ่ โดยสร้างระบบและกลไกที่ทำให้เกิดความเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการผลิต การขนส่งและโลจิสติกส์เพื่อลดต้นทุนและให้ผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างสม่ำเสมอ และการส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เกิดคลัสเตอร์ที่เข้มแข็ง ผู้ประกอบการสามารถเกื้อหนุนและเชื่อมโยงกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอน เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองในตลาดที่สูงขึ้น และลดต้นทุนการผลิตลง โดยการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในกลุ่มของตน

๕.๒ สร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินของผู้ประกอบการ โดยการจัดหาแหล่งเงินทุนและสนับสนุนให้มีช่องทางทางการเงินที่หลากหลาย และน่าเชื่อถือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินและการบริหารความเสี่ยง เพื่อตอบสนองความต้องการที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม การที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสม โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การพัฒนาระบบประเมินมูลค่าทรัพย์สินในรูปแบบต่างๆ เพื่อใช้เป็นหลักประกันทางธุรกิจในการขอสินเชื่อของผู้ประกอบการ และการมีระบบการประเมินความน่าเชื่อถือทางเครดิต และระบบการรู้จักลูกค้าที่สะดวกมากขึ้น โดยใช้ประโยชน์จากข้อมูลทั้งด้านการเงินและที่มีใช้การเงิน เพื่อเป็นข้อมูลบ่งชี้สถานะและประวัติด้านเครดิตประกอบการพิจารณาของสถาบันการเงินหรือตลาดทุน

๕.๓ สร้างโอกาสเข้าถึงตลาด สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศตามระดับศักยภาพการประกอบการ โดยการสนับสนุนผู้ประกอบการให้มีอัตลักษณ์และแบรนด์ที่เด่นชัด รวมทั้งพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าที่มีคุณภาพและมีความแตกต่าง เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงตลาดต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดต่างประเทศ รวมทั้งแพลตฟอร์มในการแสดงผลงานของธุรกิจสร้างสรรค์ การให้ความสำคัญกับการผลิตโดยใช้ตลาดนำที่คำนึงถึงความต้องการของตลาดโดยเฉพาะตลาดที่มีมูลค่าสูง การสนับสนุนช่องทางการตลาดและการชำระเงินรูปแบบใหม่โดยการสร้างตลาดออนไลน์ แอปพลิเคชันและช่องทางใหม่รองรับไลฟ์สไตล์ของคนในอนาคต การสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงตลาดจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้มากขึ้น และการพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าที่มีมาตรฐานในทุกภูมิภาคของไทย และพัฒนานวัตกรรมกระจายสินค้าโดยการพัฒนาระบบการให้ทันสมัยด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและธุรกิจในอนาคต

๕.๔ สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล อนาคตของโลกไร้พรมแดนคือการแข่งขันบนฐานข้อมูลจึงต้องสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อการวางแผนธุรกิจ โดยการสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและฐานข้อมูลขนาดใหญ่ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อต่อยอดพัฒนาธุรกิจเดิมและสร้างธุรกิจใหม่ การสร้างและพัฒนาศูนย์บริการข้อมูลผู้ประกอบการ เพื่อเป็นช่องทางหลักในการให้ข้อมูลและคำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการ และเป็นแหล่งรวมที่ปรึกษาทางธุรกิจ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสร้างระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้มีมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงฐานข้อมูลความรู้วิจัยและนวัตกรรม โดยเป็นข้อมูลที่มีความทันสมัย บูรณาการ และต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการสืบค้น ต่อยอดในทุกๆ ด้าน และการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้ประกอบการ สนับสนุนการสร้างและพัฒนาแพลตฟอร์มกลาง ทั้งในด้านการผลิต การบริหารจัดการ การตลาด ที่ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์กันในการวางแผนธุรกิจในอนาคต เพื่อลดต้นทุนของทั้งภาครัฐและเอกชนและการสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ทำงานร่วม สำหรับผู้ประกอบการ เพื่อลดต้นทุนและเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนนวัตกรรมและเชื่อมต่อธุรกิจระหว่างกันอีกทางหนึ่ง

๕.๕ ปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ ในการพัฒนาและบูรณาการกลไกภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืนโดยเน้นประเด็นการเริ่มต้นธุรกิจ การขออนุญาตต่างๆ การจดทะเบียนทรัพย์สิน กระบวนการขอและได้รับสินเชื่อ การคุ้มครองผู้ลงทุน การชำระภาษี และการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาระบบคุณภาพของชาติ ทั้งระบบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ระบบมาตรฐานวิทยา ระบบทดสอบ และระบบรับรองคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ รองรับภาคการผลิตและบริการ รวมทั้งการสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านมาตรฐาน เช่น ศูนย์ทดสอบกลางสำหรับสินค้าเกษตรและ

อุตสาหกรรม และศูนย์ตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าและบริการในระดับสากล โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการมากขึ้น พร้อมทั้งการสร้างระบบและศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการให้มีความเป็นอัจฉริยะโดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาการ และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้และให้คำปรึกษาทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของภาคการผลิตและบริการทั้งในระดับส่วนกลางและชุมชน พร้อมทั้งการส่งเสริมการจัดการพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีขั้นสูงให้มีประสิทธิภาพและมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการทำธุรกิจอย่างเกื้อหนุนกันระหว่างผู้ประกอบการที่มีขนาดและศักยภาพต่างกัน โดยมีระบบจูงใจให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาร่วมกันตลอดจนผลักดันการเจรจาทำความตกลงทางการค้าและความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก ๒๐ ปี ข้างหน้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่งและมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งคนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มียศฐาภรณ์ โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

ดังนั้น เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในช่วงวัยสามารถได้รับการพัฒนาและยกระดับได้เต็มศักยภาพและเหมาะสม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันและการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนา ที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของการพัฒนาทุนมนุษย์ และปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ในวิถี

การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบ การศึกษาแล้ว รวมถึงความตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายตลอดจนพัฒนาและรักษา กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท และการปฏิรูประบบเสริมสร้างความรอบรู้ และจิตสำนึกทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมกับ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งการเสริมสร้าง ครอบครัวยุคใหม่ที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็นการวางรากฐานการส่งต่อเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพสู่การพัฒนา ในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพ การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาคน การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนา ประเทศ ในการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชน อย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐานรวมถึงการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬา เพื่อการอาชีพ

เป้าหมาย

๑. คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑
๒. สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

ตัวชี้วัด

๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย
๒. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
๓. การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากร มนุษย์

๑. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝัง ค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิต

๑.๑ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว โดยส่งเสริม ให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มัชยสัสถ์ อดออม ซื่อสัตย์และ

แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว รวมทั้งการพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

๑.๒ การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม

๑.๓ การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา เพื่อเผยแผ่หลักคำสอนที่ดีงามให้แก่ประชาชน โดยพัฒนา ผู้เผยแผ่ศาสนาให้ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างตามคำสอนที่ถูกต้องของแต่ละศาสนา รวมทั้งมีการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตที่เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

๑.๔ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการพัฒนาผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบของการมีคุณธรรมจริยธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การจัดระเบียบสังคม และการนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รวมถึงการลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม

๑.๕ การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ โดยกระตุ้นให้ภาคธุรกิจมีการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล พัฒนาสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของคนทุกคนในบริษัท ทั้งพนักงานและลูกค้า ปรับเปลี่ยนทัศนคติการคำนวณผลตอบแทนให้คำนึงถึงต้นทุนทางสังคมส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อตอบแทนสังคม รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการประกอบธุรกิจเพื่อสังคม

๑.๖ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม โดยส่งเสริมให้สื่อและสื่อสารมวลชนปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด การจัดเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด รวมทั้งการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

๑.๗ การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยสร้างความตระหนักให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง การตรงต่อเวลา การยอมรับความหลากหลายเห็นคุณค่าและความสำคัญในการประกอบสัมมาอาชีพหรือมีงานทำ เน้นการพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้อื่น และเป็นพลเมืองที่ดี และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการทำงานเพื่อส่วนรวม สนับสนุน ส่งเสริม เป้าหมายของประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

๒. การพัฒนาศักยภาพตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า รวมถึงการพัฒนาและปรับทัศนคติให้คนทุกช่วงวัยที่เคยกระทำผิดได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

๒.๑ ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน

๒.๒ ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่างๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิตสามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

๒.๓ ช่วงวัยแรงงาน ยกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะแรงงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคล และความต้องการของตลาดแรงงาน มีการทำงานตามหลักการการทำงานที่มีคุณค่าเพื่อสร้างผลิตภาพเพิ่มให้กับประเทศ มีวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะทางการเงินเพื่อให้สามารถบริหารจัดการการเงินของตนเองและครอบครัวมีการวางแผนทางการเงินและมีการออม การรับผิดชอบของพ่อแม่ต่อครอบครัว มีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และการอำนวยความสะดวกด้านความรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ แรงงานฝีมือ ความชำนาญพิเศษ การเป็นผู้ประกอบการใหม่ และการพัฒนาต่อยอดความรู้ในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ รวมทั้งมาตรการขยายอายุการทำงาน

๒.๔ ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังงานในการขับเคลื่อนประเทศ ส่งเสริมให้มีการทำงานหลักเกษียณ ผ่านการเสริมทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพในการหารายได้

มีงานทำที่เหมาะสมกับศักยภาพ มีการสร้างเสริมสุขภาพ พื้นฟูสุขภาพ การป้องกันโรคให้แก่ผู้สูงอายุ พร้อมกับจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในสังคม

๓. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้ โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

๓.๑ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ อาทิ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และการตั้งคำถาม ความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์ และการคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหา ความรู้และทักษะทางศิลปะ และความรู้ด้านคณิตศาสตร์และระบบคิดของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์ การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติมีการสะท้อนความคิด/ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเอง การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต

๓.๒ การเปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจากครูสอนเป็นโค้ชหรือผู้อำนวยการการเรียนรู้ ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูด คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางสายอาชีพ การสนับสนุนสื่อการสอน และสร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และวัดผลงานจากการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง

๓.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท จัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ จัดโครงสร้างการจัดการการศึกษาเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์และให้เอื้อต่อการเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค ทัวถึง และใช้ทรัพยากรได้

อย่างมีประสิทธิภาพ การยกระดับสถาบันการศึกษาในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศ ปฏิรูป การคลังด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณ ตรงสู่ผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษาโดยแยกออกจากระบบการประเมินและการรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน รวมทั้งมีการปฏิรูประบบการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ มากกว่าการวัดระดับความรู้ ตลอดจนมีการวิจัยและใช้เทคโนโลยีในการสร้างและจัดการความรู้ ในการจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

๓.๔ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดระบบการศึกษา และระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่นผ่านการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ อาทิ การพัฒนาการศึกษาออนไลน์แบบเปิด การพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้ดิจิทัล การมี ระบบเทียบโอนประสบการณ์ ระบบธนาคารหน่วยกิต มาตรการจูงใจให้คนเข้าสู่การยกระดับทักษะ การให้สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงานผ่านการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ภายใต้กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ นอกจากนี้ ต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นพื้นที่เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต รวมถึงการเรียนรู้ และทบทวนทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การอ่านออก-เขียนได้-คิดเลขเป็น โดยระดมทรัพยากรจาก ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม การพัฒนาทัศนคติและแรงบันดาลใจที่อยากเรียนรู้ การสร้างนิสัย ใฝ่เรียนรู้ และให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว รวมทั้งนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดหรือ ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

๓.๕ การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบและ การวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก บนพื้นฐานของความ เข้าใจกลุ่มลึกลงในประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมของไทยและพัฒนาการของประเทศเพื่อนบ้าน เพิ่มการรับรู้ของคนไทยด้านพหุวัฒนธรรม การเห็นคุณค่าและมีความอดกลั้นต่อความแตกต่างทาง ความเชื่อ ความคิด วิถีชีวิต ผ่านความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อนบ้าน การแลกเปลี่ยนเด็ก เยาวชน และนักเรียน การฝังตัวและการทำงานระยะสั้นในประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์

๓.๖ การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม โดยเน้น การพัฒนาทักษะดิจิทัล ทักษะการคัดกรองความรู้ องค์กรความรู้ การใช้เทคโนโลยีผสมผสานกับคุณค่า ของครูไปพร้อมกัน การพัฒนาสื่อสารเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและใช้ ประโยชน์จากระบบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด

๓.๗ การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ โดยเน้น การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความโดดเด่นเฉพาะ

สาขาสู่ระดับนานาชาติ ในการให้บริการทางการศึกษา วิชาการ และการพัฒนาสมรรถนะแรงงาน ควบคู่กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ เป็นศูนย์ฝึกอบรม และศูนย์ทดสอบสมรรถนะในระดับภูมิภาค

๔. การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย อาทิ ภาษา ตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านทัศนยะและมิติ ดนตรี กีฬาและการเคลื่อนไหวของร่างกาย การจัดการตนเอง มนุษย์สัมพันธ์ รวมถึงผู้มีความสามารถอันโดดเด่นด้านด้านหนึ่งหรือหลายด้าน โดยการพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท การสร้างสภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุนประชากรไทยมีอาชีพบนฐานพหุปัญญา การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

๔.๑ การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อสร้างเด็กและเยาวชนไทยมีการพัฒนาที่สมดุล มีทางเลือกในการใช้ศักยภาพพหุปัญญาในการดำรงชีวิต เกิดอาชีพบนฐานพหุปัญญาที่สังคมยอมรับและเห็นความสำคัญ รวมทั้งมีกลไกคัดกรองและส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษจัดโรงเรียนระบบเสริมประสบการณ์ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ตลอดจนสร้างมาตรการจูงใจเพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษผลักดันให้ประเทศไทยมีบทบาทเด่นในประชาคมโลก ทั้งด้านกีฬา ภาษาและวรรณกรรม สุนทรียศิลป์ ตลอดจนการวิจัย

๔.๒ การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่างๆ โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือการทำงานที่เหมาะสม การสร้างระบบเชื่อมโยงเครือข่ายวิจัยกับศูนย์ความเป็นเลิศที่มีอยู่ในปัจจุบันในรูปแบบการร่วมมือ การมีกลไกการทำงานในลักษณะการรวมตัวของกลุ่มคนในหลายสาขาวิชาเพื่อรวมนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้างความร่วมมือและเชื่อมต่อกับสถาบันวิจัยอื่นๆ ทั่วโลก เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้นักวิจัยความสามารถสูงของไทย รวมถึงการเปิดพื้นที่ให้การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

๔.๓ การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ ทั้งในรูปแบบการทำงานชั่วคราวและถาวร ตามความเหมาะสมของเป้าหมายการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาต่างๆ รวมถึงผู้มีความสามารถที่มีศักยภาพสูงด้านต่างๆ ลูกหลานชาวต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทยที่มีความสามารถพิเศษ และการรับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษจากทั่วโลก และผู้เชี่ยวชาญที่มีศักยภาพหรือทักษะสูงในสาขาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการรักษาและส่งเสริม

ผู้มีความสามารถพิเศษทั้งคนไทยหรือคนต่างชาติที่กำเนิดในประเทศไทยได้แสดงศักยภาพและใช้ความสามารถในการทำประโยชน์และสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศ

๕. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญาและสังคม มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม

๕.๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ โดยพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารด้านสุขภาวะที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งเฝ้าระวังและจัดการกับความรู้ด้านสุขภาวะที่ไม่ถูกต้อง จนเกิดเป็นทักษะทางปัญญาและสังคมที่เป็นการเพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาวะตนเองของประชาชน อาทิ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของตนเองให้มีความเหมาะสมและการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในการดำรงชีวิต

๕.๒ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ โดยผลักดันการสร้างเสริมสุขภาวะในทุกนโยบายที่ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสุขภาพของประชาชนเพื่อลดภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสุขภาวะคนไทย

๕.๓ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี โดยส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของสังคม จัดทำมาตรการทางการเงินการคลังที่สนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยในการเสริมการมีสุขภาวะ รวมทั้งกำหนดให้มีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ โดยชุมชนและภาคประชาชนก่อนการดำเนินโครงการที่อาจกระทบต่อระดับสุขภาวะ

๕.๔ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการสร้างความเป็นเลิศทางด้านบริการทางการแพทย์และสุขภาพแบบครบวงจรและทันสมัย ที่รวมไปถึงการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในการให้คำปรึกษา วินิจฉัย และพยากรณ์การเกิดโรคล่วงหน้า การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพทางไกลให้มีความหลากหลาย เข้าถึงง่าย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ห่างไกล มีการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้ากับอินเทอร์เน็ต ทางด้านสุขภาพ และจัดให้มีระบบการเก็บข้อมูลสุขภาพของประชาชนตลอดช่วงชีวิตให้มีประสิทธิภาพ โดยอยู่บนพื้นฐานความยั่งยืนทางการคลัง รวมถึงการปฏิรูประบบการเก็บภาษีและรายจ่ายเพื่อให้บริการด้านสุขภาพ ตลอดจนการปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพในการสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างมีประสิทธิภาพพอเพียง เป็นธรรม และยั่งยืน

๕.๕ การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่ โดยให้ชุมชนเป็นแหล่งปมเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีของประชาชน ผ่านการจัดการความรู้ด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างสุขภาวะที่พึงประสงค์ระหว่างกัน โดยรัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่สำคัญในการอำนวยความสะดวกให้ชุมชนสามารถสร้างการมีสุขภาพดีของตนเองได้ เพื่อให้ชุมชนเป็นพื้นที่สำคัญในการจัดการสุขภาวะของแต่ละพื้นที่

๖. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการสร้างคามอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคีรัฐ ภาคเอกชน ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๖.๑ การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย โดยส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย พัฒนากิจกรรมชีวิตและการเรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากรแต่ละช่วงวัย โดยเริ่มจากการสร้างและพัฒนาบุตรที่มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพในกลุ่มประชากรวัยเจริญพันธุ์ทุกกลุ่มให้มีประชากรที่มีคุณภาพ รวมถึงการสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดยส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมบนฐานความรู้ทางวิชาการตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์ และถึงช่วงอายุต่างๆ โดยให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง โดยเน้นการส่งเสริมการเกื้อกูลกันของคนทุกวัย ในครอบครัวในการดูแลสมาชิกในครอบครัว การส่งเสริมนโยบายการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน การส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน สถานประกอบการจัดบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุ การสนับสนุนบทบาทของชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว รวมทั้งปรับปรุงกฎหมาย กำหนดบทบาท และจัดสรรทรัพยากรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเสริมพลังครอบครัวควบคู่กับการปฏิรูปสื่อให้มีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ในการให้ความรู้ต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งครอบครัว

๖.๒ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐานที่ดีในสังคม การสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม รวมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการและสร้างนวัตกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

๖.๓ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน โดยเน้นให้พ่อแม่มีวัฒนธรรมที่ปลูกฝังให้ลูกเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ชีวิต ดนตรี กีฬา ศิลปะ รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม เอื้อแก่ครอบครัวทุกลักษณะ รวมถึงจัดให้มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมสาธารณะให้เป็นศูนย์รวมแห่งการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ ตลอดจนการพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพและสามารถเข้าถึงได้ง่าย

๖.๔ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการเชื่อมโยงข้อมูลรายบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนาตนเอง สุขภาพและการพัฒนาอาชีพ ในตลอดช่วงชีวิต เพื่อเสริมและสร้างศักยภาพของการดำเนินงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามพันธกิจของแต่ละกระทรวงให้มีความเข้มแข็ง และตอบโจทย์ประเทศ เป็นฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง และศักยภาพบุคคลของประเทศ นำไปสู่การตัดสินใจระดับนโยบายและปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคนไทยอย่างมีทิศทางและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต รวมถึงข้อมูลที่สนับสนุนการผลิตกำลังแรงงานที่มีทักษะตรงต่อความต้องการของตลาดงานในอนาคต และใช้ประกอบการตัดสินใจในการศึกษาต่อ ธนาคารคลังสมองเพื่อรวบรวมผู้สูงอายุที่มีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะเพื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และทักษะให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

๗. การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ โดยมุ่งส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬาและการใช้กีฬาและนันทนาการในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดีพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพในระดับนานาชาติในการสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศชาติเพื่อรองรับอุตสาหกรรมกีฬา

๗.๑ การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต โดยส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป บุคคลกลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาส มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการเล่นกีฬาบางชนิดที่มีความจำเป็นต่อทักษะในการดำรงชีวิต รวมทั้งการมีอิสระในการประกอบกิจกรรมนันทนาการตามความถนัดหรือความสนใจเฉพาะบุคคล และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีชีวิต เพื่อพัฒนาจิตใจ สร้างความสัมพันธ์อันดี หล่อหลอมจิตวิญญาณและการเป็นพลเมืองดี

๗.๒ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ โดยเน้นการจัดกิจกรรมกีฬา สร้างโอกาสและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา

อย่างต่อเนื่อง การปลูกฝังให้มีคุณธรรมของความเป็นนักกีฬา มีระเบียบ วินัย รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัยและ รู้จักการขอโทษ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกทางกีฬาและนันทนาการที่มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย

๗.๓ การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ โดยมุ่งการสร้างและพัฒนา นักกีฬาของชาติ การเฟ้นหานักกีฬาที่มีความสามารถ สร้างพื้นที่และโอกาสในการแข่งขันแสดง ศักยภาพด้านกีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมการจัดกีฬาระดับนานาชาติ และสร้างแรงบันดาลใจในการต่อยอดความสำเร็จจากความเป็นเลิศสู่การประกอบอาชีพและมี เส้นทางอาชีพที่มั่นคง ควบคู่กับส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการกีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา การจัดการความรู้ และพัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมและ สนับสนุนกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ กีฬาเพื่อการอาชีพ และนันทนาการเชิงพาณิชย์

๗.๔ การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของ อุตสาหกรรมกีฬา โดยมุ่งสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการทั้งครูหรือผู้สอนกีฬา ผู้ตัดสินกีฬา นักวิทยาศาสตร์การกีฬา ผู้บริหารการกีฬา อาสาสมัครกีฬา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ อย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป บุคคล กลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาสได้อย่างถูกต้อง และสามารถต่อยอดศักยภาพในการพัฒนาเป็นบุคลากร ทางการกีฬาและนันทนาการที่มีมาตรฐานของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนและเสริมศักยภาพรองรับ การเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬาและนันทนาการและการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการลงทุนและ ฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรมกีฬาของภูมิภาคเอเชียควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา และนันทนาการ การสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตบุคลากร และการพัฒนานวัตกรรมที่สนับสนุน อุตสาหกรรมกีฬาและนันทนาการ ตลอดจนมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการกีฬา และนันทนาการ และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

บทนำ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำจะเป็นหนึ่งความท้าทายที่สำคัญในการพัฒนาและยกระดับ ประเทศให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน และบรรลุเป้าหมายของการเป็นประเทศที่มีรายได้สูงในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนา ประเทศให้ก้าวออกจากภาวะความยากจน แต่การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็น ธรรมนั้นว่ายังประสบปัญหาท้าทายในหลายมิติ โดยการกระจายทรัพยากรและความมั่งคั่งในสังคม ยังคงมีการกระจุกตัวอยู่มาก การกระจายโอกาสของการพัฒนายังไม่ทั่วถึง รวมทั้งโอกาสการถือครอง

ที่ดินและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร องค์กรความรู้ แหล่งทุน บริการทางสังคมและกระบวนการยุติธรรม ที่คุณภาพยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากร โดยเฉพาะในภาคการเกษตรและชนบท ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของภาวะหนี้สิน การอพยพแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการกระจุกตัวในเมืองใหญ่ไม่ก่เมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศในระยะยาว และอาจมีความรุนแรงมากขึ้นในสถานะของการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้

ดังนั้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมจึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการตอบโจทย์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้การเติบโตของประเทศเป็นการเติบโตที่ยั่งยืนโดยทุกคนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การกำหนดให้ภาคการเกษตรและครัวเรือนเป็นกลุ่มเป้าหมายของการปรับโครงสร้างและพฤติกรรม และการกระจายศูนย์กลางความเจริญเพื่อให้เกิดการสร้างงานในพื้นที่เพื่อพลิกฟื้นโครงสร้างทางสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และช่วยลดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ยังเน้นการดึงเอาพลังทางสังคมที่ประกอบด้วยภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในรูปแบบประชารัฐ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ยั่งยืนรวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเองและการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด

เป้าหมาย

๑. สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ
๒. กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ
๓. เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

ตัวชี้วัด

๑. ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร
๒. ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน
๓. ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

๔. คุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๑. การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

๑.๑ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก พัฒนาการเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากรและบริบทของพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น โดยเน้นระบบการจัดการตนเองของเกษตรกร และการมีกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงฐานทรัพยากร การวิจัย ความรู้ ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการผลิตและยกระดับเป็นผู้ประกอบการ ตลาดห่วงโซ่คุณค่า และเพิ่มช่องทางการตลาดและเชื่อมโยงการค้าด้วยเครือข่ายพันธมิตรและวิสาหกิจเพื่อสังคม กำหนดนโยบายและกติกาเพื่อเพิ่มโอกาสของเกษตรกร พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงส่งเสริมการผลิตแปรรูปสินค้าให้มีเอกลักษณ์และการจัดการในภาคบริการที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรของชุมชน เพื่อยกระดับเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคการเกษตร

๑.๒ ปฏิรูประบบภาษีและการคุ้มครองผู้บริโภค โดยกำหนดมาตรการเพื่อสร้างความเสมอภาคที่สำคัญ การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความสะดวกในการจัดเก็บภาษีและพัฒนา ระบบข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินของประชาชนและภาคธุรกิจ กำหนดเป้าหมายการจัดเก็บภาษี และค่าธรรมเนียมเพื่อนำไปใช้ในการจัดบริการที่ชัดเจน ตลอดจนการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเน้นการแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ปรับปรุงระบบและกลไกในการคุ้มครองผู้บริโภค สนับสนุนองค์กรของผู้บริโภคให้มีความเข้มแข็ง ป้องกันการละเมิดสิทธิผู้บริโภคและอำนวยความสะดวกผู้บริโภค สนับสนุนการบริโภคอย่างยั่งยืน และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๓ การกระจายการถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร โดยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเขตพื้นที่ป่าทับซ้อนพื้นที่ทำกินของประชาชน รับรองสิทธิชุมชนในการเข้าใช้ประโยชน์ที่ดิน กำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์อย่างเป็นธรรมและกระจายการถือครองที่ดินในขนาดที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการถือครองที่ดิน ปรับระบบเอกสารสิทธิ์การถือครองที่ดินประเภทต่างๆ ให้ผู้มีรายได้น้อยและผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ใช้เป็นหลักฐานประกอบการขอพิจารณาสินเชื่อกับสถาบันการเงินได้ รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับประชาชนเพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างเป็นธรรมและมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง

๑.๔ เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทย ให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน โดยส่งเสริมการปรับทัศนคติของนายจ้างให้มองลูกจ้างว่าสามารถเพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้กับธุรกิจได้ สถานประกอบการจัดโครงสร้างค่าจ้าง

ตามความสามารถและประสบการณ์ ส่งเสริมกลไกและระบบการออมและแหล่งเงินทุนเพื่อผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ รวมถึงการยกระดับกลไกการดูแลแรงงานไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ตลอดจนการพัฒนาด้านคุณภาพแรงงาน ทั้งในด้านทักษะฝีมือแรงงานและความสามารถด้านเทคโนโลยี ภาษา และการจัดการ เพื่อส่งเสริมให้แรงงานพัฒนาตนเองไปเป็นผู้ประกอบการได้

๑.๕ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัยทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในบริบทของสังคมสูงวัย รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและการมีส่วนร่วมเป็นพลังในสังคมสำหรับคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้พิการและผู้สูงวัย โดยการเชื่อมโยงระบบข้อมูลสวัสดิการรายบุคคลและการพัฒนาระบบการให้บริการสวัสดิการที่เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน ธุรกิจ หรือองค์กรประชาสังคม เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบสวัสดิการถ้วนหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและควบคุมค่าใช้จ่ายไม่ให้เป็นภาระทางการคลังมากเกินไป ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการออมและการลงทุนระยะยาวเพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของประชาชนทุกกลุ่มด้วยมาตรการทางภาษีและอื่นๆ ตลอดจนส่งเสริมให้แรงงานทั้งในระบบและนอกระบบเข้าสู่ระบบประกันสังคมอย่างทั่วถึง

๑.๖ ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง โดยการจัดให้มีมาตรการพิเศษเพื่อให้สามารถระบุตัวกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และให้ความคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการอย่างเฉพาะเจาะจง กลุ่มเป้าหมายผู้ที่มีรายได้น้อย ยากจน และผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติซ้ำซ้อน โดยมีเป้าหมายการตัดขาดวงจรความยากจนไม่ให้ส่งต่อจากรุ่นพ่อแม่ไปสู่รุ่นลูกหลาน และช่วยเหลือกลุ่มคนที่เดือดร้อนที่สุด

๑.๗ สร้างความเป็นธรรมในการเข้ารับบริการสาธารณสุข และการศึกษาโดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยในด้านบริการสาธารณสุข เน้นการกระจายทรัพยากรและเพิ่มบุคลากรทางการแพทย์ การพยาบาล ให้กระจายไปยังพื้นที่อำเภอ ตำบล เพื่อให้สามารถดูแลประชาชนได้อย่างทั่วถึง การพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุมผู้มีรายได้น้อยให้ได้รับบริการที่ไม่มีความเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพ รวมทั้งระบบคุ้มครองการรักษาพยาบาลต่อการเจ็บป่วยที่สร้างภาระทางการเงินโดยไม่คาดคิดหรือเกินขีดความสามารถของผู้มีรายได้น้อย สนับสนุนส่งเสริมให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพ รวมถึงการพัฒนาสถานพยาบาลให้มีคุณภาพและมีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรมาตรฐานสากลในทุกพื้นที่ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการสาธารณสุข ด้านการศึกษาเน้นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเสมอกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารและยากจนและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ การจัดให้มีมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การสนับสนุนกลไกความ

ร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับจังหวัด การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้และนวัตกรรมของคนทุกกลุ่ม รวมถึงระบบการติดตามสนับสนุนและประเมินผลเพื่อสร้างหลักประกันสิทธิการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพของประชาชน

๑.๘ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง เน้นการสร้างหลักประกันในการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน การพัฒนากลไกช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในการต่อสู้คดีที่มีคุณภาพมาตรฐานและเพียงพอ การให้หลักประกันสิทธิของผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน การกำหนดกรอบเวลาและขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเป็นธรรมและเสมอภาค และการมีมาตรการที่ละเอียดอ่อนสำหรับคดีความผิดเกี่ยวกับเพศและการจัดการคดีเกี่ยวกับกลุ่มที่มีความเปราะบาง ตลอดจนการพัฒนาวิธีพิจารณาความแพ่งและคดีปกครองเพื่อเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรม ปรับปรุงระบบโทษปรับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใส และระบบการช่วยเหลือผู้พ้นโทษในการกลับสู่สังคม

๒. การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

๒.๑ พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในภูมิภาค โดยคำนึงถึงสัดส่วนจำนวนประชากรของจังหวัดบริวาร เพื่อให้สามารถดูแลการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ กระจายโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี คมนาคมและการสื่อสาร จัดทำผังเมืองและผังภาคเพื่อการจัดโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค แหล่งงาน แหล่งน้ำ และการใช้ที่ดิน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ภายในกลุ่มจังหวัด รวมทั้งส่งเสริมให้จังหวัดหลักมีความสามารถในด้านการบริหารจัดการและจัดการตนเองได้อย่างเป็นอิสระมากขึ้น เพื่อให้สามารถสร้างความแตกต่างบนฐานศักยภาพของทรัพยากรและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้และส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดรองควบคู่ไปกับการพัฒนาจังหวัดหลัก

๒.๒ กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัดในมิติต่างๆ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง และบูรณาการแผนให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันในทุกระดับเป็นแผนเดียวกัน ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด จนถึงกลุ่มจังหวัด เน้นการกระจายแหล่งอุตสาหกรรมในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการสร้างงานในพื้นที่ และการพัฒนาภาคบริการที่คนในพื้นที่สามารถเป็นผู้ประกอบการ และสามารถกระจายรายได้ให้เกิดความเป็นธรรมให้ความสำคัญกับการสร้างคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจ จากศักยภาพของฐานทรัพยากรของแต่ละพื้นที่ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ พุทธทางวัฒนธรรมและทุนทางสังคม การสร้างการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่และผู้ประกอบการในการสืบค้น นำมาปรับใช้และยกระดับการใช้ทรัพยากรนั้นอย่างยั่งยืน

๒.๓ จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัยให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต โดยพัฒนาระบบผังเมืองของประเทศและผังเมืองระดับพื้นที่ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการเมือง และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เป็นเมืองอัจฉริยะ ปลอดภัย สะดวกสำหรับคนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและโอกาสของเมืองด้วยการมีส่วนร่วมและการลงทุนของภาคเอกชน ชุมชนและภาคประชาสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ตลอดจนลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากรที่อาศัยในเขตเมือง

๒.๔ ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวางระบบและกลไกการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัด เพื่อรับผิดชอบการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัดที่เชื่อมโยงกัน และสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับกลุ่มจังหวัดและระดับภาค ปรับโครงสร้างและปรับปรุงกฎหมายเพื่อจัดความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้เอื้อต่อประชาชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาพื้นที่และการกำกับติดตามเพื่อสร้างธรรมาภิบาลในการทำงานของภาครัฐ ตลอดจนการปรับปรุงกฎหมายเพื่อพัฒนาระบบการปกครองท้องถิ่น และการเปิดพื้นที่และโอกาสการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางของภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการในการกำหนดยุทธศาสตร์จังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๒.๕ สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยการพัฒนาฐานข้อมูลมิติต่างๆ ของพื้นที่ที่มีความถูกต้องแม่นยำ การเผยแพร่ข้อมูลสำคัญที่จะเอื้อให้ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจและการติดตามการดำเนินงานของรัฐ พัฒนากลไกเพื่อสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การขยายเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่างๆ และนำไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ ตลอดจนการเพิ่มบทบาทของสถาบันการศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อร่วมพัฒนาพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น

๒.๖ การพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่ โดยการวางแผนกำลังคนที่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มจังหวัด และการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของเมืองทั้งในปัจจุบันและอนาคต เน้นการส่งเสริมการยกระดับทักษะของผู้ประกอบการและกลุ่มวิสาหกิจในพื้นที่ทั้งในด้านภาษา การบริหารธุรกิจ การจัดการห่วงโซ่คุณค่าและตลาด การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการพัฒนาแบบที่มีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงความต้องการของกำลังแรงงานในพื้นที่กับระบบการผลิตกำลังคนในสายอาชีพ

๓. การเสริมสร้างพลังทางสังคม

๓.๑ สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม โดยสนับสนุน การรวมตัวและดึงพลังของภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะการเชื่อมพลังของคนสามวัย คือเยาวชน คนรุ่นใหม่ คนวัยทำงาน และผู้สูงอายุ ให้มาเป็นกำลังของการพัฒนาเพื่อส่วนรวม โดยการสร้างเวที กลางเป็นพื้นที่สาธารณะ เพื่อปรึกษาหารือปัญหาสาธารณะของพื้นที่ ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น อำเภอจนถึงระดับจังหวัด การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสร้างกลไกการทำงานร่วมกัน ของภาคส่วนต่างๆ การสนับสนุนกิจกรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดต่างๆ เพื่อฝึกทักษะให้เป็นผู้ นำรุ่นใหม่ในอนาคต ตลอดจนสนับสนุนระบบวิสาหกิจเพื่อสังคม การดำเนินงานของภาคประชา สังคม การสร้างเครือข่ายในพื้นที่ รวมถึงการสร้างชุมชนเสมือนบนเครือข่ายสื่อ ให้เป็นเครือข่าย เรียนรู้ร่วมกันทางสังคมที่ร่วมทำสิ่งที่สร้างสรรค์ และการยกย่องให้คุณค่ากับการทำประโยชน์ร่วมกัน เพื่อส่วนรวม

๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยเตรียมความพร้อมในทุกมิติ ทั้งมิติ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการออมและการลงทุนระยะยาวของคน ตั้งแต่ก่อนเกษียณอายุ พัฒนาระบบและกลไกเพื่อสนับสนุนการปรับตัวของประชากรให้สามารถ ปรับเปลี่ยนอาชีพให้เหมาะสมตามแต่ละช่วงอายุ เพื่อยืดเวลาและเพิ่มโอกาสในการทำงานในยาม สูงอายุ และสร้างหลักประกันทางรายได้ให้แก่ตนเองได้นานขึ้น สร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนหรือสถาน ประกอบการในการเตรียมความพร้อมของแรงงานก่อนวัยเกษียณ การจ้างงานผู้สูงอายุให้เหมาะสม กับวัยวุฒิ ประสบการณ์และสมรรถนะ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างสรรค์เทคโนโลยีและนวัตกรรม สำหรับการส่งเสริมและฟื้นฟูศักยภาพผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทำต่อเนื่องทั้งในเชิง เศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ รวมทั้งคงไว้ซึ่งบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม โดยส่งเสริม และสร้างแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนมีการจ้างงานผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับวัยวุฒิ ประสบการณ์และ สมรรถนะส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาและประสบการณ์ และร่วมสร้างสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน เพื่อเพิ่มคุณค่าของผู้สูงอายุ

๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชา สังคมและภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนการทำงานของภาคส่วนต่างๆ สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรภาค ประชาสังคมและองค์กรชุมชนในรูปแบบนิติบุคคลเพื่อดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์สาธารณะ ต่างๆ รวมทั้งการปรับปรุงระเบียบการใช้งบประมาณและจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐเพื่อเอื้อให้สามารถ สนับสนุนความริเริ่มที่สร้างสรรค์ของภาคส่วนต่างๆ

๓.๔ ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม โดยปรับเปลี่ยนทัศนคติและบทบาทเพศ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับของสังคมต่อ เรื่องเพศสภาพและความเสมอภาคทางเพศ ส่งเสริมให้ทุกเพศมีส่วนร่วมรับผิดชอบครอบครัวและ

ร่วมกันพัฒนาสังคม ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคม ในสถานประกอบการเพื่อให้ทั้งชายและหญิงสามารถดูแลครอบครัวได้อย่างสมดุลกับการทำงาน ส่งเสริมการสร้างประชากรรุ่นใหม่บนรากฐานของครอบครัวที่มีคุณภาพ เพิ่มโอกาสของสตรีในการทำงานเชิงเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเพิ่มศักยภาพความรู้ความสามารถและภาวะผู้นำของสตรี เพื่อให้สามารถมีบทบาทในทางการเมืองและการบริหารทั้งในระดับสากล ระดับชาติและในระดับท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและกว้างขวาง

๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ภายใต้บริบทของสังคมที่มีความหลากหลายมากขึ้นทั้งทางชาติพันธุ์ ศาสนา และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติส่งเสริมความตระหนักให้สิทธิมนุษยชน สร้างความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ในกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชน สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น สร้างความเข้าใจและจุดร่วมบนความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์และส่งเสริมบทบาทของสถาบันการศึกษาในการช่วยยกระดับคุณค่าที่หลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้ รวมถึงเชื่อมโยงการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านบนรากฐานมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันกับประเทศไทย

๓.๖ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล พัฒนาระบบโครงสร้างเครือข่ายด้านข้อมูลเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ที่ถูกต้องทันสมัยได้อย่างรวดเร็ว ส่งเสริมเสรีภาพของสื่อสาธารณะ ควบคุมไปกับมาตรการสร้างความรับผิดชอบของสื่อต่อสังคม รวมถึงส่งเสริมบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้เรื่องสิทธิ เพื่อคุ้มครองการใช้เทคโนโลยีและสื่อตามมาตรฐานความปลอดภัยและกฎหมาย ตลอดจนพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ทั้งในเชิงเนื้อหา และการสร้างความตระหนักและภูมิคุ้มกันของผู้เสพสื่อ

๔. การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการเอง

๔.๑ ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือน ให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ โดยใช้ข้อมูลความรู้ และการยกระดับการเรียนรู้ของครัวเรือน ทั้งในกลุ่มครัวเรือนภาคเกษตรและอาชีพอื่นๆ เพื่อปรับการคิดเชิงระบบ การวางแผนอนาคต การออมและการลงทุน การดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว เพิ่มทักษะทางการเงินและการวางแผนการจัดการที่ดิน ที่อยู่อาศัยและระบบการผลิตด้านอาชีพ เพิ่มความสามารถในการประกอบการธุรกิจ การบริหารจัดการ ตลอดจนพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชนและท้องถิ่น อันเป็นการสร้างการเรียนรู้จากภายในเพื่อสร้างคนที่มีระบบคิดที่มีเหตุผล และพึ่งตนเองได้ ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๒ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง โดยสนับสนุนการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้ชุมชนได้บริหารจัดการและมีส่วนร่วมในกิจการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยตรง การสนับสนุนการจัดทำแผนและเชื่อมโยงแผนชุมชนกับแผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภูมิภาค และเชื่อมโยงกับการกำหนดการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกัน ขับเคลื่อนกลไกความร่วมมือทุกภาคส่วนให้มีเป้าหมายทิศทาง มีความสมดุล มีอิสระและมีอำนาจในการตัดสินใจ โดยมีระบบการติดตามตรวจสอบที่ต่อเนื่องและโปร่งใส ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาตัวชี้วัดและระบบการประเมินความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าในการยกระดับความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

๔.๓ สร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน โดยสนับสนุนให้ประชาชนสามารถรวมกลุ่มและมีเวทีกลางเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและเพื่อปรึกษาหารือกิจการที่เป็นประเด็นสาธารณะ สามารถกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบนฐานการมีข้อมูลและการใช้เหตุผล และสร้างข้อตกลงร่วมกันที่สามารถผูกพันและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และลดความขัดแย้งได้ อันจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยที่ระดับฐานราก และสร้างความสมานฉันท์ ตลอดจนปรับบทบาทภาครัฐให้เป็นฝ่ายสนับสนุนให้ชุมชนจัดการตนเองได้มากขึ้น โดยรัฐเป็นที่ปรึกษาสนับสนุนองค์ความรู้และพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการให้กับชุมชน เพื่อเป็นพลังของการพัฒนา

๔.๔ สร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน โดยการสร้างการเรียนรู้ของชุมชน ให้สามารถก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมโอกาสการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ของชุมชน ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมเพื่อเร่งกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการก้าวเข้าสู่สังคมในยุคดิจิทัล การพัฒนาวิถึคิดในการประกอบการและการจัดการความเสี่ยงด้านต่างๆ ในบริบทของการแข่งขันอย่างยั่งยืน รวมถึงการเพิ่มความสามารถและทักษะในการใช้ความรู้และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาแยกยกระดับขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการตนเอง และสร้างหลักประกันให้คนทุกกลุ่มได้รับโอกาสและเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยไม่จำกัดวัยหรือเพศภาวะ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

บทนำ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอยู่อย่างจำกัด ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำรงชีพของมนุษย์ และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า และเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะ ๒๐ ปีได้อย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้อง

กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่มีปัญหาความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องทั้งในส่วนของพื้นที่ป่าไม้ที่ลดลง ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคามทรัพยากรน้ำที่ยังไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการได้อย่างเต็มศักยภาพและมีความเสี่ยงในการขาดแคลนในอนาคต ซึ่งปัญหาเชิงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะก่อให้เกิดจุดอ่อนของการรักษาและยกระดับฐานการผลิตและบริการของประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้น้อมนำศาสตร์ของพระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยยึดหลัก ๓ ประการคือ มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มาเป็นหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติควบคู่กับการนำเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง ๑๗ เป้าหมาย มาเป็นกรอบแนวคิดที่จะผลักดันดำเนินการเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาลและความเป็นหุ้นส่วน ความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด ในอาเซียนภายในปี พ.ศ.๒๕๘๐

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น ทำให้การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ถูกดำเนินการบนพื้นฐานความเชื่อในการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน ไม่ให้มากหรือน้อยจนเกินไป อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดหลักของแผน คือ เติบโต สมดุล ยั่งยืน ซึ่งเป็นหัวใจของยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้

เป้าหมาย

๑. อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล

๒. พื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ

๓. ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ

๔. ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

ตัวชี้วัด

๑. พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๒. สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู
๓. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๔. ปริมาณก๊าซเรือนกระจก มูลค่าเศรษฐกิจฐานชีวภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว มุ่งเน้นการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจให้เติบโตและมีความเป็นธรรมบนความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพ สิ่งแวดล้อมที่ดี ด้วยเศรษฐกิจฐานชีวภาพ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มความเป็นธรรมทางสังคม สามารถลดความเสี่ยงของผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและลดปัญหาความขาดแคลนของทรัพยากรลงได้ โดยมีเป้าหมายสู่สังคมที่มีระดับคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นแต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำลงผ่านแนวทางและมาตรการต่างๆ เช่น การบริโภคและการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มพื้นที่สีเขียวและป่าไม้ รักษาฐานทรัพยากรสัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร และเสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ

๑.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน โดยส่งเสริมและสร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพอุบัติใหม่ และส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพ

๑.๒ อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด โดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยลดอัตราการสูญเสียชีวิตพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์ เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ตลอดจนควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีผลกระทบต่อ ระบบนิเวศ โดยอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เฉพาะถิ่น สัตว์ป่าและพันธุ์พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ให้เป็นฐานทรัพยากรที่มั่นคง ควบคู่กับการลด ภัยคุกคามและการบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน รวมถึงการ สร้างระบบฐานข้อมูลในรูปแบบธนาคารพันธุกรรม โดยให้ความสำคัญกับพันธุกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่า ต่อระบบนิเวศและ/หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวม เชื้อพันธุ์และองค์ความรู้สำหรับใช้ประโยชน์ในอนาคตและคงความหลากหลายทางพันธุกรรม มีการ ส่งเสริมมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความ หลากหลายทางชีวภาพ สร้างกลไกการใช้ประโยชน์ในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และพัฒนาระบบ การแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงพัฒนาและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่งเสริม

พัฒนาและ การใช้แนวคิดผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดการเก็บค่าบริการเชิงนิเวศในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมทั้งการศึกษา สํารวจ และวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศที่มีความสำคัญ ทั้งในและนอกพื้นที่คุ้มครองโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง และพื้นที่วิกฤต เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลให้ได้มาตรฐาน สะดวกต่อการเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ และการส่งเสริมการเกษตรที่ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

๑.๓ อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ โดยฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและการป้องกันตลิ่งและฝายชะลอน้ำ มีการวางแผนกอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำบนพื้นฐานของการรักษาสมดุลนิเวศ ส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ระบบเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของชุมชนให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล สนับสนุนให้มีโครงข่ายการสัญจรทางน้ำที่สะดวก ปลอดภัย ประหยัดและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชน องค์กรเอกชน เอกชน มีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักต่อคุณค่าและความสำคัญของแม่น้ำ คู คลอง

๑.๔ รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยหยุดยั้งการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงต่อการถูกบุกรุกป่า ส่งเสริมการฟื้นฟูระบบนิเวศป่าธรรมชาติที่เสื่อมโทรม พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย พื้นที่ป่าต้นน้ำบนพื้นที่สูงชัน และพื้นที่แนวกันชน ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่ต้นน้ำที่เหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบโดยกำหนดสิทธิชุมชนที่เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าจะต้องคำนึงถึงความเปราะบางของระบบนิเวศ ชีตจำกัด และศักยภาพในการฟื้นตัว เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหน เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และมีการปลูกป่าเพิ่มขึ้นตามหลักการผู้ได้รับประโยชน์จากป่าเป็นผู้ดูแลป่า ส่งเสริมปลูกป่าเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมจากป่าปลูกแบบครบวงจร สร้างกลไกหรือระบบตัดฟันระยะยาวที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและกฎหมายสำหรับพื้นที่ที่อยู่นอกเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ของเอกชน โดยให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ควบคู่กับการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสามารถระบุแหล่งกำเนิดของไม้ และป้องกันการลักลอบนำไม้ออกจากป่า รวมถึงการสร้างและพัฒนาพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการเรียนรู้ทางธรรมชาติในเขตชุมชนเมืองและชนบทเพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์และรู้สึกใกล้ชิดธรรมชาติ เกิดความรู้สึกหวงแหน เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และได้รับความสุขจากทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมทั้งการแก้ไขปัญหาชุมชนที่ทำกินในเขตป่าโดยเน้นการใช้ประโยชน์ที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในรูปแบบคนอยู่กับป่าอย่างยั่งยืน การจัดทำแผนที่แนวเขตพื้นที่สีเขียว ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่สีเขียวรายจังหวัด การส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชนและป่าครอบครัวแบบมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายภาคประชาชนทุกระดับอายุให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๕ ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยส่งเสริมการบริโภคและการผลิตสีเขียวอย่างยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคและการผลิต วิธีคิดและวิถีชีวิตของบุคคลและองค์กรให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากที่สุด การสร้างการมีจิตสำนึกในการผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมกรรมการบริโภคอย่างพอเพียงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคมจูงใจผู้บริโภคและผู้ผลิต การสร้างระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมมลพิษในภาคการผลิต และการใช้มาตรการการตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีกลตขยจะเป็นศูนย์ จัดการขยแบบเบ็ดเสร็จยั่งยืน การลดการปล่อยมลพิษและผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงการจัดการการปล่อยมลพิษต่ำโดยกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การมีระบบจัดการของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษทุกประเภทที่เพียงพอและมีการจัดการมลพิษได้เป็นไปตามมาตรฐาน มีการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ประกอบการอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานเลือกด้วยการวิจัยพัฒนาวัตถุดิบและเทคโนโลยี การเพิ่มศักยภาพการผลิต การใช้ และตลาด ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและเข้าถึงองค์ความรู้ด้านพลังงาน พร้อมทั้งส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวทั้งระบบ ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานของรัฐมีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้ภาคเอกชนใช้สินค้าและบริการจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งมีการส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินการเพื่อรองรับการปลูกป่าและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่เอกชน การปรับปรุงกลไกรัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนและภาคเอกชน

๒. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตของประเทศจากกิจกรรมทางทะเลที่หลากหลายควบคู่ไปกับการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งหมด ภายใต้อำนาจและสิทธิประโยชน์ของประเทศที่พึงมีพึงได้ เพื่อความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยมุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องทะเลที่ถูกต้องและเพียงพอ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล ปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล โดยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่างๆ ตามแนวทางเศรษฐกิจภาคทะเลให้มีบทบาทเป็นที่ยอมรับในกลุ่มประเทศอินโดจีนและประชาคมอาเซียน เร่งลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรกระจายประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้ทั่วถึง เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน พร้อมทั้งส่งเสริมและสร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล ส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน

ให้คำนึงถึงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพัฒนาศักยภาพคนและการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการกับก๊าซเรือนกระจก พร้อมรับมือกับผลจากสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตลอดจนเศรษฐกิจภาคทะเล การปรับตัวต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลง และมีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของระบบนิเวศที่เป็นมาตรฐาน มีระบบเศรษฐศาสตร์และเครื่องมือทางการคลังที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อผู้ใช้ประโยชน์ หรือต่อผู้ทำความเสียหายต่อทรัพยากร และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีกลไกการบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเลและในทะเลที่มีประสิทธิภาพ มีฝั่งชายฝั่งและฝั่งทะเลชัดเจน กำหนดพื้นที่การพัฒนาในรูปแบบต่างๆ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์และทรัพยากรในพื้นที่

๒.๒ ปรับปรุง พื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ โดยรักษาแนวปะการังที่สำคัญต่อการท่องเที่ยว รักษาป่าชายเลนที่สำคัญต่อการดูดซับก๊าซเรือนกระจก รักษาแหล่งหญ้าทะเลที่สำคัญต่อประมงและสัตว์ทะเลหายาก มีพื้นที่คุ้มครองทางทะเลที่มีประสิทธิภาพในรูปแบบต่างๆ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการดูแลจัดการพื้นที่ พัฒนากลไกคุ้มครองสัตว์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ การท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ที่มีมาตรฐานระดับสากล พร้อมทั้งมีระบบควบคุมและตรวจสอบผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึงมูลค่าของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทางทะเล กระบวนการมีส่วนร่วมชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ รวมถึงมีระบบตรวจสอบ แจ้งเตือน ติดตาม และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพในปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบต่อระบบนิเวศสัตว์ทะเลหายาก ห่วงโซ่อาหาร และคุณภาพอาหารทะเล รวมถึงมีการกระจายความรู้ด้านทะเลในทุกระดับชั้นและครอบคลุมทุกรูปแบบ และมีกิจกรรมการสร้างความตระหนักทางทะเล มีระบบศูนย์ข้อมูลความรู้เชิงรุกที่เข้าถึงได้ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล มีการศึกษาวิจัยเรื่องทะเลอย่างต่อเนื่องและพัฒนาฐานข้อมูลเป็นคลังรวมความรู้ด้านผลประโยชน์ทางทะเลเพื่อให้คำปรึกษาช่วยการตัดสินใจของผู้บริหารและให้บริการความรู้แก่ประชาชน ที่จะนำความรู้ไปพัฒนาให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๒.๓ พื้นฟูชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกันและแก้ไขทั้งระบบ และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม โดยจัดการชายฝั่งประเทศไทยทั้งหมดแบบบูรณาการ ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกัน แก้ไขปัญหา และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งที่มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยใช้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่เหมาะสม รวมถึงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งในบริเวณที่ยังไม่เกิดปัญหา

๒.๔ พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการท่องเที่ยวทางทะเลมีการคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ การลดความเหลื่อมล้ำ

และดูแลผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ การดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยวทางทะเล การพัฒนาท่าเรือทั้งระบบให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลรูปแบบใหม่พัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางท่าเรือสำราญในภูมิภาค การจัดทำแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวในอนาคต ส่งเสริมให้ประเทศเป็นศูนย์กลางด้านพาณิชยกรรมของภูมิภาค พัฒนาการเดินเรือสินค้าตามแนวชายฝั่งให้เติบโตอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการประเมินทรัพยากรประมง เพื่อใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับศักยภาพการทำประมงที่คำนึงถึงความสมดุลของทรัพยากร ควบคุมและยกเลิกเครื่องมือประมงที่ทำลายล้าง และป้องกันไม่ให้เรือประมงผิดกฎหมาย ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศเข้ามาทำการประมงที่ผิดกฎหมาย เร่งพัฒนาการจัดการด้านการเพาะเลี้ยงในทะเล ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ทางทะเล การศึกษาวิจัยเพื่อนำความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ มาพัฒนาการประมงครบวงจร เพื่อให้ประเทศยังคงเป็นผู้นำด้านการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์ประมงมูลค่าสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๓. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

๓.๑ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยพัฒนารูปแบบและแนวทางการจัดการเมืองเพื่อมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ และพื้นที่สีเขียวในทุกรูปแบบ รวมทั้งสนับสนุนการจัดการด้านการเกษตรที่มีผลประโยชน์ร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเร่งฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่ป่าเพื่อเป็นแหล่งกักเก็บก๊าซเรือนกระจก

๓.๒ มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลการคาดการณ์สภาพภูมิอากาศและระบบเตือนภัยล่วงหน้าอย่างรวดเร็ว แม่นยำและมีประสิทธิภาพ และมีการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและลดผลกระทบทั้งในเชิงโครงสร้างและไม่เชิงโครงสร้างเพื่อเตรียมรับมือกับภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่เหมาะสมกับแต่ละภูมิสังคมของประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว รวมถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน ชุมชน และเมือง ในการรับมือและปรับตัวต่อผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๓.๓ มุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน โดยบูรณาการนโยบายและแผนพัฒนาประเทศในทุกสาขา

โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีการส่งเสริมสินค้าและบริการคาร์บอนต่ำเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างเป็นระบบ และพัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนการลงทุนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งพัฒนารูปแบบทางธุรกิจด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งมีการพัฒนากฎหมายเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๔ พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ โดยพัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุข เครือข่ายเตือนภัยและเฝ้าระวังโรคให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมประชากรกลุ่มเสี่ยงที่มีความอ่อนไหวต่อปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ การพัฒนาระบบสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมและเวชศาสตร์ป้องกันทั้งระบบ

๔. พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศมุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง มีข้อกำหนด รูปแบบ และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้พื้นที่ตามศักยภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนผังภูมินิเวศ การพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรม อุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศ พัฒนาพื้นที่ต้นแบบตามแผนผังภูมินิเวศในทุกจังหวัดอย่างยั่งยืน ลดการปลดปล่อยมลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ สงวนรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อุทยานธรณีวิทยา แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน

๔.๑ จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ โดยจัดทำและพัฒนาระบบการเชื่อมโยง จัดการ และวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการจัดทำแผนผังภูมินิเวศระดับประเทศ รวมถึงสนับสนุนการบริหารจัดการตามศักยภาพของภูมินิเวศ จัดทำแผนผังภูมินิเวศของพื้นที่ตามเกณฑ์และมาตรฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการสิ่งแวดล้อม การกำหนดเขตพื้นที่แนวกันชน พร้อมทั้งการจัดทำผังเมืองและชนบท ตามเกณฑ์มาตรฐานและองค์ประกอบของผังเมืองรวมด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน คมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การจัดทำแผนผังพื้นที่เขตเกษตรอินทรีย์ การจัดทำผังพื้นที่อุตสาหกรรมตามเกณฑ์มาตรฐาน ตลอดจนตัวชี้วัดเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ การจัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน

๔.๒ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเมืองน่าอยู่

อย่างยั่งยืน พัฒนาชนบทมั่นคง พัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมปลอดภัย พัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ วัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อุทยานธรณีวิทยา แหล่งโบราณคดี มรดกอาเซียนและมรดกโลก มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่น

๔.๓ จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล โดยปรับปรุงมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศ ตามมาตรฐานสากล และบังคับใช้มาตรฐานสิ่งแวดล้อมด้านดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพกับทุกภาคส่วนอย่างเคร่งครัด การพัฒนามาตรฐานและระบบจัดการมลพิษ กำเนิดใหม่ พร้อมทั้งจัดมลพิษและแก้ไขฟื้นฟูผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ อันเกิดจากโครงการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ มีการพัฒนาและใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อลดมลพิษ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ด้วยเป้าหมาย ๓R (Reduce, Reuse, Recycle) พร้อมทั้งมีกลไกกำกับดูแลการจัดการขยะและมลพิษอย่างเป็นระบบทั้งประเทศ

๔.๔ สงวนรักษา อนุรักษ์ ป่าไม้ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติและฐานวัฒนธรรม อย่างยั่งยืน โดยกำหนดให้ภาครัฐเป็นแกนกลางในการให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และบูรณาการทุกภาคส่วน ในการเพิ่ม และรักษาพื้นที่สีเขียว เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศ การฟื้นฟูระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมกับการปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้เรื่องการใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่ป่าอย่างสมดุล การพัฒนาและส่งเสริมกลไกคาร์บอนเครดิตและกลไกค่าตอบแทน การให้บริการของระบบนิเวศ และการสงวนรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟูแหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน โดยจัดให้มีมาตรการ ชดเชยและแรงจูงใจในการดำเนินการ

๔.๕ พัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัครด้วย กลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น โดยการสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมือง ชุมชน และเครือข่าย ที่ประกอบด้วยภาคีสำคัญตามบริบทของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เชื่อมโยง การพัฒนาร่วมกันในทุกระดับและพัฒนาศักยภาพ องค์กร เพื่อการพัฒนาเมือง ชุมชน และเครือข่าย ให้มีทักษะทัดเทียมกับประเทศอื่นในระดับสากล โดยพัฒนาสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชนหรือองค์กรธุรกิจ ประจำชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดกลไกทางเศรษฐศาสตร์ในการพัฒนาผลผลิตตามมาตรฐานสากล ธุรกิจชุมชนแบบครบวงจร และตลาดเพื่อเกษตรกรโดยเกษตรกร พร้อมกับส่งเสริมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และรายได้ให้กับชุมชน

๔.๖ เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับความสามารถ ในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ ตลอดจนควบคุมการแพร่ระบาดของโรคเหล่านี้โดยศึกษาวิจัย

สร้างองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในประชากรทุกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เพิ่มขีดความสามารถในการติดตาม วิเคราะห์และประเมินแนวโน้มสถานการณ์ปัญหาโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ และสร้างความพร้อมของภาคีเครือข่ายในการรับมือกับภาวะฉุกเฉินจากโรคระบาดต่างๆ

๕. พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นพัฒนาระบบจัดการน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผลในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วนดูแลภัยพิบัติจากน้ำทั้งระบบ พัฒนาความมั่นคงทางพลังงานอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เน้นส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกที่คำนึงถึงการพัฒนาอย่างเหมาะสม ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มศักยภาพและการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดพัฒนาความมั่นคงการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้เป็นฐานการผลิตอาหารที่มั่นคงและปลอดภัยและเป็นฐานการผลิตที่มีผลิตภาพสูง

๕.๑ พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ โดยจัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณ คุณภาพ และราคาที่สามารถเข้าถึงได้ มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่พักน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ แอ่งน้ำบาดาล การระบายน้ำชายฝั่ง ให้มีปริมาณและคุณภาพน้ำ และใช้ประโยชน์ได้ตามเกณฑ์ มีการจัดทำแผนป้องกัน พื้นที่รักษา ร่วมกับแผนรักษาเขตต้นน้ำ แผนป้องกันแผ่นดินถล่ม แผนอนุรักษ์ พื้นที่รักษาสภาพสิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำธรรมชาติ ตามพื้นที่ที่กำหนดและตามความสำคัญและมีการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบให้มีระดับความมั่นคงในระดับสากล โดยการจัดหาและใช้น้ำที่สมดุล ทันทสมัย ทนการผัน และสร้างความเป็นธรรม ใช้ระบบทั้งทางโครงสร้าง กฎระเบียบ การบริหารจัดการการจัดหาและใช้น้ำที่ได้สมดุล ระบบและกลไกการจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม การยกระดับ ผลิตภาพการใช้น้ำให้เทียบเท่าระดับสากล รวมทั้งการเตรียมความพร้อมทางบุคลากร สังคม สารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนาเครื่องมือการจัดการ การดำเนินการเพื่อสร้างสมดุล สร้างวินัยของประชาชนในการใช้น้ำและการอนุรักษ์อย่างรู้คุณค่า พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์สารสนเทศกับนานาชาติ และการดำเนินการร่วมใช้น้ำกับแม่น้ำระหว่างประเทศ โดยพิจารณาและดำเนินการโครงการบูรณาการและเชื่อมโยงกับประเด็นอื่นร่วมกับระดับสากล และมีการจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติให้สามารถลดความสูญเสีย ความเสี่ยง จากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งตามลักษณะของแต่ละพื้นที่ได้ และสามารถฟื้นตัวได้ในเวลาอันสั้น

๕.๒ เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล โดยจัดให้มีน้ำเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของเขตเมืองเพื่อการอยู่อาศัย การพาณิชย์และบริการ พร้อมระบบจัดการน้ำในเขตเมือง มีระบบแผนผังน้ำ

ระบบกระจายน้ำดี ระบบรวบรวมน้ำเสีย ระบบระบายน้ำ สำหรับภาคบริการในเขตเมือง รวมถึงชุมชนเมืองให้เพียงพอต่อความต้องการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยพัฒนาระบบน้ำในเมืองที่มีความเชื่อมโยง มีแหล่งน้ำสำรอง การใช้น้ำซ้ำในพื้นที่วิกฤติ พร้อมทั้งจัดให้มีน้ำใช้เพียงพอสำหรับการพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรม และท่องเที่ยว รวมทั้งมีระบบดูแลน้ำภายในพื้นที่สำหรับผู้ใช้ น้ำในนิคมเกษตร อุตสาหกรรมสมัยใหม่ พื้นที่ชลประทาน พื้นที่เกษตรน้ำฝน พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ แหล่งท่องเที่ยวเกษตรพลังงาน เกษตรเพิ่มมูลค่าและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยทบทวนระบบน้ำ ตามการปรับโครงสร้างเกษตร และอุตสาหกรรมที่เปลี่ยนไป เน้นปรับโครงสร้างการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำในแต่ละภาคส่วน พร้อมทั้งการเพิ่มผลผลิตของการใช้น้ำ โดยการใช้อย่างมีคุณค่า การนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพการส่งและการใช้น้ำทุกภาคส่วน และเพิ่มการเก็บกักในพื้นที่ มีระบบการขออนุญาตใช้น้ำตามเกณฑ์และความสำคัญ เพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตและบริการและรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

๕.๓ พัฒนาคความมั่นคงพลังงานของประเทศ และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก ทดแทนเชื้อเพลิงฟอสซิลในการผลิตไฟฟ้า รวมทั้งพัฒนาวิธีการบริหารจัดการระบบไฟฟ้าทั้งด้านอุปทานและด้านอุปสงค์ให้มีประสิทธิภาพและความยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถรองรับพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกที่เพิ่มขึ้นในระบบได้อย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคอุตสาหกรรม และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ และภาคครัวเรือน รวมทั้งสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการกักเก็บพลังงาน และระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ เพื่อให้สามารถผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกได้ในสัดส่วนที่สูงขึ้น และการผลิตไฟฟ้าที่มีการกระจายศูนย์มากขึ้น พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้กลไกการตลาดหรือมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านพลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๕.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานโดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน โดยสนับสนุนการอนุรักษ์และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนพลังงานของประเทศ ด้วยการส่งเสริมผ่านเครื่องมือและกลไกทางการเงินและมีใช้การเงิน รวมทั้งมาตรการทางกฎหมาย พร้อมทั้งส่งเสริมการออกแบบอาคารประหยัดพลังงาน สนับสนุนทางการเงินและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการก่อสร้างและออกแบบอาคาร มีการรณรงค์และให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในด้านการประหยัดพลังงาน ส่งเสริมให้ใช้อุปกรณ์และเครื่องจักรที่ประหยัดพลังงาน การใช้นวัตกรรมเกี่ยวกับยานยนต์และอุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้าต่างๆ รวมถึงการส่งเสริมระบบโลจิสติกส์และการขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๕.๕ พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหารของประเทศและชุมชนในมิติ ปริมาณ คุณภาพ ราคา และการเข้าถึงอาหาร โดยบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและเพิ่ม ผลผลิตทางการเกษตรแบบบูรณาการ โดยเน้นให้เกิดความมั่นคงทางอาหารภายในประเทศและเกษตร อาหารมูลค่าเพิ่มสูง พร้อมทั้งเพิ่มพื้นที่เกษตรผสมผสาน จัดเขตการเกษตร มีการใช้มาตรการการ ตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบ เพื่อลดการบุกรุกและทำลายพื้นที่ป่า รวมทั้งมีการ พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เพิ่มการจ้างงานในภาคเกษตรเพื่อรองรับเศรษฐกิจชีวภาพ รวมทั้งยกระดับ อาชีพเกษตรกรให้มีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นและมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรกรม

๖. ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ มุ่งส่งเสริมคุณลักษณะและ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมของคนไทย พัฒนาเครื่องมือและกลไกเพื่อการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ รองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต รวมทั้ง จัดตั้งและพัฒนาระบบการยุติธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพัฒนาระบบ ประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ไขปัญหาและลดความขัดแย้ง พัฒนา และดำเนินโครงการยกระดับ กระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

๖.๑ ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพ ชีวิตที่ดีของคนไทย โดยปรับปรุงกลไกรัฐและพัฒนาเครื่องมือต่างๆ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนและภาคเอกชนให้รองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ่านช่องทางต่างๆ อย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง

๖.๒ พัฒนาเครื่องมือ กลไก และระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต โดยพัฒนาและยกระดับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับ ยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกลไกในการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมในพื้นที่สำคัญ พร้อมทั้งประยุกต์ใช้นวัตกรรมเวทิดิจิทัล เพื่อรังสรรค์นโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และ สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมทั้งพัฒนาระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม โดยเพิ่มบทบาทของ ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ คุ้มครองและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม และกระบวนการมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์ในโครงการ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ ทั้งนี้ รวมถึงการกระจายอำนาจและการ สร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชุมชน องค์กรประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการ ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการพัฒนาและออกกฎหมาย การบังคับใช้ กฎหมายและองค์กรในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย

มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพตามหลักนิติธรรมและหลักประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม ที่จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำ และป้องกันแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ครอบคลุม ทั้งปัญหาเดิมและปัญหาอุบัติใหม่อันจะทำให้เกิดการจัดการอย่างยั่งยืน สามารถเยียวยาฟื้นฟูบุคคล ชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสียหายได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม พร้อมทั้งพัฒนาความร่วมมือในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนกับ ประเทศอาเซียนและภูมิภาคอื่นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาล้อมของภูมิภาค การฟื้นฟูและขยายพื้นที่สีเขียว และความหลากหลายทางชีวภาพในภูมิภาค รวมทั้งการเพิ่ม กระบวนการมีส่วนร่วมก่อนการตัดสินใจในโครงการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบข้ามพรมแดน การเพิ่ม ความร่วมมือในเรื่องการจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคได้อย่างทั่วถึงและทันการณ์ และการพัฒนาความ ร่วมมือระหว่างหน่วยงานยุติธรรมในภูมิภาค ในการสร้างระบบยุติธรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๖.๓ จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วม ด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ รวมทั้งประเด็นบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน โดยกำหนดและจัดโครงสร้าง เพื่อขับเคลื่อนประเด็นร่วมด้านการบริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ โดยใช้เครื่องมือทันสมัย และให้มีหน่วยงาน รับผิดชอบ ส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรม

๖.๔ พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการตัดสินใจกำหนดอนาคตประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมบนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล โดยพัฒนาโครงการสำคัญที่จะกำหนดอนาคตของประเทศให้ทันสมัย โดยปรับกระบวนการ การวางแผนแบบองค์รวม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวของประเทศโดยเร็ว

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

บทนำ

ภาครัฐทั่วโลกหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามแนวทาง นโยบาย และทิศทางการพัฒนาตามที่กำหนดตามกรอบการบริหารราชการแผ่นดิน และการที่ประเทศไทย จะบรรลุเป้าหมายอนาคตในระยะยาวที่กำหนดไว้นั้น ระบบบริหารจัดการภาครัฐจะต้องสามารถ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีบูรณาการ มีความต่อเนื่อง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาการบริหารจัดการภาครัฐขาดประสิทธิภาพ มีปัญหาเชิงการบริหารจัดการและ โครงสร้าง ปัญหาคอร์รัปชันและระบบอุปถัมภ์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้าน การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบและ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในทุกมิติ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่เน้นการตอบสนอง

ความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ผ่านการมีหน่วยงานภาครัฐที่มีโครงสร้าง และภารกิจที่เหมาะสม และวัฒนธรรม การทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ของส่วนรวม เปิดโอกาสให้ทุกๆ ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะ ตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ ตลอดจนดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคมได้อย่างเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐจึงมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลักภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาท ภารกิจ และแยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัยและพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล เข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยม ความซื่อสัตย์สุจริต ความมัยยัสต์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ การอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม รวมทั้งต้องมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐที่สามารถจูงใจและดึงดูดให้คนดีคนเก่งเข้ามาร่วมพลังการทำงานที่มีความมุ่งมั่นและมีแรงบันดาลใจในการที่จะร่วมกันพลิกโฉมประเทศไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์

เป้าหมาย

๑. ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส
๒. ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
๓. ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
๔. กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

ตัวชี้วัด

๑. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ
๒. ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ

๓. ระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบ

๔. ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ

ภาครัฐ

๑. ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการและให้บริการอย่าง สะดวกรวดเร็ว โปร่งใส หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีระบบ การบริหารจัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน

๑.๑ การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้า ของภูมิภาค ปรับรูปแบบและวิธีการดำเนินการของภาครัฐมีลักษณะที่เบ็ดเสร็จ ครอบคลุมและ หลากหลายรูปแบบตามความต้องการของผู้รับบริการ มีความร่วมมือกับภาคอื่นๆ พร้อมทั้งปรับปรุง กลไกการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีลักษณะบูรณาการ สามารถส่งเสริมภารกิจของภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะการปรับปรุงบทบาทและกลไกภาครัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการ ประกอบการ การกำหนดกฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจภาคเอกชนทุกขนาด สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว

๑.๒ ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่างๆ ผ่านการนำเทคโนโลยี ดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและ แหล่งข้อมูลต่างๆ นำไปสู่การวิเคราะห์การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการพัฒนา นโยบายและ การให้บริการภาครัฐ มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการสาธารณะตั้งแต่ต้น จนจบกระบวนการ เพื่อให้สามารถติดต่อราชการได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เสียค่าใช้จ่าย น้อย และตรวจสอบได้

๒. ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยง การพัฒนาในทุกกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ การบริหารจัดการภาครัฐมีความ สอดคล้องเชื่อมโยงและเป็นกลไกสำคัญในการนำยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติในทุกกระดับ มีการ จัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะยึดโยงกับยุทธศาสตร์ในทุกกระดับ มีเป้าหมายร่วมกันทั้งในเชิงประเด็น เชิงภารกิจ และเชิงพื้นที่ โดยอาศัยข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็น การพัฒนาการจัดทำนโยบายและการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

๒.๑ ให้อยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ใช้แผนแม่บทตาม ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและ

แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ โดยเชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในทุกระดับให้มีเอกภาพและสอดคล้องประสานกันตามห่วงโซ่การพัฒนาระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการประสานความร่วมมือที่หลากหลาย การพัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนา ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาคส่วนอื่นในสังคม โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายที่ชัดเจน

๒.๒ ระบบการเงินการคลังประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินการคลังของประเทศมีการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบภารกิจในการสนับสนุนและไม่เป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ระบบงบประมาณแผ่นดินต้องสอดคล้องกับลักษณะการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติทั้งในลักษณะแผนเชิงยุทธศาสตร์ แผนตามภารกิจ และแผนระดับพื้นที่ มีการรักษาวินัยการเงินการคลังภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลัง การพัฒนาระบบการคลังล่วงหน้าระยะปานกลางและระยะยาว การปรับปรุงวิธีการงบประมาณให้มีความคล่องตัวสะดวก เหมาะสมกับสถานการณ์และความเร่งด่วน การใช้จ่ายงบประมาณโปร่งใส เป็นไปตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด และมีแผนเพิ่มรายได้ของประเทศคู่กับแผนงบประมาณให้เกิดสมดุลระหว่างรายได้กับรายจ่าย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของรัฐและการปรับปรุงระบบภาษี

๒.๓ ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ในทุกระดับ มีการติดตามประเมินผลทั้งก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินงานเป็นการติดตามประเมินผลทั้งระบบ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินการ ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับประเด็นการพัฒนา ระดับหน่วยงานและระดับพื้นที่ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และจัดให้มีรายงานการติดตามประเมินผลในการบรรลุเป้าหมายต่อสาธารณะเป็นประจำ รวมทั้งการตรวจสอบโดยองค์กรอิสระต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

๓. ภาครัฐมีขนาดเล็กกลางเหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมทั้งมีการถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญและการกระจายอำนาจในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง

๓.๑ ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม ตรวจสอบความซ้ำซ้อนและปรับภารกิจและพันธกิจของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในเชิงบูรณาการ โดยยุบเลิกภารกิจที่ไม่จำเป็น ถ่ายโอนภารกิจให้ภาคส่วนอื่นรับไปดำเนินการ รวมถึงการจัดระบบองค์กร

ภาครัฐที่แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับและหน่วยงานผู้ให้บริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและมีการแข่งขันที่เป็นธรรม โดยภารกิจที่ภาครัฐยังจำเป็นจะต้องดำเนินการจะต้องกำหนดให้มีโครงสร้างหน่วยงานที่สอดคล้องกับบทบาทภารกิจที่รับผิดชอบ มีความคุ้มค่าและสามารถขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓.๒ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม กำหนดความสัมพันธ์และการพัฒนาบทบาทในฐานะของหุ้นส่วนการพัฒนาในการดำเนินภารกิจที่สำคัญ ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมถึงการสนับสนุนให้ชุมชนหรือเอกชนร่วมดำเนินการในบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะต่างๆ

๓.๓ ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูงตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล ในการที่จะจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ มีบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้มีรูปแบบการจัดบริการสาธารณะที่หลากหลาย มีระบบภาษีและรายได้ของท้องถิ่นอย่างเหมาะสม สามารถพัฒนารายได้และทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมในการตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ ประชาชน และความต้องการของคนทุกกลุ่ม ทุกวัยและทุกเพศสภาวะในท้องถิ่น

๔. ภาครัฐมีความทันสมัย ทันการเปลี่ยนแปลงและมีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เทียบได้กับมาตรฐานสากล สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้นและทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๔.๑ องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ ปรับโครงสร้างและระบบบริหารงานราชการใหม่ในรูปแบบที่มีความหลากหลาย มีการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวเข้าสู่การเป็นสำนักงานสมัยใหม่ นำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล มีความคล่องตัว ไม่ยึดติดกับการจัดโครงสร้างองค์กรแบบราชการ สามารถยุบ เลิก ปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร กฎ ระเบียบได้ตามสถานการณ์

๔.๒ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย โดยมีการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ยืดหยุ่นและคล่องตัวสูง นำนวัตกรรม เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล มาใช้ในการบริหารและการตัดสินใจ รวมทั้งนำองค์ความรู้ ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างคุณค่าและแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่างๆ

ได้อย่างทันเวลา พร้อมทั้งมีการจัดการความรู้และถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาภาครัฐให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๕. บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ ในการปฏิบัติหน้าที่และขับเคลื่อนภารกิจยุทธศาสตร์ชาติ โดยภาครัฐมีกำลังคนที่เหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ มีระบบบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้สามารถสนองความต้องการในการปฏิบัติงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถจูงใจให้คนดีคนเก่งทำงานในภาครัฐ มีระบบพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะใหม่ๆ สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงบริบทการพัฒนา มีการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม การปรับเปลี่ยนแนวคิดให้การปฏิบัติราชการเป็นมืออาชีพ มีจิตบริการ ทำงานในเชิงรุกและมองไปข้างหน้า สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

๕.๑ ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัวยืดหยุ่นระบบคุณธรรม เพิ่มความยืดหยุ่นคล่องตัวให้กับหน่วยงานภาครัฐในการบริหารทรัพยากรบุคคลในทุกชั้นตอนควบคู่ไปกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพและคุณภาพภายใต้หลักระบบคุณธรรม ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกลไกการวางแผน กำลังคน รูปแบบการจ้างงาน การสรรหา การคัดเลือก การแต่งตั้ง เพื่อเอื้อให้เกิดการหมุนเวียน ถ่ายเทแลกเปลี่ยน และโยกย้ายบุคลากรคุณภาพในหลากหลายระดับระหว่างภาคส่วนต่างๆ ของประเทศได้อย่างคล่องตัว รวมทั้งทบทวนและปรับเปลี่ยนระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรม มีมาตรฐาน เหมาะสมสอดคล้องกับภาระงาน

๕.๒ บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน มีคุณธรรมและมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ พัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐและวางมาตรการที่เหมาะสมกับเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพให้มีสมรรถนะใหม่ๆ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน และสร้างค่านิยมในการปฏิบัติงานเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำในทุกกระดับ ให้มีขีดสมรรถนะสูง มีความรับผิดชอบ และมีความเป็นมืออาชีพ เป็นทั้งผู้นำทางความรู้และความคิด ผลักดันภารกิจ นำการเปลี่ยนแปลง พัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน และต่อสังคม โดยมีการสร้างผู้นำทางยุทธศาสตร์ในหน่วยงานภาครัฐทุกระดับอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อรองรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว

๖. ภาครัฐมีความโปร่งใสปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกภาคส่วนร่วมต่อต้านการทุจริต ภาครัฐมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทุกระดับ โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมแยกแยะประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและละเลยต่อการทุจริตประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ พร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ภาคประชา

สังคม ชุมชน ประชาชน และภาคีต่างๆ มีส่วนร่วมในการสอดส่อง เฝ้าระวัง ให้ข้อมูล แจ้งเบาะแส การทุจริต และตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

๖.๑ ประชาชนและภาคีต่างๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริต และประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน จัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งส่งเสริมและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแสการทุจริต โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ พร้อมทั้งมีระบบการรับเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีประสิทธิภาพ

๖.๒ บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องยึดถือแนวทางปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลีกเลี่ยงการขัดกันระหว่างประโยชน์บุคคลและประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามที่กำหนดกฎ จะต้องเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบ

๖.๓ การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพมีความเด็ดขาด เป็นธรรม และตรวจสอบได้ จัดการกับผู้กระทำความผิดทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกระดับอย่างตรงไปตรงมา เป็นธรรม และตรวจสอบได้ พร้อมทั้งให้การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมปราศจากการแทรกแซงของนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล ตลอดจนวางมาตรการคุ้มครองพยานและผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ต้องกำหนดให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดกรณีทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและรวดเร็ว

๖.๔ การบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ จัดให้มีกลไกการประสานงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยการพัฒนากระบวนการและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการดำเนินงานแบบบูรณาการและมุ่งผลสัมฤทธิ์

๗. กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่างๆ และมีเท่าที่จำเป็น กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเท่าที่จำเป็น ทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งใช้กฎหมาย

เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนา การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำด้านต่างๆ เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

๗.๑ ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐเป็นผู้อำนวยความสะดวก กำหนดกติกาในการแข่งขันให้เกิดความเป็นธรรมแก่การดำเนินธุรกิจทั้งในธุรกิจทั่วไปและธุรกิจเฉพาะ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการผลิต การค้า การบริการและสามารถอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะการปรับปรุงแก้ไขและยกเลิกกฎหมายต่างๆ ให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม เอื้ออำนวยต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาประเทศ การให้บริการประชาชน การประกอบธุรกิจ การแข่งขันระหว่างประเทศ สอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ รวมทั้งการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในข้อกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพเท่าเทียม

๗.๒ มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น ออกแบบกฎหมายที่รอบคอบรัดกุมเพื่อแก้ปัญหาอย่างตรงจุดให้มีความสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม ด้วยการสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรผลประโยชน์และบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดจากกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินและการประกอบอาชีพ ให้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและกำหนดกรอบในการทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ในการตามกฎหมายต้องดำเนินการให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ต่อประชาชนและนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน รวมทั้งจัดให้มีการสร้างความรับรู้และความเข้าใจในข้อกฎหมาย และประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

๗.๓ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม มีการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย ป้องกันการกระทำผิดและจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว

๘. กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค มีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นมืออาชีพ มีความเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก มุ่งให้เกิดการสร้างมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าระดับสากล ตามหลักนิติธรรม โปร่งใส ลดความ

เหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรม สร้างความสมดุลระหว่างสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชนกับประโยชน์สาธารณะ การอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีประสิทธิภาพ และเป็นไปอย่างเสมอภาค หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีความร่วมมือที่ดี บูรณาการและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกัน

๘.๑ บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ปรับวัฒนธรรมองค์กรและทัศนคติเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมให้เคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีความโปร่งใส เป็นกลาง ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใดๆ การบริหารงานบุคคลในกระบวนการยุติธรรมต้องโปร่งใส เป็นอิสระ และมีการพัฒนาตัวบุคคลอย่างต่อเนื่อง

๘.๒ ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีบทบาทเชิงรุกร่วมกันในทุกขั้นตอนของการค้นหาความจริง การรวบรวมและการพิสูจน์พยานหลักฐานเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์และศาสตร์อื่นๆ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก อำนาจความยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ มีความโปร่งใส และประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว ยกกระดับความโปร่งใสในการใช้อำนาจกับประชาชนและการแต่งตั้งโยกย้าย รวมทั้งยกระดับมาตรการตรวจสอบการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ

๘.๓ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครอง มีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและอำนวยความสะดวก พัฒนาเป้าหมายและยุทธศาสตร์ระยะกลางและระยะยาวระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรูปแบบกระบวนการยุติธรรมที่มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานกันบนพื้นฐานแห่งการไว้วางใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างเครื่องมือการประเมินคุณภาพและผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมุ่งก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อสังคมร่วมกัน พร้อมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรมเพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตลอดกระบวนการพิจารณาคดีได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินควร

๘.๔ ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในรูปแบบต่างๆ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม การช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงความเป็นธรรม การพัฒนารูปแบบของการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมให้มีความหลากหลาย การสร้างความรู้ความเข้าใจ

ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชน การพัฒนากลไกคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมและความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ เอกชนและชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาระบบการสืบเสาะและการสอดส่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๘.๕ พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา เพื่อลดทอนความเป็นโทษทางอาญาที่ไม่จำเป็น สร้างความสมดุลระหว่างการบังคับโทษตามคำพิพากษากับการให้โอกาสผู้ต้องโทษกลับคืนสู่สังคม เปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการบังคับโทษและการพัฒนาระบบคุมประพฤติในชุมชน รวมทั้งการใช้กฎหมายอาญาโดยยึดมั่นหลักการตีความโดยเคร่งครัด ไม่ขยายขอบเขตฐานความผิดให้ครอบคลุมการกระทำที่แท้จริงแล้วไม่เข้าองค์ประกอบ (ราชกิจจานุเบกษา ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐), ๒๕๖๑)

สรุป

จากการศึกษายุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ทำให้ได้เห็นมุมมองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้งแนวคิดทางวิชาการที่สามารถนำมาวิเคราะห์และแยกข้อวิเคราะห์เป็นประเด็นต่างๆ ซึ่งเป็นการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ ของงานวิจัยนี้คือศึกษา ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ซึ่งได้บรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ความมั่นคงถือเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุดของทุกสังคมในทุกยุคทุกสมัย โดยกรอบแนวคิดความมั่นคงให้น้ำหนักความสำคัญกับมิติที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการทหารแตกต่างกันไปตามบริบทแวดล้อมของแต่ละช่วงเวลา ปัจจุบันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและพลิกผันได้ทำให้มิติที่ทั้งปวงถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างไม่อาจแบ่งแยกได้ ด้วยเหตุนี้กรอบแนวคิดความมั่นคงแบบเดิมจึงถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เป็นกรอบแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า ความมั่นคงแบบองค์รวม ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงมีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติ ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่นๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อปรับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อยและสันติสุข ในขณะที่เดียวกันก็จะต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ำมนุษย์ ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ปัญหาความไม่สงบในบางพื้นที่ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ เช่น ปัญหาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผัน ปัญหาการแข่งขันทางการค้าและการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติ นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินกาดังกล่าวสามารถบรรลุผลที่เป็นรูปธรรมทั้งปัจจุบันและในอนาคต จึงมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพหน่วยงานด้านความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีความพร้อมและเพียงพอในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงและภัยพิบัติทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ อย่างบูรณาการทั้งภายในประเทศ ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้า ให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดอย่างแท้จริงต่อไป

บทที่ ๔

การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎี และเอกสารทางวิชาการที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ ๒ และบทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งระดับนโยบายและระดับผู้ปฏิบัติมาทำการวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ผลการดำเนินการวิเคราะห์มีดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ดังที่เราทราบกันดีว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยเป็นประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้าผู้ชาย ผู้หญิง และเด็กเพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณี เป็นจำนวนมากและมีแรงงานอพยพจำนวนมากในไทยนั้นมีส่วนที่ถูกบังคับ ชูเชื้อ หรือล่อลวงมาเพื่อการแสวงประโยชน์บังคับใช้แรงงานหรือการค้าประเวณี เหตุการณ์การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานถูกแสวงประโยชน์ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ภาคการเกษตร และงานรับใช้ตามบ้าน หรือถูกบังคับให้ขอทานตามถนน อุตสาหกรรมการแสวงประโยชน์ทางเพศเชิงพาณิชย์ในประเทศไทยยังคงมีอยู่อย่างกว้างขวางซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดการบังคับค้าประเวณี ผู้หญิง ผู้ชาย เด็กชาย และเด็กหญิงจากไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม เมียนมา ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา รัสเซีย อุซเบกิสถาน และประเทศในทวีปแอฟริกาตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณี ในประเทศไทย มีรายงานว่ามีการเหยื่อถูกบังคับค้าประเวณีเพศชายจากทวีปแอฟริกาในประเทศไทย จำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งรวมถึงเหยื่อบางรายที่มีการรายงานว่าถูกแสวงประโยชน์จากองค์กรอาชญากรรมต่างชาติ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศทางผ่านของเหยื่อการค้ามนุษย์จากจีน เกาหลีเหนือ เวียดนาม บังคลาเทศ อินเดีย และเมียนมา ผู้ซึ่งตกเป็นเหยื่อการค้าประเวณีหรือการบังคับใช้แรงงานในประเทศอื่น เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ รัสเซีย เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา และประเทศในยุโรปตะวันตก

ชาวไทยตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการทำงานในธุรกิจค้าประเวณีในไทยและในประเทศอื่นๆ ในทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป แอฟริกา เอเชีย และตะวันออกกลาง ชนกลุ่มน้อย ชาวเขา และบุคคลไร้สัญชาติในไทยประสบกับการถูกกระทำมิชอบหลายอย่างที่บ่งชี้ว่าเป็นการค้ามนุษย์ เด็กจากไทย เมียนมา ลาว และกัมพูชาตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในธุรกิจทาง

เพศทั้งในสถานค้าประเวณี สถานอาบอบนวด บาร์ ร้านอาหารโอเคะ โรงแรม และบ้านพักส่วนบุคคล บิดามารดาบางรายหรือนายหน้าจัดหาแรงงานบังคับเด็กชาวไทย กัมพูชา และพม่าให้ขายดอกไม้ ขอทาน หรือทำงานรับใช้ตามบ้านในเขตตัวเมือง กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทย ยังคงเกณฑ์และใช้เด็กมาร่วมปฏิบัติการลอบวางเพลิงหรือทำหน้าที่สอดแนมเหยื่อค้ำมนุษย์ ชาวต่างชาติจำนวนมากอพยพมาอยู่ในประเทศไทยอย่างสมัครใจเพื่อมาหางานทำโดยดำเนินการผ่านช่องทางนอกระบบโดยไม่มีเอกสารระบุอัตลักษณ์บุคคลหรือเอกสารเดินทาง กรณีการค้ามนุษย์ การลักลอบนำบุคคลต่างด้าวเข้าประเทศ การลักพาตัว และการขู่กรรโชกผู้อพยพเกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้ อพยพเดินทางไประหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน นักค้ามนุษย์ซึ่งรวมทั้งนายหน้าจัดหา แรงงานทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนซึ่งมีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินำเหยื่อต่างชาติเข้า ประเทศไทยผ่านเส้นทางอพยพที่เป็นทางการและเส้นทางที่ใช้ลักลอบนำชาวต่างด้าวเข้าประเทศ และ ดำเนินการเป็นคนกลางระหว่างแรงงานที่หางานกับนายจ้าง นายหน้าจัดหาบางรายคิดค่าบริการ สูงหรือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ทุจริต โดยที่แรงงานไทยและแรงงานอพยพบางราย ต้องเป็นหนี้สินจำนวนมากเพื่อให้ได้งานทำและตกเป็นเหยื่อแรงงานขูดหนี้ มีรายงานว่านายหน้าจัดหา แรงงานและนายจ้างบางรายยังคงยึดเอกสารแสดงอัตลักษณ์บุคคลของแรงงานไว้ ชายและหญิงไทยที่ อพยพไปต่างประเทศพึ่งนายหน้าจัดหาแรงงานทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนเพื่ออำนวยความสะดวก ในการจัดหางานสัญญาจ้างทักษะต่ำหรืองานในภาคเกษตร และบางครั้งต้องตกอยู่ในสภาพถูก บังคับใช้แรงงานและแรงงานขูดหนี้ การค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมงยังคงเป็นประเด็นที่น่าวิตกที่มี นัยสำคัญ ทั้งชายและเด็กชายชาวไทย เมียนมา กัมพูชา เวียดนาม และอินโดนีเซียตกเป็นเหยื่อถูก บังคับใช้แรงงานบนเรือประมงของไทยและของต่างชาติ บางรายต้องทำงานบนเรือกลางทะเลนาน หลายปีและได้รับค่าจ้างเพียงเล็กน้อยมากหรือไม่สม่าเสมอ และต้องทำงานนานกว่า 18 ถึง 20 ชั่วโมง ต่อวันเป็นเวลาเจ็ดวันต่อสัปดาห์ หรือถูกข่มขู่ ถูกทุบตี ถูกวางยาให้ทำงานนานขึ้น หรือแม้แต่ถูกฆ่า ตายเมื่อล้มเจ็บ พยายามหนี หรือขัดคำสั่ง เหยื่อค้ำมนุษย์บางรายในภาคประมงประสบปัญหาในการ เดินทางกลับบ้านเกิดเนื่องจากสถานที่ทำงานอยู่ห่างไกล ไม่ได้รับค่าจ้าง และไม่มีเอกสารแสดง อัตลักษณ์บุคคลที่ถูกกฎหมาย หรือไม่มีวิธีเดินทางกลับบ้านของตนได้อย่างปลอดภัย

การทุจริตยังคงเป็นเหตุบ่อนทำลายความพยายามในการปราบปรามการค้ามนุษย์ ยังมี เจ้าหน้าที่รัฐบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องในอาชญากรรมการค้ามนุษย์โดยตรง ซึ่งรวมทั้งโดยการรับสินบน จากเจ้าของกิจการและสถานค้าประเวณีที่ซึ่งเหยื่อถูกแสวงประโยชน์ แรงงานอพยพโดยเฉพาะผู้ที่ไม่มี เอกสารเกรงกลัวที่จะรายงานเกี่ยวกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์หรือให้ความร่วมมือกับทางการ เนื่องจากขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงมีและไม่ค่อยได้รับความคุ้มครองทั้งในประเทศไทย และประเทศต้นกำเนิด ตลอดจนมีความหวาดกลัวโดยทั่วไปต่อเจ้าหน้าที่ทางการ ซึ่งอาจเกิดจาก ประเทศต้นกำเนิดหรือจากประสบการณ์ที่เคยประสบมาในประเทศไทย เจ้าหน้าที่รัฐบางรายได้รับ

ประโยชน์จากสินบนและจากการมีส่วนร่วมพัวพันโดยตรงในการชู้กรรโชกแรงงานอพยพและการขายแรงงานอพยพให้นายหน้า ผู้อพยพเหล่านี้บางรายถูกลักพาตัวและถูกจับไปเรียกค่าไถ่ ซึ่งทำให้พวกเขามีความเสี่ยงมากขึ้นที่จะถูกแสวงประโยชน์โดยการถูกบังคับให้บริการทางเพศ ถูกบังคับใช้แรงงานหรือตกเป็นแรงงานขูดหนี้ เจ้าหน้าที่รัฐบางรายปกป้องสถานค้าประเวณีและสถานบริการทางเพศจากการบุกตรวจค้นและการตรวจสอบ อีกทั้งยังสมรู้ร่วมคิดกับนักค้ำมนุษย์

ปัญหาและอุปสรรคของการบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมาก็คือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่มีความรู้ความเข้าใจทั้งรูปแบบการค้ามนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งยากต่อการดำเนินคดี ขาดความเข้าใจต่อข้อกำหนดใหม่ๆ วิธีการปฏิบัติและจิตวิทยาเฉพาะด้านในการปฏิบัติกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (ซึ่งบางคนยังไม่รู้ว่าตนเองเป็นผู้เสียหาย เช่น เด็กหญิงที่สมัครใจมาขายบริการทางเพศ) ทำให้พยานหลักฐานนั้นๆ มีน้ำหนักน้อย บางคดีจึงทำให้ศาลยกฟ้อง หรือบางคดีมีการพยายามทำให้เป็นความผิดฐานการค้ามนุษย์เพื่อหวังผลให้มีจำนวนคดีมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของรัฐบาลที่ต้องการเห็นสถิติคดีการค้ามนุษย์มีจำนวนมากจากการเอาจริงเอาจังของรัฐบาล รวมทั้งการที่มีการให้เงินรางวัลกับผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และค่าตอบแทนในการจับกุมและดำเนินคดีในความผิดฐานการค้ามนุษย์ให้กับเจ้าหน้าที่ชุดจับกุมและพนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนการสอบสวนนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดให้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์นั้นยังเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องมีอยู่ เนื่องจากประเทศไทยยังคงต้องติดตามเฝ้าระวังป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในหลายมิติ ด้วยเหตุที่ประเทศไทยอยู่ในจุดภูมิศาสตร์ที่มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์เป็นอย่างมาก ทั้งในลักษณะที่เราเป็นประเทศต้นทางที่มีผู้เสียหายที่เป็นคนไทยถูกชักจูงหลอกลวงออกไปบังคับค้ามนุษย์ในต่างประเทศเป็นประเทศปลายทางที่มีการนำคนต่างชาตินามาแสวงหาประโยชน์ในลักษณะของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย รวมทั้งเป็นประเทศทางผ่านให้กับขบวนการค้ามนุษย์นำผู้เสียหายจากประเทศต้นทางผ่านมายังประเทศไทยและส่งต่อไปยังประเทศปลายทาง ประกอบกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยมที่ผิดๆ และความเชื่อความไว้วางใจ ทำให้มีเหยื่อจำนวนมากยังคงถูกล่อลวง ชักจูง ได้โดยง่ายจากขบวนการค้ามนุษย์ ทั้งในระดับประเทศและองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายจะเห็นได้ชัดที่เกิดจากการตีความข้อกำหนดที่ไม่ตรงกันในกระบวนการคัดแยกเหยื่อที่มีการยึดติดกับคำว่าสมัครใจหรือถูกบังคับมากเกินไปโดยไม่ดูปัจจัยแวดล้อมหรือการกระทำของขบวนการค้ามนุษย์ที่อยู่เบื้องหลัง รวมทั้งการใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ ในการจัดการกับผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายทำให้เหยื่อบางรายต้องรับโทษและไม่สามารถสาวไปถึงขบวนการค้ามนุษย์ นอกจากนี้กระบวนการในการดำเนินคดีฟ้องร้องทางแพ่งและเจรจาเรียกค่าเสียหายชดเชยให้กับเหยื่อการค้ามนุษย์มีค่าใช้จ่ายที่สูงและใช้เวลานาน รวมถึงความกลัวที่จะถูกนักค้ามนุษย์แก้แค้น ความไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ เป็นอุปสรรคต่อเหยื่อการค้ามนุษย์ในการ

เข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายเป็นอย่างมาก ที่ผ่านมาการสร้างและการพัฒนากลไกมุ่งเน้นในระดับชาติและกลไกระดับภูมิภาคมากจนละเลยการพัฒนากลไกในระดับพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมมากกว่า

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ที่ปรับแก้มาถึงฉบับปัจจุบันเป็นเพียงการแก้ไขให้เนื้อความมีความชัดเจนมากขึ้น ให้เจ้าหน้าที่ทำงานเชิงรุกได้ ระดมทุกภาคส่วนร่วมกันแจ้งเหตุและเบาะแส ปรับเพิ่มอัตราโทษ ตั้งศาลแผนกคดีค้ำมนุษย์ ให้อัยการเปิดสำนักงานคดีค้ำมนุษย์ แต่สิ่งที่เปลี่ยนอย่างมีนัยสำคัญคือการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ที่ยังคับใช้ใน ปี ๒๕๕๙ แต่ผู้ใช้งานยังคงสับสนกับการใช้กฎหมายค้ำมนุษย์ทั้งสองฉบับ เช่น ในมาตรา ๖ วงเล็บ ๔ ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๐ ที่ระบุพฤติการณ์ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ หรือนำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่น มาเป็นสิ่งผูกมัด โดยมีขอบเป็นพฤติกรรมการค้ำมนุษย์ พอมีการยึดเอกสารลูกจ้างเลยถูกเหมาเป็นการค้ำมนุษย์หมด หรือในวิธีพิจารณาคดีที่พูดถึงส่วนร่วมของผู้เสียหาย หน้าที่ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในชั้นบังคับคดีก็ยังไม่มีความเข้าใจที่ตรงกันทำให้การปฏิบัติการในหลายพื้นที่มาจากความไม่เข้าใจ ขาดตัวเชื่อม ไม่มีการซักซ้อมนโยบายที่ออกมา ทำให้คนออกกฎหมายกับระดับปฏิบัติงานตีความกฎหมายไม่ตรงกัน อ่านกฎหมายออกแต่เข้าใจคนละทิศคนละทาง แม้มีการอบรมกันเป็นระยะ แต่ถ้าฐานคิดคนทำงานไม่เปลี่ยนก็เหมือนเดิม

แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย

ประเทศไทยควรสอบสวนและดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนสมรู้ร่วมคิดในการค้ำมนุษย์ พร้อมทั้งดำเนินการพิพากษาและลงโทษเจ้าหน้าที่ที่พบว่ามีความผิดจริงอย่างเข้มงวด ควรเพิ่มความพยายามในการระบุอัตลักษณ์เหยื่อค้ำมนุษย์ในกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยง ได้แก่ ผู้อพยพ ชาวประมง บุคคลไร้สัญชาติ เด็กและผู้ลี้ภัย ดำเนินคดีและพิพากษาลงโทษนักค้ำมนุษย์ด้วยการใช้แนวทางที่เน้นผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นศูนย์กลาง เพิ่มการฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุดแรกที่ไม่ได้อยู่ในหน่วยปราบปรามการค้ำมนุษย์และไม่สามารถระบุกรณีการบังคับใช้แรงงานซึ่งไม่มีการชู้ญบังคับโดยกำลัง รวมถึงสานต่อการดำเนินงานด้านการฝึกอบรมและเพิ่มทรัพยากรทรัพยากรสำหรับคณะทำงานพหุวิทยาการและผู้ตรวจสอบการใช้แรงงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการตรวจสอบเรือประมงอันจะทำให้สามารถตรวจหาสิ่งบ่งชี้ผู้ตกเป็นเหยื่อ ตลอดจนการสอบสวนอาชญากรรมได้ดีขึ้น เพิ่มแรงจูงใจให้เหยื่อค้ำมนุษย์ร่วมมือกับฝ่ายบังคับใช้กฎหมายในการสอบสวนและดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ ซึ่งรวมถึงการเสนอทางเลือกอื่นที่

ถูกกฎหมายให้แก่เหยื่อค้ำมนุษย์ชาวต่างด้าว นอกเหนือจากการถูกส่งกลับประเทศต้นทางซึ่งจะทำให้คนเหล่านี้ต้องเผชิญกับการถูกแก้อั้วหรือเผชิญกับชีวิตที่ยากลำบาก การให้โอกาสเหยื่อได้ทำงานและการให้บริการคุ้มครองพยานแก่เหยื่อ ตลอดจนถึงการให้คำปรึกษาใหม่ชัดเจนแก่เหยื่อโดยใช้งบจากกองทุนที่ได้จากการริบทรัพย์หรือเงินทุนอื่นๆ ไทยควรดำเนินแนวทางใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงขั้นตอนพิสูจน์อัตลักษณ์เหยื่อการค้ำมนุษย์และการสัมภาษณ์เหยื่อให้มีความคงเส้นคงวา อีกทั้งควรกำหนดระเบียบและตรวจสอบวิธีการจัดหาแรงงานสำหรับคนงานต่างด้าวและสิ่งบ่งชี้ถึงการค้ำมนุษย์ ไทยควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ประชาสังคมมีส่วนร่วมในการสอบสวนและรายงานคดีการค้ำมนุษย์ เพิ่มและปรับปรุงการดำเนินงานการสร้างความรู้ความตระหนักรู้การต่อต้านการค้ำมนุษย์ ซึ่งรวมถึงสร้างความตระหนักรู้ให้แก่นายจ้างและผู้ให้บริการธุรกิจทางเพศด้วย เช่น นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านประเพณี ไทยควรยกระดับสิทธิ สถานะทางกฎหมาย และนโยบายการเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวเพื่อลดความเสี่ยงการค้ำมนุษย์ให้น้อยที่สุด

มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาโลกในระดับพื้นที่ให้มากขึ้น โดยควรมีการดำเนินการเสริมสร้างองค์ความรู้และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ เช่น การเสริมสร้างองค์ความรู้แก่ชุมชน/สังคม การเสริมสร้างองค์ความรู้แก่กลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ำมนุษย์ การเสริมสร้างองค์ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง การสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังปัญหาการค้ำมนุษย์โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการขับเคลื่อนกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ภายในชุมชนของตนเอง สร้างเครือข่ายองค์กรภาคีต่างๆ โดยเน้นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นของประสบการณ์การทำงานเพื่อให้สามารถสร้างเวทีการเรียนรู้ร่วมกัน และการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่มีทันสมัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานอย่างเพียงพอ มาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์นั้น หากมองในส่วนของตัวบทกฎหมายจะเห็นว่าประเทศไทยมีการพัฒนาที่ล้ำหน้ากว่าในหลายๆ ประเทศ รองรับการดำเนินคดีได้เป็นอย่างดี แต่ปัญหาสำคัญคือการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง โดยสร้างเสริมให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการดำเนินคดีการค้ำมนุษย์ให้มากขึ้นและการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์อย่างต่อเนื่อง และจริงจัง รวมทั้งการสร้างความรู้ความตระหนักให้ผู้ประกอบการที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงให้เห็นว่า การล่อลวงบุคคลเข้ามาเป็นเหยื่อในขบวนการค้ำมนุษย์ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับนั้นไม่คุ้มค่ากับการที่ต้องถูกดำเนินคดีอาญาและมาตรการทางการเงิน การบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการออกกฎหมายที่มีการกำหนดบทลงโทษเพื่อเป็นเครื่องมือของพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมต่างๆ แต่ในทางกลับกันการปฏิบัติอาจจะไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด

สรุป

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์แล้วพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ รวมทั้งแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งเป็นการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ของงานวิจัยนี้คือศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) และ พ.ศ.๒๕๖๑ (ฉบับที่ ๓) ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ การทุจริตยังคงเป็นเหตุบ่อนทำลายความพยายามในการปราบปรามการค้ามนุษย์ ยังมีเจ้าหน้าที่รัฐบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์โดยตรง ซึ่งรวมทั้งโดยการรับสินบนจากเจ้าของกิจการและสถานค้าประเวณีที่ซึ่งเหยื่อถูกแสวงประโยชน์ แรงงานอพยพ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีเอกสารเกรงกลัวที่จะรายงานเกี่ยวกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์หรือให้ความร่วมมือกับทางการเนื่องจากขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงมีและไม่ค่อยได้รับความคุ้มครองทั้งในประเทศไทยและประเทศต้นกำเนิด ตลอดจนมีความหวาดกลัวโดยทั่วไปต่อเจ้าหน้าที่ทางการซึ่งอาจเกิดจากประเทศต้นกำเนิดหรือจากประสบการณ์ที่เคยประสบมาในประเทศไทย เจ้าหน้าที่รัฐบางรายได้รับประโยชน์จากสินบนและจากการมีส่วนพัวพันโดยตรงในการคุ้มครองแรงงานอพยพและการขายแรงงานอพยพให้นายหน้า ผู้อพยพเหล่านี้บางรายถูกลักพาตัวและถูกจับไปเรียกค่าไถ่ ซึ่งทำให้พวกเขามีความเสี่ยงมากขึ้นที่จะถูกแสวงประโยชน์โดยการถูกบังคับให้บริการทางเพศ ถูกบังคับใช้แรงงาน หรือตกเป็นแรงงานขูดหิน เจ้าหน้าที่รัฐบางรายปกป้องสถานค้าประเวณีและสถานบริการทางเพศจากการบุกตรวจค้นและการตรวจสอบอีกทั้งยังสมรู้ร่วมคิดกับนักค้ามนุษย์ ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายจะเห็นได้ว่าเกิดจากการตีความข้อกฎหมายที่ไม่ตรงกันในกระบวนการคัดแยกเหยื่อที่มีการยึดติดกับคำว่าสมัครใจหรือถูกบังคับมากเกินไปโดยไม่ดูปัจจัยแวดล้อมหรือการกระทำของขบวนการค้ามนุษย์ที่อยู่เบื้องหลัง รวมทั้งการใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๖๒ ในการจัดการกับผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายทำให้เหยื่อบางรายต้องรับโทษและไม่สามารถสาวไปถึงขบวนการค้ามนุษย์ นอกจากนี้กระบวนการในการดำเนินคดีฟ้องร้องทางแพ่งและเจรจาเรียกค่าเสียหายชดเชยให้กับเหยื่อการค้ามนุษย์มีค่าใช้จ่ายที่สูงและใช้เวลานาน รวมถึงความกลัวที่จะถูกนักค้ามนุษย์แค้นความไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ เป็นอุปสรรคต่อเหยื่อการค้ามนุษย์ในการเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายเป็นอย่างมาก ที่ผ่านมามาการสร้างและการพัฒนากลไกมุ่งเน้นในระดับชาติและกลไกระดับภูมิภาคมากจนละเลยการพัฒนาไกลในระดับพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมมากกว่า

การตอบวัตถุประสงค์ข้อ ๔ คือเพื่อหาแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยควรสอบสวนและดำเนินคดีกับ

เจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนสมรู้ร่วมคิดในการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งดำเนินการพิพาทและลงโทษเจ้าหน้าที่ที่พบว่ามีความผิดจริงอย่างเข้มงวด ควรเพิ่มความพยายามในการระบุอัตลักษณ์เหยื่อค้ามนุษย์ในกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยง ได้แก่ ผู้อพยพ ขาวประมง บุคคลไร้สัญชาติ เด็กและผู้ลี้ภัย ดำเนินคดีและพิพาทกลางโทษนักค้ามนุษย์ด้วยการใช้แนวทางที่เน้นผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นศูนย์กลาง เพิ่มการฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุดแรกที่ไม่ได้อยู่ในหน่วยปราบปรามการค้ามนุษย์และไม่สามารถระบุกรณีการบังคับใช้แรงงานซึ่งไม่มีการชู้เชื้อบังคับโดยกำลัง รวมถึงสานต่อการดำเนินงานด้านการฝึกอบรมและเพิ่มทรัพยากรทรัพยากรสำหรับคณะทำงานพหุวิทยาการและผู้ตรวจสอบการใช้แรงงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการตรวจสอบเรือประมง อันจะทำให้สามารถตรวจหาสิ่งบ่งชี้ผู้ตกเป็นเหยื่อ ตลอดจนการสอบสวนอาชญากรรมได้ดีขึ้น เพิ่มแรงจูงใจให้เหยื่อค้ามนุษย์ร่วมมือกับฝ่ายบังคับใช้กฎหมายในการสอบสวนและดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงการเสนอทางเลือกอื่นที่ถูกกฎหมายให้แก่เหยื่อค้ามนุษย์ชาวต่างด้าว นอกเหนือจากการถูกส่งกลับประเทศต้นทางซึ่งจะทำให้คนเหล่านี้ต้องเผชิญกับการถูกแก้แค้นหรือเผชิญกับชีวิตที่ยากลำบากการให้โอกาสเหยื่อได้ทำงาน และการให้บริการคุ้มครองพยานแก่เหยื่อ ตลอดจนถึงการให้ค่าสินไหมชดเชยแก่เหยื่อโดยใช้เงินจากกองทุนที่ได้จากการริบทรัพย์หรือเงินทุนอื่นๆ ไทยควรดำเนินแนวทางใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงขั้นตอนพิสูจน์อัตลักษณ์เหยื่อการค้ามนุษย์และการสัมภาษณ์เหยื่อให้มีความคงเส้นคงวา อีกทั้งควรกำหนดระเบียบและตรวจสอบวิธีการจัดหาแรงงานสำหรับคนงานต่างด้าวและสิ่งบ่งชี้ถึงการค้ามนุษย์ ไทยควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ประชาสังคมมีส่วนร่วมในการสอบสวนและรายงานคดีการค้ามนุษย์ เพิ่มและปรับปรุงการดำเนินงานการสร้างความตระหนักรู้การต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงสร้างความตระหนักรู้ให้แก่นายจ้างและผู้ให้บริการธุรกิจทางเพศด้วย เช่น นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านประเวณี ไทยควรยกระดับสิทธิสถานะทางกฎหมาย และนโยบายการเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวเพื่อลดความเสี่ยงการค้ามนุษย์ให้น้อยที่สุด

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (๑) ศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นมาและรูปแบบของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย (๒) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) และ พ.ศ.๒๕๖๐ (ฉบับที่ ๓) (๓) ศึกษายุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (๔) เพื่อหาแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยดำเนินการวิจัยในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษเอกสารวิชาการ งานวิจัย บทความ สรุปผลการประชุมสัมมนา สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และความชำนาญด้านปัญหาการค้ามนุษย์จากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อค้นพบการวิจัยและอภิปรายผล พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ดังนี้

สรุป

๑. ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ ความเป็นมาและรูปแบบของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

การค้ามนุษย์เป็นการกระทำที่มีวิวัฒนาการมาจากแนวความคิดของการค้าทาสจากในสมัยก่อน แม้ว่าในปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ทำการห้ามเกี่ยวกับการค้าทาส หรือการเอาคนลงเป็นทาส โดยถือว่าเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงก็ตาม แต่ในปัจจุบันกลับมีการค้ามนุษย์เข้ามาแทนการค้าทาสโดยมีการกระทำเป็นกระบวนกรและผู้กระทำความผิดได้กระทำที่เป็นลักษณะของรูปแบบอาชญากรรม ในลักษณะที่เป็นองค์กรซึ่งค่อนข้างซับซ้อน นอกจากนี้ยังมี ส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอีกด้วย และเป็นปัญหาที่ทั่วโลกเป็นห่วง เช่นเดียวกันกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งยังคงเป็นประเด็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงมากยิ่งขึ้น ยี่สิบวันกลับจะยิ่งลุกลามแพร่หลายเรื่อยมาในสังคมไทย โดยจะปรากฏรูปแบบการค้ามนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับทางแรงงาน หรือการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณี วิธีการของ ขบวนการค้ามนุษย์นั้นมีหลายรูปแบบ โดยอาจเป็นการหลอกลวงพาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายหรือ การรับจัดหางานให้ แต่เมื่อเข้าไปทำงานกลับเป็นงานที่ไม่เป็นไปตามที่ตกลงกันได้ การมอมยาเหยื่อ

และจับตัวไว้ในเรือประมง ซึ่งกว่าเหยื่อจะรู้สึกตัวก็อยู่ในทะเลซึ่งเดินทางเป็นเวลานาน ผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ทำให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะด้านร่างกายหรืออนามัยของเหยื่อจากการที่ถูกบังคับหรือการทำร้ายในด้านการสืบพันธุ์หรือผลกระทบทางด้านจิตใจ ส่วนผลกระทบทางด้านสังคม เช่น การค้ามนุษย์เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน การค้ามนุษย์ขัดขวางต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน และเป็นการส่งเสริมอาชญากรรมที่เป็นองค์กร อีกทั้งยังเป็นการทำลายทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ และนอกจากนั้นยังเป็นการบั่นทอนการสาธารณสุขของประเทศ อันเป็นส่วนที่เป็นการบั่นทอนทำลายอำนาจของรัฐด้วย จะเห็นได้ว่าปัญหาการค้ามนุษย์นั้นถือเป็นปัญหาที่สำคัญอันเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยได้ตกลงเป็นภาคีตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ด้วยแล้ว ประเทศไทยจึงมีพันธะต้องดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง แต่ปรากฏรายงานข้อมูลจากศูนย์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) มูลนิธิกระงกเงาว่าปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยนั้นมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจนน่าเป็นห่วง โดยจากการที่ประเทศไทยได้ถูกจัดอยู่ในอันดับของประเทศที่ถูกจับตามอง (Tier 2) ในด้านเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีต่ำกว่ามาตรฐานสองปีคือระหว่างปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ ซึ่งทำให้หน่วยงานในภาคส่วนต่างๆ ของไทยต้องเร่งดำเนินการตามมาตรการที่เข้มงวดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในการค้ามนุษย์

รายงานการค้ามนุษย์ ปี ๒๕๖๑ หรือ Trafficking In Persons Report 2018 ฉบับล่าสุดที่สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์การค้ามนุษย์ใน ๑๘๙ ประเทศทั่วโลก โดยในปีประเทศไทยถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่ม-tier ๒ กลุ่มประเทศที่มีความพยายามในการแก้ไขและตรวจสอบการลักลอบค้ามนุษย์อย่างจริงจัง หลังจากนั้นถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่ม-tier ๒ บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง (Tier 2 Watch List) เป็นเวลา ๒ ปีติดต่อกัน สถานการณ์การค้ามนุษย์ในไทยเคยย่ำแย่ที่สุดและถูกจัดอยู่ในกลุ่ม-tier ๓ เมื่อปี ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘ ที่ผ่านมาโดยการเปลี่ยนแปลงอันดับในครั้งนี้พบว่าประเทศไทยมีพัฒนาการในการแก้ไขและจัดการปัญหาดังกล่าวดีที่สุดในรอบ ๙ ปี นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ ประเทศส่วนใหญ่ที่ได้รับการสำรวจในรายงานการค้ามนุษย์ ปี ๒๕๖๑ จำนวนมากกว่าร้อยละ ๔๐ ถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่ม-tier ๒ โดยมี ๔ ประเทศที่เฝ้าระวังและติดตามเป็นพิเศษได้แก่ ลิเบีย เซนต์มาร์ติน โซมาเลีย และเยเมน ขณะที่แคนาดา ฝรั่งเศส อังกฤษ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา และประเทศแถบสแกนดิเนเวีย ล้วนถูกจัดอยู่ในกลุ่ม-tier ๑ กลุ่มที่รัฐบาลมีความพยายามแก้ไขและตรวจสอบอย่างจริงจัง จนอัตราการลักลอบค้ามนุษย์ภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยฟิลิปปินส์เป็นเพียงชาติเดียวในย่านอาเซียนที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มนี้ ประเทศสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติอย่างจีนและรัสเซีย รวมถึงเพื่อนบ้านของไทยอย่างลาวและเมียนมา ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม-tier ๓ ซึ่งสถานการณ์การค้ามนุษย์อยู่ในเกณฑ์น่าเป็นห่วง อีกทั้งรัฐบาลละเลยที่จะแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง โดยรายงานการค้ามนุษย์ ปี ๒๕๖๑ ระบุว่า

ประเทศไทยมีความพยายามในการที่จะจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับรายงานฉบับก่อนหน้า ในปีนี้ประเทศไทยจึงได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มที่ดีขึ้น ที่ผ่านมาประเทศไทยมีความพยายามในการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้น มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เข้ามาดูแลและจัดการประเด็นนี้โดยเฉพาะ มีขั้นตอนกระบวนการที่กระชับขึ้น รวมถึงรัฐบาลเข้าไปมีส่วนในการสอบสวนและติดตามผลอย่างจริงจัง แม้ว่าการรับสินบนหรือสมรู้ร่วมคิดกับเจ้าหน้าที่รัฐ จะยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งเสนอแนะให้ประเทศไทยดำเนินคดีและตัดสินโทษ โดยใช้แนวทางที่เน้นผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นศูนย์กลาง รวมถึงควรเพิ่มความพยายามในการระบุอัตลักษณ์ของเหยื่อการค้ามนุษย์ให้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็กลุ่มบุคคลไร้สัญชาติ ผู้อพยพ ผู้ลี้ภัย หรือแม้แต่ชาวประมงและแรงงานต่างด้าว ล้วนแต่เป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงที่จะเข้ามาพัวพันกับปัญหานี้แทบทั้งสิ้น

๒. ตอวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) และ พ.ศ.๒๕๖๐ (ฉบับที่ ๓)

การบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ รวมทั้งแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๒) และ พ.ศ.๒๕๖๐ (ฉบับที่ ๓) ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ การทุจริตยังคงเป็นเหตุบ่อนทำลายความพยายามในการปราบปรามการค้ามนุษย์ ยังมีเจ้าหน้าที่รัฐบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องในอาชญากรรมการค้ามนุษย์โดยตรง ซึ่งรวมทั้งโดยการรับสินบนจากเจ้าของกิจการและสถานค้าประเวณีที่ซึ่งเหยื่อถูกแสวงประโยชน์ แรงงานอพยพโดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีเอกสารเกรงกลัวที่จะรายงานเกี่ยวกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์หรือให้ความร่วมมือกับทางการเนื่องจากขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงมีและไม่ค่อยได้รับความคุ้มครองทั้งในประเทศไทยและประเทศต้นกำเนิด ตลอดจนมีความหวาดกลัวโดยทั่วไปต่อเจ้าหน้าที่ทางการ ซึ่งอาจเกิดจากประเทศต้นกำเนิดหรือจากประสบการณ์ที่เคยประสบมาในประเทศไทย เจ้าหน้าที่รัฐบางรายได้รับประโยชน์จากสินบนและจากการมีส่วนร่วมพัวพันโดยตรงในการขู่กรรโชกแรงงานอพยพและการขายแรงงานอพยพให้นายหน้า ผู้อพยพเหล่านี้บางรายถูกลักพาตัวและถูกจับไปเรียกค่าไถ่ ซึ่งทำให้พวกเขามีความเสี่ยงมากขึ้นที่จะถูกแสวงประโยชน์โดยการถูกบังคับให้บริการทางเพศ ถูกบังคับใช้แรงงาน หรือตกเป็นแรงงานขี้ดหนี้ เจ้าหน้าที่รัฐบางรายปกป้องสถานค้าประเวณีและสถานบริการทางเพศจากการบุกตรวจค้นและการตรวจสอบอีกทั้งยังสมรู้ร่วมคิดกับนักค้ามนุษย์ ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายจะเห็นได้ว่าเกิดจากการตีความข้อกฎหมายที่ไม่ตรงกันในกระบวนการคัดแยกเหยื่อที่มีการยึดติดกับคำว่าสมัครใจหรือถูกบังคับมากเกินไปโดยไม่ดูปัจจัยแวดล้อมหรือการกระทำของขบวนการค้ามนุษย์ที่อยู่เบื้องหลัง รวมทั้งการใช้

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ ในการจัดการกับผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายทำให้เหยื่อบางรายต้องรับโทษและไม่สามารถสาวไปถึงขบวนการค้ายมนุษย์ นอกจากนี้กระบวนการในการดำเนินคดีฟ้องร้องทางแพ่งและเจรจาเรียกร้องค่าเสียหายชดเชยให้กับเหยื่อการค้ามนุษย์มีค่าใช้จ่ายที่สูงและใช้เวลานาน รวมถึงความกลัวที่จะถูกนักค้ามนุษย์แค้นความไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ เป็นอุปสรรคต่อเหยื่อการค้ามนุษย์ในการเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายเป็นอย่างมาก ที่ผ่านมาการสร้างและการพัฒนา กลไกมุ่งเน้นในระดับชาติและกลไกระดับภูมิภาคมากจนละเลยการพัฒนาในระดับพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมมากกว่า

๓. ตอวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็น ยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

จากการศึกษายุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ทำให้ได้เห็นมุมมองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้งแนวคิดทางวิชาการที่สามารถนำมาวิเคราะห์ และแยกข้อวิเคราะห์เป็นประเด็นต่างๆ ซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ซึ่งได้บรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ความมั่นคงถือเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุดของทุกสังคมในทุกยุคทุกสมัย โดยกรอบแนวคิดความมั่นคงให้น้ำหนักความสำคัญกับมิติที่เกี่ยวข้องทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการทหารแตกต่างกันไปตามบริบทแวดล้อมของแต่ละช่วงเวลา ปัจจุบันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและพลิกผันได้ทำให้มิติที่ทั้งปวงถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างไม่อาจแบ่งแยกได้ ด้วยเหตุนี้กรอบแนวคิดความมั่นคงแบบเดิมจึงถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เป็นกรอบแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า ความมั่นคงแบบองค์รวม ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงมีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติ ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่นๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อปรับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อยและสันติสุข ในขณะที่เดียวกันก็จะต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้า

มนุษย์ ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ปัญหาความไม่สงบในบางพื้นที่ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ เช่น ปัญหาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผัน ปัญหาการแข่งขันทางการค้าและการย้ายถิ่นของทุนข้ามชาติ นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวสามารถบรรลุผลที่เป็นรูปธรรมทั้งปัจจุบันและในอนาคต จึงมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพหน่วยงานด้านความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีความพร้อมและเพียงพอในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงและภัยพิบัติทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ อย่างบูรณาการทั้งภายในประเทศ ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้า ให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดอย่างแท้จริงต่อไป

๔. ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๔ แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยควรสอบสวนและดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนสมรู้ร่วมคิดในการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งดำเนินการพิพาทและลงโทษเจ้าหน้าที่ที่พบว่ามีความผิดจริงอย่างเข้มงวด ควรเพิ่มความพยายามในการระบุอัตลักษณ์เหยื่อค้ามนุษย์ในกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยง ได้แก่ ผู้อพยพ ขาวประมง บุคคลไร้สัญชาติ เด็กและผู้ลี้ภัย ดำเนินคดีและพิพาทลงโทษนักค้ามนุษย์ด้วยการใช้แนวทางที่เน้นผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นศูนย์กลาง เพิ่มการฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมาย และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุดแรกที่ไม่ได้อยู่ในหน่วยปราบปรามการค้ามนุษย์และไม่สามารถระบุกรณีการบังคับใช้แรงงานซึ่งไม่มีการชู้เชื้อบังคับโดยกำลัง รวมถึงสานต่อการดำเนินงานด้านการฝึกอบรม และเพิ่มทรัพยากรทรัพยากรสำหรับคณะทำงานพหุวิทยาการและผู้ตรวจสอบการใช้แรงงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการตรวจสอบเรือประมงอันจะทำให้สามารถตรวจหาสิ่งบ่งชี้ผู้ตกเป็นเหยื่อ ตลอดจนการสอบสวนอาชญากรรมได้ดีขึ้นเพิ่มแรงจูงใจให้เหยื่อค้ามนุษย์ร่วมมือกับฝ่ายบังคับใช้กฎหมายในการสอบสวนและดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงการเสนอทางเลือกอื่นที่ถูกกฎหมายให้แก่เหยื่อค้ามนุษย์ชาวต่างด้าว นอกเหนือจากการถูกส่งกลับประเทศต้นทางซึ่งจะทำให้คนเหล่านี้ต้องเผชิญกับการถูกแก๊งค์หรือเผชิญกับชีวิตที่ยากลำบากการให้โอกาสเหยื่อได้ทำงาน และการให้บริการคุ้มครองพยานแก่เหยื่อ ตลอดจนถึงการให้ค่าสินไหมชดเชยแก่เหยื่อโดยใช้เงินจากกองทุนที่

ได้จากการริบทรัพย์หรือเงินทุนอื่นๆ ไทยควรดำเนินแนวทางใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงขั้นตอนพิสูจน์อัตลักษณ์เหยื่อการค้ามนุษย์และการสัมภาษณ์เหยื่อให้มีความคงเส้นคงวา อีกทั้งควรกำหนดระเบียบและตรวจสอบวิธีการจัดหาแรงงานสำหรับคนงานต่างด้าวและสิ่งบ่งชี้ถึงการค้ามนุษย์ ไทยควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ประชาสังคมมีส่วนร่วมในการสอบสวนและรายงานคดีการค้ามนุษย์ เพิ่มและปรับปรุงการดำเนินงานการสร้างความรู้ความตระหนักรู้การต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงสร้างความตระหนักรู้ให้แก่นายจ้างและผู้ให้บริการธุรกิจทางเพศด้วย เช่น นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านประเพณี ไทยควรยกระดับสิทธิ สถานะทางกฎหมาย และนโยบายการเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว เพื่อลดความเสี่ยงการค้ามนุษย์ให้น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

๑.๑ ข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ ไทยควรมีการศึกษาและประเมินความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์บูรณาการตามชายแดนที่พบว่ามีปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประจำศูนย์ในพื้นที่นั้นๆ โดยจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อประกอบการตัดสินใจและไทยควรมีการศึกษาวิเคราะห์ถึงผลกระทบของประเทศอื่นๆ ที่มีการจัดตั้งศูนย์ในลักษณะเดียวกัน รวมทั้งควรศึกษาการดำเนินนโยบายของประเทศอื่นโดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียนว่ามีการเตรียมการอย่างไรเพื่อนำมาเปรียบเทียบและเป็นแนวทางในการจัดตั้งศูนย์บูรณาการต่อไป

๑.๒ ข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ไทยควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับสถิติที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เพื่อสามารถเชื่อมโยงกันได้ในทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการเพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการค้ามนุษย์เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนกิจกรรมที่เกิดจากการริเริ่มของชุมชนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ด้วยการเผยแพร่ให้ความรู้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๑.๓ ข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ ไทยจะต้องพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีความพร้อมและเพียงพอในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงและภัยพิบัติทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ อย่างบูรณาการทั้งภายในประเทศ

และต่างประเทศ ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดอย่างแท้จริงต่อไป

๑.๔ ข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๔ รัฐบาลไทยควรมีแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ควรระมัดระวังประเด็นอ่อนไหวที่ต่างประเทศให้ความสำคัญ เช่น ประเด็นปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชน เป็นต้น รวมทั้งการศึกษาข้อจำกัดและข้อแตกต่างของการบังคับใช้กฎหมายของไทยและประเทศต่างๆ ว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง อีกทั้งประเทศไทยควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้นานาชาติได้รับรู้ว่า เรามีการดำเนินการอย่างไรบ้างในเรื่องการดำเนินคดีลงโทษต่อผู้กระทำความผิด และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับสินบนจากคดียุทธศาสตร์ค้ามนุษย์

ทั้งนี้ ประเทศไทยควรมีการสอบสวนและดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนสมรู้ร่วมคิดในการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งดำเนินการพิพาทและลงโทษเจ้าหน้าที่ที่พบว่ามีความผิดจริงอย่างเข้มงวด ควรเพิ่มความพยายามในการระบุอัตลักษณ์เหยื่อค้ามนุษย์ในกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยง ได้แก่ ผู้อพยพ ชาวประมง บุคคลไร้สัญชาติ เด็กและผู้ลี้ภัย ดำเนินคดีและพิพาทลงโทษนักค้ามนุษย์ด้วยการใช้แนวทางที่เน้นผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นศูนย์กลาง เพิ่มการฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุดแรกที่ไม่ได้อยู่ในหน่วยปราบปรามการค้ามนุษย์และไม่สามารถระบุกรณีการบังคับใช้แรงงานซึ่งไม่มีการชู้เช็กบังคับโดยกำลัง รวมถึงสานต่อการดำเนินงานด้านการฝึกอบรมและเพิ่มทรัพยากรทรัพยากรสำหรับคณะทำงานพหุวิทยาการและผู้ตรวจสอบการใช้แรงงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการตรวจสอบเรือประมงอันจะทำให้สามารถตรวจหาสิ่งบ่งชี้ผู้ตกเป็นเหยื่อ ตลอดจนการสอบสวนอาชญากรรมได้ดีขึ้น เพิ่มแรงจูงใจให้เหยื่อค้ามนุษย์ร่วมมือกับฝ่ายบังคับใช้กฎหมายในการสอบสวนและดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงการเสนอทางเลือกอื่นที่ถูกกฎหมายให้แก่เหยื่อค้ามนุษย์ชาวต่างด้าว นอกเหนือจากการถูกส่งกลับประเทศต้นทางซึ่งจะทำให้คนเหล่านี้ต้องเผชิญกับการถูกแก๊งค์หรือเผชิญกับชีวิตที่ยากลำบากการให้อาสาเหยื่อได้ทำงาน และการให้บริการคุ้มครองพยานแก่เหยื่อ ตลอดจนถึงการให้คำปรึกษาใหม่ชัดเจนแก่เหยื่อโดยใช้เงินจากกองทุนที่ได้จากการริบทรัพย์หรือเงินทุนอื่นๆ ไทยควรดำเนินแนวทางใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงขั้นตอนพิสูจน์อัตลักษณ์เหยื่อการค้ามนุษย์และการสัมภาษณ์เหยื่อให้มีความคงเส้นคงวา อีกทั้งควรกำหนดระเบียบและตรวจสอบวิธีการจัดหาแรงงานสำหรับคนงานต่างด้าวและสิ่งบ่งชี้ถึงการค้ามนุษย์ไทยควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ประชาสังคมมีส่วนร่วมในการสอบสวนและรายงานคดี

การคุ้มครองฯ เพิ่มและปรับปรุงการดำเนินงานการสร้างความตระหนักรู้การต่อต้านการคุ้มครองฯ ซึ่งรวมถึงสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ นายจ้างและผู้ใช้บริการธุรกิจทางเพศด้วย เช่น นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านประเพณี ไทยควรรยกระดับสิทธิ สถานะทางกฎหมาย และนโยบายการเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวเพื่อลดความเสี่ยงการคุ้มครองฯ ให้น้อยที่สุด

มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาไกลในระดับพื้นที่ให้มากขึ้น โดยควรมีการดำเนินการเสริมสร้างองค์ความรู้และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เช่น การเสริมสร้างองค์ความรู้แก่ชุมชน/สังคม การเสริมสร้างองค์ความรู้แก่กลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ การเสริมสร้างองค์ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง การสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการขับเคลื่อนกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ภายในชุมชนของตนเอง สร้างเครือข่ายองค์กรภาคีต่างๆ โดยเน้นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นของประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้สามารถสร้างเวทีการเรียนรู้ร่วมกัน และการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานอย่างเพียงพอ มาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์นั้น หากมองในส่วนของตัวบทกฎหมายจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีการพัฒนาที่ล้ำหน้ากว่าในหลายๆ ประเทศ รองรับการดำเนินคดีได้เป็นอย่างดี แต่ปัญหาสำคัญคือการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง โดยสร้างเสริมให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ให้มากขึ้นและการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองฯ อย่างต่อเนื่องและจริงจัง รวมทั้งการสร้างความตระหนักให้ผู้ประกอบการที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงให้เห็นว่า การล่อลวงบุคคลเข้ามาเป็นเหยื่อในขบวนการคุ้มครองฯ ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับนั้นไม่คุ้มค่ากับการที่ต้องถูกดำเนินคดีอาญาและมาตรการทางการฟอกเงิน การบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการออกกฎหมายที่มีการกำหนดบทลงโทษเพื่อเป็นเครื่องมือของพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมต่างๆ แต่ในทางกลับกันการปฏิบัติอาจจะไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แต่การดำเนินการวิจัยในระยะเวลาสั้นทำให้เกิดข้อจำกัดของงานวิจัย ซึ่งหากมีผู้สนใจต้องการทำวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ต่อไป สามารถดำเนินการเพิ่มเติมได้ดังนี้

๒.๑ รวบรวมองค์ประกอบต่างๆ ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ไปศึกษาเป็นตัวแปรหลักหรือตัวแปรสำคัญในการวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยต่อไป

๒.๒ เปลี่ยนแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทที่จะทำการวิจัย

๒.๓ ปรับรูปแบบการวิจัยให้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการสนับสนุน หรือการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสนับสนุน เพื่อให้ได้ข้อมูลแบบรอบด้านมากที่สุด

บรรณานุกรม

หนังสือ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. ศัพท์สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๕.

แรงงานระหว่างประเทศ. มาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิแรงงานข้ามชาติ.

กรุงเทพฯ : สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ, ๒๕๕๐.

อัฒณพ ชูบำรุง และคณะ. อาชญากรรมและอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

หนังสือแปล

อีเลน เพียร์สัน. การค้ามนุษย์ สิทธิมนุษยชน กับนิยามใหม่ของการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อ.

แปลโดย กุลวดี ทองไพบูลย์. องค์การสากลต่อต้านความเป็นทาส และมูลนิธิผู้หญิง, ๒๕๕๖.

วารสารและหนังสือพิมพ์

ศิปตี นพประเสริฐ. “การค้ามนุษย์ในไทย”. ความมั่นคงศึกษา. ๑๕๘, มิถุนายน ๒๕๕๘. หน้า ๑.

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. วารสารไทยคู่ฟ้า. ๒๒, ๒๕๕๘. หน้า ๑.

อำนาจ เนตยสุภา. “แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์”. บทบัณฑิตย. ๖๑ (๓), ๒๕๕๘.

หน้า ๒.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

จรรย์วรรณ พุธานุรักษ์ และคณะ. “การค้ามนุษย์ พินิจในแนวสตรีนิยม ในพื้นที่ของอินเทอร์เน็ต กระบวนการทางกฎหมายและหน่วยงานภาครัฐ”. ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

โชติรส โชคสวัสดิ์. “มาตรการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก : ผลกระทบจากการที่ประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าเป็นภาคี”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

บันดาล บัวแดง และคณะ. “การค้ามนุษย์ในโลกไร้พรมแดน”. คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖.

วัลภา ทับสุวรรณ. “การนำการค้ามนุษย์ด้านแรงงานมาเป็นเงื่อนไขในการค้าระหว่างประเทศ
ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีผลกระทบต่อกฎหมายไทย”. คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙.

ศิระ สว่างศิลป์. “แนวทางเสริมสร้างศักยภาพการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทย :
ศึกษาเปรียบเทียบ Trafficking Victims Protection Act 2000 ของสหรัฐอเมริกา
และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑”. สถาบัน
การต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๗.

สนั่น ยามาเจริญ. “การค้ามนุษย์เพื่อค้าประเวณี : ศึกษากรณีอำเภอหาดใหญ่”. คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๖๐.

แสงจันทร์ มาน้อย. “การดำเนินงานของประเทศไทยในการต่อต้านการค้ามนุษย์”. สำนักงาน
เลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๗.

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑ – ๑๒. “การสร้างและพัฒนากระบวนการทำงาน
เครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย”.
รายงานผลการศึกษาวิจัย สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์, ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์

รุ่งทิวา สุดแดน, พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี (ผู้อำนวยการระดับสูง).
สัมภาษณ์. ๑ มกราคม ๒๕๖๒.

อัครพล บุญโยปักษ์ภูมิ, พันตำรวจเอก ดร., ผู้อำนวยการกองกิจการต่างประเทศและคดี
อาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ. สัมภาษณ์. ๒ มกราคม ๒๕๖๒.

คมวิชช พัฒนารัฐ, พันตำรวจโท, ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรม
ระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ. สัมภาษณ์. ๓ มกราคม ๒๕๖๒.

กฎหมาย

“ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)”. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒,
๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑, หน้า ๑ – ๗๑.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. “เวทีสื่อสารสาธารณะ...เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์เพื่อเปิดช่องทางสื่อสาร รับเรื่องราวร้องทุกข์ และการทุจริตคอร์รัปชันจากภาคีเครือข่ายและสื่อมวลชน”. ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- ประเทศไทย. “ความเชี่ยวชาญมารวมศูนย์กัน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2018/08/78091>, ๒๕๖๑.
- สถานทูตสหรัฐอเมริกา. “รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๗”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://www.thai.bangkok.usembassy.gov>, ๒๕๕๗.
- สถานทูตสหรัฐอเมริกา. “รายงานการค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๑”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://th.usembassy.gov/th/our-relationship-th/official-reports-th/2018-trafficking-persons-report-thailand-th/>, ๒๕๕๗.
- สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี. “ยุทธศาสตร์ชาติ ทำไปเพื่ออะไร?”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://pmdu.soc.go.th/what-is-national-strategy/3184>, ๒๕๖๑.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลโท ชำนาญพจน์ พูลเกษ
วัน เดือน ปีเกิด	๑๒ มกราคม ๒๕๐๘
การศึกษา	วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑
ประวัติการทำงานโดยย่อ	ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม นายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม นายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำสำนักนโยบายและแผนกลาโหม หัวหน้าแผนกประสานความช่วยเหลือทางทหาร กรมข่าวทหาร ตุลาการศาลทหารสูงสุด
ตำแหน่งปัจจุบัน	ที่ปรึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
ในประเทศไทย

ผู้วิจัย พลโท ชำนาญพจน์ พูลเกษ หลักรัฐ วปอ. รุ่นที่ 61

ตำแหน่ง ที่ปรึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การค้ามนุษย์มีวิวัฒนาการมาจากแนวความคิดของการค้าทาสจากในสมัยอดีต แม้ว่าในปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ยกเลิกการค้าทาส หรือการเอาคนมาเป็นทาส โดยถือว่าเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง แต่ในปัจจุบันกลับมีการค้ามนุษย์เข้ามาแทนการค้าทาส โดยทำเป็นกระบวนการในรูปแบบของอาชญากรรมที่ซับซ้อน และยังมีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอีกด้วย การค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสนใจ เช่นเดียวกับประเทศไทยเรา การค้ามนุษย์ยังเป็นปัญหาที่น่าห่วง และนานวันจะยิ่งลุกลามแพร่หลายในสังคมไทยในหลายๆ รูปแบบ อาทิ การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงาน และการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณี เป็นต้น วิธีการของขบวนการค้ามนุษย์นั้นมีหลายรูปแบบ โดยอาจหลอกลวงเหยื่อ และนำเข้ามาโดยผิดกฎหมาย หรือหลอกว่าจะจัดหางานให้ แต่เมื่อไปทำงานกลับกลายเป็นงานที่ไม่ได้ตกลงกันไว้ บางครั้งก็มีการมอมยาเหยื่อและจับตัวไว้ในเรือประมง ซึ่งกว่าเหยื่อจะรู้สึกตัวก็อยู่ในทะเลซึ่งเดินทางเป็นเวลานาน ผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ทำให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะทางด้านร่างกายหรือสุขภาพจิตของเหยื่อจากการที่ถูกบังคับข่มเหงอย่างรุนแรง อีกทั้งยังมีผลกระทบทางด้านสังคมในเรื่องของการละเมิดสิทธิมนุษยชน การขัดขวางการพัฒนาสังคม และชุมชน และปัญหาอาชญากรรมที่เป็นองค์กร อีกทั้งยังเป็นการทำลายทรัพยากรมนุษย์ บั่นทอนการสาธารณสุขของประเทศและอำนาจของรัฐโดยรวมอีกด้วย

รายงานการค้ามนุษย์ ปี 2561 หรือ Trafficking In Persons Report 2018 ฉบับล่าสุดที่สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์การค้ามนุษย์ใน 189 ประเทศทั่วโลก โดยในปีประเทศไทยถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่ม tiers 2 กลุ่มประเทศที่มีความพยายามในการแก้ไขและตรวจสอบการลักลอบค้ามนุษย์อย่างจริงจัง หลังก่อนหน้านี้อันดับให้อยู่ในกลุ่ม tiers 2 บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง (Tier 2 Watch List) เป็นเวลา 2 ปีติดต่อกัน สถานการณ์การค้ามนุษย์ในไทยเคยแย่ที่สุดและถูกจัดอยู่ในกลุ่ม tiers 3 เมื่อปี 2557 และ 2558 ที่ผ่านมาโดยการ

เปลี่ยนแปลงอันดับในครั้งนี้นับว่าประเทศไทยมีพัฒนาการ ในการแก้ไขและจัดการปัญหาดังกล่าวดีที่สุดในรอบ 9 ปี นับตั้งแต่ปี 2552 โดยรายงานการค้ามนุษย์ปี 2561 ระบุว่าประเทศไทยมีความพยายามในการที่จะจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับรายงานฉบับก่อนหน้า ในปีนี้ประเทศไทยจึงได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มที่ดีขึ้น ที่ผ่านมามีประเทศไทยมีความพยายามในการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้น มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เข้ามาดูแลและจัดการประเด็นนี้โดยเฉพาะ มีขั้นตอนกระบวนการที่กระชับขึ้น รวมถึงรัฐบาลเข้าไปมีส่วนในการสอบสวนและติดตามผลอย่างจริงจัง แม้ว่าการรับสินบนหรือสมรู้ร่วมคิดกับเจ้าหน้าที่รัฐ จะยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งเสนอแนะให้ประเทศไทยดำเนินคดีและตัดสินโทษโดยใช้แนวทางที่เน้นผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นศูนย์กลาง รวมถึงควรเพิ่มความพยายามในการระบุอัตลักษณ์ของเหยื่อการค้ามนุษย์ให้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มบุคคลไร้สัญชาติ ผู้อพยพ ผู้ลี้ภัย หรือแม้แต่ชาวประมงและแรงงานต่างด้าว ล้วนแต่เป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงที่จะเข้ามาพัวพันกับปัญหานี้แทบทั้งสิ้น จากเหตุผลที่กล่าวไปแล้วข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในประเด็นการค้ามนุษย์กับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นมาและรูปแบบของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 พ.ศ.2558 (ฉบับที่ 2) และ พ.ศ. 2561 (ฉบับที่ 3)
3. ศึกษายุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 – 2580) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 4.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
4. เพื่อหาแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้เน้นการวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย กฎหมายต่างๆ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 – 2580) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 4.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลทฤษฎี วิเคราะห์สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย กฎหมายต่างๆ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 – 2580) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 4.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงโดยมุ่งเน้นการวิจัยจากเอกสารทางวิชาการ บทความทางวิชาการ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ (2) ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง แนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัย

1. ทราบถึงความเป็นมาและรูปแบบของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย กล่าวคือ

การค้ามนุษย์เป็นการกระทำที่มีวิวัฒนาการมาจากแนวความคิดของการค้าทาสจากในสมัยก่อน แม้ว่าในปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ทำการห้ามเกี่ยวกับการค้าทาส หรือการเอาคนลงเป็นทาส โดยถือว่าเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง และยังเชื่อมโยงกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นปัญหาที่ทั่วโลกเป็นห่วงและให้ความสนใจสำหรับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ยังคงเป็นประเด็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ด้วยนานวันจะยิ่งลุกลามแพร่หลายมากขึ้นมาในสังคมไทย จากรายงานการค้ามนุษย์ ปี 2561 หรือ Trafficking In Persons Report 2018 ฉบับล่าสุดที่สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์การค้ามนุษย์จาก 189 ประเทศทั่วโลก ประเทศไทยได้ถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่ม-tier 2 กลุ่มประเทศที่มีความพยายามในการแก้ไขและตรวจสอบการลักลอบค้ามนุษย์อย่างจริงจัง สำหรับประเทศที่เหลือจำนวนมากกว่าร้อยละ 40 ได้ถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่ม-tier 2 เช่นกัน โดยมี 4 ประเทศที่ต้องเฝ้าระวังและติดตามเป็นพิเศษ ได้แก่ ลิเบีย เซนต์มาร์ติน โชมาลี และเยเมน ในขณะที่แคนาดา ฝรั่งเศส อังกฤษ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา และประเทศแถบสแกนดิเนเวีย ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม-tier 1 กลุ่มประเทศที่รัฐบาลมีความพยายามแก้ไขและตรวจสอบอย่างจริงจัง จนอัตราการลักลอบค้ามนุษย์ภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยฟิลิปปินส์เป็นเพียงชาติเดียวในย่านอาเซียนที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม-tier 1 ประเทศสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติอย่างจีนและรัสเซีย รวมถึงเพื่อนบ้านของไทยอย่างลาวและเมียนมา ได้ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม-tier 3 ซึ่งสถานการณ์การค้ามนุษย์อยู่ในเกณฑ์น่าเป็นห่วง อีกทั้งรัฐบาลละเลยที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างจริงจัง โดยรายงานการค้ามนุษย์ ปี 2561 ระบุว่าประเทศไทยมีความพยายามในการที่จะจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับรายงานฉบับก่อน

หน้า ประเทศไทยจึงได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มเทียร์ 2 จากเดิมที่อยู่ในเทียร์ 2 บัญชีประเทศกลุ่มที่ต้องจับตามอง

2. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 พ.ศ.2558 (ฉบับที่ 2) และ พ.ศ. 2561 (ฉบับที่ 3) กล่าวคือ

กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ รวมทั้งแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 พ.ศ.2558 (ฉบับที่ 2) และ พ.ศ.2561 (ฉบับที่ 3) ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว การทุจริตยังคงเป็นสาเหตุหลักในการทำลายความพยายามการปราบปรามการค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่รัฐยังคงมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์โดยตรง โดยมีการรับสินบนจากเจ้าของกิจการที่เหยื่อถูกแสวงประโยชน์ แรงงานอพยพโดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีเอกสารเกรงกลัวที่จะรายงานเกี่ยวกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์ หรือให้ความร่วมมือกับทางการเนื่องจากขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงมีและยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครอง ทั้งในประเทศไทยและประเทศต้นทาง ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายจะเห็นได้ว่าเกิดจากการตีความข้อกฎหมายที่ไม่ตรงกันในกระบวนการคัดแยกเหยื่อที่มีการยึดติดกับคำว่าสมัครใจหรือถูกบังคับมากเกินไปโดยไม่ดูปัจจัยแวดล้อมหรือการกระทำของขบวนการค้ามนุษย์ที่อยู่เบื้องหลัง รวมทั้งการใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ในการจัดการกับผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายทำให้เหยื่อบางรายต้องรับโทษและไม่สามารถสาวไปถึงขบวนการค้ามนุษย์ นอกจากนี้กระบวนการในการดำเนินคดีฟ้องร้องทางแพ่งและเจรจาเรียกชดเชยค่าเสียหายชดเชยให้กับเหยื่อการค้ามนุษย์มีค่าใช้จ่ายที่สูงและใช้เวลานาน รวมถึงความกลัวที่จะถูกนักค้ามนุษย์แค้นความไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่เป็นอุปสรรคต่อเหยื่อการค้ามนุษย์ในการเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายเป็นอย่างมาก ที่ผ่านมามาตราครุฑได้มีการสร้างและการพัฒนาโลก โดยมุ่งเน้นในระดับชาติและระดับภูมิภาคมากขึ้น และได้ละเลยการพัฒนาโลกในระดับพื้นที่ ซึ่งมีความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมได้มากกว่า

ปัญหาและอุปสรรคของการบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมา คือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมักไม่มีความรู้ความเข้าใจทั้งรูปแบบการค้ามนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งยากต่อการดำเนินคดี และยังขาดความเข้าใจในข้อกฎหมายใหม่ๆ วิธีการปฏิบัติและจิตวิทยาเฉพาะด้านในการทำงานกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (ซึ่งหลายรายยังไม่รู้ว่าตนเองเป็นผู้เสียหาย เช่น เด็กหญิงที่สมัครใจมาขายบริการทางเพศ) ทำให้พยานหลักฐานมีน้ำหนักน้อย บางคดีทำให้ศาลยกฟ้อง รวมทั้งในบางคดี มีการพยายามทำให้เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ เพื่อหวังผลให้มีจำนวนคดีมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยงานและรัฐบาล ที่ต้องการเห็นสถิติคดีค้ามนุษย์มีจำนวนมาก จากการเอาจริงเอาจังของรัฐบาล รวมทั้งการที่มีการให้เงินรางวัลกับผู้แจ้งเบาะแสการค้ามนุษย์และค่าตอบแทนในการจับกุมและ

ดำเนินคดีในความผิดฐานค้ำมนุษย์ ให้กับเจ้าหน้าที่ชุดจับกุมและพนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนการสอบสวน ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในคดีการค้ำมนุษย์ ได้แก่ ตัวเหยื่อหรือผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำ ซึ่งหากผู้เสียหายยินยอมให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐก็จะเป็นการเริ่มต้นกระบวนการที่ดี แต่หากปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือหรือมีอคติต่อเจ้าหน้าที่รัฐ จะส่งผลทำให้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่เกิดความยากลำบากในการดำเนินงานมากขึ้น เนื่องจากในการแสวงหาพยานแวดล้อมที่จะมาสนับสนุนจะหาได้อย่างยากลำบาก โดยความผิดของการค้ำมนุษย์ต้องระบุที่ตัวเหยื่อหรือผู้เสียหายเป็นสำคัญว่าเข้าองค์ประกอบด้วยหรือไม่ นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทาง หรือปลายทาง คือ เริ่มจากพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการศาล เป็นขบวนการที่มีระบบมีแนวคิดแบบ Mindset (กระบวนการทางความคิด) ที่มีความรัดกุม มีการปฏิบัติที่ชัดเจนทำให้การดำเนินการรวดเร็ว ทั้งนี้ หากจะให้คดีเสร็จสิ้นโดยเร็ว ควรคำนึงถึงรายละเอียดหรือประเด็นที่เกี่ยวข้อง เราจึงต้องให้ความสำคัญกับการรวบรวมพยานหลักฐาน เพราะหลายคดีที่ปรากฏในชั้นศาลนั้น พนักงานสอบสวนกับการดำเนินการขั้นสุดท้ายในศาล อาจมีมุมมองที่แตกต่างกัน

3. ทราบถึงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 – 2580) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 4.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง กล่าวคือ

จากการศึกษายุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.พ.ศ.2561–2580) ทำให้ได้เห็นมุมมองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้งแนวคิดทางวิชาการที่สามารถนำมาวิเคราะห์และแยกข้อวิเคราะห์เป็นประเด็นต่างๆ ซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 4.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ซึ่งได้บรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ความมั่นคงถือเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุดของทุกสังคมในทุกยุคทุกสมัยโดยกรอบแนวคิดความมั่นคงให้น้ำหนักความสำคัญกับมิติที่เกี่ยวข้องทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการทหารแตกต่างกันไปตามบริบทแวดล้อมของแต่ละช่วงเวลา ด้วยเหตุนี้กรอบแนวคิดความมั่นคงแบบเดิมจึงถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เป็นกรอบแนวคิดใหม่ที่เรียกว่าความมั่นคงแบบองค์รวม ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงมีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติ ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อมุ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่นๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

รัฐบาลประกาศให้การป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ และมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และ ด้านการป้องกัน อย่างเข้มข้นและเกิดประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากมีการ

ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกรายที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และมีความพยายามในการปฏิรูปการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในทุกระบบ และเป็นสากล โดยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยื่นจดทะเบียนสัตยาบันพิธีสารส่วนเสริมอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๒๙ ว่าด้วยแรงงานบังคับ ปี ค.ศ. ๑๙๓๐ รวมทั้งมีการแก้ไขกฎหมายเพิ่มโทษผู้ที่ถูกดำเนินคดีค้ามนุษย์ สนับสนุนให้มีการจ่ายเงินอุดหนุนจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดตั้งสถานคุ้มครอง (Shelter) มีนโยบายรองรับแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยได้ทำงานอย่างถูกต้องและเป็นไปตามหลักสากล ดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ และตระหนักถึงภัยของการค้ามนุษย์แก่ประชาชน รวมไปถึงรณรงค์ลดอุปสงค์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศที่แฝงมากับการท่องเที่ยว ปราบปรามผู้กระทำความผิดและขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติอย่างเด็ดขาดและจริงจัง โดยเฉพาะการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

การดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ผ่านมาถือว่าประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง โดยกระทรวงต่างประเทศสหรัฐฯ ออกรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ หรือ ทิปรีพอร์ต (TIP Report) ประจำปี ๒๕๖๑ โดยในปีนั้นสหรัฐฯ ปรับสถานะการปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทยขึ้นไปอยู่ระดับเกียรติ ๒ จากระดับเกียรติ ๒ ต้องเฝ้าจับตามอง ทั้งนี้ การปราบปรามการค้ามนุษย์ของรัฐบาลไทยยังไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ แต่มีความพยายามอย่างมีนัยสำคัญที่จะทำให้ได้ตามมาตรฐาน ด้วยการดำเนินคดีและตัดสินความผิดนักค้ามนุษย์มากขึ้น และลดเวลาที่ต้องใช้การดำเนินคดีการค้ามนุษย์ลงด้วยการใช้กฎหมายพิเศษต่อต้านการค้ามนุษย์

นโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน หรือยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ถือว่าเป็นการวางแผนในระยะยาว อย่างน้อยเป็นการกำหนดเป้าหมายชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีแนวทางการปฏิบัติไปในทางเดียวกัน ซึ่งโดยหลักแล้วในเรื่องของยุทธศาสตร์ เป็นเรื่องของการคาดการณ์ในอนาคต หรือการเตรียมการในอนาคต เพราะฉะนั้นจะต้องมีการยืดหยุ่นกันบ้างเนื่องจากสถานการณ์ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ในแต่ละช่วงเวลา ยิ่ง Long Term Plan ๒๐ ปี ในช่วงท้ายๆ มันจะเปลี่ยนแปลงเยอะ ฉะนั้น แนวโน้มอาชญากรรมค้ามนุษย์ในอีก ๑๐ - ๒๐ ปีข้างหน้าอาจจะเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ได้ ซึ่งตอนนั้นต้องมีการปรับกฎหมายใหม่ จากตอนนี้ที่เราเชื่อว่าทันสมัยก็อาจจะไม่ทันสมัยแล้วก็ได้ หรือเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทมาก เรื่องของการค้ามนุษย์อาจจะใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวแปรซึ่งเราก็ต้องคอยติดตาม แต่ถ้าถามว่ายุทธศาสตร์ดีไหม ตอบว่าดี แต่ต้องมีความยืดหยุ่นมากกว่านี้ ประเทศไทยยังคงต้องติดตามเฝ้าระวังป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในหลายมิติ ด้วยเหตุที่ประเทศไทยอยู่ในจุดภูมิศาสตร์ที่มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์เป็นอย่างมาก ทั้งในลักษณะที่เราเป็นประเทศต้นทาง ที่มีผู้เสียหายที่เป็นคนไทยถูกชักจูงหลอกลวงออกไปบังคับค้ามนุษย์ในต่างประเทศ เป็นประเทศปลายทาง ที่มีการนำคนต่างชาติมาแสวงหาประโยชน์ในลักษณะของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย รวมทั้งเป็น ประเทศทางผ่านให้กับขบวนการค้ามนุษย์นำผู้เสียหายจากประเทศต้นทางผ่านมายังประเทศไทยและส่งต่อไปยังประเทศปลายทาง ประกอบกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยมที่ผิดๆ และความเชื่อความไว้วางใจ ทำให้คนทั้งในประเทศและคนทั่วโลกยังคงถูกหลอกลวงชักจูงได้โดยง่ายจากขบวนการอาชญากรรมทั้งในประเทศและองค์กร

อาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ชาติในระยะยาว เพื่อให้การติดตามสถานการณ์ การวางแผนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่องและจริงจัง

4. ทราบถึงแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย กล่าวคือ

แนวทางและมาตรการที่ผ่านมาทำให้คดีค้ามนุษย์ลดลง แต่ไม่ได้หมายความว่าหมดไปจากสังคมไทย ยังคงมีการหลบเลี่ยงกฎหมาย และการตรวจสอบจากภาครัฐ ดังนั้น จึงต้องทำความเข้าใจกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับนโยบาย และระดับพื้นที่ว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่ใช่เป็นกฎหมายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่เน้นการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานต้องมีความชัดเจนในการทำหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการค้นหาผู้กระทำความผิด ซึ่งปัจจุบันปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นการค้ามนุษย์ที่แอบแฝงการค้าประเวณีมากยิ่งขึ้น และค้นหาผู้กระทำความผิดได้ยากขึ้น การกระทำความผิดไม่ชัดเจนที่จะเข้าข่ายเป็นการค้ามนุษย์ มีการตั้งเฟสบุ๊ค กลุ่มไลน์ สำหรับการค้าประเวณีมากยิ่งขึ้น ส่วนการค้ามนุษย์ที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การค้ามนุษย์ด้านแรงงานลดลง เนื่องจากมีการปราบปรามอย่างจริงจังและมีการดำเนินคดีที่เป็นสากล

มาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์นั้น ถ้ามองในส่วนของ ตัวบทกฎหมายจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีการพัฒนาล้ำหน้ากว่าในหลายๆประเทศ รองรับการดำเนินคดีได้เป็นอย่างดี แต่ปัญหาสำคัญคือการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง โดยสร้างเสริมให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ให้มากขึ้น และการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ระดับของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่องและจริงจัง รวมทั้งการสร้างความตระหนักให้ผู้ประกอบการกลุ่มเสี่ยงให้เห็นว่า หากเขาเสี่ยงในการนำคนมาเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์แล้ว ผลประโยชน์ที่เขาได้จะไม่คุ้มค่างับการที่เขาต้องถูกดำเนินคดีทางอาญาและมาตรการทางการฟอกเงินนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ไทยควรมีการศึกษาและประเมินความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์บูรณาการตามชายแดนที่พบว่ามีปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประจำศูนย์ในพื้นที่นั้นๆ โดยจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อประกอบการตัดสินใจและไทยควรมีการศึกษาวิเคราะห์ถึงผลกระทบของประเทศอื่นๆ ที่มีการจัดตั้งศูนย์ในลักษณะเดียวกัน รวมทั้งควรมีการศึกษาการดำเนินนโยบายของประเทศอื่นโดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียนว่ามีการเตรียมการอย่างไรเพื่อนำมาเปรียบเทียบและเป็นแนวทางในการจัดตั้งศูนย์บูรณาการต่อไป

2. ข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ไทยควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับสถิติที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เพื่อสามารถเชื่อมโยงกันได้ในทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและ

ต่างประเทศ รวมทั้งการเพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการค้ามนุษย์เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนกิจกรรมที่เกิดจากการริเริ่มของชุมชนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งการสร้างความตระหนักรู้ด้วยการเผยแพร่ให้ความรู้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

3. ข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ไทยจะต้องพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพหน่วยงานด้านความมั่นคง หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีความพร้อมและเพียงพอในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงและภัยพิบัติทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับอย่างบูรณาการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อนานาชาติตามนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็นด้านความมั่นคงด้านการค้ามนุษย์ ประเทศไทยควรที่จะดำเนินการตามข้อเสนอการดำเนินงานจากรายงานทวิปรีพอร์ต (TIP Report) ประจำปี โดยต้องกำหนดมาตรการที่จะให้กระทรวงหลักดำเนินการให้มีความชัดเจนในระดับแผนปฏิบัติการ ซึ่งแต่ละกระทรวงต้องมีบทบาทในการกำหนดกรอบแผนงาน โครงการให้ชัดเจน มุ่งในเรื่องการค้นหาผู้กระทำความผิดเป็นหลักสำคัญควบคู่ไปกับการป้องกัน และการคุ้มครองช่วยเหลือให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

4. ข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 รัฐบาลไทยควรมีแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ควรระมัดระวังประเด็นอ่อนไหวที่ต่างประเทศให้ความสำคัญ เช่น ประเด็นปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชน เป็นต้น รวมทั้งการศึกษาข้อจำกัดและข้อแตกต่างของการบังคับใช้กฎหมายของไทยและประเทศต่างๆ ว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยควรสอบสวนและดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนสมรู้ร่วมคิดในการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งดำเนินการพิพาทและลงโทษเจ้าหน้าที่ที่พบว่ามีความผิดจริงอย่างเข้มงวด ควรเพิ่มความพยายามในการระบุอัตลักษณ์เหยื่อค้ามนุษย์ในกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยง ไทยควรดำเนินแนวทางใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงขั้นตอนพิสูจน์อัตลักษณ์เหยื่อการค้ามนุษย์และการสัมภาษณ์เหยื่อให้มีความคงเส้นคงวา อีกทั้งควรกำหนดระเบียบและตรวจสอบวิธีการจัดหาแรงงานสำหรับคนงานต่างด้าวและสิ่งบ่งชี้ถึงการค้ามนุษย์ ไทยควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ประชาสังคมมีส่วนร่วมในการสอบสวนและรายงานคดีการค้ามนุษย์ เพิ่มและปรับปรุงการดำเนินงานการสร้างความตระหนักรู้การต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ชายจ้างและผู้ให้บริการธุรกิจทางเพศด้วย เช่น นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านประเวณี ไทยควรยกระดับสิทธิ สถานะทางกฎหมาย และนโยบายการเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวเพื่อลดความเสี่ยงการค้ามนุษย์ให้น้อยที่สุด นอกจากนี้ ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างมี

ประสิทธิภาพและครบวงจร ได้แก่ การกำหนดโทษ การดูแลเหยื่อ การติดตามหรือประเมินผลว่าผู้ต้องหามีการกระทำผิดซ้ำหรือไม่ มีใครตกเป็นเหยื่ออีกหรือไม่ ต้องดูในภาพรวมระยะยาว ซึ่งเป็นมุมมองที่ต้องกำหนดไว้สำหรับแผนงานในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. รวบรวมองค์ประกอบต่างๆ ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ไปศึกษาเป็นตัวแปรหลักหรือตัวแปรสำคัญในการวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยต่อไป
2. ปรับเปลี่ยนแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทที่จะทำการวิจัย
3. ปรับรูปแบบการวิจัยให้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการสนับสนุน หรือการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสนับสนุน เพื่อให้ได้ข้อมูลแบบรอบด้านมากที่สุด